

PROCESUL TRANZIȚIEI

Câteodată roțițele mi se învârtesc cu o viteză amețitoare, idei clar formulate se succed într-un ritm nebun și apoi dispar, în minte rămânându-mi doar amprenta lor. Amprenta ideilor mă terorizează.

Mă obsedează un coșmar. Visez adesea că nu am terminat facultatea. Sunt în examen. Trag biletul și mă așez în bancă. Știu subiectul. Îl scriu complet pe ciornă. Sunt foarte sigur pe mine, dar în clipa în care îmi vine rândul la tablă, cuvintele scrise pe ciornă încep să dispară, de parcă ar fi fost scrise cu cerneală simpatică. În câteva clipe coala e din nou albă și simt cum subiectul îmi dispare din memorie. Mă cuprinde groaza.

*

Nu mi-a plăcut niciodată să scriu. Dacă profesoara de limba română ne cerea să scriem o compunere, sau dacă mama mă puneă să scriu rudelor, mă simțeam terorizat. Uram compunerile și scrisorile. Mult timp nu mi-am dat seama care este motivul acestei stări de spirit. Răspunsul cel mai la îndemână era: „Nu știu ce să scriu!”, dar de fapt nu voiam să scriu. Aveam senzația că cei care îmi cer să scriu o fac pentru a forța intrarea în intimitatea mea sufletească și simțeam că scrisul echivalează cu deschiderea spre strada plină de curioși a ferestrei unei încăperi secrete.

Până la 26 de ani nu am scris din proprie inițiativă nici măcar o scrisoare. Rudelor și prietenilor le trimiteam vederi: „Multe salutări de la mare (din Bucegi etc). Gigi.” Nu am scris scrisori de dragoste. În clasa a VIII-a am vrut să-i scriu unei colege, dar după câteva ore de chin am renunțat: frazele așternute pe hârtie sunau îngrozitor de fals.

Împlinisem deja 20 de ani când am auzit pentru prima oară despre literatura de sertar. Au mai trecut apoi câțiva ani până când am avut revelația faptului că scrisul poate reprezenta un act de curaj. Curaj nu în sensul de a brava, ci ca antidot împotriva resemnării sau a blazării. Scrisul te poate ajuta să rămâi lucid, să nu înnebunești. Kafka afirma că scrisul este o formă a rugăciunii.

Pentru prima dată am simțit nevoia să scriu în primăvara anului 1987. Până în decembrie '89 nu scrisesem mai mult decât echivalentul a 30 de pagini de carte. În timpul „Revoluției” și în zilele imediat următoare am mai scris vreo 30, apoi până la alegerile din septembrie '92 nu am mai scris nimic. Spectacolul și rezultatul alegerilor (rezultat care a dezamăgit mulți oameni, dar care mi-a confirmat pronosticul) au constituit impulsul care m-a ajutat să scriu „Declarație de război”. Cartea existase în mintea mea din decembrie '89 și m-a obsedat timp de aproape trei ani, dar nu am putut să o scriu.

Când am terminat de scris „Declarație de război” (titlul inițial era „Nebunul” și Nebunul eram eu), eram convins că nu voi mai scrie, că nu voi mai avea nimic de spus. Un an mai târziu mi-am dat seama că m-am înșelat.

În „Don Quijote în Est”, Octavian Paler analizează teoretic șansele de supraviețuire ale celebrului personaj în lumea aflată la sfârșit de secol XX.

Mă laud: eu, Cionoiu Gheorghe, sunt Don Quijote!

Am plecat în lume neștiind exact încotro merg. O întrebare începuse să mă obsedeze: „Care e sensul existenței?!” Mult timp nu am știut răspunsul și simțeam că mă cuprinde nebunia, dar perioada de criză a trecut. Sunt eliberat! Paradox: sensul existenței mele este să mă întreb care e sensul existenței. Și pentru că am ajuns să fiu convins de lucrul acesta, analizez lumea din jur. Evenimente considerate de alții neimportante sau normale mi se par ciudate sau mă revoltă.

Am înțeles că singura modalitate de a scăpa de durerile de cap este scrisul. Nu e ușor, dar trebuie să scriu!

*

SILVICULTORUL NUMĂRA FLORI DE PLASTIC

Curând după ce te-am cunoscut, te-am dus pe munte
Muntele reprezenta pentru mine simbolul libertății
Mi-ai spus că visezi să te măriți cu un bărbat
care să-ți pună la dispoziție un milion de dolari
Eram în vârf de munte și ți-am arătat munții din jur
— Nu am un milion de dolari, dar tot ce vezi
din vârful ăsta de

munte,

Toți munții din jur sunt ai mei, nu îi pot transforma în
bani lichizi,

dar sunt ai mei, simt că sunt ai mei,
Nu îi pot vinde, dar nimeni nu mi-i poate lua,
dacă vrei îi împart cu tine.
Ai zâmbit enigmatic, colivia era închisă
Un pașaport costa zece mii de mărci
și nu era sigur că îl primești...
Am crezut că oferta mea îți convine,
Dar colivia s-a deschis, aparent cel puțin,
Comuniștii de ieri sunt democrații de astăzi,
Oamenii au acum dreptul de a-și părăsi țara
Foarte mulți ar pleca, dar nu au unde,
nu îi vrea nimeni
Tu puteai pleca, ești nemțoaică, toți prietenii tăi au
plecat
„Doar un nebun mai stă în țara asta dacă poate pleca!”
— mi-ai spus —
„Cu sau fără tine eu plec. Acum!”
Pentru tine România însemnase frig în apartament.
cozi interminabile, stress, chin.
Tu ți-ai cumpărat bilet dus, eu bilet dus-întors,
Nu voiam să te las singură, dar nici să plec definitiv
nu voiam.
Munții din România erau ai mei, dar aici
în țara asta străină
Atunci când sunt singur în pădure mi se pare
că cineva mă pândește, îmi urmărește atent toate
mișcărilor
Am sentimentul că o cameră de luat vederi invizibilă
Comandată de creierul meu împotriva voinței mele
Mă spionează pentru a afla ce caut aici.

Oamenii din țară mă privesc cu invidie
E mult mai bine acolo! — îmi spun
În țară e sărăcie, corupție, mizerie
Trebuie să muncești două zile pentru un kilogram de
carne,

O săptămână pentru o pereche de pantaloni turcești
din care iese
vopseaua,

În Brașov oamenii au cerut să se raționalizeze apa
caldă

pentru că nu pot plăti
întreținerea

În apartamente e acum frig la cerere,

nu impus de partid

Pentru a putea cumpăra lapte trebuie să te scoli

tot la șase

dimineața.

Extrem de puținii prieteni din România

își încheie scrisorile laconice cu formula:

„Noi suntem săraci, dar sperăm că ție îți merge mai
bine.”

Da, e mult mai bine în Germania,

Într-o oră câștigi bani suficienți pentru a putea
cumpăra

Zece litri de Coca-Cola

sau

Un kilogram de carne

sau

Două kilograme de ciocolată ieftină.

Într-o zi câștigi bani suficienți pentru

Două cămăși și o pereche de pantofi

sau

Două perechi de pantaloni din care nu iese vopseaua.

În două săptămâni câștigi bani pentru

Un televizor sau două biciclete

sau banii necesari pentru a-ți plăti chiria.

Cei câțiva prieteni apropiați cu care despicam firul în
patru

în timpul

facultății

Au emigrat cu toții, la fel și verii mei din Timișoara,

Unii aveau bunici nemți, ceilalți neveste nemțoaice

S-au stabilit în Germania, la câteva sute de kilometri

de mine

Ne întâlnim foarte rar, ei nu prea au timp,

Dacă le propun să citească o carte,

se scuză politicoși:

„Aș vrea, dar nu am timp, nu pot,

Trebuie să muncesc, am nevoie de bani

Aici nu e România, trebuie să muncesc mult

până seara și sâmbăta,

O să citesc mai târziu, peste câțiva ani,

sau poate la pensie.”

Ei sunt fericiți că pot munci pe bani adevărați,

pe mărci

Banii câștigați într-o săptămână ajung pentru un
concediu

în Grecia

Se pot câștiga foarte mulți bani, dacă vrei,

Dacă te ții de treabă în câțiva ani

îți poți cumpăra o mașină nouă,
o mașină adevărată: UN MERCEDES
(câți din țară nu și-ar dori un Mercedes
adunat de pe Schrott?)

Cu banii câștigați într-un an îți poți mobila
apartamentul,

În douăzeci-treizeci de ani poți să-ți plătești ratele
pentru o casă nouă

Și fiecare își dorește o casă pentru a fi în rând cu
lumea

Nu contează ce faci, important e să ai de lucru

Aici nu e rușine să fii gunoier

Patronul îi vorbește femeii de servicii cu
„dumneavoastră”

Dacă vrei să muncești găsești de lucru

practic nu există șomaj

E nevoie de muncitori necalificați, de îngrijitoare

în căminele de bătrâni

(Nemții s-au domnit, vor servicii comode,

sau preferă să primească ajutor de șomaj).

Visul vieții mele a fost să devin silvicultor,

Să ocrotesc liniștea pădurii

În țara asta străină e practic imposibil,

Aici e economie de piață, funcționează legea cererii și
ofertei

Silvicultura e ramura economică în care

e cel mai greu să găsești de lucru

Peste 80 % din păduri sunt proprietate de stat

Pentru a fi funcționar trebuie să fii cetățean german

Dar cetățenia e și condiția necesară

uneori explicit formulată
Pentru a obține un loc de muncă în sectorul privat:
“Angajez silvicultor... german...”
Pot obține cetățenia germană doar dacă renunț la cea
română
NU VREAU SĂ RENUNȚ LA CETĂȚENIA
ROMÂNĂ!
Munții din țara asta străină nu sunt ai mei,
Nu am prieteni, oamenii din sat sunt politicoși,
Dar adesea se plâng de creșterea criminalității:
„Se fură tot mai des, nici nu e de mirare,
au venit atâția străini, nu voi,
voi munciți, dar alții...”
Noi muncim, dacă vrei să muncești găsești de lucru,
e nevoie de muncitori necalificați
Sunt apreciat pentru că sunt conștiincios:
Am fost Lagerarbeiter (muncitor în depozit).
Am fost zilier (slugă) la o pepinieră
Acum sunt din nou Lagerarbeiter
la o firmă care face comerț
cu flori artificiale
Șefii au cumpărat un cărucior hidraulic
Pentru a crește productivitatea și pentru a-mi ușura
munca,
Descarc cartoane cu flori și brazi de plastic,
număr flori de plastic
Și mă gândesc la munții pe care i-am trădat.
Împing pe hol căruciorul hidraulic
minunată creație a tehnicii, menită să ușureze munca
hamalului
Și te văd prin geamul peretelui de sticlă al biroului,

Îmi zâmbești fericită, se pare că nu te deranjează
norul de fum de țigară produs de șeful tău
Visul vieții tale a fost să trăiești într-o țară civilizată,
să lucrezi într-un birou, la computer
Înghiț în sec și-mi împing mai departe bolovanul
ASTA NU E CRUCEA MEA!
Căruciorul hidraulic poate fi comparat cu bolovanul
lui Sisif

Crucea ți-o iei singur în spinare,
Bolovanul este simbolul lipsei de voință
Ce-ar fi fost dacă Sisif s-ar fi revoltat!
Probabil ar fi fost înlănțuit alături de
Prometeu

Dar de frica lanțurilor Sisif a preferat
să-și înlănțuie voința.
Asistentul de Socialism avea dreptate:
Nu există libertate,
Există doar aparența libertății
Și aceasta e judecată de cele mai multe ori
prin stomac.

*

PANAIT STĂNESCU-BELLU

Născut la 2 martie 1920 la Craiova
Studii: Licențiat în Drept 1943. Facultatea de Drept
București
Doctorand 1946-1947 Facultatea de Drept Cluj
Profesia: avocat

Studii artistice: Școala Populară de Artă Timișoara și studii la Muzeul Louvre — Paris, între anii 1969-1986

Membru fondator al Asociației Artiștilor Plastici „Romul Ladea” Academician, membru al Academiei Europene de Litere, Științe și Arte, sub patronajul Parlamentului European de la Strasbourg

Membru societar, Societatea Artiștilor Independenți de la Paris

Membru al Asociațiilor de Artă „Europa Unită”

Membru al Asociației Foștilor Deținuți Politici

Veteran de război

Prezentarea de mai sus reproduce întocmai biografia domnului Panait Stănescu-Bellu și reprezintă un fragment de pe plianta care a însoțit expoziția personală de pictură a domniei sale, expoziție organizată în martie 1995 într-un salon al Muzeului Banatului.

Plianta respectivă ne mai informează că pictorul a participat aproape în fiecare an în perioada 1972-1994 la expoziții organizate în Occident.

L-am cunoscut pe domnul Panait Stănescu-Bellu în decembrie 1994, când am trecut pe la sediul organizației P.N.Ț.-C.D. Timiș, pentru a lăsa o carte (Declarație de război). Am intrat în vorbă cu domnia sa și am aflat că este membru al P.N.Ț.-C.D. și consultant juridic al Asociației (de revoluționari) „17 Decembrie”. Ulterior mi-a citit cartea și s-a oferit să mi-o prezinte la lansarea organizată la sfârșitul lui decembrie la Librăria Eminescu.

Am fost oarecum surprins să constat că domnul Stănescu-Bellu îmi prezintă cartea din unghiul partidului din

care face parte. Mi-a reproșat că nu înțeleg termenul național și faptul că mi-am permis să afirm că opoziția este slabă și a făcut numeroase greșeli. A urmat o discuție polemică în fața publicului, discuție în urma căreia am constatat cu bucurie că domnul Stănescu-Bellu nu s-a supărat că l-am contrazis (dumnealui nu era de acord cu câteva din afirmațiile făcute de mine în carte, dar nu a susținut că nu aveam dreptul să fac afirmațiile respective). Ulterior am mai discutat de câteva ori în particular cu domnia sa și l-am rugat la un moment dat să citească poemul „Silvicultorul numără flori de plastic” și eseuul „Fenomenul Păltiniș”. Câteva zile mai târziu mi-a comunicat în scris părerea:

***Pe marginea poemului d-lui Cionoiu,
Silvicultorul numără flori de plastic***

*1. Bogăția naturii e bogăția lumii și lumea suntem
fiecare din noi.*

2. Un zbor în afară nu înseamnă totdeauna eliberare.

3. Plecarea fără întoarcere e uneori moarte.

*E greșită cuprinderea în comunism a tot ce a fost ieri.
E greșită cuprinderea în democrație numai a celor ce au
fost comuniști.*

*4. Țara nu poate fi străină pentru cei născuți aici;
dar cei plecați se înstrăinează mai mult decât ar dori.*

*5. Nu cu jurnalul timpului se câștigă libertatea; ci cu
prezența ta în acest jurnal, pe fiecare zi din calendar.*

*6. Poezia e grotescă atunci când pe lângă că e fără
rimă e autobiografie.*

7. *Refugiul în muncă nu este suficient pentru călirea sufletului.*

8. *Instigarea la bogăție dincolo de hotare nu înseamnă dragoste de patrie.*

9. *Șomajul e același peste tot, raportat la media de viață a fiecărei țări.*

10. *„Angajez silvicultor român” — de ce nu se poate?*

11. *Am scris cu mulți ani în urmă un poem: „Întoarce-te acasă popor român” — dar nu l-am publicat ca să nu fiu acuzat că susțin regimul.*

Dar simt nevoia de a striga din nou „întoarce-te acasă, popor român, pentru că maghiarii nu pleacă din România și tinerii noștri sunt din ce în ce mai puțini.”

12. *Și eu am purtat un cărucior mai mare, înhămat cu încă un prieten de suferință. Acest cărucior se numea deanvil și-l trăgeam pe șină la canal. Dar îl trăgeam în țara mea.*

13. *Unde poți fi mai liber decât în țara ta, chiar dacă ai ieșit de la închisoare?*

9.III. 95

Panait Stănescu-Bellu

„Poezia e grotescă atunci când pe lângă că e fără rimă este și autobiografie” (Panait Stănescu-Bellu, referindu-se la „Silvicultorul numără flori de plastic”)

Dialog critic

— Cele câteva pagini cu formă de poem?
Nu are rost să ne îmbătăm cu apă rece!
Poezia operează cu simboluri;
Nu trebuie să explici. Dimpotrivă.

— Nu știu dacă sunt poezie,
antipoezie,
sau gunoi;
Reprezintă proiecția scrisă a gândurilor mele
Reflectarea fidelă a iluziilor,
a dezamăgirilor,
Oglinda stării mele sufletești.

— Dar pe mine nu mă interesează
starea ta sufletească!
Cititorul vrea să fie pus să gândească!

— Se poate; dar eu consider că scrisul reprezintă
un exercițiu al libertății
Și pentru mine libertatea înseamnă
curajul de a spune ce gândesc,
Dreptul altora de a-mi afla părerea.
Întrebări care cred că trebuie să fie puse

E posibilă încadrarea popoarelor în tipuri culturale
distincte, sau există un model cultural unic care admite doar
variații neesențiale?

Înțeleg toate popoarele la fel noțiunile de: libertate,
dreptate, respect față de proprietate și adevăr,

responsabilitate individuală, sau joacă tradiția un rol decisiv în modul de abordare a acestor noțiuni?

A existat în Evul Mediu un model cultural occidental, un model slav și unul balcanic esențial diferite? Există astăzi doar modelul civilizației occidentale contemporane și celelalte popoare trebuie să și-l însușească?

Este modelul cultural occidental conform cu tradiția popoarelor din estul Europei, sunt dimpotrivă? Au popoarele est-europene datoria (obligația) de a se alinia fără rezerve la modelul cultural occidental contemporan?

Cum s-a ajuns la modelul cultural propriu civilizației occidentale contemporane? Este acesta întruchiparea perfecțiunii absolute, sau doar modelul care, ignorând latura spirituală, este capabil să garanteze deocamdată cel mai înalt standard al bunăstării materiale?

Este **Declarația universală a drepturilor omului** realistă, sau e utopică și e folosită în scop demagogic pentru a impune pe plan mondial modelul societății de consum? E corectă poziția Occidentului care consideră că fiecare om are dreptul de a-și părăsi țara, dar că nu fiecare se poate stabili în țara în care vrea?

*

Confucianismul consideră că responsabilitatea individului față de comunitate este trăsătura de caracter ce trebuie să fie în primul rând cultivată.

Civilizația occidentală proclamă ca ideal absolut libertatea individului. E unanim acceptată teza conform căreia această atitudine își are rădăcinile în cultura Greciei

antice, Atena fiind considerată leagănul democrației (Deși civilizația elenistă a atins apogeul înfloririi culturale după Războiul Peloponesiac, se consideră că democrația a permis afirmarea filosofiei ateniene. Socrate nu a fost condamnat la moarte de spartani, ci de atenieni, într-o cetate care, deși înfrântă, iubea democrația).

Mă obsedează câteva întrebări:

De ce a fost ucis Socrate? A fost civilizația ateniană tolerantă?

E civilizația occidentală cu adevărat tolerantă, sau refuză să accepte o critică profundă?

De ce a fost Caragiale silit să se exileze? De ce a fost persecutat Macedonski?

De ce a fost pus Panait Istrati la stâlpul infamiei de către elita intelectuală franceză atunci când a denunțat ororile văzute în Uniunea Sovietică?

Reprezintă cazurile Socrate, Caragiale - Macedonski și Panait Istrati greșeli irepetabile, sau sunt ele simbolul fațetei ascunse a democrației și expresia paradoxală a amenințării permanente ce planează asupra ideii de individualitate într-un sistem în care libertatea individului a fost proclamată sacră?

Care e rolul intelectualului în societate?

Susțin că intelectualul ar trebui să reprezinte supapa de siguranță a societății în care trăiește și că datoria sa este de a-i semnaliza defectele cu riscul de a-și atrage antipatia generală, dar câți oameni sunt capabili să își asume acest risc?

Afirm că un intelectual care emite pretenția de a reprezenta o autoritate morală credibilă ar fi trebuit să critice în anii dictaturii comuniste regimul, iar dacă nu avea curajul

necesar să ridice glasul ar fi trebuit să stea departe de scena publică și să scrie pentru sertar și susțin că acum are datoria de a semnaliza defectele democrației. Cred că Paul Barbă-Neagră avea perfectă dreptate atunci când afirma că „pericolul care paște acum România e californizarea, nu sovietizarea”.

Datoria morală a intelectualității din România „postrevoluționară” este de a atrage atenția asupra deficiențelor și riscurilor pe care le comportă democrația în general, dar mai ales în situația concretă din țară. Analiza critică a democrației reale nu trebuie confundată cu apologia dictaturii, reprezentând, dimpotrivă, expresia hotărâtă a adversității față de o dictatură mascată. E greu de crezut că Nero, cel care a formulat dictonul: „Dați poporului pâine și jocuri”, a fost un democrat convins. Neil Postman atrage atenția că există riscul prăbușirii civilizației occidentale contemporane într-o bășcălie generală (vezi anexa).

Indiscutabil, aparența libertății este un atribut al democrației, dar identificarea democrației cu libertatea este inadmisibilă. Scandalul corupției din Italia (țară considerată de elita culturală românească drept mult mai civilizată decât România) constituie un semnal de alarmă care nu poate fi ignorat. Dacă într-o țară din lumea model a fost posibil ca un prim-ministru să fie membru al Mafiei (printre altele Giulio Andreotti este acuzat că ar fi ordonat asasinarea unui ziarist), mă întreb în ce măsură este credibilă democrația în România, în condițiile în care domnul Iliescu, cel care a ținut indiscutabil în mână frâiele puterii din 22 decembrie 1989 până în prezent, își permite să afirme cu nonșalanță că misterul teroriștilor (care indiscutabil i-au netezit calea spre

dobândirea și menținerea puterii) nu va fi probabil niciodată dezlegat.

Dacă în viitorul apropiat în România e de neconceput o guvernare fără domnii Iliescu sau Roman (care e la fel de mult implicat ca și domnul Iliescu în afacerea „Revoluției” și în minunile „tranziției”), îmi permit să afirm că democrația românească este o farsă la care opoziția și elita intelectuală sunt coautoare.

*

Ani în șir propaganda occidentală a afirmat că românii sunt victimele invaziei sovietice. Mesajul zilnic transmis de Europa Liberă era următorul: românul mediu e harnic, cinstit, credincios, blând, monarhist și anticomunist. Personal, am apreciat majoritatea emisiunilor transmise de Europa Liberă, îndeosebi cele culturale, dar nu am fost niciodată de acord cu portretul ideal făcut românului mediu. Cu timpul mi-am dat seama că acest portret nu urmărește redarea realității, ci corespunde mai degrabă unor interese ideologice și are scop propagandistic. Radio Europa Liberă simplifica în mod inadmisibil realitatea și falsifica uneori adevărul. De acest fapt mi-am dat seama atunci când am citit „Ferma animalelor” a lui George Orwell, carte interzisă în România lui Ceaușescu. Cu câțva timp înainte Europa Liberă oferise ascultătorilor rezumatul cărții. Am fost foarte surprins să constat că finalul cărții lui Orwell nu seamănă de fel cu cel prezentat de Europa Liberă (ulterior aveam să aflu că finalul prezentat de Europa Liberă îl redă pe cel al filmului de desene animate realizat după cartea lui Orwell). Finalul original este mult mai dramatic decât cel propus de

Europa Liberă: Animalele obosite asistă indiferent la convertirea porcilor. Porcii hotărăsc să renunțe la „animalism” (aluzia la comunism este evidentă), înțeleg că războiul ideologic nu-și mai are utilitatea (războiul rece a fost pierdut), învață mersul biped (democrația burgheză) și stabilesc relații amicale cu fermele conduse de oameni. La recepția oferită de porci pentru a sărbători împăcarea cu oamenii șampania curge din belșug, Napoleon și fostul fermier se îmbată și se iau la bătaie. Animalele care nu au voie să intre în casă stau zgribulite în ploaie și privesc resemnate pe geam cum omul și porcul se tăvălesc pe jos, nemaștiind la un moment dat cine e omul și cine e porcul.

Finalul falsificat redă, bineînțeles, un happy-end. Animalele se revoltă și îi izgonesc pe porci de la fermă.

Prăbușirea Cortinei de fier prin capitularea U.R.S.S. se aseamănă indiscutabil cu varianta originală a „Fermei animalelor”. Comuniștii aflați la conducerea U.R.S.S. au devenit din proprie inițiativă democrați. Procesul de democratizare inițiat de Perestroika lui Gorbaciov a fost impus de sus în jos și nicidecum sub presiunea maselor.

La sfârșitul anilor ‘80, prinse în clește între U.R.S.S.-ul convertit și Occidentul democrat, statele comuniste europene au fost silite să urmeze exemplul Moscovei.

Până la sfârșitul lui noiembrie ‘89 toate statele est-europene, cu excepția României, renunțaseră la stalinism. În decembrie ‘89 regimul lui Ceaușescu era lipsit de sprijin popular datorită politicii interne catastrofale și era complet izolat pe plan extern (toți vecinii îi erau ostili, iar statele prietene: China, Coreea de Nord, Cuba și eventual unele state arabe erau prea departe pentru a risca o intervenție în

Europa). O particularitate esențială a României anilor '87-'89 a fost regimul diferențiat aplicat dizidenților: reprimarea drastică a oamenilor de rând care îndrăzneau să ridice glasul era conjugată cu tolerarea ereziei protejaților marelui frate (Brucan, Iliescu et comp.). Această realitate mă îndreptățește să cred că independența afișată de Ceaușescu față de Uniunea Sovietică a fost departe de a fi absolută. Colaborarea frățească pe linie de partid și cooperarea între serviciile secrete (K.G.B.— Securitate) nu pot fi contestate de nimeni. În mod indiscutabil, Securitatea și mulți funcționari superiori de partid și-au dat seama că în noul context european corabia stalinismului românesc se va scufunda. Porcii au elaborat scenariul „Revoluției”.

Românii au scris cu sângele lor varianta a treia a finalului „Fermei animalelor”: Animalele stimulate de oameni și, probabil, și de porci, se revoltă (românii au fost în mod indiscutabil stimulați să se revolte de către propaganda occidentală, probabil și de agenții Securității) și li se pare că i-au determinat pe porci să se lepede de Napoleon, dar de fapt porcii abia așteptau prilejul de a scăpa de Nicolae. Porcii îl capturează pe fugarul Nicolae și transpun în practică scenariul teroriștilor, scenariu care culminează cu uciderea lui Napoleon (Nicolae), pentru a crea animalelor impresia că ei au salvat ferma de tiran. În veselia generală care urmează, Napoleon este identificat cu comunismul și porcii cu Revoluția:

„21 –22 — Iliescu a fost cu noi!”

Cercul din Piața Universității și farsa Proclamației de la Timișoara nu contestă, ci dimpotrivă, susțin mitul Revoluției. În consecință, foștii tovarăși ai lui Napoleon câștigă fără probleme alegerile din '90 și '92.

Scrierea „Declarației de război” a fost felul meu de a protesta împotriva cercului politic românesc contemporan. Am fost sigur că voi supăra foarte multă lume, dar am fost și sunt convins că România are nevoie de această carte.

Editura Humanitas este considerată cea mai serioasă editură din țară. Mai mulți prieteni care citiseră manuscrisul m-au sfătuit să-l caut pe domnul Liiceanu: ... „Du-te la Liiceanu!”, „Caută-l pe Liiceanu!”, „Trebuie să stai de vorbă cu Liiceanu!”

Într-o zi, la începutul lui februarie ‘93, am bătut la poarta Editurii Humanitas, hotărât să-l întâlnesc pe domnul Liiceanu.

Secretara domniei sale m-a întrebat ce doresc.

— Am scris o carte și aș vrea să vorbesc cu domnul Liiceanu și să-l rog să-mi citească manuscrisul.

— Domnul Liiceanu e în ședință. Nu vă poate primi. Dacă vreți puteți lăsa manuscrisul la secretariat.

— Nu, mulțumesc. Eu vreau să vorbesc cu domnia sa.

Am așteptat mai bine de o oră pe hol până când domnul Liiceanu a ieșit din birou.

— Domnule Liiceanu, mă scuzați că vă deranjez, mă numesc Cionoiu și am lucrat vreme de șase ani la o carte. Aș vrea să vă rog să-mi citiți manuscrisul.

— Eu nu-l citesc, dacă vrei poți să-l lași la secretariat și o să-l citească unul din redactori.

— Dar dumneavoastră nu o să-l citiți?

— Eu nu-l citesc! — a răspuns și mi-a întors spatele.

Vreme de câteva minute am ezitat, apoi am predat manuscrisul la secretariat.

După vreo lună am venit după răspuns. Una din secretare mi-a spus că manuscrisul a fost respins și mi l-a înapoiat împreună cu o coală de hârtie purtând antetul editurii:

Stimate domnule Cionoiu

Am citit cu atenție manuscrisul dumneavoastră intitulat „Nebunul”. În general editura noastră publică scriitori consacrați. În mod cu totul excepțional publicăm și alți autori. Din păcate, valoarea documentară și literară a manuscrisului dumneavoastră nu corespunde exigențelor editurii noastre.

19 feb. 1993

*Cu stimă
Hortensia Popescu, redactor*

*

Consider că „Declarație de război” („Nebunul”) este o carte foarte bună și cred că pentru România reprezintă mai mult decât atât: este o carte necesară. La fel de necesară ca „Salazar și revoluția din Portugalia” a lui Mircea Eliade, „Frumoasă lume nouă” a lui Aldous Huxley, „Murim de amuzament” a lui Neil Postman, cărți dureros de actuale, dar complet, și poate intenționat, ignorate de elita culturală din țară. Dar cât contează părerile mele în raport cu deciziile Editurii Humanitas și cu părerile domnului Liiceanu, decizii

și păreri care au în spațiul cultural românesc forța unui oracol?

*

Există oameni (Claude Karnoouh — „Adio diferenței”) care susțin că satirele lui Orwell — „1984” și „Ferma animalelor” — se referă în primul rând la democrațiile burgheze occidentale și nu doar la dictaturile de dreapta sau de stânga.

După părerea mea, Orwell satirizează defectele naturii umane și nu un anumit tip de organizare socială. Cred că cele mai sinistre personaje din „Ferma animalelor” nu sunt porcii, ci oile. Imediat după izgonirea *omului* de la fermă, oile sunt conduse de un porc pe o pășune grasă și behăie apoi, în toiul dezbaterilor organizate la fermă, aparent fără nici o noimă: “Four legs good, two legs bad!”

În momentul în care porcii exersează mersul biped în fața animalelor încremenite de mirare, oile salvează situația: „Four legs good, two legs better!”

Relația oi-porci descrisă în „Ferma animalelor” este analogă cu relația cărturari-farisei prezentată în Evangheliile.

Majoritatea animalelor lui Orwell nu reușesc să învețe întreg alfabetul, acestea luând de bune declarațiile porcilor și lozincile behăite de turma de oi (reprezentativ este calul, care nu poate învăța decât primele 5 litere, pentru că atunci când încearcă să le învețe pe următoarele, le uită pe primele, motiv pentru care se decide să-l creadă fără rezerve pe Napoleon). Un personaj mai aparte este măgarul. Acesta a reușit să învețe întreg alfabetul, dar stă deoparte. Măgarul este inteligent, dar absolut pasiv, atitudinea lui semănând

oarecum cu cea a pustnicilor care afirmă că totul este nebulă și deșertăciune. Măgarul simbolizează tipul omului inteligent, cult, dar laș sau blazat. Este omul care se informează, înțelege situația social-politică, dar care de frică (în anii totalitarismului) și din comoditate sau pesimism (în anii „tranziției”) refuză să se implice, deși e convins că elita conducătoare este incapabilă să lucreze pentru binele public.

Un tip uman nedescris diferențiat de Orwell este snobul. Snobul poate fi încadrat în categoria oilor, dar este o oaie mai proastă. Oile deștepte, elita culturală, au avantajul gloriei și al bunăstării materiale, pe când snobul este o oaie voluntară, care nu pretinde să fie stimulată material. Snobul e fericit că poate poza în om cult, emancipat, și behăie convins lozincile lansate de elita oilor doar pentru a se auzi vorbind. Snobul nu poate învăța alfabetul pentru că nici măcar nu se străduiește. El e convins că știe precis totul și ambiția lui e să fie un guru pentru animalele care nu pot învăța alfabetul, dar care au măcar bunul simț să recunoască lucrul acesta.

*

În anii '80, lumea snoabă din țară discuta preocupată două subiecte ce fuseseră proclamate majore: filosofia indiană și Fenomenul Păltiniș.

Snobul nu e capabil să formuleze idei, el vehiculează clișee și practică fetișismul. Nu contest valorile filosofiei indiene, dar mă îndoiesc serios de posibilitatea ca marea majoritate a celor care cădeau în extaz rostind șabloane de genul: „Filosofia indiană — e fantastică!”, fără a se strădui să-ți explice de ce, să fi fost capabili să-i pătrundă

profunzimea după lectura a două-trei cărți cu caracter enciclopedic.

Se știe că Securitatea din Ungaria și R.D.G. avea servicii care planificau distrarea populației, a tineretului în primul rând, și cred că apariția studiilor religioase ale lui Eliade, conjugată cu publicitatea făcută religiilor orientale a fost o diversiune a Securității, iar afacerea „Meditației transcendente” a fost dovada acestui fapt, Securitatea atrăgând atenția că lucrurile nu trebuiesc luate prea în serios.

Păltinișul îi putea oferi snobului o trăire și mai intensă — spre deosebire de India, acesta era accesibil și un adevărat snob nu ezita să facă cel puțin un pelerinaj la Păltiniș, pentru ca apoi, întors printre muritorii de rând, să poată exclama fericit, pătruns de fior mistic: „Am fost la Păltiniș; vă dați seama, l-am văzut pe Noica!!”

Scrierile lui Noica și ale discipolilor erau citite cu religiozitate și proclamate monumentale. Dacă întrebai ce idei valoroase răzbat din opera școlii de la Păltiniș, snobii nu răspundeau precis, ci îți ofereau spre lectură câte ceva din opera maeștrilor: „Citește și ai să vezi!” Dacă îndrăzneai să afirmi că nu găsești nimic deosebit erai privit cu compasiune și ți se puneă eticheta de om limitat.

În timpul facultății am citit câteva pagini din scrierile lui Noica și „Minima moralia” a lui Andrei Pleșu. Lectura a presupus efort, citeam foarte atent pentru a nu-mi scăpa mesajul despre care se spunea că ar fi fantastic, dar nu am înțeles aproape nimic. Din punctul meu de vedere maeștrii cam băteau apa în piuă, raportat la titlul extrem de pretențios conținutul cărții lui Pleșu mi s-a părut un bluff, dar nu am îndrăznit să mărturisesc lucrul acesta. Am spus doar că nu am înțeles mare lucru.

„Jurnalul de la Păltiniș” 1-am citit la sfârșitul anului 1993, la aproape un an după ce Editura Humanitas își dăduse verdictul în privința cărții mele. Am găsit întâmplător cartea domnului Liiceanu (a doua ediție, necenzurată) pe măsuta unui librar ambulant alături de cărți vechi ale lui Haralamb Zincă, din „Colecția Enigma” (probabil cineva își epurase biblioteca). Nu am ezitat nici o clipă și am cumpărat „Jurnalul”, mulțumind providenței că mi-a călăuzit pașii spre standul respectiv. Eram nerăbdător să cunosc opera de căpătâi a maestrului.

În urma lecturii am scris un eseu: „Fenomenul Păltiniș”. Susțin că am fost obiectiv și că afirmațiile mele sunt argumentate, spre deosebire de verdictul sec dat de Editura Humanitas referitor la „Declarație de război” („Nebunul”).

*

FENOMENUL PĂLTINIȘ

Este inadmisibil ca un filosof român care se laudă că a studiat în original filosofia greacă, germană, precum și opera unor importanți scriitori clasici, moderni și contemporani, să nu cunoască limba română.

Consider că domnul Liiceanu, cel capabil să analizeze deosebirea dintre categoriile filosofice Geist și Seele (Spirit și Suflet), nu e capabil să facă distincție între două verbe, mult mai ușor de explicat, din limba maternă: a rezista și a supraviețui.

Domnia sa afirmă cu mândrie că e reprezentantul unei categorii care a rezistat dictaturii: intelectualul din estul

postbelic. *Un intelectual venit din estul postbelic și trebuind să vorbească în fața unui forum al culturilor vestice va aduce cu el nu numai obișnuitul orgoliu rănit al culturilor mici, ci și mândria esențială de a fi rămas, dincolo de o istorie care își propusese să îl transforme în altă specie de om („omul nou”), un european. Priviți-mă, va spune acest intelectual, pot citi, uneori chiar vorbi, în trei-patru limbi moderne; am studiat singur latina și greaca, pentru a avea acces în original la textele filosofiei antice. Pot discuta cu dumneavoastră despre Homer, Platon, Sf Augustin, Shakespeare sau Goethe; sau despre Flaubert, Thomas Mann, Kafka, Yourcenar sau Umberto Eco. Sau despre Derrida.*

Puțină modestie nu i-ar strica domnului Liiceanu!

N. Steinhard afirma în *Jurnalul fericirii* referindu-se la Părintele Stăniloae (citez din memorie): „a spune că doi și cu doi fac patru însemna în anii ‘60 să vorbești despre crimele săvârșite de comuniști și nu despre cele săvârșite de habsburgi în numele catolicismului în urmă cu două secole.”

Domnule Liiceanu, a rezista înseamnă în primul rând a spune adevărul, a spune că doi și cu doi fac patru, cu orice preț. Pentru dumneavoastră a spune că doi și cu doi fac patru însemna a studia filosofia antică în vreme ce Securitatea căuta să-i asasineze pe intelectualii contestatari din exil?

Au existat oare în România oameni care au rezistat dictaturii?

Cum puteai rezista?

A fost școala de la Păltiniș un ghimpe în ochiul sistemului comunist, sau a fost poate unealta acestuia?

Libertatea de a gândi a fost singura Libertate pe care sistemul nu a putut-o interzice. Cenzura, propaganda, teroarea, au încercat să o îngrădească, dar nu au putut să o interzică.

Au rezistat dictaturii comuniste acei oameni care nu au acceptat să fie cumpărați și nu au încetat să spere în viitor. Afirm că în România nu a rezistat nimeni prin cultură. Au rezistat mulți oameni cu ajutorul culturii, dar prin cultură nu a rezistat nimeni.

A fi rezistat cu ajutorul culturii însemna să citești o carte nedorită sau interzisă, să asculți o emisiune culturală la Europa Liberă, să vezi un film care să-ți întărească speranța într-un viitor mai bun.

A fi rezistat prin cultură ar fi însemnat să fi scris o carte care să sfideze teroarea. Să publici în țară o astfel de carte era imposibil, cel care formula o critică oricât de blândă era persecutat, dar nimeni nu poate interzice literatura de sertar — totuși aceasta nu a existat.

Deși în anii de glorie ai Păltinișului Securitatea tocmea asasini pentru a suprima vocile incomode din exil, domnul Liiceanu vrea să ne convingă de faptul că Păltinișul a fost Mecca rezistenței spirituale românești. Mecca unei rezistențe care, vorba lui Caragiale, a fost sublimă dar a lipsit cu desăvârșire, căci una din poruncile profetului Noica era: Nu vă implicați social și politic. (*Pe antrenorul de spirite îl interesau caii de curse, nu caii de circ* — în limbajul școlii de la Păltiniș: circ = implicare social-politică). Această poruncă e de fapt laitmotivul „Jurnalului de la Păltiniș” și domnul Liiceanu admite în final că: *aventura paideică a lui Noica a sfârșit în sublimul don-*

quijotesco al celui care are nevoie să transforme întreaga lume în scenă a faptei sale.

Susțin însă că „sublimul donquijotesco” este de fapt grotescul pur căci doar grotesc poate fi un predicator al neimplicării social-politice care cerșește bani pentru cultură de la Puterea a cărei intoleranță față de cultură merge până la asasinat.

Arhivele securității est-germane au dezvăluit faptul că unii scriitori considerați necompromiși politic au acceptat să colaboreze în secret cu represiunea.

În România arhivele Securității au rămas ferecate și datorită intelectualilor necompromiși politic — care după evenimentele din decembrie ‘89 propovăduiseră iertarea ca și cec în alb. Oare de ce au procedat astfel? Din prostie sau din interes?

Nu știm exact care a fost relația Putere — Cultură, dar nici un om cu bun simț nu poate afirma că Puterea nutrește respect față de cultură, că activiștii de partid erau un fel de despoți luminați care căutau compania și cereau sfatul cărturarilor. E mult mai probabil faptul că Puterea îi cumpărase pe cărturari.

La începutul anilor ‘80 toată lumea se lămurise că politica de independență a lui Ceaușescu fusese o păcăleală. În perioada respectivă România și Albania erau conduse de cele mai represive guverne din Europa. În țară propaganda devenise insuportabilă, cultul personalității făcut cuplului Ceaușescu ajunsese la paroxism, în vreme ce românii de rând începuseră să cunoască lipsurile materiale: foamete, frig, întuneric.

Sute de oameni își riscau viața, abandonând agoniseala de o viață, pentru a ajunge în Vest.

Andrei (Pleșu) îi relatează (lui Noica) săptămâna petrecută în Germania în urmă cu două-trei luni la un oarecare simpozion. Interesant a fost să descopere că germanii înșiși încep să nu-și mai afle satisfacțiile doar în bunăstarea lor. Se simt coborâți la rangul de simplă anexă a planului Marshall, care i-a pus pe linia unui Wiederaufbau, a unei reconstrucții doar în plan material. Crima lui Hitler ar fi fost aceea de a fi distrus în război toată intelectualitatea Germaniei — îi mărturisea un interlocutor. „Americanismul” a venit să se așeze tocmai în acest loc pustiit de catastrofa războiului.

„Este teribil de interesant ce-mi spui. Mă bucur să aud că ei înșiși încep să-și dea seama de propria lor precaritate. În 1948, Adenauer ar fi putut să-i întrebe: «Vreți unt sau cultură?» Și îmi place să cred că ar fi ales cultura. Dar el nu le-a propus decât bunăstare. Astăzi au unt din belșug și sunt prost așezați în cultură... Astăzi, de câte ori întâlnesc un intelectual neamț de la noi care vrea să plece în Germania, îl întreb: «În ce Germanie vrei să pleci? În Germania untului sau în Germania culturii?» Iar dacă-mi răspunde că în aceea a culturii, îi spun că, paradoxal, o poate găsi mai lesne aici.”

Oare cum a cotoat Securitatea citatul de mai sus? O fi fost considerat subversiv sau reprezenta dovada loialității față de regim?

Modul în care e relatat faptul că Noica a fost închis și persecutat discredita regimul comunist sau era în concordanță cu versiunea în care Puterea prezenta istoria, versiune care, pentru a părea mai credibilă, admitea că în perioada Dej s-au făcut și câteva greșeli?

Cred că Școala de la Păltiniș a fost creația sistemului diabolic care a conceput Piteștiul și Revoluția. Susțin că Securitatea a creat în jurul unui om laș și orgolios un mit pentru a oferi o alternativă elevată, dar complet inofensivă, celor sătui de propaganda dogmatică. Modelul paideic propus de Școala de la Păltiniș îndemna la detașarea de politic și social — era un fel de narcoză. Apostolii lui Noica au fost plătiți pentru a face cultură, deoarece Puterea știa că acest tip de cultură poate fi folosit ca o supapă de siguranță pentru refularea unui potențial contestatar. De aceea afirm că domnul Liiceanu nu a rezistat prin cultură, ci a supraviețuit. Deosebirea dintre verbele „a rezista” și „a supraviețui” constă în faptul că primul presupune demnitatea.

Domnul Liiceanu a fost cumpărat de sistemul comunist. Deci nu a rezistat.

„Jurnalul de la Păltiniș” este o farsă de proporții. Domnul Liiceanu susține că intelectualul român a rezistat dictaturii. Grav e faptul că farsa convine și a prins: nimeni nu are muștrări de conștiință, nimeni nu recunoaște că a fost laș și intelectualului român îi face plăcere să se compare cu intelectualul ceh, dar e incapabil să vadă deosebirea dintre poporul român și popoarele din Europa Centrală.

Ne face plăcere sau nu, ar trebui să ne uităm spre est cu mai puțină trufie și să ne punem întrebarea: Prin ce suntem noi superiori popoarelor din fosta U.R.S.S.?

I-o place domnului Liiceanu să se considere EUROPEAN, dar ar trebui să țină cont și de părerea celor care susțin că granița răsăriteană a Europei civilizate coincide cu frontiera de est a Ungariei și Poloniei. Dragoste cu sila nu se face!

Poporul român ar trebui să-și caute identitatea și să înceteze de a mai fi caricatura Occidentului. Pentru a nu fi greșit înțeles sau interpretat, precizez că nu sunt un admirator al civilizației occidentale contemporane pe care o consider decadentă și extrem materialistă. Spre deosebire de România însă, Occidentul își poate permite să fie decadent: România și Rusia nu au parcurs etapa istorică a iluminismului, trecând brusc de la un feudalism tipic pentru evul mediu la democrația burgheză.

Consider că poporul român este încă spiritual incapabil de a genera o democrație funcțională. Aiderom românului de rând, intelectualului român îi lipsește responsabilitatea socială.

Lipsa de credibilitate a intelectualității și a opoziției în ochii omului simplu poate fi explicată prin atitudinea docilă adoptată de intelectualul român în anii comunismului. Faptul că „România a fost singura țară est-europeană fără dizidenți” a fost sesizat în Occident, dar complet ignorat în țară.

Intelectualului român, căruia a cam început să-i placă poza de geniu neînțeles, nu i-ar strica dacă ar medita asupra profunzimii proverbului: „După război mulți viteji s-arată!”. Poate că astfel ar reuși să înțeleagă faptul că farsa domnului Liiceanu (farsa intelectualilor) se potrivește de minune în contextul mai amplu al farsei grotești a „Revoluției” și a „Perioadei de tranziție”.

Domnul George Crăciun e scriitor și lector universitar (predă un curs de teorie literară). Domnia sa susținea (într-o discuție particulară) că literatura nu este armă politică.

Afirmația domniei sale este categorică și are un cu totul alt sens decât propoziția: Literatura poate să nu aibă

caracter politic. Personal consider că ultima propoziție corespunde realității și că domnul Crăciun se înșală. Atitudinea domniei sale poate fi explicată doar de convingerea că „politica este o afacere murdară”, convingere care este, la rândul ei, greșită.

Pentru a lămuri lucrurile este necesară analiza sensului cuvântului „politica”.

Consultând un dicționar explicativ, aflăm următoarele:

1) politica (subst.): provine din grecescul „politike” și reprezintă arta conducerii statului.

2) politic (adj.): provine din grecescul „politikos” și înseamnă în legătură cu (referitor la) conducerea statului, referitor la comunitate (referitor la Polis, polis = stat, oraș sau comunitate).

Zicala „Politica este o afacere murdară” se bazează pe necunoașterea sau ignorarea sensului adjectivului „politic” și provine din realitatea faptului că majoritatea conducătorilor politici își călăuzesc activitatea după principiul „Scopul scuza mijloacele”.

Sușin că rolul religiei, dar și al culturii, ar fi acela de a asigura unitatea și prosperitatea spirituală a comunității.

Cu atât mai mult, într-o societate coruptă, acolo unde politicienii și biserica și-au pierdut credibilitatea, scriitorul poate juca un rol stabilizator, satirizând abaterile de la fire sau propunând alternativa demnității.

Sușin că o astfel de atitudine civică ar fi o atitudine politică (civic înseamnă politic și nicidecum apolitic).

Dramaturgia lui Caragiale a avut (și are) un profund caracter politic, motiv pentru care autorul a fost persecutat. Este aberant să credem că persecuțiile la care a fost supus au

fost o greșeală — ele au fost reacția firească a unei societăți corupte față de cel care i-a criticat defectele. Talentul lui Caragiale a dat profunzime criticii, motiv pentru care replica a fost pe măsură (dacă ar fi fost lipsit de talent, ar fi fost ignorat).

Este absurd să afirmi că opera lui Marquez, a lui Carpentier, a lui Böll sau Soljenițin nu conține pagini sau chiar romane întregi care au reprezentat (sau reprezintă încă) o veritabilă armă politică.

Faptul că în România postbelică nu a apărut nici o carte importantă care să fi avut caracter politic nu înseamnă că o astfel de apariție nu a fost sau nu ar fi necesară. Dimpotrivă. Personal, sunt partizanul afirmației lui Huxley (autorul celebrului roman satiric „Frumoasa lume nouă”): „Tăcerea este un dușman mai mare al culturii decât propaganda cea mai gălăgioasă aservită dictaturii” și al afirmației: „Literatura adevărată nu se poate naște decât în condiții de asuprire”, condiții care în România comunistă erau pe deplin îndeplinite.

Într-un eseu scris în 1982, Ioan Petru Culianu afirma fără drept de apel că în România postbelică nu există nici un fel de cultură, că totul este zero, denunțând și farsa jucată la Păltiniș de bufonul Noica.

Printr-o stranie coincidență, în anul 1991, după „Revoluție”, în vreme ce numeroși intelectuali din țară vehiculau ideea oportunității candidaturii domnului Liiceanu la funcția de președinte al României, Ioan Petru Culianu era asasinat în exil. Asasinarea lui Ioan Petru Culianu nu a făcut mare vâlvă în țară, evenimentul fiind mai degrabă măturat sub preș. Doar două reviste de provincie („Timpul” și „Vatra”) au folosit contextul asasinatului

pentru a prezenta personalitatea victimei și pentru a dezbate acuzațiile grave formulate intransigent de Ioan Petru Culianu cu 10 ani în urmă.

În august 1993 apare în revista „Vatra” articolul domnului George Crăciun intitulat „Ficțiunea ideilor”. Articolul se vrea o analiză a eseului lui Ioan Petru Culianu.

Cred că articolul domnului Crăciun este reprezentativ pentru modul de a gândi a unei considerabile părți a intelectualității românești.

George Crăciun este un intelectual cult, dar, spre deosebire de domnul Liiceanu, nu se bate cu cărămida în piept pentru a trâmbița lucrul acesta.

Domnia sa își prezintă argumentat punctul de vedere și îi dă în general dreptate lui Ioan Petru Culianu, dar caută să atenueze valența critică a eseului acestuia, invocând drept scuză pentru intelectualul român postbelic faptul că în România nu a avut niciodată prioritate ideea și faptul că românul a fost dintotdeauna pasiv.

Articolul domnului Crăciun trădează însă existența complexului de inferioritate față de cultura occidentală: „Toată nenorocirea noastră vine din faptul că Școala de la Păltiniș nu s-a dorit o Școală de la Frankfurt și ea nici nu ar fi avut cum să fie așa ceva atâta vreme cât Frankfurt-ul este un oraș în Germania și nu din România”.

Fraza citată anterior conține însă o dublă greșală: „Școala de la Păltiniș” s-a dorit a fi cel puțin o „Școală de la Frankfurt”, dar nu avea cum să fie așa ceva pentru că în condițiile de teroare instaurate de regimul comunist ar fi fost posibilă doar rezistența individuală. Este aberant să ne închipuim că Securitatea ar fi permis formarea și funcționarea unei școli de gândire alternativă. „Școala de la

Păltiniș”, a fost o școală de filosofie care promova negândirea, lucru sesizat și de domnul Crăciun: „o filosofie fără substanță socială și politică imediată nu este filosofie”.

Articolul domnului Crăciun trădează mentalitatea mioritică — deși nu-i lipsește informația, este incapabil să ia o decizie radicală. Domnia sa refuză să vadă marea de pseudo-intelectuali pentru care „Jurnalul de la Păltiniș” a fost și este cartea de căpătâi, oameni blazați, snobi, pentru care totul este fațadă. Dacă schimbăm adresa locului de pelerinaj, „Ai noștri tineri” devine groaznic de actuală:

„Ai noștri tineri la Păltiniș învață

La gât cravatei cum se leagă nodul...”

Fenomenul Păltiniș confirmă primitivismul poporului român, primitivismul unui popor care se pretinde civilizat, dar care nu a depășit stadiul idolatriei și care de un secol și jumătate nu face altceva decât să se maimuțarească.

În lipsa unei alternative, modelul cultural prin excelență asocial Miorița — Luceafăru1, ridicat la rangul de model cultural definitor pentru spiritualitatea românească, a ajuns să aibă efecte profund antisociale.

Atitudinea prin excelență pasivă a intelectualului cinstit a permis afirmarea și ascensiunea intelectualului șmecher. Căutând să-și asigure concomitent siguranța materială și gloria, acesta este un maestru al mimetismului și al duplicității politice. Elita intelectuală făcea în anii de teroare apologia apolitismului absolut, dar imediat după evenimentele din decembrie '89 a decis prompt că reprezintă *instanța reflexivă și critică a societății, menită să promoveze valorile unei societăți civile autentice și să semnaleze cu promptitudine toate derapajele puterii,*

indiferent de cine ar fi urmat să o întrupeze. („Jurnalul de la Păltiniș” — ediția 1990, pag.14)

O astfel de atitudine nu poate fi explicată prin pasivitate sau mediocritate. Ea denotă nesimțire.

La începutul anilor ‘80, când Occidentul se distanța vizibil de regimul Ceaușescu, Școala de la Păltiniș deplângea prăbușirea culturii în spațiul situat dincolo de Cortina de fier, iar acum aceiași oameni predică necesitatea alinierii fără rezerve a României la valorile civilizației vestice, ignorând pericolul decadenței pe care în urmă cu un deceniu o criticau. Pentru a fi în pas cu moda, elita intelectuală pune la stâlpul infamiei fanatismul religios, susținând sus și tare că drepturile individului sunt mai presus de unitatea familiei.

În mod firesc, zicala „Pleacă ai noștri, vin ai noștri” nu constituie subiect de reflexie pentru elita culturală care nu pare serios preocupată de faptul că fosta nomenclatură comunistă constituie principala forță politică a „tinerei noastre democrații” și de faptul că e foarte posibil ca democrația românească să eșueze pe malurile Bosforului sau pe coasta Americii Latine.

În anii ‘80 „Jurnalul de la Păltiniș” era citit cu sfințenie și snobii, care îți mărturiseau în șoaptă că sunt profund anticomuniști, considerau perfect justificată critica americanismului care a luat în stăpânire Europa occidentală. Maeștrii au întotdeauna dreptate. După evenimentele din decembrie ‘89, maeștrii au schimbat macazul și discipolii doresc fără rezerve occidentalizarea. Acum oile lui Orwell behăie:

— „Vrem societate de consum!”

*

*Amice —
Vorbesc despre ce ai scris în „Fenomenul Păltiniș”*

— Nu Domnul Liiceanu, ci D-ta poți să fi convins că rezistența există în ființa umană ca o reacție organică la infecțiile din organism. Cultura nu face decât să îmbrace într-o platoșă de broască țestoasă o răbufnire etică printr-o expresie estetică.

Cu sau prin cultură, rezistența există prin excesul antibiotic al conștiinței.

Nu literatura de sertar ci practica efectivă prin vehicularea în timp și spațiu a conștiinței, aceasta este cultura.

Secretele arhivelor Securității nu au fost secrete pentru nimeni deoarece cobaii folosiți pentru experiențe medicale se simt într-o închisoare plăcută când își au asigurat un minim de existență.

Și dacă se compară cobaii și se întrețin e pentru folosul omenirii — experiența lor adaugă la cultură.

Nu e o noutate că în orice epocă de libertate sau totalitarism, cultura aparține celor ce reușesc să-și trăiască conștiința proprie.

Foamea, frigul și întunericul există în orice țară, cu diferența că unii sunt mai mult înfometați, tremură mai

puțin de frig, dar întunericul poate fi chiar și pentru mințile cele mai luminate, un ideal pentru tăcere grotescă.

Domnule, de ce ți-ai riscat viața să pleci în necunoscut?

De ce te întorci acolo unde este încă foame, frig și întuneric?

Când ai fost român?

De ce să nu respectăm Școala de la Păltiniș atunci când ne-am rupt, ne-am dus și iar am venit?

Școala de la Păltiniș nu era narcoză ci un fenomen pozitiv, ca și instinctul de luptă în colectiv față de presiunea externă.

Rezistența înseamnă supraviețuire plus fenomene ca Școala de la Păltiniș, asociații mediatice, convorbiri organizate plus ținută personală.

Noi, românii, am fost totdeauna europeni și Vestul nu a creat frontiere ci tampon față de o avalanșă care trece și peste bieteile așezări din jurul Carpaților.

Nu uitați iluminismul din România (Bălcescu, V. Conta), pașoptiștii, dar și forța morală a francmasoneriei care a susținut cultura în România și au transpus morala și politica în salvagardarea națiunii.

Folosirea expresiei „decadentă și extrem materialistă” este preluată din limbajul de lemn.

Nu perioada de tranziție creează valorile, ele sunt perene și adaugă în timp la refacerea conștiinței.

Omul “zoon politikon” face fiecare politică prin prezență în viața socială, prin rezistența la obstrucție și prin tentația de a conduce. Scriitorii aparțin fiecărei epoci între care nu există ziduri de granit ci curg apele.

Dacă susțineți că literatura se naște în condiții de asuprire, vă contraziceți când spuneți că în epoca postbelică nu a existat cultură.

Nu știu de ce îl calificați bufon pe Noica și nu criticați pe cei care au îndemnat la crimă, în literatura noastră de la al doilea război mondial.

Fără să vă dați seama, considerați posibilă numai cultura germană, nu și a poporului Dv.

De ce jigniți poporul român prin „un secol și jumătate de maimuțareală ”; când Dv. în 40 de ani nu ați contribuit cu nimic la cultura acestui popor ci cu un du-te-vino între frontiere.

Fanatismul poate fi nu numai religios ci și cel insuflat grupelor de tineri să mărșăluiască pe străzi cu urme de sânge pe bocanci.

Eșuarea democrației românești trebuie urmărită între fruntariile noastre între niște extremismе frauduloase, care dăunează și Puterii, dar și Opoziției.

9. III. 95

Panait

Stănescu- Bellu

Precizare: Afirmația „civilizația occidentală contemporană este decadentă și extrem materialistă” nu este preluată din limbajul de lemn, ci reprezintă expresia convingerii mele personale, convingere dobândită după câțiva ani de contact direct cu civilizația occidentală și nu este nicidecum un echivalent al concluziei „strugurii la care nu ajung sunt acri”, concluzie trasă de vulpe în binecunoscuta fabulă.

Afirmația respectivă nu se referă în primul rând la cotidianul relațiilor sociale, ci la dinamica lor. Am dobândit convingerea că fenomenele indiscutabile de prăbușire a instituției familiale, de exacerbare a individualismului, de creștere a toleranței față de libertinajul sexual și de sedimentare în conștiința publică a tezei conform căreia consumul este sensul suprem al existenței, nu evoluează spontan, ci sunt consecința manipulării maselor de către Putere.

La o analiză atentă, toleranța propovăduită de mediile de informare occidentale se identifică cu contestarea valorilor tradiționale ale creștinismului (cultul familiei, cultul comunității, inhibarea sexualității, cumpătarea) și se dovedește a fi incompatibilă cu dezbateră serioasă de idei. Cel care contestă noile valori este pus la stâlpul infamiei și este etichetat drept extremist sau întârziat mintal. Talk-show-urile sunt astfel regizate încât rarii apărători ai valorilor tradiționale prezentați pe micile ecrane să pară ridicoli. Consider absolut sinistru spectacolul oferit de o masă rotundă la care doi invitați susțin o idee, în vreme ce alți doi invitați, moderatorul și publicul susțin contrariul. Când unul din primii invitați face o afirmație nedorită publicul râde sau protestează, iar moderatorul — „Vox populi, vox dei!” — îl întrerupe pe vorbitor și dă cuvântul unui spectator gălăgios, care, evident, susține contrariul. Deși argumentația spectatorului revoltat este de cele mai multe ori absurdă și hilară, telespectatorul superficial trage automat concluzia că invitatul a spus prostii și s-a făcut de râs, de vreme ce publicul îi râde în nas.

Exemplu: *integrarea europeană — pro și contra.*

Invitatul „contra” — Unul din dezavantajele integrării este pierderea identității culturale...

Publicul râde și protestează. Moderatoarea dă cuvântul unei spectatoare (punkiste).

Spectatoarea: — Eu am 20 de ani, de trei ani îl cunosc pe prietenul meu, un turc, și nu am știut nici până atunci și nu știu nici acum ce e cultura germană.

Publicul aplaudă frenetic și invitatul „contra” nu mai este lăsat să vorbească.

Observația 1. Nu înțeleg ce avalanșă trece „și peste bielele așezări din jurul Carpaților”. Cred că e ridicol să vorbești despre pericolul rusesc când tancurile sovietice au părăsit fără luptă Europa Centrală. Ce avalanșă amenință Occidentul? Sutele de mii de refugiați economici care pretind azil politic? Oare nu Occidentul a proclamat consumul drept țel suprem al existenței?

Observația 2. Nu am spus că literatura se naște în condiții de asuprire, ci că SE POATE naște doar în condiții de asuprire. Asuprirea este o condiție necesară nu și suficientă. Mai e nevoie de talentul scriitorului și de curajul acestuia de a sfida teroarea.

Din cartea „Trădarea intelectualilor” a Anei Selejan aflăm că la puțin timp după Insurecție, ziarul „Dreptatea” (cotidianul P.N.Ț.-ului) îi reproșa lui Liviu Rebreanu că l-ar fi trădat pe țăranul din Năsăud și că s-ar fi vândut nemților.

Rebreanu afirmase la un moment dat că se consideră puternic influențat de cultura germană și că tentația de a aborda socialul (tentație evidentă în opera sa) se explică tocmai prin această influență. Domnule Panait Stănescu-Bellu, credeți că Rebreanu considera posibilă numai cultura germană?

Întrebarea „Când ai fost român?” și afirmația potrivit căreia m-aș fi rupt de țară mă duc cu gândul la celebra identificare a patriotismului cu salamul cu soia. Interesant mi se pare că această identificare este făcută de membrul unui partid de opoziție, partid care nu s-a sfiit să-l propună drept candidat la președinție în anul 1990 pe domnul Rațiu, un român care lipsise timp de o jumătate de secol din țară.

Nu știu cum a obținut dl. Panait Stănescu-Bellu, ca fost deținut politic, aprobarea de a călători în fiecare an în Occident în perioada cea mai dură a comunismului lui Ceaușescu dar mă văd silit să-mi pun această întrebare în numele acelor cobai care din proprie inițiativă sau influențați de propaganda occidentală au încercat să se sustragă experienței comunismului și au plătit cu viața încercarea de evadare. Cred că memoria puținilor cobai care au plătit cu viață îndrăzneala de a contesta public utilitatea experienței comuniste ne obligă să privim critic definiția dată de dl. Panait Stănescu-Bellu culturii.

Un fost asistent de socialism, acum director al unui post de televiziune din Brașov, mi-a spus plin de sine că doar un paranoic nu face compromisuri morale. Dl. Panait Stănescu-Bellu insinuează că morala supremă este adaptarea la mediu: „...cultura aparține celor ce reușesc să-și trăiască conștiința proprie”. Mi se pare normal ca cei care au acceptat compromisul să-i privească cu suspiciune și să-i eticheteze drept extremiști pe cei care l-au refuzat.

Cred că tentația de a conduce nu trebuie să fie mai puternică decât tentația de a nu face compromisuri morale, pentru că în caz contrar dobândirea și menținerea puterii devin scop în sine. Cel care acceptă ani în șir compromisul moral ca pe un act firesc își pierde capacitatea de a fi

obiectiv. Cel care nu pune mai presus de toate lupta pentru afirmarea adevărului nu merită să conducă. Nu se poate face filosofie și literatură cu substrat social-politic fără a avea curajul să strigi că doi și cu doi fac patru.

Le recomand domnilor Panait Stănescu-Bellu și Liiceanu să (re)citească basmul lui Andersen „Hainele noi ale împăratului”. În România lui Ceaușescu nici unul dintre cărturari nu a îndrăznit să exclame: „Împăratul e în pielea goală!” Eu cred că strigătul mirat al copilului: „Împăratul e în pielea goală!” este limita de la care începe cultura. Până la acest strigăt nu poate fi vorba de cultură, ci doar de mascaradă.

Nu am criticat proletcultismul pentru că sunt convins că nici un om cu bun simț nu poate considera cultură viabilă opera lui Beniuc & Co., Eugen Barbu, Vadim Tudor sau Păunescu. Dacă asimilăm adevărata cultură cu lumina, opera proletculțiștilor poate fi considerată un uriaș stârv împutit, iar opera școlii de la Păltiniș poate fi comparată cu o imensă dună de nisip. Vântul propagandei împrășteie în atmosferă duhoarea stârvului și particulele de nisip. Ambele deranjează și cred că nisipul nu poate fi considerat lumină doar pentru că intră în ochi și nu pute.

Actul de creație presupune redarea realității prin filtrul sufletului și a conștiinței proprii. Cultura nu poate fi ruptă de realitate, de adevăr („Adevărul este ceea ce iese până la urmă la iveală”). Un om de cultură onest ar trebui să se teamă doar de Dumnezeu și să pună slujirea adevărului mai presus de interesul personal. Acceptarea compromisului cu Puterea, cu publicul sau cu critica înseamnă moartea spiritului.

*

Micky a avut o viață destul de grea. La vârsta de șase ani a trebuit să depășească șocul despărțirii părinților: tatăl ei a golit apartamentul și s-a întors la prima soție. A fost crescută de mama ei și de bunicii din partea mamei. Mama i-a murit în vara anului 1985, după un an de suferință (anul în care Micky terminase liceul).

Deși tatăl a fost român, Micky se considera sută la sută nemțoaică - a crescut printre nemți, a fost educată în spirit german, a urmat școala și liceul german.

Iarna era foarte frig în apartament. Locuia la ultimul etaj; uneori nu avea apă. Nu avea relații. Trebuia să stea la cozi pentru a cumpăra alimente.

După moartea mamei, s-a sfătuit cu bunica și au decis să emigreze în Germania. În 1987, cu câteva luni înainte de a ne împrieteni, au primit din Germania (R.F.G.) aprobarea de repatriere, dar nu puteau părăsi România.

...Am hotărât să ne căsătorim. Micky știa că această hotărâre îi anulează slabele speranțe de a obține pașaportul necesar pentru emigrare.

Am cerut-o de nevastă bunicii.

— ... Vreau să vă cer ceva.

— Să vedem dacă se poate; ce vrei?

— Pe Mihaela.

— Dar noi vrem să plecăm în Germania.

Am ridicat din umeri și am tăcut. Mă gândeam că nu are rost să-i spulber iluziile. La vremea aceea eram convins că nu vom putea părăsi niciodată România, dar în vara anului 1990 situația avea să fie cu totul alta...

Într-o zi, Micky mi-a spus foarte veselă un proverb nemțesc:

— „Bărbatul e capul, dar femeia e gâtul!”. Capul se întoarce după cum vrea gâtul... asta înseamnă că bărbatul are doar impresia că ar conduce; deciziile importante le ia femeia.

Mi s-a părut cam ciudat proverbul ăsta, dar și modul în care Micky îl interpretează. Decizia gâtului de a întoarce capul e luată în creier și creierul se află în cap, dar ea susținea că decizia gâtului poate fi independentă de voința capului...

Deși ne cunoaștem de trei ani și suntem căsătoriți de doi ani, până în vara lui '90 fiecare a avut lumea lui: Micky avea servicii, școală, locuință și familie în Timișoara, eu eram student la Brașov. Vara lui '90 urma să fie momentul marii cotituri; stabilisem că după repartiție Micky va părăsi Timișoara și va veni să locuiască cu mine, dar evenimentele din decembrie '89 au făcut posibilă alternativa plecării în Occident.

— Au trecut două săptămâni de la alegerile din 20 mai. Peste zece zile urmează să susțin examenul de stat. Particip la un concurs de orientare la Sinaia. După concurs o sun pe Micky.

... — Tu faci ce vrei, dar noi (ea, Sebi și Oma) plecăm în Germania până se mai poate. Se aude că nemții vor să frâneze repatrierea etnicilor germani, că de la întâi iulie va fi

mult mai greu să te stabilești în Germania. Eu nu mai stau aici!

Nu intenționez să părăsesc România, dar nici să-mi pierd femeia și copilul nu vreau. Sebi va împlini în curând un an, dar aproape că nu ne cunoaștem. Cu greu o conving pe Micky să amâne plecarea.

*

13-15 iunie: minerii chemați de președintele țării devastează Universitatea din București.

1 iulie: Repartiția. Obțin un post de inginer la Ocolul Silvic Berzasca. Refuz posibilitatea de a veni la I.C.A.S. (Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice) Timișoara. (Vara trecută am făcut trei săptămâni de practică, apoi am mai lucrat două luni voluntar la I.C.A.S. și m-am convins că viața de amenajist e foarte tristă.)

Trebuie să mă prezint la post abia în 24 august, dar în 20 iulie vizitez împreună cu Micky Berzasca.

...E poate cel mai urât sat pe care l-am văzut vreodată. Case îngrămădite fără grădini și câteva blocuri din prefabricate, străzi înguste și strâmbe, ȝigani înfumurați și agresivi care vin de la bișniță din Iugoslavia.

La ocol întâlnesc un inginer neîngrijit îmbrăcat, cu figură de bețiv.

...— De unde ești, domnule?

— Din Timișoara.

— Și ce te-a determinat să vii tocmai la Berzasca, ce cauți aici?

— ?!

Suntem cazați la camera oficială a ocolului, într-un apartament situat în unul din blocurile de prefabricate. În fața blocului câțiva copii jengoși se joacă pe o grămadă de gunoi menajer. Casa scărilor e murdară și bineînțeles, nu există nici un bec. Blocul e situat chiar lângă șoseaua principală pe care trec într-una camioane ce fac un zgomot asurzitor. Împărțim apartamentul murdar cu o familie venită la pescuit.

După-masa mă plimb cu Micky pe malul Dunării. Pentru a-ți petrece sfârșitul de săptămână sau câteva zile de concediu zona Berzasca e foarte potrivită: pescuit, defileul Dunării, dar să locuiești acolo e cu totul altceva. Verdictul dat de Micky e foarte categoric: „Fără mine!”

Seara îl întâlnesc pe șeful de ocol.

— Știi, în cimitirul din Berzasca nu e nici o cruce a vreunui fost șef de ocol și nici eu nu vreau să stric tradiția... dar meserie poți învăța... Vino în august. Te așteptăm.

*

Tata era considerat unul dintre cei mai buni economiști din Timișoara. A fost un om foarte dinamic și un anticomunist convins. Asculta seară de seară Europa Liberă și înjura: „Comunismul are succes doar la popoare tâmpite. Și sârbii, ungurii, cehii, polonezii și nemții au parte de comunism, dar nu e ca la noi... Mie mi-a plăcut să muncesc, dar nu m-au lăsat ăștia. Dacă m-ar fi lăsat, aș fi construit o stradă și i-aș fi pus numele Cionoiu.”

Din 1975 lucra la Electromotor, o întreprindere cu peste 3000 de angajați. Pe la mijlocul anilor '80 i s-a oferit

funcția de contabil-șef, dar a refuzat-o pentru a evita compromisul politic. Argumentația mi s-a părut extrem de convingătoare: „Există o treaptă în ierarhia socială până la care poți să-ți faci meseria fără a-ți fi refuzată demnitatea; mai sus însă poți să urci doar dacă mănânci căcat.”

Imediat după „Revoluție”, directorul și contabilul-șef au fost destituiți de conducerea F.S.N. -ului din întreprindere și tatălui meu i s-a oferit din nou funcția de contabil-șef. Deși era bolnav, a acceptat. Spera că va putea face ceva, dar curând și-a dat seama că totul e zadarnic:

— Așa balamuc ca la adunările F.S.N. și la negocierile cu sindicatul nu am văzut decât în februarie 1945, în Piața Palatului. Vor salarii mari, nimeni nu vrea să muncească, nu muncesc nici cât munceau pe timpul lui Ceaușescu, toți își fac treaba de mântuială, îi bag în pizda mă-sii, mă pensionează!

S-a pensionat la mijlocul lui iulie '90. Cu o săptămână înainte, venind de la o nuntă, la ora două noaptea, l-am găsit lucrând la birou. Era pământiu.

— Ce faci, de ce nu te culci?

— Ce, vrei să-mi ia ăștia casa? Trebuie să las ordine în balamucul ăsta. Eu răspund pentru prostiile tuturor!

Când m-am întors de la Berzasca, l-am găsit internat în spital. Urina sânge. Peste câteva zile doctorii au recunoscut că nu-l mai pot ajuta și i-au dat voie să plece acasă. Nu voia să moară la spital; i-a spus mamei că îi e oroare de gândul că va ajunge pe masa de disecție și într-unul din frigiderule de la morgă.

A acceptat senin inevitabilitatea morții care se apropia cu pași repezi. Nu mai putea să mănânce și a refuzat perfuziile și transfuziile de sânge. Îi spunea mamei:

— Ce rost are să mă chinui și să te chinui și pe tine?...

L-am întrebat cum se simte.

— Am fost un om al dracului toată viața. În măsura în care a depins de mine, am realizat tot ce mi-am propus, dar de vreo două luni simt că nu mai merge... Aș fi vrut să mai fi trăit vreo doi-trei ani, să fi atins vârsta la care a murit tata, dar dacă s-a terminat s-a terminat...

A fost conștient până în ultima clipă. A cerut să fie lăsat în pace, să nu fie deranjat de nici un vizitator. A insistat să nu chemăm rudele decât după ce a murit. Ne-a pus să facem pregătirile pentru pomană și înmormântare:

... — Nu am nevoie de nici o împărțășanie. Dar la pomană vreau să vină trei popi. Vreau ca lumea să mănânce și să bea bine.

O dată l-am găsit ațipit. Dormea adânc. M-am așezat lângă el. Când s-a trezit m-a privit câteva clipe derutat, apoi mi-a spus:

— Am visat că sunt într-o clinică străină în care îți schimbă sonda în fiecare zi... Ce e viața omului? Umblăm prin pădure și strivim fără să ne dăm seama mii de gănganii sub bocanci... Caută să te înțelegi cu muierea și cu copilul... restul nu contează.

— Ascultă, până acum câțiva ani mi-ai tot sugerat să îți cer să mi-o prezinți pe sora mea vitregă. Nu ți-am cerut, pentru că am considerat că responsabilitatea de a mi-o prezenta îți revine ție, pentru că tu ai făcut-o. Dacă mi-ai fi spus „Hai să ți-o prezint pe soră-ta”, nu aș fi refuzat. Acum e altă situație. Vrei să o caut și să o aduc aici?

— Nu. Acum du-te și vezi-ți de treabă.

— Pe Sebi nu vrei să-l vezi?

— Ce rost are să sperii copilul?...

7 august '90. După-masa mi-a cerut să îl bărbieresc. Era epuizat. Abia mai putea sta pe scaun. Mama și Micky îl țineau ca să nu cadă.

Seara târziu a chemat-o pe mama să stea cu el.

— Tu ieși afară — mi-a spus.

— Dar vreau să stau cu tine...

— O, Doamne!! — a strigat și s-a lovit cu pumnii în cap. Îi curgeau lacrimile.

Am ieșit fără a bănuî că insistase să părăsesc camera pentru a mă scuti de priveliștea clipei finale. Era o noapte frumoasă, liniștită. de vară. Priveam împreună cu Micky cerul înstelat...

La scurt timp după mine a ieșit și mama.

— S-a dus... N-ai crezut că e așa de bolnav?

— Nu...

*

Micky părea irevocabil hotărâtă să plece în Germania. Ea și bunica ei obținuseră viza în baza aprobării de repatriere primite în '87. Îl rugase încă din iarnă pe unchiul ei din Germania să-mi trimită o invitație și obținuse și pentru mine viza turistică. Imediat după „Revoluție”, când visul de a obține un pașaport devenise realizabil am hotărât să mergem în vizită în Germania, să încercăm să lucrăm câteva săptămâni, dar să ne întoarcem în țară. Decizia de a emigra a luat-o Micky, fără să mă consulte, în timp ce eu mă luptam la Brașov cu morile de vânt. Ce-i drept, în contextul social-politic din vara lui '90, la scurt timp după derularea alegerilor din 20 mai și la și mai scurt timp de la desfășurarea mineriadei din 13-15 iunie, era cam greu să

găsești argumente convingătoare împotriva ideii de a emigra.

Imediat după înmormântarea tatălui meu, Micky a început să-mi repete sistematic refrenul plecării: „Vii cu noi, sau plecăm singure? În curând expiră viza.”

Mama mă sfătuia să o las să plece, nu o puteam ține cu forța, dar insista să nu-i dau voie să-l ia pe Sebi.

— Ce să fac eu fără muiere, cu un copil de un an? Ea l-a născut și l-a crescut până acum. Eu am fost aproape tot timpul plecat!

Vreme de trei ani am făcut naveta Timișoara — Brașov așteptând cu nerăbdare prilejul de a realiza împreună cu Micky un cămin comun. Ideea de a merge singur la Berzasca, în vreme ce Micky și Sebi rătăcesc prin Germania, nu era de fel tentantă. Am hotărât să-i însoțesc în Germania, să rămân cu ei până se așează într-un loc stabil, apoi să mă întorc în România și să mă angajez.

În 15 august '90 Micky împlinea 23 de ani. În noaptea de 14 spre 15 am stat la coadă la agenția de voiaj (exodul era în toi). În zori ani cumpărat trei bilete: două dus, pentru Micky și Oma, unul dus-întors, pentru mine.

În data de 24 august ar fi trebuit să mă prezint la post. Cu două zile mai devreme plecam în Germania.

La plecare mama mi-a împrumutat 50 de mărci. Mulți bani.

*

Selecția „repatriaților” se face în lagăre. Cei care își pot dovedi originea germană și faptul că și-au păstrat identitatea națională sunt primiți, la fel și soții, respectiv

soțiile lor. (Ulterior selecția a devenit mai drastică, în prezent un neamț din România care a făcut imprudența să se căsătorească cu o româncă nu mai este considerat „bun german”, chiar dacă a urmat școala germană și trebuie să bată luni în șir la ușa consulatului în speranța că cererea de repatriere îi va fi admisă.) Cei respinși trebuie să părăsească lagărul și mai pot rămâne în Germania până la expirarea vizei.

Micky și Oma au hotărât să ne prezentăm în lagărul de la Rastatt, aproape de granița franceză, pentru că auziseră că lagărul respectiv nu e așa de aglomerat și, în consecință, dosarele sunt mai rapid soluționate.

La sosirea în lagăr am întrebat dacă pot fi găzduit fără a depune cerere de repatriere. Funcționara s-a uitat la mine ca la un cretin. Nu cred că i s-a mai pus întrebarea respectivă.

— Dumneavoastră nu vreți să depuneți cerere de repatriere?!

— Nu.

— Atunci nu puteți fi primit!

În fața clădirii în care se află birourile funcționarilor care preiau cererile de repatriere și fac selecția grosieră (decid cine va fi primit în lagăr) așteaptă câteva zeci de candidați. Avem de așteptat.

O lăsăm pe Oma la bagaje și mergem să ne plimbăm prin oraș. Mă impresionează în mod plăcut curățenia exemplară. Ne plimbăm pe străzi și căscăm ochii la vitrine, dar din spirit de economie nu intrăm în nici un magazin pentru a nu fi confrunțați cu tentația de a cumpăra. Tentația e însă prezentă și în stradă: în fața unui magazin se află o masă și pe masă câteva lăzi cu fructe. M-am convins atunci

de faptul că fructul necunoscut exercită o influență magică asupra curiozității. Alături de mere, pere, citrice, struguri și pepeni, erau expuse niște fructe ovale, brune și păroase, puțin mai mari decât un ou. De lădiță era prinsă o etichetă: KIWI: 0,60 St. (St e prescurtarea de la Stück = bucată.) Vreau fructul ăsta! Am schimbat bancnota de 50 DM primită de la mama și am cumpărat un kiwi. Dacă nu ar fi fost atât de păros probabil aș fi mușcat din el, dar așa m-am gândit că trebuie curățat. M-am chinuit minute în șir să îndepărtez cu unghiile învelișul păros și mi-am umplut mâinile de zeamă. Nici prin gând nu mi-a trecut că fructul de kiwi se taie în două și se mănâncă cu lingurița. Abia acum realizez că cele 50 DM nu-mi ajung nici pentru a plăti două nopți de cazare la cel mai modest hotel și am avut revelația faptului că depunerea cererii de repatriere este formalitatea care mă poate ajuta să îmi salvez unitatea familiei, oferindu-mi totodată posibilitatea să cunosc Occidentul.

M-am înțeles cu Micky că vom rămâne în Germania până vom primi cetățenia, pentru ca apoi să ne întoarcem în țară.

Cred că e inutil să explic amănunțit care sunt avantajele de a poseda cetățenia unui stat occidental în Europa anilor '90. Mă limitez să numesc un avantaj incontestabil, avantaj care este, cred eu, suficient de convingător pentru a te determina să-ți sacrifici câțiva ani din viață spre a-l obține: libertatea de a călători și de a te stabili în aproape orice țară de pe glob, libertate refuzată românului de rând. Probabil că mulți vor spune că depunerea cererii de repatriere este imorală atunci când ești convins că nu vrei să te stabilești definitiv în Germania, dar

eu mă întreb dacă se poate vorbi despre morală relativ la mișcările de populație în lumea aflată la sfârșitul mileniului II. Ce este moral și ce este imoral?

Este furtul de inteligență din țările slab dezvoltate o lozină comunistă, sau dimpotrivă, o realitate incontestabilă?

Are lozinca libertății de circulație a individului, lozinca agitată de Occident în anii războiului rece, acoperire reală?

Nu este Occidentul responsabil de faptul că milioane de oameni înțeleg patriotismul doar prin prisma proverbului „Ubi bene, ibi patria!“?

Dacă un refugiat economic depune cerere de azil politic, lumea occidentală consideră că respectivul păcătuiește doar față de Occident. În nenumăratele discuții și comentarii pe tema abuzului de azil, nu am auzit niciodată afirmația: „Falsul azilant păcătuiește față de țara de baștină pentru că îi murdărește imaginea.”

În ceea ce privește responsabilitatea față de țara din care provin, vina falsului azilant și a falsului repatriat este incomparabil mai mare decât cea a repatriatului și a emigrantului autentic. Repatriatul și emigrantul autentic se pot stabili „dincolo” în baza unor legi discriminatorii, dar cu fruntea sus, fără a mânji cu noroi imaginea țării din care au plecat, pe când falsul azilant și falsul repatriat încearcă să penetreze în baza unor persecuții imaginare: „Am fost persecutat politic. Dacă mă întorc pot fi arestat, torturat, ucis.”; „Nu știu limba germană pentru că în România germanii au fost persecutați; în România minoritățile naționale sunt persecutate.”

Îndrăznesc să afirm că în România comunistă germanii nu numai că nu au fost persecutați, ci chiar au avut un statut privilegiat: un copil dintr-o familie de români nu putea frecventa școala germană decât dacă avea pile (părinții mei nu au reușit să mă înscrie la secția germană pentru că nu îndeplineam condiția de a avea cel puțin un bunic neamț), dar un copil provenind dintr-o familie germană putea să aleagă între secția română și cea germană.

Problema azilului se poate pune doar în raport cu refugiații provenind din state autoritare sau totalitare și este evident că dreptul de azil e folosit ca pârgă de omogenizare culturală și ca instrument în politica externă. Cred că nici un cetățean din România post-comunistă nu ar fi trebuit să primească azil politic pentru că nu îi era amenințată siguranța dacă s-ar fi întors în țară. Studenții care au fost victime ale mineriadei din iunie '90 aveau toate motivele să dorească să părăsească România, dar cred că nici unul din ei nu merita azil politic.

Mii, poate zeci de mii de tineri cu studii superioare au părăsit după „Revoluție” România, mărindecalajul de potențial intelectual dintre România și Occident, fiind ferm hotărâți să nu privească în urmă.

Oare nu se aseamăna raportul Occident-țări democrate subdezvoltate cu raportul metropolă-rezervație, raport descris de Huxley în „Frumoasă lume nouă”?

Sălbaticul e primit în Occident doar dacă se dovedește util și docil. Decalajul economic dintre Occident și lumea subdezvoltată e în mare parte artificial creat și întreținut. Manipularea opiniei publice prin intermediul mass-media a atins o dimensiune alarmantă. Michael Jackson și Madona sunt ambasadorii omogenizării culturale; țigările Kent,

Coca-Cola, gustările servite la Mac-Donald's, blugii Levi's, hainele purtând marca U.C.B., autoturismele Ford, Mercedes sau Honda, casetofoanele Philips sau Sanyo, aparatele de fotografiat și camerele Kodak, concediile petrecute pe Coasta de Azur sau în Florida, vizitarea Disney-landului sunt emblema bunăstării și aspirația a miliarde de oameni. Țel suprem al existenței a fost proclamată imitarea modului de viață a vedetelor serialului Dallas, dar pentru majoritatea locuitorilor planetei visul nu va deveni niciodată realitate.

Am dobândit convingerea că viziunea lui Huxley asupra viitorului relațiilor internaționale este mult mai aproape de realitate decât viziunea elaborată de Orwell. Viziunea lui Orwell a fost parțial valabilă în timpul războiului rece, dar este în prezent complet inoperantă. Orwell și-a imaginat viitorul omenirii ca pe un război permanent între supraputeri, un război care nu e purtat pentru a fi câștigat, ci doar pentru a abate atenția de la mizeria vieții cotidiene. Huxley a propus o viziune integratoare verticală. Nu mai există conflicte între supraputeri, ci doar conflictul între metropolă și insule (rezervații); cel care îndrăznește să conteste ordinea care domnește în metropolă este deportat pe o insulă.

Pentru Occidentul contemporan, Lumea a treia joacă în mod admirabil rolul rezervației. Propaganda occidentală îl amețește pe omul mediu de pretutindeni cu momeala consumului material, dar scopul final nu e lichidarea diferenței dintre țările bogate și cele sărace, ci perpetuarea ei la nesfârșit, pentru că doar această diferență garantează pacea socială în interiorul societății de consum. Într-o lume în care materialismul domină, apariția ideilor marxiste este

inevitabilă și Occidentul a reușit performanța de a prelua discret esența ideologiei marxiste — lupta de clasă — și de a o pune extrem de eficient în slujba capitalismului liberal. Plebea din țările occidentale are ca termen de comparație nu numai luxul elitelor din propria țară, ci și mizeria din țările subdezvoltate. „Sălbaticii ne amenință!” este replica marxistă contemporană la replica tradițională marxistă „Proletari din toate țările, uniți-vă!” Muncitorul din Germania știe că muncitorul din Lumea a treia primește pentru aceeași muncă un salariu de zece ori mai mic, dar nu e în nici un caz revoltat din această cauză.

Dacă i se spune că valorile civilizației occidentale sunt valorile supreme, poate fi acuzat omul mediu dintr-o țară subdezvoltată de lipsă de patriotism atunci când încearcă să ajungă într-un loc situat la câteva sute de kilometri mai la vest, loc în care pentru aceeași muncă ar primi un salariu de zece ori mai mare decât în patria mamă?

Ce este patriotismul?

Definesc prin patriotism capacitatea și disponibilitatea individului de a fi util comunității (poporului) din care provine, precum și legătura mistică pe care omul o poate realiza cu mediul în care a trăit.

Nu cred că pot fi acuzați de lipsă de patriotism toți cei care au părăsit România pentru a se stabili în străinătate. Există oameni care își poartă patria în suflet, așteptând cu nerăbdare prilejul de a se reîntoarce pentru câteva zile, există oameni care se reîntorc câteodată doar pentru a-și da importanță și oameni care și-au propus să uite de unde au plecat.

*

Conform așteptărilor, nu am avut nici un fel de dificultăți cu dosarele de repatriere. După o săptămână cazul nostru era rezolvat am fost trimiși în lagărul de la Nürnberg pentru a fi repartizați în teritoriu (am fost trimiși la Nürnberg pentru că am spus că vrem să fim repartizați în Bavaria, motivând că acolo avem rude, dar motivul real l-a constituit faptul că Bavaria este landul german situat cel mai aproape de România). În lagărul de la Nürnberg am stat vreo zece zile în condiții de cămin (am primit o cameră cu patru paturi, aragaz și grup sanitar și bani mai mult decât suficienți pentru a putea cumpăra alimente), apoi am fost repartizați la un han din satul Neuensorg (Grijinoi) în județul Coburg, în nordul Bavariei, han la care ne era asigurată pensiunea completă. Ni s-a spus că putem locui la hanul respectiv cel puțin un an în condiții foarte avantajoase (450 DM / lună era aportul nostru, diferența o plătea statul), până când vom găsi o altă locuință.

În zilele care au urmat ne-am prezentat la primăria comunei și la prefectura județului pentru a ne întocmi actele.

La prefectură aveam să aflăm că repatrierea etnicilor germani se face în baza unei legislații anacronice. După încheierea celui de-al doilea război mondial, milioane de etnici germani au fost expulzați din Polonia și din Cehoslovacia și a fost necesară promulgarea unei legi care definea statutul expulzaților. În timpul războiului rece, nici un cetățean de origine germană nu a mai fost expulzat dintr-o țară comunistă doar pe criterii etnice, dimpotrivă, mulți ar fi emigrat dar nu primeau pașapoarte, totuși, din motive propagandistice, legea care definea statutul expulzaților nu a fost modificată și sutele de mii de nemți care au părăsit ca

refugiați economici țările comuniste au fost etichetați drept expulzați.

Legea a fost modificată abia după încheierea războiului rece, când Germania a fost nevoită să stăvilească puhoiul ce se revărsa peste granițele ce nu mai erau protejate de „Cortina de Fier”. Legea a fost modificată începând cu data de 1 iulie 1990, zvonul care o determinase pe Micky să intre în panică la sfârșitul primăverii nu fusese doar un zvon, dar din motive politice atitudinea autorităților față de repatriați nu s-a modificat brusc, ci treptat. În septembrie '90, tranziția era în toi.

La prefectură am depus copii după actele întocmite în lagăr, la Serviciul pentru relații cu străinii și la Serviciul pentru repatriați. La Serviciul pentru repatriați ni s-a spus că trebuie să așteptăm câteva luni pentru a primi certificatele de expulzați, certificate în baza cărora vom putea obține cetățenia.

Ni s-a spus încă din lagăr că Micky va primi ajutor de șomaj, iar eu ajutor social până vom găsi de lucru. (Nu aveam dreptul la ajutor de șomaj pentru că nu lucrasem în țară.)

Nu voiam să trăiesc din ajutor social (cred că un om bun de muncă poate accepta senin ajutorul social doar dacă e nesimțit și leneș) și am hotărât să-mi caut imediat de lucru. La Oficiul forțelor de muncă mi s-a spus că nu am dreptul să muncesc pentru că actele nu-mi sunt în regulă (Micky avea dreptul să muncească, actele ei erau în regulă) și am fost trimis înapoi la prefectură, la Serviciul pentru relații cu străinii, spre a-mi clarifica actele.

I-am spus funcționarului că cei de la forțele de muncă afirmă că actele nu-mi sunt în regulă. S-a uitat în dosar și

mi-a spus că actele sunt în regulă. M-am întors la Oficiul forțelor de muncă, dar am fost respins din nou.

— Conform dosarului, nu aveți dreptul la muncă. Trebuie să mergeți la prefectură și să-mi aduceți un act din care să reiasă ca aveți dreptul la muncă.

Am comparat împreună cu Micky dosarele. Al ei purta mențiunea „etnic german” iar al meu mențiunea „soț” și erau esențial diferite. În dosare nu era specificat că am avea dreptul la muncă.

Ne-am întors la prefectura situată la o distanță apreciabilă (2 km), știind de data asta exact ce să cer.

— Nu vă supărați, dar trebuie să vă deranjez din nou. Funcționarul de la forțele de muncă mi-a spus că dosarul nu-mi este în regulă și că am nevoie de o aprobare, aprobare care poate fi obținută numai de la dumneavoastră.

S-a uitat din nou în dosar.

— Nu aveți nevoie de nici o aprobare. Eu nu vă dau nici o aprobare.

— Bine, dar mie mi s-a spus în lagăr că am dreptul să muncesc, iar cei de la forțele de muncă spun că nu am dreptul.

— Dumneavoastră nu sunteți german, așa că trebuie să aveți răbdare.

— Nici nu vreau să devin german, dar vreau să muncesc!

— Nici nu o să deveniți niciodată german! Acum părăsiți biroul!

Am ieșit furios pe ușă, urmat de Micky. Mă enervasem atât de tare încât îmi curgeau lacrimile. Am băgat mâna în buzunarul jachetei care era plin cu monezi și

am azvârlit monezile pe jos. M-am așezat apoi pe o bancă. Micky stătea în picioare lângă mine.

Îmi venea să urlu. Nu mă simțisem niciodată umilit în asemenea hal și umilința era cu atât mai mare pentru că știam că e într-un fel meritată. Străbunicul meu, care fusese în primul război mondial timp de patru ani prizonier în Sicilia, ar fi putut emigra la sfârșitul războiului în S.U.A., dar s-a întors acasă. Deși comuniștii l-au persecutat și i-au luat pământul și cu toate că asculta zilnic Europa Liberă, mi-a repetat de nenumărate ori proverbul: „Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-n țara ta!”

Ce caut eu în Germania? Sunt eu neamț? Sunt eu repatriat? Am fost eu expulzat din România?

Cine sunt eu?

Sunt un nemernic de străin care și-a urmat soția pentru a nu-și pierde familia; un nemernic care are pretenția să fie considerat om.

Dacă în lagăr mi s-ar fi spus că nu am dreptul să muncesc, aș fi plecat acasă, dar mi s-a spus că am acest drept. Cred că dreptul la muncă este o condiție esențială a demnității. Un drept îl ai sau nu îl ai.

— Dumneavoastră nu sunteți german, așa că trebuie să aveți răbdare.

Funcționarul ar fi meritat să-l înjur. Mă gândeam că „Mama dumneavoastră e o scroafă!” ar fi fost replica pe care ar fi trebuit să o dau la replica „Dumneavoastră nu sunteți german, așa că trebuie să aveți răbdare”, pentru a fi ieșit cu fruntea sus din birou, dar ieșisem cu coada între picioare, ca un câine bătut. Îmi părea rău că nu l-am înjurat, dar ar fi fost deplasat să mă întorc spre a-l înjura.

Stăteam pe bancă și priveam în gol. Micky stătea în picioare lângă mine. Pe jos era plin cu monezi.

La un moment dat, funcționarul iese din biroul lui și traversează holul. În mijlocul holului se oprește, se uită cu superioritate la mine și arătând cu degetul pardoseala ne spune să ne adunăm banii, apoi își continuă drumul spre ușa unui alt birou. Rămânem tăcuți și nemișcați până când ajunge în fața ușii. Când dă să pună mâna pe clanță, deschid gura:

—Aș vrea să vă spun ceva.

Întoarce capul și se uită foarte de sus la mine. Privindu-l în ochi, rostesc răspicat:

— Mama dumneavoastră e o scroafă!

Fără a spune un cuvânt, dispare în spatele ușii. Mă ridic de pe bancă și plec hotărât, fără a privi înapoi.

Peste două ore mă întâlnesc cu Micky în stația de autobus. Micky rămăsese să strângă banii de pe jos, apoi a plecat și ea fără a mai da ochii cu funcționarul. Îi spun că eu consider că nu mai am ce căuta la prefectură sau la Oficiul forțelor de muncă și că dacă nu îmi rezolvă în interval de câteva zile problema dreptului la muncă o să plec acasă.

A doua zi, Micky pleacă singură la Coburg. La prânz se întoarce veselă. Îmi spune că a stat de vorbă cu colega de birou a funcționarului (aceasta lipsise ieri). Funcționara fusese foarte amabilă, s-a uitat în dosarul meu și a constatat că lipsea o ștampilă. A reparat greșeala și i-a scuzat pe cei din lagăr (cei care ar fi trebuit să pună ștampila), spunând că datorită faptului că s-a schimbat legislația, funcționarii au dificultăți în a se obișnui cu noile formulare. (Amicul meu preferase să mă scoată afară din birou în loc să-și bată capul pentru a găsi greșeala.)

Acum problema actelor era rezolvată, dar am constatat că înainte de a ne putea căuta de lucru, mai avem de rezolvat o problemă. Mâncarea la han era suficientă și foarte bună (gustoasă) pentru un adult, dar aproape necomestibilă pentru Sebi (lactatele, supele și legumele lipseau din meniu). Micky a trebuit să admită că în condițiile respective sănătatea copilului e periclitată și am hotărât să îl ducem în România și să-l lăsăm în grija mamei.

Ne-am întors în România la începutul lui octombrie. În cele câteva săptămâni care trecuseră de la moartea lui tata și de plecarea noastră mama îmbătrânise cât în câțiva ani. Se vedea că fusese sistematic bântuită de gânduri negre. Singurul ei sprijin moral fusese bunica. S-a bucurat foarte mult când i-am spus că Sebi va rămâne deocamdată cu ea.

*

‘Nea Schipeck fusese un vecin vesel, cumsecade și foarte sociabil. Era căsătorit și avea doi copii — Tibi și Rita — cu șase, respectiv șapte ani mai tineri decât mine.

Locuiam lângă un teren de fotbal și aproape zilnic băteam câteva ore mingea. Nea Schipeck era nelipsit de pe teren, chiar dacă de cele mai multe ori nu juca fotbal, ci discuta cu alți vecini pe marginea terenului. Aproape în fiecare duminică mergea la pescuit. De meserie era croitor; un croitor bun. Lucra la o cooperativă, dar avea și o mulțime de clienți particulari. Lucra bine și ieftin (mi-a făcut și mie câteva perechi de pantaloni). Muncea mult, dar câștiga foarte bine. Locuia într-o vilă nouă, construită pe munca lui și își putea permite să-și țină soția acasă. Și el și soția arătau foarte bine pentru vârsta lor. Mașină nu aveau, dar vara

mergeau aproape în fiecare duminică la Timiș, cu bicicletele.

Tibi a învățat bine și a intrat la facultate. Rita nu a învățat și la terminarea liceului s-a angajat muncitoare la Elba. Peste puțin timp s-a măritat cu Doru, un strungar la aceeași întreprindere. În 1988 Rita a născut o fetiță care a fost mai mult în grija bunicii (soția lui 'nea Schipeck).

În vara lui '90 aproape toți nemții care se mai aflau în România au fost cuprinși de febra emigrării. În lagărul de la Rastatt ne-am întâlnit cu Rita, cu Doru și cu soția lui 'nea Schipeck, care venise cu ei pentru a avea grijă de fetiță. Părăsiseră România cu o zi înaintea noastră. Tibi nu părăsise încă România, pentru că mai avea un an până la terminarea facultății.

'Nea Schipeck nu a vrut să plece din țară. Soția l-a anunțat că ea nu se întoarce în România. În septembrie Tibi a plecat în vizită în Germania. Nea Schipeck a rămas singur. Mama a stat cu el de vorbă. Amândoi erau cu nervii la pământ.

— Pentru ce am muncit eu toată viața? Soția, Rita și fetița au plecat din țară, anul viitor va pleca definitiv și Tibi. Eu rămân singur în casa asta imensă. De ce au plecat? De ce să plec? Eu am avut aici tot ce mi-a trebuit, mi-am ținut nevasta acasă, în fiecare an am tăiat porc... Acum au plecat cu toții... Ce rost mai are să trăiesc?

Peste câteva zile s-a sinucis.

*

La sfârșitul lui octombrie suntem din nou în Germania. Domnul Kutscher e un sas plecat din România

încă din timpul războiului (luptase în armata germană). A fost luat prizonier de ruși la Praga, în ultimele zile de război. Când rușii l-au întrebat de unde provine a indicat o adresă falsă din vestul Germaniei. După doi ani de prizonierat a fost trimis dincolo de „Cortina de Fier” și s-a stabilit după scurt timp în Neuensorg. Acum e pensionar (fusesse croitor și, timp de câțiva ani, primar al satului). Când a aflat că o familie din România a fost repartizată la hanul din sat, a vrut să ne cunoască. E un om simpatic și săritor. S-a oferit să meargă cu noi la fabrica de mobilă tapițată din sat pentru a întreba dacă putem fi angajați.

Micky a fost angajată imediat pentru a fi calificată la locul de muncă ca și cusătoare, iar eu, de la începutul lui decembrie, ca muncitor în depozit (îi aprovizionam cu materiale pe tapițerii care lucrau în acord).

La sfârșitul lui februarie am fost întrebat dacă vreau să mă calific la locul de muncă, în meseria de tapițer. Am refuzat și, la sfârșitul lui martie, am fost concediat.

La începutul lui aprilie am fost invitat la o consultație de Fundația Otto Benecke (o fundație care se ocupă de integrarea repatriaților care au întrerupt, sau tocmai au terminat studiile în țara de origine). Mi s-a spus că silvicultura e ramura în care e cel mai greu să găsești de lucru și mi s-a oferit posibilitatea de a participa la un curs de engleză tehnică, curs care se ținea la 300 km de Neuensorg. Am refuzat.

Mi s-a spus că din vară pot participa la un curs de limba germană.

În mai am fost chemați la prefectură, la Serviciul pentru repatriați, spre a ne ridica certificatele de expulzați și pentru a depune cererile tip de obținere a cetățeniei.

Formularul conținea întrebarea: „Renunțați la cetățenia anterioară?” Amândoi am răspuns: „Nu!”

Tot în mai, Micky a descoperit în sat o casuță veche și modestă, nelocuită. Proprietara, o bătrână fără copii, văduvă de război, tocmai fusese dusă la azilul de bătrâni și de casă avea grijă o nepoată care a fost de acord să ne-o închirieze.

În perioada iunie — septembrie am participat, la Nürnberg, la cursul de limba germană (cursul dura 8 luni dar pentru că vorbeam destul de bine am făcut doar treapta a doua).

În octombrie l-am adus pe Sebi din România, apoi am căutat de lucru.

*

Frații Wagner (doi tineri de vârsta mea) sunt patronii unei firme care produce și vinde mobilă artizanală. Mobilierul decorat abundant cu împletituri din nuiele este produs în Indonezia, pentru că forța de muncă este mult mai ieftină — un muncitor primește pentru o zi de muncă 6 dolari, cu mult mai puțin decât primește un muncitor german într-o oră. În Germania, frații Wagner lucrează cu zilieri, având nevoie de muncitori doar când vine un transport din Indonezia — zilierii remediază eventualele defecte, montează subansamblurile și mobila este expusă în magazinul propriu al firmei sau e trimisă clienților.

Sediul firmei e situat vis-a-vis de hanul Fischer (hanul în care am fost repartizați din lagăr) și zilierii sunt recrutați dintre repatriații care locuiesc la han, în majoritate ruși care abia înțeleg câteva cuvinte nemțești.

Deși nu mai locuiam la han, domnul Fischer mi-a spus că pot găsi de lucru la firma Wagner.

M-am înțeleles cu unul din patroni că îmi dă 10 DM /oră.

Auzisem că în Germania e în vigoare o lege care scutește de impozit veniturile lunare mai mici de 500 DM. Am lucrat câteva zile, până am terminat treaba și m-am prezentat pentru a-mi ridica cecul cu banii cuveniți. Lucrasem 42 de ore. În luna respectivă nu mai lucrasem altundeva.

Domnul Wagner mi-a dat o simplă bucată de hârtie pe care era scrisă doar o scădere:

$$420 - 58,8 = 361,2$$

și un cec cu valoarea de 362 DM (rotunjire în sumă).

— Spuneți-mi, vă rog, ce reprezintă 58,8?

— Impozitul — mi-a răspuns senin.

Eram aproape sigur că mă înșelase, dar seninătatea cu care mi-a răspuns m-a determinat să tac.

M-am interesat dacă legea de care auzisem există cu adevărat. Exista. Luna viitoare, celălalt Wagner m-a sunat pentru a mă întreba dacă mai vreau să muncesc. Deși eram răcit și aveam febră, m-am dus. Am lucrat 5 ore. Seara, când patronul a vrut să plecăm, m-am dus să cer banii pentru ziua respectivă.

— Vreau banii pentru ziua de astăzi. Am lucrat 5 ore, asta face 50 DM. Și să știți că 58 DM nu mă îmbogățesc nici pe mine nici pe dumneavoastră. Ceea ce a făcut fratele

dumneavoastră, faptul că mi-a reținut un pretins impozit din banii care mi se cuveneau pentru luna trecută, e o porcărie.

— Eu nu știu ce a făcut el... Nu mai e cazul să vii!

— Nici n-aș mai fi venit. Astăzi am venit doar pentru că voiam să vă spun ce v-am spus; ca să nu credeți că sunt prost.

*

În noiembrie și decembrie am lucrat câteva săptămâni la negru, la plantat puieți în pădure și la curățit grădini.

12.01.1992. Am scris deasupra ușii camerei care ne servește drept sufragerie și dormitor data și am făcut o cruce.

— Eu la primăvară merg în România și mă angajez la pădure!

În martie am plecat în țară pentru a-mi căuta de lucru. Post la un ocol silvic puteam obține doar pe ușa din dos (două variante):

— Dai o cafă și spui „Să trăiți!” (pila era un unchi)

— Cu 6000 DM se poate aranja (un inspector de la finanțe, fost coleg cu tata).

La I.C.A.S. era nevoie de oameni așa că am hotărât să mă angajez acolo începând din mai (campania de amenajare începe abia la sfârșitul lui mai).

M-am reîntors în Germania. În aprilie, Micky a fost anunțată că cererea de obținere a cetățeniei i-a fost aprobată și a fost invitată la primărie pentru a-și ridica pașaportul german.

Ne-am dus la prefectură la Coburg, la Serviciul pentru repatriați, pentru a întreba de ce nu am primit și eu cetățenia.

— Dumneavoastră sunteți străin și conform noii legi puteți primi cetățenia abia după 5 ani de la data căsătoriei cu un cetățean german. Funcționara nu a știut să-mi spună dacă trebuie să se împlinească 5 ani de la data căsătoriei — august '88 —, de la data sosirii noastre în Germania — august '90 —, sau de la data când Micky a primit cetățenia germană — aprilie '92.

*

În vara lui '92 se amenaja Ocolul Silvic Cugir. Am primit o unitate de producție de munte, într-o zonă foarte frumoasă din masivul Șureanu.

Cu majoritatea pădurarilor m-am înțeles destul de bine. Excepție a făcut Dumitru, fratele brigadierului, un fost tractorist care avea doar 8 clase și câteva luni de școală de pădurari. Deși era pădurar de peste doi ani, încă nu își parcursese cantonul. În câteva parcele zăceau încă din timpul lui Ceaușescu câteva sute de metri cubi de lemn doborât și curățat de crăci (probabil că cei de la exploatare nu au avut mijloace de transport sau motorină, în acte partida a fost încheiată și lemnul a fost uitat).

— Ce-i cu lemnul ăsta?

— Nu știu, domn' inginer! Eu nu am fost niciodată în parcelele astea. Nu am avut treabă aici.

La limita golului alpin avea baza un grup de vreo zece oameni care recoltau cetină de jneapăn. Deși jneapănul e ocrotit, în vara respectivă au fost distruse, doar sub vârful

Șureanu, mii de tufe, a fost defrișată o suprafață de câteva zeci de hectare. Cei de la Inspectoratul Silvic Alba au ridicat din umeri când amenajiștii au întrebat cum de e posibil lucrul acesta: pajiștile alpine nu mai sunt gospodărite de Departamentul Silviculturii.

Oile pășteau sistematic în plantații. Mergeam la stână, mâncam bine și plecam mai departe. Un cioban mi-a povestit zâmbind ce se întâmplă atunci când șeful de fond forestier de la ocol găsește oile în plantație: face scandal, amenință cu pușcăria, dă o amendă simbolică, își ia cașul, mielul și pleacă.

*

Joi, 24 septembrie 1992. Sediul Brigăzii U.P. IV Canciu.

Alături de familia brigadierului și de câțiva pădurari, aștept cu interes confruntarea televizată dintre cei șase candidați la președinție.

Consider că la masa rotundă din seara respectivă au participat patru oameni care nu au spus prostii — d-nii Constantinescu, Dragomir, Iliescu și Mânzatu —, unul care a spus prostii — dl. Druc — și unul care a jucat rolul de bufon — dl. Funar.

Toți telespectatorii din țară au putut urmări dialogul purtat la un moment dat de dl. Constantinescu cu dl. Funar — citez din memorie:

Dl. Constantinescu, zâmbind:

— Acum, cu trei zile înaintea alegerilor, aș vrea să aflu și eu câte ceva despre programul de redresare a economiei naționale propus de P.U.N.R.

Dl. Funar, agitând o broșură:

— Scrie aici!

Dl. Constantinescu, aproape râzând:

— Cam subțire, domnu' Funar...

Cred că într-o țară normală e inadmisibil ca un candidat la președinție să fluture cu trei zile înaintea alegerilor o fițuică, drept răspuns la o întrebare atât de concretă. Dl. Funar nu s-a făcut doar el de râs. Dl. Funar a făcut de râs ideea de democrație, dar ce a înțeles telespectatorul?

Eu m-am amuzat și când dezbateră s-a încheiat am întrebat vesel:

— Ce spuneți, pe cine votăm?

Majoritatea celor de față s-au făcut că nu aud întrebarea. Nici unul dintre ei nu simpatiza Convenția Democratică. Mi-a răspuns Dumitru:

— Domn' inginer, eu îl bag în pizda mă-sii pe Constantinescu ăsta! Eu nu-l votez! Dacă ajunge președinte ăsta râde de noi cum a râs de Funar!

Am avut atunci revelația faptului că nu e voie să râzi în public de omul prost, pentru că proștii se supără.

Dacă analizez la rece comportamentul d-lui Constantinescu, deduc că domnia sa e incapabil să depășească nivelul intelectual al șmecheriei la colț de stradă, într-un cămin studentesc sau într-un spectacol de varietăți umorul d-lui Constantinescu ar fi trebuit apreciat. Momentul culminant al campaniei electorale impunea însă seriozitate. Modul în care dl. Constantinescu l-a ridiculizat pe dl. Funar a despărțit apele: oamenii inteligenți au râs, proștii s-au supărat. Dar votul prostului cântărește cât votul omului inteligent.

Mă întreb cum ar fi evoluat discuția dacă dl. Constantinescu s-ar fi abținut să fie ironic și dacă ar fi pasat cu seriozitate prostia d-lui Funar adversarului principal, dl. Iliescu:

„Domnule Iliescu, ce părere aveți despre un candidat la președinție care cu trei zile înaintea alegerilor flutură o broșură atunci când e rugat să expună programul economic al fracțiunii pe care o reprezintă?”

*

„Revoluția din Decembrie a fost marea păcăleală care a avut drept scop legitimizarea Puterii impuse de tancurile sovietice la sfârșitul celui de-al doilea război mondial.”

Fraza citată anterior este concluzia „Declarației de război”, carte al cărei autor sunt.

În seara zilei de 22 decembrie '89 priveam la televizor, încercând totodată să analizez evenimentele la care participasem în ultimele două zile, în Timișoara cuprinsă de febra revoluției. La un moment dat, am avut revelația faptului că pe micul ecran nu sunt prezentate evenimente spontane, ci un spectacol sinistru, lipsit de originalitate regizat după un scenariu identic cu cel al filmelor în care era descrisă Insurecția: „Stejar, extremă urgență!” — nu armata și politicienii, ci masele răsturnau dictatura.

În zilele următoare, în vreme ce teroriștii semănau panică, am scris câteva pagini. Apoi mult timp nu am mai scris nimic.

Am fost apoi martor al începutului tranziției, al cercului din Piața Universității, al farsei Proclamației de la

Timișoara, al alegerilor din 1990, al mineriadelor, al campaniei electorale și al alegerilor din 1992.

Am așteptat aproape trei ani apariția unui partid sau a unei grupări în a căror program sau activitate să se reflecte gândurile și aspirațiile mele. Zadarnic. Am votat în 1990 P.N.Ț.-ul și în 1992 Convenția Democratică doar pentru că eram împotriva nomenclaturii comuniste regrupate în jurul lui Iliescu și nu pentru că aș fi fost convins de programul lor. Atât în 1990 cât și în 1992, am fost sigur că Opoziția va pierde alegerile printre altele și pentru că era ruptă de realitate.

În seara zilei de 27 septembrie 1992, la ora 22,30, Radio Europa Liberă a transmis în direct conferința de presă organizată de Convenția Democratică. Opoziția, care până mai ieri declarase ferm că va câștiga alegerile, își plângea de milă. Figurantul numărul unu al Opoziției, dl. Emil Constantinescu, a recunoscut (în baza sondajelor efectuate în urma încheierii votării), pe un ton plângăcios și supărat, înfrângerea în alegeri și și-a încheiat discursul cu o frază care m-a revoltat (citez din memorie): „... tinerii părăsesc țara, dar noi rămânem aici și luptăm!”

Cine suntem „noi”?

Cine sunteți „voi”? Cum luptați?

Aceste întrebări m-au silit să iau decizia de a mă apuca de scris pentru a-mi expune punctul de vedere.

Terminasem de parcurs terenul ce îmi fusese repartizat în cadrul Ocolului Cugir și a doua zi urma să plec în Apuseni, la Ocolul Gârda. M-am sculat devreme, la ora 6 dimineața, dar în loc să plec pe teren m-am așezat la masa de scris. Abia peste câteva zile am trecut pe la sediul I.C.A.S.-ului pentru a preda carnetele de teren de la Cugir și

pentru a-mi da demisia. Am stat de vorbă cu dl. inginer Blagoescu, șeful stațiunii. Stabilisem încă din primăvară că probabil voi lucra doar vara pentru a face munca de teren, întrucât la munca de birou colectivul se putea descurca și fără mine, iar eu aș fi putut sta iarna cu Micky, în Germania. Întrucât fondul de salarii fusese negociat la București în funcție de numărul de angajați, deși plata se făcea în acord, dl. Blagoescu mi-a propus să depun, deocamdată cerere de concediu fără plată, pentru că dacă aș fi demisionat plafonul fondului de salarii ar fi fost automat scăzut. Cum munca pe care ar fi trebuit să o fac eu (prelucrarea datelor din teren) urmau să și-o împartă alți membri ai colectivului, am acceptat. Nu toate hotărârile luate la București sunt echitabile și am considerat că dacă munca pe care ar fi trebuit să o fac eu va fi făcută de colectiv, este normal ca și banii care mi s-ar fi cuvenit să fie vărsați în fondul de salarii al colectivului și nu să rămână la București.

Am terminat de scris „Declarație de război” în mai puțin de o lună (titlul inițial era „Nebunul” — nebunul eram eu), cu convingerea că nu mai am nimic de spus și am plecat la Micky, în Germania.

Am lucrat câteva zile la negru (am zugrăvit o fațadă și am curățat o grădină), apoi am fost recomandat d-lui Knauer, un grădinar din satul vecin. Dl. Knauer are o pepinieră, vinde arbuști ornamentali, dar și plantează marfa pe care o vinde, dacă i se cere acest lucru. Dl. Knauer mi-a dat de lucru ca zilier (slugă).

De atunci și până în prezent sunt abonatul d-lui Knauer; dacă are nevoie de ajutor, mă caută. Deși munca este destul de grea și cu toate că uneori ne certăm (dl. Knauer e fiu de subofițer și are mentalitate de căprar:

„Ordinul nu se discută!”), când sunt în Germania merg să-l ajut dacă sunt chemat, pentru că nu am altă sursă de venit. (Am mai lucrat ocazional la firma la care s-a angajat Micky după ce a fost concediată de la fabrica de mobilă pentru că nu reușea să își facă norma — vezi „Silvicultorul numără flori de plastic”.)

*

De Crăciun ne-am întors în România. După revelion Micky a trebuit să se întoarcă în Germania, la servicii, dar eu am rămas în Timișoara pentru a transcrie manuscrisul cărții și pentru a căuta o editură. După ce l-am transcris, a fost dactilografiat și multiplicat în cinci exemplare. Am îndosariat exemplarele dactilografiate și le-am oferit spre lectură unor prieteni și cunoscuți, pentru a le afla părerea. Cu trei exemplare am plecat la Brașov pentru a le oferi spre lectură unor foști profesori și câtorva prieteni.

*

D-na Marina Bucătaru e asistent la Facultatea de Industrializarea Lemnului din Brașov. Am cunoscut-o la începutul anului 1990, în Senatul Universității. (Eu fusesem liderul organizației studenților din Facultatea de Silvicultură, iar dumneaei fusese aleasă prorector pentru relații cu studenții.). Știam că e o femeie cu vederi largi, deschisă, sinceră și interesată de cultură (colaborase cu ani în urmă la revista studențească din Brașov), așa că am rugat-o să-mi citească manuscrisul.

Peste câteva zile ne-am întâlnit pentru a-mi înapoia manuscrisul și pentru a-i afla părerea.

— Ti-am scris pe o bucată de hârtie părerea mea:

Critica este dureroasă. Lovește, poate, în zonele cele mai sensibile. Uneori nu ajută de loc. Ce voi scrie în continuare nu voi considera că este o critică. Doar păreri în urma unei seri de lectură.

— *Cartea este lizibilă, ușor de citit.*

— *Este amară, dar fermă.*

— *Este un elogiu, dureros și poticnit, al luptei singuratice pentru demnitatea individuală.*

— *Sub coaja aspră și zgrunțuroasă a unei personalități incomode, se ascund, vulnerabile, fibrele sensibile, total lipsite de egoism, în căutare de comunicare, de prietenie, de împărtășire (sharing...)*

— *Partea introductivă (Florile, Poezia) este puțin prea lungă.*

— *Scrisoarea pentru Iosefina ar trebui cumva condensată.*

— *Stilul este întrucâtva aspru, mai mult de reporter, dar acest lucru contribuie la accesibilizarea textelor.*

Cartea asta trebuie să apară și cred că va fi un succes. Ar trebui să stai de vorbă cu Liiceanu. Eu cunosc un grup de tineri scriitori brașoveni, cu vederi largi, anticomuniști. Dacă vrei, pot să îi rog să-ți citească manuscrisul, pentru ca apoi să stai de vorbă cu ei. Sunt de-ai tăi!

La dl. Liiceanu îmi recomandaseră și alții să merg. În ceea ce-i privea pe tinerii scriitori brașoveni, am acceptat propunerea d-nei Bucătaru dar, deși nu am comentat cu voce tare, mă îndoiam că sunt de-ai mei. La vremea respectivă nu

aveam o părere prea bună despre majoritatea intelectualilor din România, dar era posibil să mă înșel.

*

Câteva zile mai târziu mă întâlneam cu dl. George Crăciun, un tânăr scriitor, lector la Facultatea de Filologie și redactor la revista „Interval”.

— ... Dacă e să îți analizez din punct de vedere literar cartea, pot spune că are două părți distincte: o parte de literatură pură, în înțelesul clasic al cuvântului și o parte de literatură de reportaj; genul acesta de literatură nu prea e cunoscut în România, a apărut relativ recent în Statele Unite, și se numește literatură non-fictivă. Luate fiecare în parte ambele părți sunt bune, partea de literatură non-fictivă e chiar foarte bună, dar cred că împletirea celor două părți dăunează cărții. Cred că ar trebui să renunți la partea de literatură pură. Titlul mi se pare, de asemenea, nepotrivit...

— Am înțeles că dumneavoastră aveți o editură. Ați fi dispus să mi-o publicați?

— Editura nu e a mea, suntem mai mulți scriitori din Brașov în colectivul de redacție, dar noi nu avem bani nici pentru a edita revista. E inadmisibil faptul că un oraș ca Brașovul nu poate scoate lunar o revistă literară. Am scos câteva numere, sporadic, dar nu ne putem permite să o scoatem lunar.

— Cam cât costă editarea unei cărți?

— ... O carte de proză de 200 de pagini, la tirajul de 10000 de exemplare costă 300 de lei /exemplar. În această sumă e inclus și profitul editurii. Pot să îți spun sigur pentru că zilele trecute am discutat cu directorul tipografiei cu care

lucrăm noi. E o tipografie foarte bună, din Săcele. Calitatea tiparului e ireproșabilă și prețurile sunt rezonabile.

— Puteți să-mi dați adresa?

— Adresa tipografiei?! Sigur că ți-o pot da, dar nu are rost să mergi la tipografie până când nu ai găsit o editură. Așa prevede legea. Numai o editură avizată de Ministerul Culturii poate comanda tipărirea unei cărți.

— Dacă suport cheltuielile îmi editați cartea?

— ?!... Nu știu. Trebuie să citească și ceilalți colegi manuscrisul, dar oricum în forma aceasta nu putem edita cartea. Trebuie să schimbi numele personajelor, ba chiar și cadrul desfășurării acțiunii. În forma actuală nu ne putem permite să-ți publicăm manuscrisul. Numele personajelor sunt reale, unii sunt colegi de-ai noștri, alții sunt oameni cu putere. Asistentul de socialism, Ungureanu, e chiar mai mult decât un coleg; suntem în relații amicale, nu putem să-i facem așa ceva.

Pe de altă parte, Universitatea din Brașov, deși se numea universitate, a fost alcătuită până în '90 doar din facultăți tehnice. Facultățile umaniste au fost înființate doar cu doi ani în urmă și la conducerea Universității sunt doar ingineri, profesori la facultățile tehnice. Recent, decanul Facultății de Mecanică a afirmat că absolvenții de liceu vin la Filologie pentru că au mai puțin de învățat. Cum își poate permite un profesor universitar să afirme așa ceva? Îți dai seama ce se va întâmpla dacă manuscrisul va fi editat de noi în forma actuală? Facultatea de Filologie ar putea fi desființată.

—?!...Eu nu schimb nici un cuvânt din cartea asta!

Refuzul fusese atât de categoric încât nu mai avea rost să insist.

Am rămas toată seara în compania d-lui George Crăciun și am discutat pe teme politice. La un moment dat, mi-a pus următoarea întrebare:

— De ce nu scrii dumneata eseu politic?

— Ce rost are, dacă știu că nu mă publică nimeni?

— ...Înainte de plecare mi-a dat o recomandare pentru dl. Viorel Marineasa, redactorul șef al Editurii de Vest din Timișoara

Am rămas în relații amicale cu dl. George Crăciun. Există oameni cu care poți fi amic și dacă știi că sunt slabi, dar dacă vrei să fii sincer cu tine însuși, trebuie să le spui părerea ta despre ei. Cu speranța că nu se va supăra, dedic d-lui George Crăciun capitolul următor.

*

Vreme de aproape două milenii (de la retragerea aureliană și până în prezent), românii au trăit într-unul din cele mai rele locuri de pe fața pământului; inițial în calea popoarelor migratoare, apoi la limita a trei imperii.

Geniul popular românesc a inventat în consecință zicalele. „Capul plecat sabia nu-l taie!” și „Apa trece, pietrele rămân!”, zicale care recomandă evident ca prudența să fie pusă înaintea demnității.

Zicala „Capul plecat sabia nu-l taie!” scuză lipsa responsabilității individuale și grav e faptul că el marchează nu doar mentalitatea omului de rând, ci și pe cea a elitelor. Dar cum plecarea capului este un gest care sugerează lipsa demnității, românii au inventat un echivalent al zicalei „Capul plecat sabia nu-l taie!”, echivalent mult mai comod pentru adormirea conștiinței: „Să nu te piși contra vântului!”

Urinatul e un act care nu are nici o legătură cu demnitatea, urina fiind o substanță extrem de profană. Un om care s-a pișat pe el stârnește râsul și își atrage oprobiul public.

În conștiința publică din România contemporană mai există doar varianta vulgară a zicalei; „Să nu te piși contra vântului!” este busola etică a majorității românilor. Convingerea mea personală este că omul mediu de pretutindeni e tentat să nu pună problema demnității mai presus de interesul material imediat. Deosebirea dintre România și o țară normală constă în faptul că în România nu există o elită dispusă să pună lupta pentru afirmarea adevărului înaintea interesului personal. În conștiința majorității intelectualilor români, adevărul este un echivalent al pișatului și asumarea riscului de a-l afirma, un echivalent al prostiei: „Paza bună trece primejdia rea!”

*

De la Brașov am trecut pe la București pentru a-l căuta pe dl. Liiceanu, apoi am mers acasă și l-am vizitat pe dl. Marineasa. I-am dat recomandarea și manuscrisul, iar peste vreo două săptămâni l-am căutat din nou la Editura de Vest, pentru a sta de vorbă.

— Da, am citit manuscrisul... Are câteva părți foarte bune dar acestea alternează cu altele... cum să spun, mai neglijent scrise.

Am înțeles că nu pot spera ca dl. Marineasa să-mi editeze cartea pe cheltuiala editurii.

— Dar dacă suport eu toate cheltuielile, sunteți dispus să vă asumați riscul moral de a-mi edita cartea?

— Da, ...în principiu, da, ...dar în nici un caz până la sfârșitul anului, ...Poate ar fi mai bine să încerci la altă editură dacă vrei să iasă mai repede.

Ulterior am aflat că Editura de Vest e finanțată de Ministerul Culturii și că dl. Marineasa a fost nevoit să renunțe la postul de redactor-șef și a părăsit editura pentru că refuzase să accepte linia politică a Puterii.

*

Printr-o cunoștință am ajuns la Editura Amfora, al cărei patron e dl. Drincu, o editură fără firmă, cu sediul în apartamentul în care locuiește.

— Am înțeles că sunteți stabilit în Germania și că ați scris niște amintiri pe care ați vrea să le publicați.

— Da.

— Vă putem edita cartea doar dacă dumneavoastră suportați toate cheltuielile.

— Da, desigur.

— Îmi lăsați manuscrisul, o să-l citesc cu atenție, eu sunt profesor de gramatică la Universitate și o să vă spun părerea.

L-am căutat peste câteva zile.

— ...Am citit o parte... se poate citi.

Peste câteva zile l-am căutat din nou.

— Domnule, dumneata ai talent. Ai scris o carte foarte bună. Cartea aceasta o să meargă la cititor... Pentru ca o carte să fie rentabilă trebuie scoasă într-un tiraj cât mai mare. Cu cât tirajul e mai mare, cu atât prețul de cost per exemplar e mai scăzut. Trebuie să scoatem un tiraj de cel puțin 10000 de exemplare.

Domnul Drincu e un adevărat capitalist. Pe unul din pereți e lipită poza Regelui Mihai.

— Bine.

— Atunci ne întâlnim peste o săptămână ca să-ți spun care e prețul și să facem actele.

La data stabilită, bat la ușa domnului Drincu. Am adus o sticlă de șampanie pentru a sărbători evenimentul. Ne așezăm la masă și destupăm șampania...

— La tirajul de 10000 de exemplare, cartea costă 390 lei /exemplar.

— ?!

— E cel mai scăzut preț din oraș. Lucrăm cu Tipografia Marineasa, o tipografie foarte serioasă.

— Bine, dar mie mi s-a spus la Brașov acum câteva zile că editarea unei cărți de proză de 200 de pagini la tirajul 10000 de exemplare costă doar 300 lei /exemplar.

— M-am gândit eu că așa o să reacționați când o să aflați prețul.

Am vaga impresie că domnul Drincu vrea să mă tragă pe sfoară, așa că îi cer un răgaz de o zi pentru a mă gândi. Știu că în ultimele trei luni, leul nu s-a devalorizat la bursa neagră, ci dimpotrivă în decembrie marca fusese cotată cu 500 lei, iar acum, în martie, oscilează în jurul cifrei de 450 lei.

Îl sun pe domnul George Crăciun și răspunsul domniei sale îmi confirmă așteptările:

— Prețurile nu s-au modificat, o carte de 200 de pagini la un tiraj de 10000 de exemplare costă 300 lei /exemplar. În acest preț sunt incluse toate cheltuielile și profitul editurii. Încearcă să stai de vorbă cu patronul tipografiei și roagă-l să-ți facă o antecalculație.

A doua zi dimineața merg la Tipografia Marineasa. Director e Gabriel Marineasa, fiul d-lui Viorel Marineasa.

Mă prezint și îi spun ce vreau.

— Da, domnul Drincu mi-a spus despre carte... facem imediat socoata:

— hârtie

— salarii

— tehnoredactare

— copertă

Total = 2600000 lei.

Cartea mă costă 260 de lei. La asta adaug 10% profitul editurii, restul îl reprezintă impozitul, T.V.A.-ul...

— Ce e cu cheltuielile astea, am înțeles. Dacă se adaugă 10% profitul, se rotunjește la 290 de lei /exemplar. Cât reprezintă impozitul și T.V.A.-ul?

— Nu știu, trebuie să întreb contabilă... Ascultă, cât ești dispus să oferi?

— Cel mult 330 de lei, dar trebuie să mă mai gândesc.

Mă sfătuiesc cu mama și mergem împreună la un economist, fost prieten cu tata.

— Am scris o carte și vreau să o scot, dar trebuie să plătesc editarea. Am fost la tipografie și mi s-a făcut antecalculația. Cheltuielile de editare însumează 260 de lei /exemplar, editorul mi-a cerut 390 de lei, iar șeful tipografiei nu a știut să-mi spună cât reprezintă impozitul și T.V.A.-ul.

Economistul începe să râdă:

— T.V.A.-ul se introduce abia din iulie. Din câte știu eu, pentru editarea de carte nu se percepe impozit, dar hai să vedem ce spune legea... Uite, scrie negru pe alb — editarea de carte e scutită de impozit. Aștia au vrut să-ți ia banii.

Ține minte, nu semnezi niciodată un contract până nu ți se prezintă antecalculația.

Va să zică dl. Drincu încercase să mă păcălească. Diferența între 260 și 390 de lei e de exact 50%. Să lucrezi pe banii altuia, fără nici un risc, cu un profit de 50%, ăsta da capitalism!

Seara mă duc la dl. Drincu și îi fac rezumatul zilei. Din relatarea mea reiese clar că a încercat să mă escrocheze. Se vede că s-a înfuriat. În momentul în care îi spun că economistul mi-a spus că nu se face nici un contract fără antecalculație, explodează:

— Să-mi aduci mie legea în care scrie asta!

...Probabil nu scrie în nici o lege. Dar cred că dacă e aplicat în afara limitelor bunului simț, capitalismul devine un echivalent al hoției.

Ulterior m-am împrietenit cu Gabi Marineasa. Consider că Gabi e unul din capitaliștii cinstiți, pentru că atunci când i-am cerut antecalculația, nu a știut să mintă, ci fusese într-un fel sincer: deși nu mă cunoștea, mi-a spus cât îl costă tipărirea, dar nu putuse să-mi spună că diferența de preț de 50% reprezintă în bună parte expresia lăcomiei d-lui Drincu.

*

Am constatat cu amărăciune că există numeroase mitinguri la care se vorbește mult, dar nu se spune nimic. Absolut nimic. De aceea consider că s-a produs un eveniment deosebit atunci când un vorbitor la un miting reușește să contureze o idee coerentă sau măcar o frază inteligentă cu al cărei conținut să fiu de acord. La unul din

mitingurile organizate la Timișoara s-a produs un astfel de eveniment: alături de caricatura numită Marian Munteanu (aflat la vremea respectivă încă în grațiile opoziției), care a behăit poetic lozinca „Sunt alături de voi!” — textual: „Sunt fericit că am dublă identitate: am renunțat la buletinul de București, dar am buletin de Timișoara și de Săpânța!” (la vremea respectivă bucureștenii erau compromiși pentru că îi aplaudaseră pe minerii care devastaseră Universitatea, iar Timișoara și Săpânța erau considerate redutele opoziției) și alături de alte nuliități a fost prezent pe podiumul tribunei dl. Cornel Nistorescu. Domnia sa a vorbit foarte puțin și nu a spus lozinci. Mesajul discursului concis al domniei sale putea fi rezumat într-o frază: trebuie să fim conștienți de faptul că suntem o societate bolnavă, pentru că altfel nu ne putem vindeca. „Suntem o societate bolnavă” e o propoziție de bun simț, care nu va fi niciodată preluată de mulțime și scandată ca lozincă.

Personal, am considerat că săptămânalul „Expres”, al cărui director a fost dl. Nistorescu, a fost o bună perioadă de timp cea mai bună revistă din țară (până la divorțul de dl. Ilie Șerbănescu). De aceea, după ce cartea mi-a fost refuzată de Editura Humanitas, editură la care mă prezentasem trimis de prieteni și cunoscuți, am hotărât să-mi încerc norocul la Editura Expres.

Aș fi vrut să vorbesc cu dl. Nistorescu și să-l rog să-mi citească manuscrisul, dar era plecat din localitate. Am lăsat manuscrisul la editură cu rugămintea de a-i fi predat și am plecat la Timișoara. Peste câteva zile am sunat pentru a afla dacă manuscrisul a ajuns la dl. Nistorescu.

— ...Nu, a fost luat de d-na Crețulescu, vă dau numărul dumneaei de telefon.

Puțin supărat, i-am telefonat d-nei Crețulescu.

— ...Da, manuscrisul e la mine, eu mă ocup de manuscrisele propuse Editurii Expres, o să-l citesc... sunați-mă peste trei săptămâni...

Am plecat în Germania și când s-au împlinit cele trei săptămâni am telefonat.

— ...Da, am citit o parte din manuscris, dar mai am nevoie de timp, sunt foarte ocupată, fiul meu termină liceul și tocmai zugrăvim apartamentul, îmi pare rău că v-am făcut să sunați, dar trebuie să-mi mai acordați două săptămâni.

Peste două săptămâni am sunat din nou.

— ...Am citit o bună parte din manuscris, mi se pare interesant, cred că o bună parte din el ar putea fi publicată în serial, în revista „Expres”, urmând ca ulterior să publicăm cartea, poate mai trebuie făcute câteva mici modificări, dar mai am nevoie de un răgaz de două săptămâni.

Era mijlocul lui mai.

*

D-na Veronica Popescu e arhitectă. Am cunoscut-o la Brașov, în primăvara anului 1990. Participa la toate manifestațiile organizate de opoziție. Locuia într-o casă din Piața Sfatului și de fiecare dată când opoziția organiza un miting în piață, curentul pentru stația de amplificare era asigurat de la o priză din apartamentul dumneaei.

În februarie '93, când am dus manuscrisele la Brașov, am înnoptat în căminul Silviculturii, în camera unui student din Timișoara. Am intrat în vorbă cu colegii lui de cameră și am aflat că unul dintre ei e nepotul d-nei Veronica Popescu. Am fost oarecum surprins când acesta mi-a spus că d-na

Veronica Popescu a obținut azil politic în Germania. L-am rugat să-mi dea adresa și când am ajuns în Germania i-am trimis un manuscris.

Am sunat-o peste câteva zile. A spus că manuscrisul i s-a părut interesant, și-a exprimat convingerea că în țară nu va fi publicat și m-a întrebat dacă nu vreau să mi-l traducă. Întrebarea m-a luat prin surprindere și i-am spus că deocamdată nu. Am rugat-o să-mi restituie manuscrisul pentru că voiam să-l trimit și altor cunoscuți.

În aprilie, când m-am reîntors în Germania, manuscrisul nu venise încă. Am rugat-o din nou să mi-l trimită.

În mai, când am sunat-o din nou, a spus că mi-l trimisese deja.

În Germania poșta nu prea pierde corespondența. Am sunat din nou dar când m-am prezentat, a închis telefonul. Am mai sunat de câteva ori, dar fără a mai reuși să-i vorbesc. Ori ridica fiul dumneaei receptorul și îmi spunea că d-na nu e acasă, ori închidea telefonul când mă prezentam.

Începuse să mă chinuie bănuiala că vrea să îmi fure cartea. Dacă ar fi tradus-o și ar fi publicat-o înaintea mea, sub semnătura dumneaei, cu greu aş fi putut demonstra că eu sunt autorul.

Am anunțat cazul la poliție. Peste câteva săptămâni, în vreme ce mă aflam în România, Micky a primit manuscrisul.

*

I-am telefonat din nou d-nei Crețulescu.

— Da, am terminat de citit, trebuie să ne întâlnim și să stăm de vorbă, va fi publicat, dar trebuie să ne cedăm drepturile de autor, trebuie să vă gândiți la un preț...

Lucram ca zilier la pepinieră, așa că nu a fost greu să plec. Câteva zile mai târziu eram la București...

— ... Domnule Cionoiu, vă felicit. Știți că ați scris o carte foarte bună?

— Mulțumesc, ... știu.

...Obiecțiile legate de textul cărții au fost minime:

— Doar cu două propoziții nu sunt de acord... uitați aici: „Literatura, cultura noastră în ansamblu, sunt în mod greșit interpretate de către critică.” Cred că ar fi fost normal să scrieți, „de către critica aservită”, altfel pe noi, cei care am refuzat să fim cumpărați, unde ne lăsați? Cealaltă propoziție este „Vigilența alegătorului va fi de asemenea mai mare în cazul când un om se autopropune...” Propoziția asta sună prost, „Vigilența alegătorului” mă duce cu gândul la comunism, comuniștii ne cereau să fim vigilenți pentru că dușmanul de clasă și imperialismul occidental nu dorm.

Cu prima obiecție am fost de acord și am adăugat cuvântul „aservită”, iar în ceea ce privește a doua obiecție, am admis că propoziția respectivă sună puțin fals, dar nu am găsit pe moment altă soluție și am stabilit de comun acord că urmează să ne mai gândim ce e de făcut.

— Problema mare e titlul. Titlul trebuie schimbat.

— Cu asta nu sunt de acord!

— Trebuie să mă ascultați. „Nebunul” nu e un titlu potrivit pentru cartea asta. Dumneavoastră sunteți un vulcan și cartea asta e o palmă. Cartea asta e o declarație de război. De ce nu-i spuneți „Declarație de război”, că doar asta e?!

— ?!

Nu aş fi crezut că cineva mă poate convinge atât de repede să renunţ la titlul gândit de mine. „Nebunul” era într-adevăr un titlu blând. Profund, dar blând.

— Ştiţi, cartea asta şochează şi supără. Dacă va ajunge să fie cunoscută, probabil că voi fi declarat inamicul public numărul unu (al culturii româneşti). M-am gândit că titlul „Nebunul” e bun pentru o carte care contestă ordinea general acceptată. Există două variante: ori lumea e nebună şi contestatarul gândeşte normal, ori lumea e normală şi contestatarul nebun. Ambele variante presupun existenţa unui sistem de referinţă, dar sistemul de referinţă îl stabileşte lumea. Lumea nu poate accepta că ar fi nebună, deci nu poate fi decât normală şi, în consecinţă, nebun e contestatarul. Cartea e într-adevăr o declaraţie de război, dar războiul e considerat ceva grav; astăzi nu se mai vorbeşte despre război, ci despre măsuri de impunere a păcii.

— Dar în antichitate şi până în evul mediu războiul a fost considerat un echivalent al artelor. Se vorbea chiar despre arta de a purta războiul, despre frumuseţea războiului; bella – bellum, frumuseţea şi războiul aveau în limba latină rădăcina comună.

— Sunt de acord că „Declaraţie de război” e un titlu care sintetizează mult mai fidel conţinutul cărţii, dar eu nu aş fi îndrăznit să propun titlul ăsta. Dar dacă dumneavoastră consideraţi că se potriveşte mai bine, sunt de acord să renunţ la „Nebunul” în favoarea lui.

— Într-o zi, fiul meu vine de la şcoală şi îmi spune că se simte sufocat de Eminescu (una din tezele „Declaraţiei de război” afirmă că mitul Eminescu e cauza mizeriei morale a poporului român). Pot eu să-i arăt manuscrisul dumneavoastră când el tocmai se pregăteşte pentru

bacalaureat? E mare, e mai înalt decât dumneavoastră și mănâncă mult. Banii nu prea îmi ajung. După terminarea liceului vrea să plece să muncească în Occident. Dacă nu poate pleca mai departe, visează să meargă pentru o perioadă de timp în Ungaria, să spele vase...

E foarte greu să faci cultură în România contemporană. Lumea nu are bani, cine își mai poate permite astăzi să cumpere cărți, când banii abia ajung pentru pâine?...

Cărțile sunt scumpe. Difuzarea pretinde 30% din preț. Aș fi vrut să scot cartea dumneavoastră într-un tiraj de 60000 de exemplare, dar trebuie să ne mulțumim deocamdată cu un tiraj de 10000... Apropo, v-am spus la telefon că trebuie să ne cedați drepturile de autor. Nu pentru că nu aș avea încredere în dumneavoastră, dar așa se procedează. Trebuie să fim siguri că nu va apare pe piață aceeași carte scoasă de o altă editură. Așa se procedează în toată lumea. ...Vă rog să vă gândiți la un preț, până data viitoare, când veniți să semnăm contractul.

Am petrecut câteva ore plăcute în compania d-nei Crețulescu, dar aș fi preferat să fi semnat chiar în ziua respectivă contractul. După șase ani de navetă Timișoara — Brașov și după trei ani de navetă România — Germania, un drum de câteva ore cu trenul și-a pierdut orice farmec. În ceea ce privește drepturile de autor am considerat că 10% din prețul cărții reprezintă un procentaj onorabil și acceptabil pentru ambele părți. Dacă celui care vinde cartea îi revin 30% din prețul de vânzare, cred că nu e de loc exagerat ca autorul, cel fără de care apariția cărții nu ar fi fost posibilă, să primească 10%. Cu cât cartea e mai

valoroasă, tirajul e mai mare și scriitorului îi revin bani mai mulți. Țasta e capitalism cinstit.

Acasă am conceput o ofertă de preț pentru cedarea drepturilor de autor.

OFERTĂ

Subsemnatul Cionoiu Gheoghe, ofer spre tipărire Editurii Expres cartea mea în următoarele condiții:

1. Cedarea copyright-ului nu intră în discuție.
2. Editura Expres poate beneficia de exclusivitate pentru editarea cărții în limba română pe o perioadă de 10 ani, dacă este dispusă să-mi plătească 10% din prețul de desfacere al cărții multiplicat cu tirajul. Plata către autor se va face înaintea intrării la tipar a fiecărei ediții.
3. Autorul va finanța traducerea cărții în limbile de circulație mondială. Editura Expres poate recomanda autorului traducători dispuși să facă traducerea. Autorul va oferi Editurii Expres câte un exemplar din traducerile realizate, imediat după terminarea acestora.
4. Editura Expres poate intermedia tipărirea în străinătate a traducerilor, urmând ca în cazul semnării contractului între autor și editurile din străinătate să primească 10% din beneficiul realizat de autor.

Oferta este valabilă până la 1 iulie 1993.

Nu am considerat foarte rigidă oferta, dar când i-am telefonat d-nei Crețulescu am constatat că există o diferență astronomică între ceea ce îmi imaginasem eu că ar fi un contract onorabil și ceea ce mi se oferea.

D-na Crețulescu mi-a spus că Editura Expres îmi oferă o sumă fixă, aproximativ 200000 lei, la vremea respectivă echivalentul a 400 DM, bani care nu ajung nici pentru două călătorii dus-întors în Germania.

M-am supărat foarte tare și i-am scris d-nei Crețulescu o scrisoare:

Stimată doamnă Crețulescu,

Am scris aceste rânduri cu speranța că după ce le veți citi vom putea purta o discuție civilizată, eventual constructivă.

1. Consider oferta făcută de dumneavoastră, în numele Editurii Expres, nu doar ridicolă, ci și indecentă (am folosit un eufemism).

2. Susțin că nu dumneavoastră, domnul Nistorescu sau Trustul Expres, m-ați învățat să scriu, așa încât nu văd de ce v-aș dăruî cartea.

3. Cred că interesul pe care l-ați arătat față de cartea mea a fost motivat de valoarea acesteia și nu de faptul că eu sunt debutant.

4. Au existat mari scriitori care au scris o singură carte.

5. Cartea aceasta este cartea vieții mele și am avut nevoie de șase ani pentru a o termina. Atunci când scriam nu m-am gândit la bani sau glorie. Scrișul însemna eliberare.

6. Acum însă, cartea reprezintă (pentru mine) o carte de vizită și un capital. Capital care poate genera profit. Nu exploatare.

7. Nu am afirmat niciodată în discuțiile purtate cu dumneavoastră că nu vreau să câștig bani de pe urma cărții. Dimpotrivă. V-am povestit că o editură din Timișoara a încercat să mă escrocheze.

8. Deși avea studii superioare și o funcție înaltă, tata se ocupa în timpul liber cu creșterea porcilor, pentru a obține banii cu care să poată construi o casă decentă. Am învățat că munca nu e o rușine, că nu e rușine să comercializezi produsul muncii tale. Rușine e să minți, să furi, să înșeli, să cerșești.

9. Consider că am scris o carte bună. Faptul că e prima nu are pentru mine nici o importanță. Vă rog să înțelegeți că vreau să fiu tratat ca atare.

10. În discuțiile purtate cu dumneavoastră nu m-am plâns de lipsa banilor sau de faptul că fiului meu îi este foame. Dar:

— nu m-am plâns nici că îmi este greu să muncesc la lopată și nici că șeful îmi vorbește adesea vulgar;

— nu v-am spus că tata a murit pe neașteptate în vara anului 1990, cu două săptămâni înainte ca eu să plec în Germania;

— nu v-am spus că mă simt străin în Germania;

— nu m-am plâns de faptul că mama locuiește singură cu bunica în Timișoara, că amândouă sunt bolnave, nici de faptul că bunica nu primește nici un leu pensie.

11. Dumneavoastră nu aveți de unde știți la ce visez eu. Dar pentru că ați deschis discuția, vă spun: visez ca banii obținuți pe carte să-mi întărească independența materială. Nu vreau să mai stau slugă în Germania, dar nici să rabd de foame în România.

12. Sunt convins — ați spus-o chiar dumneavoastră — că Trustul Expres nu vrea să facă afaceri nerentabile.

13. Dar nici eu.

14. Ați spus: „Cartea asta trebuie să ajungă și în ultimul sat din Maramureș”, dar pentru ca acest lucru să fie posibil prin intermediul Editurii Expres trebuie să renunțați la mentalitatea comunistă (vă citez din nou): „Dumneavoastră chiar credeți că în România un scriitor poate trăi din scris?!”

15. Eu cred că poate. Cred că trebuie să poată.

Cred că tonul scrisorii este puțin exagerat, dar spiritul ei exprimă fidel convingerile mele. Apariția mea la București a fost de asemenea abruptă, întrucât la câteva clipe după ce am fost primit de d-na Crețulescu, am rugat-o, fără explicații suplimentare, să citească scrisoarea.

D-na Crețulescu a început să citească. Când a ajuns la punctul 4 a afirmat pe bună dreptate că aș fi putut renunța la el. Începuse să se enerveze și când a ajuns la punctul 6 a exclamat:

—Ah, nu! Nu mai citesc! Refuz să mai citesc. Dumneavoastră sunteți comunist! Cum adică, eu vă exploatez?!

—Nu vă supărați, dar nu ați înțeles. Eu am scris că sunt de părere că nu vă exploatez dacă pretind un anumit procentaj din prețul de vânzare al cărții.

—Vedeți-vă de treabă! Nu ați scris așa ceva! Dumneavoastră știți să scrieți. Cum, așa deodată, nu mai știți?!

—Nu înțelegeți. Dumneavoastră ați făcut Socialism Științific în facultate?

—Nu m-a interesat!

—Dar știți că dogma de bază a marxismului este „Capitalul generează exploatare”? Cartea a cui e?

—A dumneavoastră.

—Am scris „Cartea e un capital”. Deci capitalul e al meu. Eu nu cred că vă exploatez dacă ...

—Domnu’ Cionoiu, ce-ar fi să vă luați manuscrisul și să mă lăsați în pace! Eu mi-am pierdut timpul cu cartea dumneavoastră și dumneavoastră mă jigniți la mine acasă!

—Dumneavoastră nu sunteți capabilă de dialog — am mai spus, am salutat și am plecat.

Deși eram aproape sigur că divorțul de Editura Expres s-a produs deja, am mai trecut pe la secretariat pentru a lăsa oferta.

D-na Crețulescu a fost totuși o femeie deosebită. Trei ani mai târziu i-am oferit spre lectură manuscrisul „Procesul tranziției”. Nu numai că nu s-a supărat pentru capitolul anterior, ci arătându-se entuziasmată de conținutul cărții s-a oferit să-mi scrie prefața. De asemenea, a sesizat faptul că „Declarație de război” și „Procesul tranziției” formează împreună o carte unitară pentru care a propus titlul „Mănușa lui Schiller”.

*

Am lăsat oferta la secretariat și am plecat la Brașov. Eram total demoralizat. Seara 1-am căutat pe dl. George Crăciun pentru a-l ruga să-mi recomande câteva edituri.

—... Am un amic la Pitești. E redactorul șef al revistei „Calende”, dar are și o editură proprie. Sunt aproape sigur

că dacă plătești editarea îți va scoate cartea; a mai editat recent cărțile unor debutanți. Dacă vrei, îi dau un telefon.

— Sigur că da, vă rog.

Dl. Crăciun 1-a sunat pe amicul de la Pitești (dl. Vlasie), i-a spus despre ce e vorba, apoi mi-a dat mie receptorul.

—... O carte de 200 de pagini în tiraj de 10000 exemplare? Te costă cam 180-200 de lei exemplarul. Vino mâine la Pitești să discutăm...

Convingeri personale:

1. Am convingerea că „Declarație de război” e o carte necesară pentru România (această convingere m-a determinat să o scriu).

2. Am convingerea că un autor care consideră că a scris o carte necesară are obligația morală de a o oferi spre lectură unui public cât mai numeros și dacă nu găsește o editură dispusă să își asume riscul material, are datoria de a risca o investiție, pe care poate nu o va recupera niciodată, pentru a edita cartea.

3. Am convingerea că e moral ca un scriitor să pretindă și să primească 10% din prețul de vânzare al cărții pe care a scris-o, ca drepturi de autor.

Cu aceste convingeri am ajuns la Editura Vlasie, după ce am bătut vreme de șase luni pe la ușile altor edituri. Sunt foarte obosit și stresat.

Ospitalitatea d-lui Vlasie mă dă gata. Deși mă vede pentru prima dată, se poartă cu mine ca și cu un prieten venit de departe. Insistă să luăm masa împreună (la el acasă) și apoi îmi arată Piteștiul, ba chiar insistă să înnoptez la el, lucru pe care îl refuz.

Despre contractul de editare vorbește foarte vag.

—... Nu știu exact cât te va costa. Vreau să ieși cât mai ieftin. Eu nu vreau decât să-mi acopăr cheltuielile și să am 3-4% beneficiu. Dumneata îți recuperezi banii și câștigi 10% din prețul de vânzare, ca drepturi de autor. Mai poți câștiga și din difuzare. O să fii foarte mulțumit.

— Bine, dar aproximativ cât mă va costa? Nu dispun decât de 5000 DM.

— Nu pot să-ți spun exact. 250-300 lei /exemplar, la tirajul de 10000 de exemplare, dar cred că 5000 DM vor fi suficienți. Știi, în România nu se pot face afaceri absolut corecte, îmi lași mie mărcile, știi, leul se devalorizează și eu le schimb doar când am nevoie de lei. O să fii foarte mulțumit.

Dl. Vlasie a fost o gazdă perfectă. E drept că ieri, la telefon, o carte costa 180-200 lei, iar astăzi, 250-300 lei. Mi se pare cam ciudată afirmația „În România nu se pot face afaceri absolut corecte”, era cât pe ce să-i spun că eu fac doar afaceri absolut corecte, dar pe de altă parte e adevărat că nici un om întreg la minte nu schimbă valuta la cursul oficial. Plec la Timișoara stăpânit de sentimente contradictorii.

Peste o săptămână sun la secretariatul Editurii Expres pentru a întreba dacă oferta mea a fost acceptată. Sunt informat că secretara căreia îi lăsasem oferta nu mai lucrează acolo, iar noua secretară nu știa despre ce era vorba.

Mă reîntorc la Pitești. Am la mine 4000 DM, banii cu care intenționasem în iarnă să cumpăr un tractor.

*

Bunica, mama și sora mamei, trei femei bătrâne, bolnave și singure, au pământ la Comorâște, un sat din zona de deal, situat la 100 km de Timișoara. Deși împreună au aproape 20 de hectare, beneficiul obținut de pe urma pământului este neglijabil pentru că parcelele sunt mici și risipite, iar arenda este foarte mică.

La „Dealul mare” au o parcelă mai întinsă, de aproape 2 hectare (3 lanțe și jumătate), dar aceasta e situată departe de sat și e foarte greu să găsești pe cineva dispus să o arendeze.

Într-un an, bunica a găsit un sătean dispus să lucreze pământul respectiv.

— Cât îmi dai (arendă)?

— Îți dau un miel!

Deși era foarte puțin, bunica a acceptat, dar peste câteva săptămâni s-au întâlnit din nou.

— Auzi, m-am răzgândit. Un miel e prea mult!

— Dar ce vrei să-mi dai?

— Vreun sac de cucuruz.

Un sac de porumb poate fi arenda oferită pentru o suprafață de două hectare. Nu poți refuza, pentru că dacă pământul rămâne nelucrat, riști să-ți fie confiscat. Să-l vinzi pe un preț de nimic, te doare sufletul. Pentru a putea fi lucrat eficient, pământul ar trebui comasat, dar la șase ani de la apariția Legii Fondului Funciar la Comorâște nu a fost măsurată încă nici o parcelă...

Cum oamenii din sat nu prea au utilaje și nici bani, i-am propus în primăvara anului '91 unui verișor să-i dau bani împrumut.

— Pot să-ți dau 6000 DM împrumut. Îmi restitui banii peste cinci ani, îmi dai 5% dobândă pe an (în Germania rata

inflației e de 2-3%) și cer să-mi lucrezi pământul și să-mi dai 30% din recoltă.

Am fost refuzat.

Am făcut aceeași propunere, în 1992, unui fost tractorist la I.A.S. După o săptămână de ezitare, mi-a spus că nu acceptă decât un împrumut în lei, cu dobânda de maxim 10%, dar cum poți împrumuta pe termen lung o sumă mare în lei, când nu ști cum va evolua inflația?

Ultima dată am repetat propunerea unui profesor care locuiește în sat și ține lecții în satul vecin, în februarie '93...

— Dacă vrei, hai să ne asociem. Punem amândoi bani, tractorul rămâne la mine și vii să-ți lucrezi pământul.

Nu am acceptat.

Peste câteva luni profesorul și-a dat seama cât de convenabilă fusese oferta mea, dar nu mai aveam banii.

În februarie '93, un tractor costa echivalentul a 4000 DM. Un an mai târziu, avea să fie de 2,5 ori mai scump (și în prezent un tractor costă mai mult decât echivalentul a 10.000 DM).

*

La sediul Editurii Vlasie sunt martorul unui spectacol de circ balcanic. O neregulă de pe statul de plată îl determină pe unul din redactori să facă o criză de nervi. Redactorul îl acuză pe dl. Vlasie că s-ar fi răzbunat pe el în urma unui conflict anterior. Redactorul înjură, strigă, amenință cu Procuratura. Dl. Vlasie este foarte calm și admite că omului i s-a făcut o nedreptate, dar jură pe ce are mai sfânt că e vorba de o greșeală a contabilului, care a interpretat greșit o anumită lege. Domnia sa, ca redactor-șef și

manager nu l-a influențat pe contabil în luarea deciziei respective dar acum îi va cere să remedieze eroarea.

Dl. Vlasie e psiholog și a lucrat câțiva ani la un spital de nebuni. Știe să vorbească cu oamenii. M-a cucerit și pe mine și, fără să stau prea mult pe gânduri, semnez contractul conceput de domnia sa.

CONTRACT DE EDITARE

...

1. Autorul acordă editurii dreptul exclusiv de a edita și difuza lucrarea „Declarație de război”, formată din 240 pagini dactilografiate la două rânduri.

Tirajul: 10000 exemplare.

2. Dreptul de editare se cedează de către autor numai pentru această ediție.

3. Autorul a predat lucrarea în formă definitivă la data de 1.07. 1993.

4. Autorul plătește editurii cheltuielile de: culegere și paginare computerizată manoperă tipar, materiale, editare (redactare, machetare, corectură, bun de tipar, bun de difuzare), grafică coperti, plăți salariale, plăți indirecte (chirie, telefon, benzină, diurnă) conform devizelor.

5. Datorită inflației nu se va tipări prețul de vânzare pe coperta a IV-a, urmând ca prețul să fie marcat distinct prin ștampilare manuală la fiecare tranșă de tiraj ce va fi expediată cu aviz de expediție spre difuzare.

6. Din veniturile totale (costul fiecărui exemplar înmulțit cu numărul total de exemplare), 10% vor reveni autorului ca drepturi de autor, 10% vor reveni editurii ca profit realizat din procesul de editare, iar 30% vor reveni pentru cheltuielile de difuzare. Plata drepturilor de autor

se va face după fiecare 1000 exemplare vândute. Profitul editurii (10%) va reveni la fiecare 1000 exemplare vândute.

7. Cheltuielile de editare plătite de autor, vor reveni autorului la fiecare 1000 exemplare vândute (în valoare de 50% din prețul per exemplar).

8. Editura se obligă să publice lucrarea până cel târziu la data de 1 septembrie 1993.

9. Ediția se consideră epuizată dacă în depozitul editurii și în întreaga rețea de difuzare au rămas nevândute mai puțin de 95% din întregul tiraj (n.a. — precizez că nu s-a strecurat nici o greșeală în reproducerea clauzei, deși, poate, mai normal ar fi fost 5% din întregul tiraj).

10. Tranșele suplimentare de tiraj se fac în baza unui alt contract.

11. Autorul are dreptul să primească fără plată un număr de 15 exemplare din lucrarea de autor.

12. Editura are dreptul să rețină fără plată un număr de 50 exemplare pentru arhivă și protocol.

13. Difuzarea va fi asigurată de autor și editor în baza unor contracte de difuzare.

14. Oricare din părți răspunde față de cealaltă parte, pentru pagubele ce i-a pricinuit din culpa sa.

În caz de litigiu părțile aleg competența Judecătoriei Argeș — Pitești.

Încheiat astăzi 1. 07. 1993, în dublu exemplar, unul pentru fiecare parte.

EDITOR,

*AUTOR,
DIRECTOR.
Călin Vlasie*

Gheorghe Cionoiu

Ultima clauză din contract mi se pare bizară, dar dl. Vlasie mă liniștește imediat.

— E doar o formalitate. Așa se face.

Îi dau cele 4000 DM.

CHITANȚĂ

Subsemnatul Vlasie Călin, am primit de la dl. Cionoiu Gheorghe... suma de 4000 DM (patru mii mărci), avans lucrare contractată spre editare („Declarație de război”).

Suma de 1000 DM va fi achitată ulterior, ca diferență de cost.

Am primit 4000 DM

Călin Vlasie

Dl. Vlasie mă asigură că pot pleca liniștit. Cartea va fi gata la termenul fixat ieftin și fără greșală. Nu trebuie să-mi fac probleme în privința calității editării. Domnia sa e un specialist. Plec fericit și abia acasă realizez ce contract am semnat. Sunt la discreția d-lui Vlasie.

În mod normal, rata beneficiului se calculează raportând beneficiul la cheltuieli. Conform contractului, cheltuielile urmează să reprezinte 50% din prețul de vânzare al cărții, iar beneficiul editurii 10%, dar în realitate editura

d-lui Vlasie obține un beneficiu de 20% (10:50), fără nici un risc, lucrând pe banii mei. Problema care mă îngrijorează e însă mult mai gravă: în contract nu e specificat prețul — dl. Vlasie poate umfla cât vrea cheltuielile (din chitanță nu rezultă că prețul final va fi 5000 DM).

În cursul verii leul se devalorizează vertiginos. Prețurile sunt date peste cap.

Până la 1 septembrie dl. Vlasie nu a dat nici un semn de viață (promisese că mă va suna). Încerc să-l contactez telefonic, dar nu reușesc decât pe la mijlocul lunii. Cartea nu e gata. Cei care au fost plătiți să facă culegerea au lucrat prost. Dumnealui a trebuit să se ocupe personal de corectură. E foarte nervos. O să mă anunțe când cartea e gata.

Pitești, 15 octombrie, 1993. Ziua împlinirii visului.

Ce contează o lună și jumătate întârziere față de termenul prevăzut în contract? Bine că s-a rezolvat!

La tipografie, dl. Vlasie mi-1 prezintă pe dl. Sergiu Nicolaescu, redactorul de carte (aveam să aflu ulterior că dl. Nicolaescu fusese înainte de „Revoluție” redactor șef al revistei Consiliului de Cultură și Educație Socialistă a județului Argeș).

— Uite-ți cartea!

— ?!

— Ți place, nu-i așa? Coperta e sobră, eu am conceput-o!

— ?!

La prima vedere, cartea pare caietul pe care un elev timid și-a scris cu sfială numele. Dar eu nu mă pricep, așa că tac și încep să o răsfoiesc. D-nii Vlasie și Nicolaescu au de discutat și mă lasă o vreme singur.

— pagina 159: „Gândurile... zboară ca umbra nopții.”
eu scrisesem: „Gândurile... zboară ca umbrele nopții.”

pagina 160: „Manifestația cea mai amplă s-a desfășurat la București, manifestanții acuzând F.S.N.-ul și pe domnul Iliescu de faptul că au acceptat puterea.”

eu scrisesem: „... că au acaparat puterea.”

Cum îi poți reproșa cuiva că a acceptat puterea? Fraza nu are sens. Cei doi se întorc.

— Știți, am găsit două greșeli, una e foarte gravă.

Sergiu Nicolaescu:

— Hă, hă, câte-or fi!

Replica d-lui Sergiu Nicolaescu mă lasă cu gura căscată.

Mergem să bem o bere, dl. Vlasie și dl. Nicolaescu spun bancuri. Într-un târziu dl. Nicolaescu pleacă, iar eu sunt oaspetele d-lui Vlasie. Dl. Vlasie îmi spune că a făcut tot posibilul ca lucrurile să iasă bine, că a scos momentan doar o tranșă de 3000 de exemplare și că celelalte vor fi tipărite ulterior, când tranșa inițială va fi epuizată.

— Acum culcă-te și mâine dimineață îți dau câteva adrese la care trebuie să trimiți cartea pentru critică. Eu sunt un om cunoscut și îți voi spune cui trebuie să trimiți cartea, pentru reclamă.

În loc să dorm, încep să răsfoiesc cartea. E plină de greșeli. Visul mi s-a împlinit: cartea a fost editată. Dar cum? Noaptea respectivă a fost cea mai dureroasă din viața mea. Furia, neputința, revolta mă îndemneau să urlu și să rup cartea, rațiunea mă obliga să citesc mai departe. Numeroasele greșeli de ortografie și greșelile minore de sens deranjează, dar pot fi trecute cu vederea. Cum e însă

posibil ca într-o carte de 170 de pagini să apară atâtea greșeli care schimbă sensul frazei? Corectorul e tâmpit sau a sabotat intenționat cartea?

Pierzând sau inventând un „NU”, schimbi radical sensul frazei. Asta s-a întâmplat de cinci ori. Exemplu:

greșit: „Cred că bucuria de a merge pe drum e monopolul cuiva.”

corect: „Cred că bucuria de a merge pe drum nu e monopolul cuiva.”

alte greșeli grave:

greșit: „Oamenii au ochii închiși și nu văd...”

corect: „Oamenii au ochi și nu văd...”

greșit: „Abia am ieșit pe ușă că secretarul a început să strige.”

corect: „Abia am intrat pe ușă, că securistul a început să strige.”

greșit: „...vorbesc despre revoluția moartă.”

corect: „... vorbesc despre revoluția morală.”

(Precizez că am citat doar o parte din greșelile care schimbă complet sensul frazei.)

Am citit toată noaptea și mi-am notat greșelile care schimbau complet sensul frazei. În zori eram alb ca varul, dar deosebit de calm. Verificasem pe propria-mi piele proverbul: „Prostia se plătește!”. Trebuie să închei urgent și definitiv afacerea începută cu dl. Vlasie.

Acesta apare foarte vesel.

— ... Hai să-ți dau adresele la care trebuie să trimiți cărți cu dedicație.

— Nu trimit nici o carte!... — îi compar cartea cu manuscrisul pentru a-i arăta câteva exemple monumentale

de greșeli — E scandalos că există atâtea greșeli! Cartea asta nu poate apărea pe piață fără erată!

— Nu trebuie nici o erată. Dacă vrei, poți să corectezi cărțile pe care le trimitem la critică, dar cele pe care le vindem, nu are rost. Cititorul nu va sesiza greșelile.

— Nici un cititor nu va vedea cartea asta fără erată! Poate dumneavoastră considerați că cititorul e idiot, dar eu plec de la premisa că cititorul e inteligent, altfel nu aș fi scris cartea și, dacă e inteligent, va observa că o mulțime de fraze nu au sens și va trage concluzia că eu sunt tâmpit. V-am dat 4000 DM, ați editat o tranșă de 3000 de exemplare și vreau să ne oprim aici. Îmi spuneți cât mă costă cele 3000 de exemplare, îmi spuneți dacă trebuie să vă mai dau bani, facem un act din care să reiasă că nu mai avem obligații unul față de celălalt și îmi iau cărțile.

Evident nemulțumit, dl. Vlasie mi-a recomandat să mă mai gândesc, spunând că ar fi păcat să nu scoatem și celelalte 7000 de exemplare. L-a trimis pe dl. Nicolaescu să mă convingă, dar decizia mea era definitivă.

L-am întrebat pe dl. Nicolaescu dacă nu i se pare că există o asemănare izbitoare între pilda merticului zugrăvită de Marin Preda și situația actuală în care dl. Vlasie e supărat pe mine pentru că vreau să închei elegant afacerea ale cărei consecințe materiale sunt dezastruoase pentru mine.

—... Spuneți-mi, vă rog, cum poate să fie supărat pe mine? I-am spus că îi plătesc cât îmi cere pentru cele 3000 de cărți, dar nu pot accepta să mai fie tipărite și altele în halul acesta. Nu înțeleg cu ce greșesc...

După câteva ore dl. Vlasie a revenit fără nici un fel de documente care să justifice cheltuielile și mi-a făcut socoteala:

— Am cheltuit 2.100.000 lei. Mărcile le-am schimbat acum două luni cu 550 lei /DM. Asta face 2.200.000 lei. Îți restituî 100000 lei.

N-am spus nimic. Dacă mi-ar mai fi cerut bani i-aș mai fi dat. Am întocmit un act adițional.

ACT ADIȚIONAL

1. Editura a editat pe cheltuiala autorului romanul „Declarație de război” de Gheorghe Cionoiu într-un tiraj de 3000 ex...., 176 pagini, la prețul de editare de 2.116.800 lei.

2. Autorul a achitat suma sus menționată integral.

3. Autorul preia întreg tirajul de 3000 exemplare.

4. Prezentele act adițional anulează clauzele din contractul inițial.

*Director
Călin Vlasie*

*Autor
Gheorghe Cionoiu*

Bilanțul afacerii:

Am plătit aproape 3.900 DM. La data încheierii actului adițional, la bursa neagră, marca se schimba cu peste 800 lei. Dl. Vlasie mi-a dat chitanță pentru 2.100.000 lei, echivalentul a 2.600 DM, deci o treime din bani i-am pierdut ca urmare a fluctuațiilor bursei. Sunt convins că acești bani se află în buzunarul d-lui Vlasie. Prețul final al cărții a fost de 2,6 ori mai mare decât cel precizat pe chitanța primită în vară de la dl. Vlasie (atunci când i-am dat banii).

Calitatea editării e sub orice critică și mă gândesc că în cel mai bun caz voi recupera jumătate din banii investiți,

dar peste un an va trebui să mă resemnez cu ideea că nu pot recupera nimic.

Cred că normal ar fi ca în urma unei afaceri, ambele părți să fie mulțumite, dar cazurile Drincu și Vlasie, cazuri în care escrocii sunt un profesor universitar și un om de cultură, m-au convins că afacerile românești se fac de obicei după regula „s-a întâlnit hoțul cu prostul”.

*

De câteva luni mă obsedează o poezie a lui Eminescu: „În zădar în colbul școlii”.

Astăzi am avut revelația faptului că aceste versuri au o semnificație aparent incredibilă — poezia are un mesaj:

1. optimist — „Orice lucru care nu ne omoară ne întărește” (Nietzsche)

2. profund creștin — „Fericiți cei ce plâng, căci aceia se vor mângâia.” (Biblia)

Încheierea conturilor în afacerea Vlasie a însemnat un profund eșec material dar, în mod paradoxal acest eșec reprezintă un moment de mare bucurie sufletească: în zori mi-a încolțit în minte un gând — pot, trebuie să scriu partea a doua a cărții: „Lupta”

Brașov, 17

octombrie, 1993.

*

În memoria lui Petru Culianu

PROVOCARE

Sunt Don Quijote
Și lancea mea e scrisul;
Scrisul îmi e armura,
Rugăciunea
Dovada și urma
trecerii mele prin timp.

Ignorați-mă! Ignorați-mă,
Căci astfel îmi oferiți
timpul necesar pentru a scrie
Și scrisul meu vă va provoca.

Râdeți de mine! Râdeți,
Căci prin scrisul meu
Râsul vostru se va întoarce
ca un bumerang
Împotriva voastră.

Legăți-mă la stâlpul infamiei!

Ucideți-mă cu pietre

Și scrisul meu va deveni

nemuritor.

Aranjați-mi un accident

sau o sinucidere.
Suprimați-mă

Batjocoriți-mi cadavrul
dacă îndrăzniți!

Căci scrisul meu

Vă va urmări

Vă va fi tribunal,
eșafod

Și lespede pe mormânt.

*

După ce am terminat afacerea cu dl. Vlasie, am plecat la Brașov, unde am comandat tipărirea eratei.

Corectarea unei cărți durează peste două ore. Am trimis cca. 20 de cărți însoțite de erată, dar gata corectate, pentru critică (majoritatea adreselor le-am primit de la dl. George Crăciun).

Singura reacție critică a fost apariția unui articol în revista „Timpul”.

EMINESCU ÎMBRĂCAT ÎN ROȘU

Volodia MACOVEI

Gheorghe Cionoiu, Declarație de război, Ed. Vlasie, 1993.

*Până și unui istoric îi este greu să scrie despre o declarație de război pentru că, atunci când aceasta îi este depărtată în timp, obiectivitatea profesională îl obligă la analiza ei în contextul unei lumi sărăcite în cuvintele altora, iar când îi este contemporan, subiectivitatea propriilor trăiri o transpune într-o lume pe care așa ar fi vrut să o înțeleagă. Și dacă aici nu e vorba de un istoric, **Declarația de război** rămâne, totuși o declarație de război. Având în vedere natura demersului literar al lui Gheorghe Cionoiu, problema sensului propriu al titlului ar putea să pară cel puțin ciudată. Voi conveni să atribui întreaga „vină” pentru această stare de lucruri autorului și asta pentru o anume logică a prezentei încercări.*

*Provocarea lansată de Gheorghe Cionoiu prin **Declarație de război** se dovedește a fi așa cum am mai spus, cel puțin ciudată deoarece se desfășoară în două planuri relativ distincte, fiecare din aceste planuri bătând „șaua” celuilalt... așa, ca să priceapă cititorul. Din aceste două planuri, unul se manifestă ca semnificativ — dar subțire ca volum — iar celălalt constituie masa preponderentă a cărții — deși pare, mai degrabă, un adjuvant. Primul este **Eminescu**. Al doilea este **comunismul**. Împletirea într-o scriitură a acestor două planuri nu mai reprezintă o simplă declarație de război ci se constituie într-un adevărat butoi cu pulbere pe care autorul, conștient, și l-a așezat sub fund. Și, în același timp, un pariu grozav, care ar merita să fie luat în seamă. Într-o scrisoare adresată grupului „NOUĂZECI”, **Dumitru Țepeneag** scria (referindu-se la*

un asalt final care l-ar putea da non-conformismul grupului)... „Eminescu trebuie călcat în picioare. Și atunci apele se vor despărți clar în literatura română. Va începe un război total. Veți fi atacați, loviți, masacrați dați în judecată închiși, torturați, împușcați, înmormântați pe o alee secretă la Ghencea. Veți câștiga partida! Dar pentru asta vă trebuie coaie grele.” Nu știu cât de greu se poate lăsa Gheorghe Cionoiu pe butoiul lui cu pulbere, dar știu că a-l pune pe Eminescu drept motiv conflictual într-un jurnal de campanie (parțial intim) care vorbește despre o anume formă a tâmpeniei comuniste, nu reprezintă o poziție tocmai comodă și necesită argumente mult mai serioase decât „o comunitate bazată pe morala Luceafărului va sfârși în haos”, „Cătălin e kitsch” sau „Eu nu-l consider pe Eminescu poet național. Cu ce a contribuit el la dezvoltarea spiritualității noastre? Cu Luceafărul? Poate fi geniul pustiu identificat cu Mântuitorul? Care e mesajul poeziei lui Eminescu? Egoism!” Lăudabil, frumos, războinic dar e destul de puțin ca să nu zic subțire. Pariul e, însă, al autorului.

Celălalt plan, deși mai vast, se poate rezuma la una din frazele cărții. “Jetzt ist Ruhe, aber in der Stadt ist alles grau, blau und grün (Acum e liniște, dar în oraș e totul gri, albastru și verde)”. O istorie văzută, trăită în preajma minciunii, lașității, demagogiei, cu personaje păstrându-și apanajul reprezentării prin culoare: gri, albaștri, verzi și ar mai fi o culoare — cea neagră, a mizeriei din viața și gândurile oamenilor. Ritmul cărții — deseori obositor, mai ales la „parabole” — este salvat, oarecum, de sinceritatea autorului care duce textul până aproape de punctul unde poate fi asimilat unei discuții pașnice într-o cameră de

cămin studențesc. E și multă revoltă în atitudinea personajului-autor, mai ales față de evenimente, dar ea se pierde într-un soi de intelectualizare — spun eu: forțată — a textului. Oricum rămâne conținutul documentar, aproape jurnalistic, care este important pentru cei ce vor să înțeleagă ceva dintr-o perioadă care, pentru români, a însemnat trecerea de la oprimare la bucurie și apoi la deziluzie.

Și pentru a rămâne în spiritul „Declarației de război” pentru a lăsa deschisă provocarea lansată de Gheorghe Cionoiu încheierea acestui scurt semnal o va face cuvântul autorului. „Nu contest opera eminesciană în totalitate, dar vreau să spulber Mitul Eminescu, baza culturală a celor care adâncesc poporul român în mlaștina egoismului, șovinismului și intoleranței”.

Sunt recunoscător revistei „Timpul” pentru că a avut amabilitatea de a semnala apariția cărții mele (în ceea ce privește conținutul articolului, mărturisesc că din capitala Moldovei, nici nu aș fi așteptat o critică mai favorabilă).

Am reprodus articolul d-lui Volodia Macovei, nu pentru a umfla cartea ci, pentru ca, sprijinindu-mă pe el, să pun o întrebare:

— De ce a fost articolul respectiv singura reacție critică?

Dl. George Crăciun a afirmat în particular că „Declarație de război” e o bombă.

D-na Ioana Crețulescu mi-a spus (tot în particular) că e o palmă.

Dl. Volodia Macovei afirmă că e un butoi cu pulbere.

Când am terminat „Declarație de război” am fost sigur că voi supăra multă lume. Un prieten mai lucid, stabilit

în Germania, a făcut următoarea afirmație după ce a citit manuscrisul (înainte de apariția cărții):

— Dacă reușești să scoți cartea, există două posibilități: ori o să fii declarat inamicul public numărul unu al poporului român ori o să fii complet ignorat. Din câte îi cunosc eu pe intelectualii români, cred că vei fi ignorat.

Un om responsabil și demn nu poate ignora o palmă, nu poate dormi liniștit când știe că cineva i-a minat casa. Cred că „Declarație de război” e o carte cu care ori ești de acord, ori o respingi, dar cred că un om de cultură care a citit-o o poate mătura sub preș doar dacă nu îndrăznește să polemizeze cu ideile enunțate în ea.

E posibil ca unele cărți trimise prin poștă să nu fi ajuns la destinație, dar nu cred că e posibil ca revista „Timpul” să fi fost singura revistă din țară care a primit cartea.

D-nei Gabriela Adameșteanu (pentru revista „22”) cartea i-a fost înmănată personal de sora unui prieten.

La revista „Familia”, cartea a fost dusă de un prieten.

La „Europa Liberă” cartea a ajuns (am vorbit la telefon cu dl. Hurezeanu, mi-a spus că a primit-o, dar a dat-o mai departe fără să o citească).

D-lui Mircea Mihăieș, redactorul-șef al revistei „Orizont”, i-am oferit personal cartea, dar în ciuda faptului că revista „Orizont” e finanțată de Uniunea Scriitorilor și apare la Timișoara, până astăzi (7 martie 1996) nu a apărut încă în revistă recenzia cărții...

Există două variante: cei care au primit cartea, au citit-o și o ignoră cu bună știință sau nu au citit-o.

O carte a ajuns în Canada la dl. Eugen Giurgiu, editorul revistei „Litterae”. Domnia sa mi-a trimis următoarea scrisoare:

Dragă domnule Cionoiu,

23 iunie 1994

Vă rog să mă iertați că vă răspund cu întârziere. Editarea și publicarea unei reviste cere mult timp și un mare efort financiar.

Am primit cartea dumneavoastră „Declarație de război” și vă mulțumesc pentru încrederea pe care ne-o arătați. Am răsfoit-o, am citit câteva pagini și mi-au plăcut. Dacă însă vreți o apreciere bazată pe lectura întregii cărți vă rog să înțelegeți că aceasta cere timp iar timpul înseamnă adesea bani. Tariful nostru pentru analiza aprofundată a unui volum de proză sub 200 de pagini este de 175 dolari U.S.A. În cazul unei lucrări cu merite literare, ceea ce cred că e cazul cărții dumneavoastră, publicăm un fragment în revista „Litterae” și facem publicitate lucrării.

Cu cele mai calde urări de bine,

Eugen Giurgiu

Nu i-am răspuns d-lui Giurgiu, dar vreau să ridic acum, în baza scrisorii domniei sale, problema responsabilității omului de cultură aflat la conducerea unei reviste literare față de o carte de debut. Cred că acesta are datoria de a încerca să o citească. Dacă i se pare proastă, nu trebuie să o parcurgă integral; poate renunța la citit, dar are obligația de a semnala apariția și de a-i pune o anumită etichetă — ceva în genul verdictului dat de Editura Humanitas în privința manuscrisului meu: „valoarea... nu

corespunde exigențelor noastre” (cartea nu merită să fie citită, cartea e foarte proastă etc.).

Viitorul va arăta dacă eticheta respectivă reflectă opinia generală, sau dacă criticul s-a înșelat.

Mai cred că dacă unui om de cultură cartea i se pare bună, are obligația morală de a o citi.

Mă frământă o întrebare:

— A fost dl. Giurgiu sincer în scrisoare?

Poate că a fost sincer și poate că tariful pretins nu influențează obiectivitatea criticului.

Dacă a fost sincer, ar trebui să-mi cer scuze pentru că nu i-am răspuns la scrisoare, dar nu i-am răspuns pentru că mi s-a părut că dumnealui confundă „reclama” făcută unei cărți cu reclama pentru un detergent. E posibil să mă fi înșelat. Dacă m-am înșelat, vina îi aparține însă domniei sale pentru că a confundat reclama cu critica. Probabil că suma de 175 dolari S.U.A. nu influențează obiectivitatea unui critic stabilit în Canada, dar termenul **publicitate** se traduce prin **reclamă** și nicidecum prin **critică**.

Considerând cartea o marfă, putem asimila critica cu testarea calității. Deosebirea dintre testarea calității și reclamă e însă radicală — reclama afirmă că produsul e bun, oricât de prost ar fi, dar testarea trebuie să fie obiectivă.

Poate că e normal ca o revistă autofinanțată să pretindă o taxă pentru a testa calitatea unei cărți, dar ar fi scandalos să plătești taxa respectivă pentru a influența obiectivitatea criticii. Taxa percepută nu trebuie să îl împiedice pe critic să eticheteze drept foarte proastă o carte foarte proastă. Criticul ar trebui să facă „reclamă” unei cărți doar din convingere. Dar criticul e om și poate fi uneori cumpărat.

În România nu ți se pretinde o taxă pentru testarea calității cărții. Am arătat anterior cum ar trebui să reacționeze o revistă culturală față de o carte de debut, dar România nu e o țară normală. În România majoritatea oamenilor de cultură confundă critica cu reclama. Critica este considerată un favor. Vorba lui Toma Caragiu: „N-ai pe cineva afluent la o editură?”

Cred că „Declarație de război” a fost ignorată din trei motive:

- pentru că a atins niște tabuuri;
- pentru că n-am avut pe cineva acolo sus;
- pentru că am supărat pe cineva de sus (precizarea de pe erată murdărește obrazul d-lui Vlasie, un mare om de cultură în România contemporană: „Vina pentru greșelile semnalate în erată aparține în exclusivitate editorului. În manuscrisul predat de autor domnului Vlasie, acestea nu existau.”)

*

În Brașov cartea mi-a fost acceptată de două librării. Conform actelor, un exemplar mă costase 700 lei. Am renunțat la drepturile de autor și am stabilit la 1000 lei prețul de vânzare (300 lei reveneau librăriei). În interval de șase luni au fost vândute doar câteva exemplare. Pe bună dreptate, una din librării a refuzat să-mi mai țină cartea; ocupa locul degeaba. Am hotărât să ofer gratuit cartea potențialilor cititori. I-am rugat pe câțiva studenți de la Silvicultură să împartă cărți prin complex. Pe dl. George Crăciun l-am rugat să împartă cărți studenților de la

filologie; rugămintea mi-a fost acceptată și îndeplinită — dl. Crăciun a distribuit studenților 80 de cărți.

Peste alte șase luni am revenit la Brașov pentru a prezenta cartea lui Neil Postman „Murim de amuzament”. Mi s-a permis să organizez prezentarea într-un amfiteatru al Facultății de Silvicultură. Am lipit afișe în toată Universitatea.

Dl. Crăciun mi-a dat voie să vin la un curs și să îi invit personal pe studenții domniei sale. Le-am spus studenților că voi prezenta o carte care se referă la cel mai important roman al unui laureat al Premiului Nobel pentru literatură, carte netradusă încă în limba română (vezi anexa).

Planificasem prezentarea la mijlocul săptămânii (la sfârșit de săptămână numeroși studenți părăsesc Brașovul). Deși anul universitar abia începuse (nu era sesiune, nu trebuiau predate proiecte), la prezentare au venit doar câțiva studenți de la Silvicultură și câteva foste cadre didactice. Nici măcar un singur student al Facultății de Filologie nu m-a onorat cu prezența.

*

În august 1994 am primit pe adresa din Neuensorg următoarea scrisoare:

REGIERUNG VON OBERFRANKEN

(Conducerea Regiunii Oberfranken)
Bayreuth, 4. 08. 1994.

Referitor la cererea de a primi cetățenia germană

Stimate domnule Cionoiu,

Din scrisoarea dumneavoastră am înțeles că doriți să continuați procedura de obținere a cetățeniei.

Vă atragem din nou atenția asupra faptului că procedura de obținere a cetățeniei poate fi încununată de succes doar dacă veți da o declarație la Prefectura Coburg, declarație prin care vă obligați să renunțați la cetățenia avută anterior în momentul în care veți primi garanția scrisă a faptului că vi se va acorda cetățenia germană... în caz contrar cererea dumneavoastră va fi refuzată.

Am întrebat-o pe Micky ce înseamnă scrisoarea respectivă.

— ... În toamna lui '93 (după ce se împliniseră cinci ani de la căsătoria noastră), în timp ce tu erai în România, a venit o scrisoare care anunța că cererea de acordare a cetățeniei ți-a fost respinsă, întrucât pe formularul tipizat al cererii de acordare a cetățeniei (cerere depusă în 1991) ai specificat că nu renunți la cetățenia română. Am aruncat scrisoarea și nu ți-am spus nimic. În vara asta, în timp ce tu erai în România, am trimis în numele tău instanței care ia deciziile de acordare a cetățeniei o scrisoare ambiguă prin care rugai să ți se acorde cetățenia.

Peste câteva zile am mers la Prefectura Coburg. I-am arătat funcționarei de la Ministerul de Interne scrisoarea și

am depus o declarație explicită care clarifica definitiv problema:

DECLARAȚIE

*Subsemnatul Cionoiu Gheorghe, declar prin prezenta
că nu sunt dispus să renunț la cetățenia română.*

Coburg, 1994

Cionoiu

În Germania e în vigoare o lege care afirmă că cetățenii germani nu pot deține o altă cetățenie. Eu nu pot. Micky poate. Din motive lesne de înțeles, etnicilor germani veniți din România (poate și din alte țări est-europene) nu li se cere să renunțe la cetățenia avută anterior: un neamț va trage spre Germania și statul german poate profita dacă un etnic german deține o altă cetățenie. Străinii nu pot beneficia de dubla cetățenie pentru că un străin cu dublă cetățenie ar trage probabil spre țara de origine și statul german ar fi dezavantajat. „Toate animalele sunt egale, dar unele sunt mai egale.”

*

28.06. 1995

**Scrisoare deschisă adresată
d-lui Octavian Paler**

Stimate d-le Paler, am citit două din cărțile d-voastră înainte de „Revoluție”. Mi s-au părut interesante (spre deosebire de prozatorii gen Buzura, d-voastră erați capabil să produceți idei), dar am ajuns la concluzia că vă contraziceți.

În urmă cu un an (sau doi) am citit „Don Quijote în Est” și mi s-a părut din nou că vă contraziceți. Bineînțeles, literatura pură nu trebuie neapărat raportată la logică. Cu totul altfel stau însă lucrurile atunci când un scriitor vrea să facă analiză politică sau când se implică direct în politică.

Îmi permit să vă supun atenției un fragment din scrisoarea deschisă adresată de subsemnatul PAC:

„Un fraier bine intenționat poate face la fel de mult rău ca un om rău intenționat. Fraierul este incapabil să facă o analiză profundă a schimbărilor bruște de situație, dar își spune plin de sine părerea, fiind uneori, fără să-și dea seama, o marionetă a autorilor farsei.”

D-le Paler, după evenimentele din decembrie ‘89 v-ați luat în serios rolul de guru al națiunii. Am citit recent, la interval de câteva zile, articolul „Sindromul Țepeș”, publicat pe prima pagină a ziarului „România Liberă” din 20 iunie a.c. și cartea „Vremea întrebărilor”. Mi se pare din nou că vă contraziceți, motiv pentru care am hotărât să vă scriu.

Nu voi uita niciodată apariția d-voastră pe micul ecran „în zilele fierbinți ale Revoluției”. Cereți insistent să nu se facă „vânătoare de vrăjitoare”. Mi s-a părut că spuneți o poezie; nici nu ați încercat să faceți o analiză politică a evenimentelor, erați prea înfierbântat de ele, dar ați

vehiculat lozinci care s-au dovedit false: „Să nu facem vânătoare de vrăjitoare... se va face dreptate”.

Fără a încerca să vorbiți la obiect, d-voastră vă refereți la baia de sânge din timpul Revoluției din ‘56 din Ungaria. D-le Paler de ce nu ați încercat să vă referiți și la Revoluția de catifea din toamna anului ‘89 din Germania Democrată ? De ce ați îndemnat populația la calm și de ce ați contribuit la legitimizarea lupului în postură de păstor? De ce nu ați avut curajul de a cere manifestanților să ia în primire arhivele Securității? Din prostie? De frică? Dacă v-a fost frică, de ce nu ați stat acasă?

„În zilele fierbinți ale Revoluției” vorbeți de reconcilierea națională. Acum încercați să legitimați „sindromul Țepeș”. De ce oare? Ați ajuns la concluzia că doar un dictator poate drege consecințele lașității sau prostiei dumneavoastră din zilele „Revoluției”?

Care Revoluție?

„Adevărul este ceea ce iese până la urmă la iveală”.
(Biblia)

D-le Paler, nu mai confundați bunele intenții cu realitatea. Terminați cu lozincile!

„Revoluția lui Ion Caramitru a fost una, cea a lui Ion Iliescu, alta”. Nu fiți ridicol, d-le Paler!

D-voastră insinuați că revoluția d-lui Caramitru și cea a d-lui Iliescu ar fi fost disjuncte; dar istoria nu consemnează revoluția personală a lui Ion, Gheorghe, Vasile, sau Maria decât dacă vreunul din ei a impus măcar o idee coerentă împotriva curentului general de opinie. Cum ați contribuit d-voastră și d-l Caramitru „În zilele fierbinți ale revoluției” la demitificarea ideii care îl identifica pe Ceaușescu cu Comunismul? Eu țin minte că făceați apologia

consensului, la fel ca și dl. Iliescu. Privind retrospectiv, afirm că revoluția d-voastră personală, cea a d-lui Caramitru — cea a d-lui Iliescu au convers într-un punct numit Revoluția din Decembrie — conform scenariului — chiar dacă ați fost bine intenționat. Istoria consemnează fapte și nu bune intenții.

România nu duce la ora actuală, în primul rând, lipsă de oameni politici capabili înregimentați în partide politice.

Lipsesc acut oamenii capabili să depășească autocenzura, în stare să gândească liber și dispuși să-și facă cunoscută părerea indiferent de consecințe.

Într-o țară în care tabuurile religioase, istorice, culturale și politice sunt omniprezente, democrația funcțională rămâne o himeră.

D-le Paler, de ce nu vreți să admiteți că Revoluția a fost o farsă? De ce nu vreți să admiteți că în decembrie '89 Mașina de propagandă occidentală, conducerea URSS și Securitatea au cooperat pentru a-l elimina pe piticul de la Scornicești?

De ce nu recunoașteți că mii de oameni naivi, bine intenționați și gata să-și dea viața au fost stimulați să iasă în stradă, că milioane de telespectatori au fost păcăliți, că d-voastră ați fost prostit să apăreți la televiziune?

Chiar nu sunteți capabil să înțelegeți deosebiriile dintre noțiunile de revoltă, revoluție și farsă?

Pe ce vă bazați când afirmați că Iliescu & Co. „se temeau probabil de securitatea fidelă lui Ceaușescu”?

Cine i-a fost fidel lui Ceaușescu după fuga din balconul Comitetului Central? Puteți numi un singur om? Credeți că teroriștii i-au fost fideli? D-le Paler, sunteți capabil să înțelegeți noțiunea de diversiune? Dacă în seara

de 22 decembrie Armata, Miliția și Securitatea declarau că sunt de partea Revoluției, în vreme ce soții Ceaușescu erau deja în mâna clanului Iliescu, dacă în aceleași momente întreg globul își declara simpatia cu revoluția, dacă URSS oferea ajutor militar conducerii revoluției, ce rost ar fi avut ca cineva fidel lui Ceaușescu să semene panică, grăbindu-i astfel moartea? Doar un nebun, un fanatic, ar fi putut acționa astfel, dar dacă acesta ar fi existat și ar fi fost prins, clanul Iliescu nu l-ar fi făcut scăpat, ci dimpotrivă, l-ar fi prezentat ca pe un trofeu, acesta constituind dovada faptului că românii nu s-au luptat cu fantomele.

Oferta de ajutor militar făcută de URSS Revoluției, a fost un gest amical, o încercare de amestec în treburile interne sau o diversiune ce făcea parte dintr-un scenariu bine gândit? (rușii ne oferă ajutor militar, noi îl refuzăm, deci rușii nu au nici un amestec în revoluție).

D-le Paler, d-voastră nu înțelegeți noțiunea de kitsch! Procesul intentat soților Ceaușescu nu a fost kitsch, a fost macabru, constituind punctul culminant al farsei revoluției. Kitch au fost procesele difuzate în direct la radio și televiziune intentate după „Revoluție” ofițerilor care au condus represiunea.

Deși este incontestabil faptul că guvernarea Ceaușescu a fost dezastruoasă pentru țară, Ceaușescu nu merită doar milă, merită să fie admirat pentru că a fost demn în fața morții; la fel de demn și la fel de fraier ca și tinerii care-și dezveliseră piepturile în fața baionetelor în clipele de la începutul farsei.

Uneori realitatea depășește imaginația. D-le Paler, chiar nu vedeți că „Revoluția” și „Perioada de tranziție” sunt acte admirabile ale unei farse al cărei protagonist este

poporul român și care îmbină în mod genial caragialescul cu kafkianul?

*

MOTTO:

Într-o țară în care tabuurile religioase, istorice, culturale și politice sunt omniprezente, democrația funcțională rămâne o himeră.

TABUURI ÎN VIGOARE ÎN ROMÂNIA ANILOR '90

A. TABUURI RELIGIOASE

Nimeni nu are voie să critice biserica, oricât de coruptă ar fi aceasta. Preotul, oricât de păcătos ar fi, poate transmite harul divin.

Consecința este aplicarea fără rezerve în viața de zi cu zi a proverbului „Fă-te frate cu dracu’, până treci puntea!”, un fel de „Scopul scuză mijloacele!” românesc.

Canonizarea oficială sau tacită a unor personalități a căror activitate a fost în contradicție cu normele moralei creștine (Ștefan cel Mare, Brâncoveanu, Eminescu). Canonizarea drapelului tricolor, simbolul sub care în timpul Revoluției Franceze s-a încercat desființarea bisericii pe motivul că religia ar trebui aruncată la lada de gunoi a istoriei.

Consecință: în loc să predice Decalogul, biserica ortodoxă face, în mare parte, apologia șovinismului.

B. TABUURI ISTORICE

— Glorificarea trecutului și mistificarea istoriei.

Istoria este abordată prin prisma naționalismului (Mihai Viteazul, cel care a întărit privilegiile nobilimii maghiare din Transilvania, este considerat omul care a realizat primul stat național unitar român).

— Istoria este cernută și istoriografia insistă doar asupra evenimentelor care convin, făcând uitate greșelile și evenimentele care pot pune la îndoială viziunea naționalistă:

„Țările Române au apărat hotarele estice ale Europei.” — le-au apărat de turcii care s-au aflat jumătate de mileniu în Iugoslavia și timp de aproape două secole în Ungaria.

„România a rezistat între trei imperii.” — eu susțin că a fost folosită ca zonă tampon.

Erorile tactice din Războiul de Independență sunt șterse cu buretele. Mii de soldați români au murit ca proștii pentru ca România să primească Dobrogea în schimbul sudului Basarabiei.

Dezastrul de la Turtucaia este uitat, fiind glorificate luptele de la Mărăști — Mărășești, deși consecința victoriilor mult trâmbițate a fost pacea rușinoasă încheiată la Buftea.

Pacea de la Trianon nu a fost rezultatul luptei pentru unitate națională a popoarelor din estul și centrul Europei. Evenimentele recente din Iugoslavia, scindarea Cehoslovaciei și poziția adoptată de Occident în anii '90 față de problema maghiară, demonstrează că în viziunea

învingătorilor frontierele trasate la Trianon nu trebuiau să fie neapărat definitive, ci au fost trasate în conformitate cu dictonul “Divide et impera!”.

Este lăudată genialitatea politicii externe românești din perioada interbelică deși rezultatele strădaniei lui Titulescu s-au dovedit a fi cedarea Cadrilaterului, a Ardealului de nord, a Basarabiei, a Bucovinei de nord și a Ținutului Herța.

Sunt glorificate faptele de vitejie ale armatei române în cel de-al doilea Război Mondial, atât cele de dinainte cât și cele de după Insurecție, deși e evident că România a fost un simplu pion de sacrificiu pe tabla de șah a marilor puteri.

C. TABUURI CULTURALE

Ridicarea modelului cultural „Miorița-Luceafăru1” la rangul de model cultural definitor pentru spiritualitatea românească. Susțin că atât în „Miorița” cât și în „Luceafăru1” e semnalat un defect caracteristic poporului român: tentația asocialului. Susțin, de asemenea, că în loc să încerce să combată acest defect, oamenii de cultură 1-au ridicat la rangul de calitate definitorie.

Eminescu a fost proclamat poet național, deși opera sa, indiscutabil grandioasă, este profund contradictorie. Împletirea bizară a asocialului și pesimismului cu naționalismul și șovinismul nu miră pe nimeni.

D. TABUURI POLITICE

— Tabuul revoluției.

— Tabuul statului național unitar.

România este un conglomerat cultural. Toleranța națională a timișoreanului (bănățeanului) nu are nimic în

comun cu șovinismul regăteanului care îi cunoaște pe unguri doar din povești sau cu șovinismul ardeleanului, indiferent dacă acesta este român sau maghiar.

Consider că formula „România este un stat național unitar” ar trebui înlocuită cu formula „România este un stat unitar (unitate în diversitate) și indivizibil” însoțită de următoarele precizări: limba română este singura limbă oficială pe teritoriul României. Toți cetățenii români au obligația de a cunoaște limba română. Minoritățile au dreptul la învățământ în limba maternă, dar în școlile de toate gradele este obligatorie studierea limbii române, a istoriei României și a geografiei României în limba română.

— Tabuul parlamentului bicameral.

Atâta timp cât deosebirile dintre cele două camere sunt inexistente, funcționarea parlamentului bicameral este ridicolă și lipsită de sens.

— Tabuul democrației occidentale.

Consider că civilizația occidentală contemporană identifică demnitatea umană cu consumul și reduce omul la stadiul de simplu mijloc de producție.

— Tabuul necesității integrării României în structurile europene și euroatlantice.

*

Singurul câștig real adus de evenimentele din Decembrie '89 este libertatea cuvântului.

„În secolul nostru se vorbește foarte mult despre libertatea cuvântului, dar nu se vorbește deloc despre libertatea gândirii” (Kierkegaard). Deși aparent paradoxală, afirmația lui Kierkegaard este foarte ușor de explicat.

Ignoranța primează asupra gândirii, pentru marea majoritate a oamenilor este mult mai comod să-și însușească niște șabloane și să repete fără a sta prea mult pe gânduri lozincile inoculate. Omul este foarte ușor manipulabil și, o dată manipulat, acesta transformă ideile inoculate într-un scut impenetrabil, care adesea nu servește doar pentru apărare, ci e folosit în modul cel mai agresiv în armă de atac, intoleranța față de idei necunoscute mergând uneori până la crimă. Exemplul cel mai edificator este devastarea Universității în zilele primei mineriade, dar ar fi greșit să se creadă că intoleranța extremă este doar consecința guvernării comuniste. Omul mediu din Occident este la fel de ignorant. În mai 1995, într-un sondaj de opinie efectuat în Germania, 80% din cei chestionați au afirmat că sfârșitul celui de-al doilea război mondial a însemnat pentru germani eliberare și nu înfrângere, deși e indiscutabil faptul că guvernarea lui Hitler și consecințele sale au fost la vremea respectivă opțiunea poporului german, chiar dacă istoria le-a sancționat. Deosebirea dintre o înfrângere meritată și o eliberare e uriașă. A admite că ai greșit este o dovadă de responsabilitate, dar natura umană preferă versiunea țapului ispășitor și, din păcate, istoria nu pare a fi un pedagog prea bun. Afirmatia anterioară e confirmată și de faptul că majoritatea germanilor consideră că doar sârbii sunt vinovații în conflictul din fosta Iugoslavie, motiv pentru care sprijină ideea intervenției militare într-o regiune în care Germania a mai fost prezentă și în cele două războaie mondiale. Foarte puțini sunt cei care susțin că prezența militară germană în Balcani este inoportună, iar cei care îndrăznesc să afirme că e posibil ca fără concursul Occidentului conflictul din Iugoslavia să nu fi izbucnit și să

nu se fi extins, sunt puși la stâlpul infamiei și etichetați drept comuniști. Entuziasmul cu care Hansi salută ideea folosirii bombardierelor germane împotriva sârbilor din Bosnia este identic cu entuziasmul recruților germani care scandaseră în drum spre front, în cele două războaie mondiale, lozinca:

“Jeder Schuß fällt ein Ruß’,

Jeder Stoß, ein Franzos’!”

(Fiecare foc doboară un rus! /Fiecare lovitură, un francez!)

Euforia de care a fost cuprinsă opinia publică americană după victoria fulger în Războiul Golfului, război în care câteva mii de civili și militari irakieni au fost măcelăriți nejustificat, nu s-a deosebit cu nimic de euforia declanșată de aflarea veștii că Japonia a capitulat necondiționat în urma bombardamentelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki, deși se știe că experți militari americani îi ceruseră președintelui Truman să nu folosească bomba atomică împotriva unor obiective civile.

Rolul intelectualilor, al slujitorilor bisericii și al oamenilor politici ar trebui să fie acela de a lupta împotriva ignoranței, dar, din păcate, majoritatea o folosesc pentru a-și satisface propriile interese și, în loc să aducă lumina, adâncesc întunericul.

Relativ la Putere, pot exista trei tipuri de intelectuali: servili, docili, contestatari.

În România comunistă, intelectualul contestatar nu se putea manifesta în public. Criticii regimului erau aruncați în închisori, erau internați în spitale psihiatrice, erau asasinați sau, în cel mai bun caz, erau forțați să se exileze (Paul Goma, preotul Calciu). Până în decembrie ‘89 au fost vizibile doar primele două tipuri: cei servili — gen Vadim

Tudor — și cei docili. Intelectualii docili au ajuns la un compromis cu Puterea: nu erau obligați să o lingusească, dar promovau un intelectualism steril. Acceptând să scrie doar ceea ce putea trece prin ciurul strâmt al cenzurii, acestora le-a intrat definitiv autocenzura în sânge. Reprezentativă pentru acest tip este „Școala de la Păltiniș”.

Astfel, la trei ani de la „Revoluție” dl. Liiceanu apare pe micul ecran în cadrul unei emisiuni culturale și afirmă următoarele:

1. Editura Humanitas al cărei director este, deține exclusivitatea drepturilor de autor pentru întreaga operă a lui Mircea Eliade.

2. În Ungaria, la trei ani după Revoluție, ar fi fost de neimaginat ca opera unui scriitor maghiar de talia lui Eliade să nu fi apărut în ediție completă.

Oare de ce se contrazice dl. Liiceanu? Cine îl împiedică să scoată o ediție completă a operei lui Eliade?

Răspunsul e foarte simplu. D-lui Liiceanu îi e frică să scoată această ediție, deoarece ar trebui să editeze și acea parte a operei lui Eliade care conține un mesaj „fascist” („Salazar și revoluția din Portugalia”). Autocenzura funcționează ireproșabil. Omul de rând nu trebuie să afle că în România interbelică au existat oameni de cultură valoroși, cu convingeri de dreapta, oameni pentru care dreapta nu însemna liberalism, dar nici șovinism și antisemitism ci un patriotism fondat pe morala creștină. De asemenea, românii nu trebuie să afle că Eliade a demonstrat cu argumente istorice, cu date concrete, faptul că, deși fac apologia umanismului, lojile masonice nu exclud, ci folosesc asasinatul ca mijloc de realizare a obiectivelor politice.

Intelectualul docil nu vrea să supere Puterea. Înainte de „Revoluție” se ferea să-i supere pe comuniști, iar acum caută să nu supere Occidentul și face automat un serviciu nomenclaturii comuniste regrupate (nomenclatura se teme de un singur lucru: o posibilă reformă morală).

Pentru a nu compromite șansele de integrare a României în structurile europene și euroatlantice, Grupul pentru Dialog Social apără fără rezerve valorile civilizației occidentale contemporane și aprobă, fățiș sau tacit, politica externă dusă de Occident, dar face un deserviciu ideii de democrație.

*

În numărul 43/ 1993 al revistei „22” e prezentată o discuție purtată de membrii de frunte ai G.D.S. cu Alain Besançon:

...Andrei Cornea: Vreau să vă reamintesc de apropierea celebră pe care dvs. ați făcut-o între Gnoză pe de o parte și ideologia fascistă și comunistă, pe de alta...

Alain Besançon: ... ideologia nazistă, nu fascistă. Raportul dintre Hitler și Franco este același cu raportul dintre Ceaușescu și Léon Blum. De fapt punerea sub eticheta „fascismului” a primilor doi este deja o concepție comunistă.

Doar un ignorant poate compara fascismul spaniol care a salvat Spania de comunism sau fascismul portughez, descris de Mircea Eliade, cu național-socialismul german sau cu legionarismul. Dl. Andrei Cornea, membru al elitei intelectuale care pretinde că ar fi oracolul social-politic al României, s-a cam făcut de râs.

*

Mă consider un admirator al fascismului în măsura în care Mircea Eliade, raportat la cartea „Salazar și revoluția din Portugalia”, al cărei autor este, este fascist, dar mă declar categoric împotriva fascismului imperialist de tip musolinian și împotriva fascismului naționalist șovin de tip croat.

În spiritul cărții lui Eliade, fascismul nu implică șovinism și nici antisemitism, ci întoarcerea la valorile moralei creștine văzute prin prisma catolicismului. Biserica catolică nu este o biserică națională, ci universală, iar fascismul descris de Eliade nu implică naționalismul prost, propagat de revoluțiile pașoptiste, ci dimpotrivă. Sunt partizanul afirmației lui Ady Endre: „Naționalismul este patriotismul prostului.”

Național-socialismul german a contestat vehement valorile creștinismului. Doctrina tradusă în practică de Hitler și Goebbels a avut la bază o componentă atee și una mistică. Componenta atee era fondată pe filozofia supraomului și pe evoluționismul darwinist. Voința de putere raportată la un cod moral rasist este oglinda luptei pentru supraviețuire a speciilor.

Latura mistică a doctrinei își căuta justificarea în vechile mituri germane, făcând apologia războiului și a devotamentului orb și absolut (Nibelungii preferă să moară decât să calce jurământul de credință făcut unui ticălos. Numai un bărbat care moare eroic în luptă ajunge în Walhalla. În pat mor lașii.)

Doctrina legionară, deși se pretinde creștină, copiază național-socialismul german, singura deosebire constând în faptul că făcliile și fasciile naziștilor au fost înlocuite de icoane și prapuri. Naționalismul extrem și violența nu au nimic în comun cu esența creștinismului. Războiul declarat cu îngâmfare de Căpitan elitei degenerate a fost pierdut din start, pentru că Mișcarea a ignorat cu bună știință porunca: „Să nu ucizi!”. Îndemnul din Evanghelii „Fiți înțelepți ca șerpii și cuminți ca porumbeii!” nu a fost luat în seamă și nici avertismentul „Cine scoate sabia, de sabia va pieri!”

În „Pentru legionari”, C.Z. Codreanu exprimă foarte clar profesiunea de credință a Mișcării Legionare: popoarele sunt conduse de elite și e posibil ca la un moment dat elita conducătoare să degenereze; elita degenerată trebuie înlocuită prin război.

Judecând după legea pumnului, criteriul de selecție al elitelor propus de Căpitan, este evident că Mișcarea Legionară a pierdut războiul purtat cu elita degenerată, deci nu a reprezentat elita de care avea nevoie țara pentru a ieși din criză. Sunt de acord că România anilor '30 se afla într-o profundă criză morală, socială și politică. Sunt de asemenea de acord că elita conducătoare era responsabilă de această criză, dar nu cred că Mișcarea Legionară ar fi fost soluția ieșirii din criză.

Conducerea Mișcării Legionare a fost superficială și lipsită de simț politic. Recurgând la violență, legionarii au făcut jocul elitei conducătoare, contribuind la discreditarea pe termen lung a dreptei politice și murdărind valorile ortodoxiei. Pilda samurailor care și-au răzbunat stăpânul, definitivă pentru mentalitatea japoneză, este incompatibilă cu creștinismul. Deși se pretindeau creștini, tunând și

fulgerând împotriva masonilor, legionarii nu au îndrăznit să conteste tricolorul, simbolul mason al exploziei de anticreștinism declanșate de Revoluția Franceză. Eminescu a fost transformat în idolul spiritual al mișcării, în ciuda faptului (sau poate tocmai datorită faptului!) că opera sa emană șovinism și seria asasinatelor politice a început cu uciderea lui Stelescu, singurul om de cultură care i-a întins o mână de ajutor lui Panait Istrati după ce acesta a căzut în dizgrația intelectualilor francezi pentru că a denunțat ororile văzute în U.R.S.S.

În anii '90 România se zbate într-o criză morală, socială și politică fără precedent. În perioada interbelică exista o elită culturală orientată clar spre dreapta, dar neimplicată direct în marea politică (Liviu Rebreanu, Octavian Goga) și această elită culturală ar fi putut forma cu timpul o elită politică sănătoasă, dar soarta ne-a fost potrivnică: cizma sovietică, cu acordul imperialismului anglo-american, a copleșit România și prima grijă a comuniștilor a fost aceea de a falsifica istoria și cultura națională.

Farsa din decembrie '89 a legitimizat Puterea impusă de tancurile sovietice la sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Elita politică contemporană e formată din foștii comuniști și din câțiva bătrâni care au pierdut contactul cu realitatea.

Elita culturală e formată dintr-o adunătură de măscărici care susțin fără rezerve cel puțin una din următoarele orientări culturale:

- alinierea la modelul cultural occidental
- nostalgia după comunismul ateu

— reîntoarcerea fără rezerve la valorile ortodoxiei văzute prin prisma bisericii naționale, instrumentul docil al statului ateu

— apolitismul absolut.

— Criza morală și social-politică va putea fi depășită doar dacă va apare o elită culturală autentică, în stare să producă idei și să propună alternative originale în replică. E necesar un război cu elita degenerată, dar acest război trebuie purtat doar în sfera ideilor. Trebuie să fie un război cultural și cei care îl declară trebuie să îl poarte cavalierește, cu orice preț, chiar dacă adversarii vor dovedi lipsă de fair-play.

— Dacă noua elită culturală va apare și nu va fi exterminată fizic și dacă marile puteri nu ne vor mai juca vreo festă, cu timpul se va forma și o elită politică în stare să guverneze țara.

*

Dintr-un articol semnat de Petre Țuțea am aflat că există două teorii care explică formarea primului stat românesc: o teorie democratică a lui Iorga și una autoritară a lui Giurescu.

Iorga presupunea că primul domn a fost ales de boieri, iar Giurescu afirma că primul domn nu a fost ales, ci s-a impus.

Țuțea s-a declarat partizanul teoriei lui Giurescu și a afirmat că teoria acestuia este profund creștină întrucât și Mântuitorul s-a impus și nu a fost ales de apostoli.

Cred că o republică cu o guvernare prezidențială este mai aproape de reprezentarea creștină a statului decât o monarhie constituțională.

Creștinismul afirmă că într-o țară trebuie să fie posibil ca un om capabil, provenind din orice pătură socială, să ajungă în vârful piramidei sociale „Mântuitorul s-a născut într-o iesle, simbolul sărăciei”.

Președintele poate să ajungă în vârful piramidei sociale impunându-se prin mijloace exclusiv oneste (dacă este un geniu politic), impunându-se prin mijloace necinstite (dacă este un geniu al răului) sau impus de o oligarhie (dacă este un om mediocru).

Într-o monarhie constituțională regele are de obicei rolul unui președinte marionetă; chiar dacă la un moment dat un anumit suveran a fost omul cel mai capabil al timpului său, e imposibil ca descendenții săi să întrunească aceeași calitate. Cred că Beethoven i-ar fi dedicat lui Napoleon Simfonia „Eroica” dacă acesta s-ar fi proclamat președinte atunci când s-a proclamat împărat (intenționase să i-o dedice, deși Napoleon nu ajunsese în vârful piramidei sociale prin mijloace prea democratice).

În ce privește dinastia de Hohenzolern, aceasta nu a avut în România nici o legătură cu reprezentarea creștină a statului, întrucât primul suveran a fost adus din străinătate fără a avea cunoștință de problemele poporului român (a fost ales arbitrar, conform teoriei lui Iorga și nu pentru că ar fi fost omul cel mai capabil al timpului său). Deși izbucnirea Răscoalei din 1907, la patru decenii de la urcarea sa pe tron, ridică unele semne de întrebare care nu pot fi ignorate, în general, e acceptată teza conform căreia Carol I ar fi fost un rege bun. Regele Ferdinand este considerat, de asemenea,

un rege bun, dar atât Carol I cât și Ferdinand au fost educați în străinătate și la urcarea pe tron poporul român reprezentase pentru ei o mare necunoscută.

Primul suveran provenind din casa regală românească trebuie considerat Carol al II-lea, pentru că el a fost primul rege educat în țară. E aproape unanim acceptată teza conform căreia Carol al II-lea nu a fost un rege bun.

Cred că domnia lui Mihai nu poate fi etichetată în nici un fel, pentru că a fost prea scurtă și pentru că s-a desfășurat într-o perioadă foarte agitată a istoriei poporului român, perioadă în care istoria au făcut-o străinii.

Susțin că monarhia românească a avut doar doi regi: Carol al II-lea și Mihai I. Dacă din doi regi unul a fost un dezastru pentru țară, iar celălalt un spectator neputincios, cred că e foarte greu de adus argumente serioase în favoarea tezei utilității reinstaurării monarhiei.

Cred că e util să precizez că regele Juan Carlos al Spaniei, rege care este dat adesea exemplu ca factor de stabilitate politică și probabil singurul rege din Europa contemporană care reprezintă pentru țara sa mai mult decât un decor, a fost educat în Spania lui Franco și a trăit între hotarele țării, departe de familia regală, mai bine de două decenii, înainte de a se urca pe tron.

*

Cineva definea națiunea ca fiind un sistem comunicațional.

Comunitatea de teritoriu, viață economică, socială și politică din cadrul poporului presupun legături comunicaționale strânse. În lumea contemporană, legătura

comunicațională curentă dintre indivizi de aceeași naționalitate trăind în țări diferite, este în mod normal mai slabă decât cea dintre indivizi de naționalități diferite aparținând aceluiași popor. În mod indiscutabil poporul este un sistem comunicațional și în societatea contemporană caracterizată de o pronunțată mobilitate a indivizilor și a informației, doar un ignorant sau un răuvoitor pot susține că în cadrul poporului pot exista nișe naționale și că e normal ca membrii acestor nișe să nu cunoască limba populației majoritare. Pentru ca un sistem comunicațional să poată funcționa, indivizii au nevoie de un limbaj comun: limba. Naționaliștii maghiari din România postcomunistă se plâng de faptul că se încearcă asimilarea forțată a minorității maghiare, iar naționaliștii români se plâng de deznaționalizarea minorităților române din Ungaria. Iugoslavia sau fosta U.R.S.S.

Naționaliștii, în general, nu sunt capabili sau nu vor să înțeleagă că există două extreme între care evoluează procesul de deznaționalizare: o deznaționalizare impusă și o deznaționalizare liber consimțită.

Deznaționalizarea impusă este consecința unei politici șovine — majoritatea nu vrea să tolereze minoritățile naționale și încearcă să le asimileze forțat. Despre acest tip de deznaționalizare s-au scris mii de pagini și intelectualii care făceau sau fac apologia emancipării naționale a minorității din care fac parte ajungeau și ajung la aceeași concluzie: minoritatea are nevoie de autonomie culturală, aceasta nu poate fi obținută decât dacă se acordă autonomie administrativă pe criterii etnice, iar, în final, soluția este secesiunea și, eventual, unirea cu statul național mamă.

Deși nivelul de trai al românului mediu din Imperiul Austro-Ungar era evident mai ridicat decât cel al românului mediu din Regat, populația românească aflată la vest de Arcul Carpat a salutat Unirea din 1918 ca pe o eliberare, cu același entuziasm cu care maghiarii din nordul Ardealului au salutat Dictatul de la Viena. Persecuțiile naționale, reale sau imaginare, au fost și sunt folosite curent ca motiv sau pretext de contestare a frontierelor sau apartenenței la un anumit popor.

Deznaționalizarea liber consimțită este o realitate incontestabilă în societățile cosmopolite tolerante și este consecința tendinței de adaptare la sistem. Minoritatea învață benevol limba majorității, oamenii adoptă stilul de viață și obiceiurile grupei naționale care are standardul cel mai ridicat de bunăstare materială. Țelul suprem al omului mediu este consumul; diferențele culturale se atenuează și în cele din urmă dispar, obiceiurile își pierd, cu timpul, încărcătura mistică, devenind simplu prilej de distracție sau spectacol pentru turiști.

Mă întreb cum poate fi etichetată din punct de vedere moral atitudinea conducerii U.D.M.R., care, pe de o parte strigă ca din gură de șarpe că minoritatea maghiară din România e persecutată național, iar pe de altă parte susține sus și tare că aceeași minoritate vrea societate de consum de tip occidental. Sunt de acord că societatea românească postcomunistă este o caricatură a societății occidentale, dar nu cred că e normal faptul că, în Europa sfârșitului de secol XX, emanciparea națională este identificată cu apologia societății de consum occidentale.

Revoluția Franceză a proclamat eficiența economică drept țelul suprem al societății și la sfârșitul secolului XX s-

a ajuns la situația în care consumul este considerat sensul suprem al existenței individului. Sub lozinca eliberării naționale, lojile masonice au dus vreme de două secole o politică de ștergere a deosebirilor culturale în Europa, pregătind terenul pentru un spațiu în care eficiența economică să fie maximă. Mistica definitorie pentru societatea occidentală contemporană este mistica consumului și omului mediu i s-a insuflat lozinca “Ubi bene, ibi patria!” În viziunea occidentală, patriotismul se identifică cu mistica consumului (nemții din fosta R.F.G. consideră că au fost eliberați de americani pentru că, în urma înfrângerii suferite de Germania, omul mediu a receptat o creștere semnificativă a nivelului de trai).

Am definit patriotismul ca fiind legătura mistică pe care omul o poate realiza cu mediul în care trăiește precum și disponibilitatea și capacitatea de a fi util comunității (poporului) căreia îi aparține.

Este evident că acest tip de patriotism conservă deosebirile culturale, spre deosebire de patriotismul de tip occidental, care tinde să le desființeze.

Mistica religioasă este convergentă cu mistica legăturii omului cu mediul și ambele se opun misticii consumului și misticii eficienței economice absolute. Separarea statului de biserică a avut drept scop principal promovarea misticii eficienței economice în detrimentul misticii religioase, iar rezultatul a fost prăbușirea valorilor morale și poluarea mediului.

*

Teoria sistemelor afirmă că orice sistem îndeplinește trei funcții principale: funcția de conducere, funcția de reproducere și funcția de autoreglare. Cele trei funcții se influențează reciproc, dar, în general, e acceptată teza conform căreia funcția de conducere este cea mai importantă.

Imediat după preluarea puterii, comuniștii au pornit o campanie violentă de răsturnare a valorilor. Încercând să impună respectul față de proprietatea colectivă și contestând totodată proprietatea privată, comuniștii au sfidat istoria. Toate codurile de legi consemnate de istorie au ca scop principal apărarea proprietății private, pornind de la prezumția că aceasta a fost dobândită în mod cinstit (în competiție corectă față de membrii comunității). Respectul față de proprietatea comună și devotamentul față de comunitate sunt de neconceput în lipsa respectului față de proprietatea privată. Faptul că omul este o ființă socială nu înseamnă că nu este în primul rând egoist și că nu aspiră să-și afirme individualitatea. Acumularea de bogăție se poate face prin muncă cinstită sau prin înșelăciune. Afirmând că proprietatea privată generează exploatare și că a fost dobândită pe căi necinstite, comuniștii au sugerat involuntar că munca cinstită nu există sau nu are sens.

Consecința a fost faptul că oamenii au început să muncească tot mai prost și să fure tot mai mult. „De la stat e normal să furi”, „Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim” au devenit parolele curente ale omului mediu în perioada comunistă. Societatea s-a autoreglat.

Grav e faptul că mentalitatea nu se schimbă peste noapte ci se conservă, se reproduce. Deocamdată, instaurarea democrației a legiferat hoția și înșelăciunea iar

respectul față de munca cinstită a rămas pentru majoritatea oamenilor, ca și în perioada comunistă, o lozincă.

Munca și acumularea de capital conform regulilor „Fiecare înșală pe cine poate”, „Fiecare fură cât poate” caracterizează societatea românească contemporană.

Susțin că „Revoluția din Decembrie” și „Perioada de tranziție” fac parte dintr-un scenariu amplu și extraordinar de bine fundamentat din punct de vedere sociologic, scenariu al cărui scop final este consfințirea într-un cadru democratic a faptului că economia românească se afla și se află în mâinile fostei nomenclaturi comuniste.

Sociologii aflați în slujba Puterii au sesizat faptul că majoritatea populației României înțelege și optează doar pentru două doctrine aparent diametral opuse: comunismul și liberalismul sălbatic. Doctrina „Să ni se dea!” și doctrina „Să nu ni se pună nici un fel de bariere!” au o trăsătură comună: lipsa responsabilității sociale.

Politica economică dusă de fosta nomenclatură este foarte abilă: declarațiile de intenție socialiste maschează fondul pseudo-liberal și asigură cadrul optim pentru ca „aleșii” să poată acumula într-un ritm infernal capitalul necesar privatizării. Înaintea alegerilor din 1990 și 1992 opoziția făcea apologia privatizării în vreme ce oligarhia comunistă își umplea buzunarele agitând fără jenă lozincă „Nu ne vindem țara!”

Opoziția și elita intelectuală salutau libertatea sindicală, fără a încerca să poarte o discuție serioasă pe tema utilității și funcționalității sindicatelor într-o economie ce fusese timp de o jumătate de secol ultracentralizată și în care criteriul eficienței economice și cel al productivității muncii fuseseră complet ignorate.

Din motive diferite și fără a ține cont de efectul macroeconomic atât sindicatele cât și nomenclatura aveau (au) interesul de a perpetua situația în care productivitatea și disciplina muncii erau (sunt) foarte scăzute: sindicatele au în vedere doar clipa prezentă, cerând garantarea locului de muncă și salarii mari, iar nomenclatura are nevoie de trecerea unei „perioade de tranziție” pentru a putea justifica acumularea capitalului necesar privatizării.

Inflația este cauzată de sindicate și de efectele ei profită nomenclatura, pentru că nimeni nu mai poate controla evoluția prețurilor în haosul generat de inflație și în condițiile în care oamenii care ar trebui să apere proprietatea de stat fac un comerț înfloritor prin rețeaua de firme proprii și conduc deliberat spre ruină întreprinderile și ramurile economice aflate în subordine pentru a le putea acapara cât mai ușor la momentul potrivit — opinia publică nu va putea condamna privatizarea prin pseudolicitație a unor întreprinderi considerate nerentabile.

După ce economia va fi trecută formal în proprietatea nomenclaturii, pactul diabolic încheiat cu sindicatele își va pierde utilitatea și e posibil ca figuranții actualei opoziții să fie aduși la putere pentru a consfinți starea de fapt și pentru a impune criterii de eficiență economică, consecința imediată fiind creșterea vertiginoasă a ratei șomajului și a tensiunilor sociale.

Viziunea mea e sumbră, dar e posibil să mă înșel. Dacă evenimentele vor demonstra, însă, că democrația românească nu a condus la creșterea nivelului de trai a omului mediu, vinovată va fi și elita intelectuală, care, privind blazată la electoratul românesc cu convingeri de stânga, făcea în anii '90 apologia soluției privatizării rapide

adoptate de Cehia. Poate că atunci elita intelectuală va înțelege propoziția „democrația este opțiunea majorității” și poate își va da seama că ar fi trebuit să încerce să rezolve imediat după „Revoluție” ecuația:

$$\text{Democrație} = \frac{\text{Electoratul vrea} \frac{\text{Libertate sindicală}}{\text{Proprietate de stat}}}{\text{Nomenclatura controlează economia}}$$

Părerea mea personală este că în condițiile social-economice din România postcomunistă tranziția spre economia de piață impunea parcurgerea etapei „economiei socialiste de piață”, perioadă în care trebuia menținută proprietatea de stat, dar asigurată autonomia economică a întreprinderilor și cred că singura doctrină capabilă să salveze economia de la ruina totală ar fi fost corporatismul, dar această opțiune nu a fost nici măcar luată în discuție. Forțele politice interne și externe care au pus la cale înlăturarea lui Ceaușescu nu doreau redresarea macroeconomică a României și nici deșteptarea spirituală a poporului român, ci urmăreau doar satisfacerea intereselor personale. Scenariul „Revoluției din Decembrie” a fost o reeditare macabră a scenariului și așa grotesc al Insurecției de la 23 August; „Cârmaciul” s-a trezit absolut singur și a fost condamnat la moarte pentru crime imaginare. Spectacolul a fost palpitant și totodată comod, dar mă tem că românii și-au furat din nou căciula.

*

Democrația este definită ca opțiunea majorității, dar ce se întâmplă dacă majoritatea vrea imposibilul? Mai poate funcționa democrația? Cum va funcționa?

Cred că aceste întrebări trebuiau să fie de mult puse. Doar un idiot poate susține că instaurarea democrației conduce automat la bunăstarea generală.

Pentru ca democrația să poată funcționa în interesul omului corect, e necesar ca majoritatea populației să fi înțeles necesitatea asumării responsabilității sociale individuale.

Fără a ține cont de faptul că democrația occidentală nu este perfectă și de faptul că democrația românească este departe de democrația occidentală, după evenimentele din decembrie '89, elita intelectuală din țară a preluat tradiția masonilor pașoptiști care imitau Occidentul fără a fi capabili să înțeleagă deosebiriile dintre Europa Occidentală și România. Răscoala din 1907 nu putea izbucni decât într-o democrație din estul Europei.

CORUPȚIE ȘI DEMOCRAȚIE. PARADOXUL DEMOCRAȚIEI.

Afirmațiile cuprinse în acest capitol aparțin unui prieten, Stroe Sebastian, inginer silvic stabilit în Germania:

Democrația poate avea succes într-o țară doar dacă deținătorii puterii doresc cu adevărat lucrul acesta.

Există țări în care majoritatea populației consideră corupția un fenomen absolut normal.

Democrația poate funcționa doar atunci când este susținută de majoritatea populației (un popor trebuie să hotărască ce vrea: democrație sau corupție).

Pentru a putea susține democrația, poporul trebuie să renunțe la corupție.

În România anului 1994 nu este o democrație reală.

Definiție: democrația este o decizie a majorității atunci când fiecare cetățean are posibilitatea să ia o decizie cu adevărat liberă.

Fiecare om are capacitatea de a lua o decizie liberă.

Un om care consideră normală corupția are capacitatea de a decide liber.

Un popor poate fi convins să renunțe la corupție prin revoluție morală sau cu forța.

O revoluție morală într-o democrație este posibilă în măsura în care există oameni dispuși să se sacrifice pentru valori morale.

Cunosc exemple de oameni care s-au sacrificat într-o democrație (au fost asasinați când au devenit incomozi).

Nu cunosc exemple de popoare care datorită acestor martiri au renunțat la corupție.

O posibilitate pentru a obține purificarea morală a societății o constituie o dictatură deșteaptă.

Germania, 29. 08. 1994.

Stroe Sebastian

Comentariul meu:

Șansele de a realiza o dictatură deșteaptă într-o societate coruptă sunt minime, dar și deosebirile dintre o pseudodemocrație și o dictatură proastă sunt minime, dușmanul lor de moarte fiind adevărul spus cu voce tare.

*

REFUZUL DICTATURII

Capitolul care urmează reproduce fidel dialogul pe care l-am purtat cu un student de la Silvicultură, într-o cameră de cămin, cândva în anul 1994:

Cionoiu Gh.: — Admiți că dictatura poate fi bună pentru a asigura condițiile de redresare economică ale unei țări?

Ștefănescu Sorin: — Admit aceasta, dar mă piș pe dictatură! Sunt de acord ca nea Ion să trăiască mai rău în condiții de democrație decât să trăiască mai bine sub dictatură.

C.G. — Nu crezi că gândești antisocial?

Ș.S. — Recunosc că sunt antisocial, din următorul punct de vedere: Prefer să trăiesc singur, departe de societate, decât în societate. Nu mă opun în schimb progresului social, dar nici nu mă implic în el, dacă asta mă afectează din punct de vedere al convingerilor mele (mai bine zis, din punct de vedere moral).

C.G. — Ai interzice pornografia, dacă ai avea posibilitatea?

Ș.S. — Dacă aș fi conducător al unei țări, nu aș interzice pornografia.

Admit că sunt milioane de proști cărora pornografia le place. Nu știu dacă pornografia le dăunează. Nu mă interesează.

Mă consider o persoană responsabilă (de mine însumi).

C.G. — Cum ai reacționa dacă cineva ar interzice pornografia?

Ș.S. — Dacă altcineva ar interzice pornografia aş fi de acord cu această măsură. De asemenea, aş fi de acord dacă pornografia ar fi liberă.

C.G. — Crezi că interzicerea pornografiei poate fi considerată o măsură dictatorială?

Ș.S. — Nu ştiu dacă interzicerea pornografiei ar fi o măsură dictatorială.

C.G. — Cum ai reacționa dacă o dictatură ar interzice pornografia?

Ș.S. — Dacă o dictatură ar interzice pornografia, aş considera aceasta o măsură dictatorială. Mă piş pe măsura asta ca şi pe întreaga dictatură. Nu sunt de acord cu această măsură.

*

În contextul geo-politic contemporan instaurarea unei dictaturi în România este imposibilă. Majoritatea covârşitoare a populaţiei încearcă să imite modul de viaţă occidental (românii s-au adaptat fulgerător pseudodemocraţiei) şi datorită faptului că România este o ţară mică din Europa, Occidentul ar interveni prompt şi imediat pentru a răsturna o eventuală dictatură, fără a aştepta să vadă dacă aceasta este deşteaptă sau proastă. Totodată, este evident că Occidentul nu poate şi, probabil, nici nu are deocamdată interesul să democratizeze cu adevărat România. Transformarea unei pseudodemocraţii într-o democraţie funcţională presupune producerea unei mutaţii în modul de a gândi al oamenilor, iar aceasta poate fi

realizată în condițiile democrației doar prin justiție, educație și cultură. Majoritatea covârșitoare a celor care ar trebui să aplice legea tolerează corupția, majoritatea membrilor corpului didactic sunt blazați, datorită salariilor de mizerie singura lor preocupare fiind asigurarea supraviețuirii personale. Elita culturală și reprezentanții mass-media nu vor sau nu pot să analizeze în profunzime situația social-politică din țară și din lume. Convingerea mea este că actualmente nu există în România nici un ziar independent, aceasta datorită faptului că orice patron al unui ziar nu este și nu vrea să fie imparțial, apărând interesele politice ale unui anumit grup și nefiind în primul rând interesat de redarea realității, oricât de dureroasă ar fi și datorită faptului că majoritatea ziariștilor sunt pur și simplu incapabili sau consideră că autocenzura este îngerul lor păzitor și nu vor să-și riște pâinea. Totuși, singura soluție pentru redresarea morală a societății este afirmarea publică a adevărului, oricât de nedorită și de dificilă ar fi.

Dacă ai ceva de spus și nu vrei să accepți compromisul, dacă nu vrei să înnebunești, dacă nu poți accepta să te blazezi sau să emigrezi, donquijotismul este singura soluție posibil de adoptat în România contemporană. Am afirmat în „Fenomenul Păltiniș” că în anii comunismului în România era posibilă în cultură doar rezistența individuală. Am ajuns la convingerea că în România „Perioadei de tranziție” lucrurile nu s-au schimbat.

*

Începutul lui ianuarie 1990.

S-au scurs vreo zece zile de la triumful „Revoluției”.
Ni se promite democrația. Împreună cu câțiva prieteni
despic firul în patru. În final concepem următorul text:

MANIFEST PENTRU CONSTITUIREA MIȘCĂRII CREȘTIN-ECOLOGISTE

Cultura europeană, umanismul european au la bază morala creștină. Creștinismul a constituit baza filosofică a luptei împotriva sclavagismului. Parabola „Dați cezarului ce-i al cezarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu!” a pregătit triumful spiritului asupra materiei. În Imperiul Roman împăratul era considerat zeu. La trecerea procesiunii imperiale toți oamenii trebuiau să cadă în genunchi. Creștinii refuzau să se închine împăratului. Îl considerau om și nici un om nu trebuie să venereze un alt om. Cei care refuzau plecăciunea erau torturați și răstigniți, dar în ciuda amenințărilor cu moartea numărul celor care refuzau să se închine creștea. Creștinismul îi învață pe oameni să fie demni. Creștinismul este o religie a demnității, de aceea, la intrarea în țară, în perioada dictaturii comuniste, Biblia era pusă, alături de armele de foc și de droguri, în categoria obiectelor care pot face cel mai mare rău statului.

Creștinismul a desființat barierele naționale și a demonstrat că într-o comunitate nu unitatea de limbă vorbită, ci modul de comportament al indivizilor asigură armonia în cadrul comunității respective.

Creștinismul arată, de asemenea, că pentru ca oamenii să poată trăi în înțelegere, fiecare individ trebuie să țină cont de interesele comunității și să nu încerce să trișeze. Creștinismul i-a învățat pe oameni să fie cinstiți.

De asemenea, creștinismul se opune violenței.

Un om demn, cinstit, care sfidează cu mâinile goale un regim de teroare, e un om liber.

Un asemenea om rămâne liber prin moarte, moartea sa înseamnă Viață, triumful spiritului asupra materiei.

Un om liber se bucură de viață. Creștinismul i-a învățat pe oameni să se bucure de viață. Viata liberă este cel mai de preț lucru. Un țăran (creștin) liber se bucură de viață, pentru el munca înseamnă bucurie, ogorul pe care îl muncește e în primul rând templu și abia apoi mijloc de producție.

Marx pretindea că a descoperit existența fenomenului de înstrăinare în societatea umană, dar prezența acestui fenomen a fost semnalată cu peste 2000 de ani înaintea lui Marx, în Vechiul Testament: unul din păcatele strigătoare la cer este neplata lucrătorilor.

Creștinismul afirmă că oamenii, indiferent de rasă și naționalitate, pot fi egali, cu condiția respectării unui cod de norme morale.

Comunismul afirmă că oamenii sunt egali dacă proprietatea e comună, făcând abstracție de morală. Rezultatul aplicării acestei teorii în practică s-a văzut. În numele poporului s-au comis cele mai odioase crime împotriva umanității.

Hegel spunea că „Libertatea înseamnă înțelegerea necesității”; a necesității respectării din convingere a unui cod de norme morale — precizăm noi.

În ultimul timp, datorită dezvoltării explozive a tehnicii, omenirea a ajuns să fie capabilă să distrugă natura. Mediul, care a permis dezvoltarea omenirii, a ajuns să fie pus în pericolul de a fi distrus de către omenire. Dar este evident că degradarea mediului conduce la degradarea propriilor condiții de trai ale oamenilor.

O societate bazată pe morala creștină constituie o alternativă atât față de comunism cât și față de societatea de consum.

Comunismul desființează demnitatea umană, urmărind realizarea unei societăți bazate pe lene și minciună.

Societatea de consum pune pe primul plan satisfacerea nevoilor materiale, omul uitând care este sensul existenței.

Pot fi citate două proverbe care constituie replica moralei creștine la cele două societăți:

— Muncim pentru a trăi, nu trăim pentru a munci.

— Mâncăm pentru a trăi, nu trăim pentru a mânca.

Redescoperirea sensului existenței în spiritul celor două proverbe citate poate scoate omenirea din criza morală în care se zbate și poate conduce la împăcarea omului cu natura.

Omul nu trebuie să distrugă mediul adaptându-l la goana sa debusolată în căutarea progresului, ci trebuie să adapteze progresul la mediul a cărui stabilitate are garanția istoriei geologice.

*

— Martie, 1995.

Concluziile aceluiași grup de prieteni:

Creștin-democrația e singura doctrină politică modernă pe care se poate baza o forță politică interesată să scoată țara din impas.

Problema cea mai gravă cu care se confruntă România contemporană este criza morală.

Liberalismul adevărat nu poate contribui la redresarea morală a societății.

Datorită faptului că nomenclatura comunistă a acaparat într-o măsură considerabilă economia, pseudoliberalismul e singura formă posibilă de liberalism în România. Pseudoliberalismul nu poate asigura nici măcar redresarea macroeconomică, conducând doar la creșterea tensiunilor sociale.

Datorită faptului că forța de muncă este indisciplinată și needucată, doctrina social-democrată este absolut inoperantă.

Critica P.N.Ț.-C.D.-ului:

P.N.Ț.-C.D. are meritul de a nu fi făcut compromisuri cu nomenclatura comunistă regrupată în „statul de drept”. Dar:

1. Nu suntem mulțumiți de felul de prezentare al partidului.

2. Considerăm că P.N.Ț.-C.D. nu are la ora actuală o tactică și o strategie convingătoare.

3. Pentru a deveni un partid viabil, P.N.Ț.-C.D. trebuie să-și elaboreze rapid o strategie și să o impună.

4. Considerăm că P.N.Ț.-C.D. este incapabil la ora actuală de a elabora o strategie, probabil datorită lipsei

de oameni capabili politic și datorită incapacității conducerii.

4a. Ipoteză: Conducerea e incapabilă și nu acceptă critica — P.N.Ț.-C.D. se va menține la 10-20% din voturile electoratului, fără pretenții de preluare a puterii în viitor și fără a avea șansa să atragă oameni capabili politic.

4b. Ipoteză: Conducerea e incapabilă, dar acceptă critica — dacă există un nucleu puternic de oameni capabili politic la o filială, se va impune o strategie de viitor. Deocamdată nu a existat un astfel de nucleu.

5. Prioritatea strategică a partidului trebuie să fie atragerea de oameni capabili politic.

6. Flexibilitatea partidului e o condiție necesară pentru aceasta.

7. În România există oameni capabili politic, dar neangajați.

*

Mă consider un om capabil politic și vreau să renunț la rolul de spectator, dar nu sunt de acord cu părerea foarte răspândită conform căreia “Pentru a putea deveni un bun politician trebuie să fii demagog.”

Nu sunt de acord cu teza care susține că pentru a putea realiza ceva în politică trebuie să fii o perioadă docil, că trebuie să respecti hotărârile partidului chiar dacă nu ești de acord cu ele. Consider că orice membru al unui partid are datoria de a-și expune ideile și trebuie să aibă tăria de a pune convingerile proprii mai presus de intenția de a urca pe treptele ierarhiei de partid.

— ...Asta ce vrei tu, e posibil undeva în America Latină. Te înscrii în partid, îți expui ideile în organizația locală și dacă ideile tale care contravin liniei politice a partidului sunt convingătoare, ar fi adoptate de organizația locală, aceasta ar propune o moțiune de cenzură care ar fi ulterior discutată la congresul național al partidului și congresul ar hotărî schimbarea liniei politice.

— Bine, dar așa e normal să funcționeze lucrurile în orice țară.

— Așa e normal, dar în România nu te bagă nimeni în seama. Există la București un grup restrâns care ia hotărârile și restul partidului le execută și le apără fără comentarii.

— Se poate... dar trebuie să încerc.

*

În primăvara anului 1990 am participat și vorbit la toate adunările organizate de P.N.Ț. Brașov, dar am refuzat să mă înscriu în partid, deși am fost solicitat să fac acest pas.

În cadrul organizației județene Brașov erau activi vreo cinci tineri cu pregătire superioară, câteva zeci de bătrâni și o mână de adolescenți care jucau sistematic bâza în sediul partidului.

Cu o săptămână înaintea alegerilor din 20 mai stăteam de vorbă cu șeful filialei județene P.N.Ț. Brașov, în biroul acestuia.

Domnul Nicoară, un bătrân care făcuse ani grei de închisoare politică, mi-a spus convins:

— Noi câștigăm alegerile astea! Dacă e să ne fie frică de cineva, de liberali trebuie să ne temem. Șleahța lui Iliescu și Roman nu are nici o șansă!

— Dumneavoastră împreună cu liberalii, luați în cel mai bun caz 30% — i-am spus și mă gândeam că va urma o discuție în care să ne argumentăm opiniile radical diferite, dar bătrânul Nicoară s-a făcut roșu de furie și m-a dat afară din birou. O săptămână mai târziu P.N.Ț. obținea 4% din voturile electoratului.

Convingeri personale:

— Termenii „Național” și „Țărănesc” din denumirea partidului sunt anacronici și deranjează. Termenul „Național” e discriminator și incompatibil cu termenul „Creștin” (creștinismul e o religie supranațională).

— Obsesia restaurării monarhiei nu are suport electoral și, cred eu, nici nu ar putea soluționa criza generală în care se zbate țara.

— Faptul că venirea la putere a opoziției ar atrage automat în țară capital străin capabil să genereze bunăstare e o lozincă lipsită de orice suport real.

— Atitudinea slugarnică a opoziției față de puterile occidentale e penibilă.

— Afirmăția conform căreia România are revendicări teritoriale față de Ucraina e hilară, la fel și proclamarea idealului realipirii Republicii Moldova la patria mamă drept prioritate strategică.

— Un partid cu pretenții la guvernare nu are interesul să meargă pe liste comune alături de partide mici pentru că prin prisma cartelului electoral imaginea partidului va fi receptată șters și fals.

— Prioritatea politică absolută în România contemporană e redresarea morală a societății. Acest deziderat poate fi realizat prin educație și justiție.

Precizare: deși tezele enunțate anterior reprezintă convingerile mele, mă consider un creștin-democrat convins.

*

(ÎNCERCARE DE APROPIERE)

Pe drept sau pe nedrept, foarte mulți oameni neangajați politic critică parlamentul, critică partidele, etichetându-i pe politicieni drept incompetenți, corupți, oportuniști.

Mă veți întreba, justificat desigur, ce am făcut în cei aproape cinci ani scurși din vara anului 1990.

Având posibilitatea să trăiesc în Germania, am putut vedea problemele cu care se confruntă o democrație consolidată. Făcând permanent paralela România-Germania, am încercat să înțeleg mecanismele care guvernează relațiile interumane într-o societate pretins democratică.

Am scris și am editat o carte, carte care reprezintă în primul rând un protest politic. Vreme de cinci ani m-am gândit și cred că am dobândit o viziune politică coerentă. Consider că a venit momentul să mă implic direct în politică prin intermediul unui partid.

Consider că P.N.Ț.-C.D. este singurul partid important care a dat dovadă de verticalitate politică în perioada scursă de la evenimentele din decembrie 1989.

Meritul P.N.Ț.-C.D. este acela de a nu fi făcut nici un compromis cu Puterea. Cred că la ora actuală, P.N.Ț.-C.D. este un partid de opoziție exemplar, dar este incapabil de guvernare.

Având speranța că viziunea mea politică nu este ireconciliabilă cu direcția politică în care va evolua P.N.Ț.-C.D., îmi exprim dorința de a fi primit în partid.

*

Februarie, 1995.

Pe avizierul aflat la parterul sediului organizației P.N.Ț.-C.D. din Timișoara se află un afiș scris cu litere de-o șchioapă:

„ÎN FIECARE SÂMBĂȚĂ, ÎNTRE ORELE 10-12, ARE LOC LA SEDIUL DIN STRADA VASILE ALECSANDRI, ÎNTÂLNIREA INGINERILOR MEMBRI P.N.Ț.-C.D.”

La ora 10 fix m-am prezentat la sediul organizației. Erau prezenți cinci oameni. Toți fumau, discutau probleme personale sau citeau ziarul. M-am prezentat și le-am oferit celor prezenți câte un exemplar din „Declarație de război”, apoi m-am adresat unui tânăr:

— Aici are loc ședința inginerilor membri P.N.Ț.-C.D.?

Tânărul (Gherga, inginer geolog) m-a privit nedumerit, dar după ce i-am arătat afișul de pe avizier mi-a explicat situația:

— ...Și comuniștii și național-socialiștii lui Hitler au avut organizații profesionale puternice. Astea au fost partide hotărâte, care au vrut să ia puterea... Să nu mă înțelegi greșit, sunt împotriva totalitarismului, dar istoria a demonstrat că pentru a avea o bază socială puternică, partidele trebuie să înființeze organizații profesionale puternice. Noi avem organizația inginerilor P.N.Ț.-C.D., organizația medicilor P.N.Ț.-C.D., organizația de tineret,

organizația studenților P.N.Ț.-C.D., organizația elevilor P.N.Ț.-C.D... inginerii se întâlnesc sâmbăta, medicii — joia. ...suntem singurul partid care are o organizație de elevi...

— Bine, înțeleg că membrii de partid cu pregătire superioară se pot întâlni separat, într-o zi anume, pentru o dezbatere la un nivel intelectual mai ridicat, dar ce rost are să se întâlnească inginerii separat și medicii separat?

— Trebuie să discute probleme profesionale; trebuie să fim pregătiți ca atunci când preluăm puterea să putem rezolva problemele concrete specifice fiecărei profesii, la aceste adunări se discută problemele profesionale specifice cu care se confruntă orașul, cetățenii; inginerii vorbesc, de exemplu, despre termoficare... acum suntem doi ingineri, eu și domnul, eu sunt geolog, domnul e agronom (mi-a arătat un omuleț simpatic care citea „Sportul” și fredona o melodie de muzică populară).

I-am arătat „încercarea de apropiere”. A citi-o și apoi a exclamat:

— Asta e un fel de cerere de înscriere în partid!

— Da, dar numai un fel de cerere.

— Bine dar cum poți să afirmi că P.N.Ț.-C.D. este incapabil de guvernare? Avem mințile cele mai luminate, suntem partidul cu cei mai mulți academicieni, putem forma singuri, chiar mâine, guvernul.

— ?!... Eu aș fi vrut să stăm de vorbă, să văd cum înțelegeți voi creștin-democrația. În prezent sunt cunoscute trei doctrine fundamentale: creștin-democrația, liberalismul, social-democrația și aș fi...

— Mai sunt și conservatorii! — a intervenit un tânăr care asista de câteva clipe la discuție și despre care am aflat că e student la Agronomie.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. Noțiunea de conservator trebuie raportată la o doctrină. Nu există conservatori pur și simpli. Există, de exemplu, comuniști conservatori. Cred că nu la ei te-ai referit?

Cei doi s-au scuzat pentru că trebuie să întrerupă discuția, dar trebuiau să plece. La ora 11.00 reprezentanții organizațiilor de tineret ale partidelor de opoziție urmau să se întâlnească la sediul P.D. (F.S.N.) pentru a negocia posibilitatea formării unui bloc electoral comun. În zilele care au urmat am scris trei articole.

PNT-CD ȘI CREȘTIN DEMOCRAȚIA

Înflorirea culturală din perioada interbelică s-a datorat alipirii la regatul occidental în aparență a provinciilor occidentale în fond. Nașterea P.N.Ț. prin fuziunea Partidului Național Român cu Partidul Țărănesc a reprezentat mai mult decât contopirea a două partide cu program asemănător: a însemnat apariția pe scena politică românească a unui partid care susținea interesele micilor proprietari, categorie socială devenită majoritară în România după Marea Unire și după înfăptuirea reformei agrare.

În perioada interbelică românul mediu începuse să se elibereze de psihologia de slugă, dobândind-o pe cea de om liber. Și oamenii aceștia simpli, modești dar liberi, constituiau baza de masă a P.N.Ț. Teroarea comunistă a dat însă peste cap ceasul istoriei. Crima cea mai odioasă săvârșită de comuniști nu a fost exterminarea adversarilor, ci răsturnarea valorilor morale. Țăranul harnic a fost deportat, leneșul și bețivul au fost puși în fruntea satului. A fost

încurajată hoția, cinstea a ajuns să fie considerată un echivalent al prostiei. Țăranii au fost astfel tratați, încât deveniseră paria societății.

„Țărane!” — a devenit vorbă de ocară.

Teroarea comunistă a trecut, dar țăranul care se ruga în genunchi pe țărină a îmbătrânit sau a murit. Țăranul marcat de comunism fumează țigări străine, bea cafea, se uită la televizor și n-ar vrea să se murdărească.

Deși are o productivitate a muncii foarte scăzută, minerului de rând i se pare normal să aibă un salariu mai mare decât un profesor universitar și nu ezită să pună mâna pe cionag pentru a obține satisfacerea revendicărilor.

Corupția e în floare, darea și luarea de mită au devenit firești. Ușa din dos a devenit intrarea principală.

Societatea e bolnavă și se va însănătoși doar dacă oamenii vor înțelege că trebuie să se întoarcă la un sistem de norme morale viabile. E necesară o întoarcere în fapt și nu de formă la valorile creștinismului.

Dintre doctrinele politice contemporane importante — creștin-democrația, social-democrația, liberalismul — doar creștin-democrația poate rezolva problemele cu care se confruntă societatea.

În condițiile în care corupția e regulă în relațiile cotidiene și având în vedere faptul că o mare parte a economiei se află în mâinile nomenclaturii comuniste, liberalismul nu are nici o șansă să dea rezultate. O guvernare liberală ar face să crească tensiunile sociale și stratificarea economică a societății s-ar face nu după criteriul liberei concurențe, ci după reguli mafiote.

O guvernare social-democrată funcțională e de neconceput, pentru că ideea de social-democrație a fost acaparată și e compromisă de F.D.S.N., centrul de forță al puterii comuniste regrupate.

Pentru a fi acoperită ideologic și pentru a deruta electoratul, oligarhia comunistă a încercat, și a reușit parțial, să ocupe întreg eșicherul politic cu partide anexă: P.S.M. pozează în extrema stângă, F.D.S.N. se pretinde social-democrat, F.S.N. susține că e liberal, P.U.N.R. și P.R.M. pozează în partide de dreapta — extrema dreaptă, M.E.R. vrea să compromită ecologismul și P.D.A.R. încearcă să „cucerească” țărănimea.

Doar centrul-dreapta, creștin-democrația, nu a putut fi dublat de un partid fantomă format din agenți ai puterii comuniste. Ecologia a devenit o problemă care trebuie luată în serios de orice partid care aspiră la guvernare și un partid creștin-democrat cu intenții pronunțat ecologice e singura alternativă capabilă să contrabalanseze farsa comunistă.

Un partid care vrea să obțină votul alegătorului trebuie să găsească un limbaj comun cu cel al electoratului.

Fără a face compromisuri strategice, partidul trebuie să înțeleagă angoasele și aspirațiile electoratului. Angloasele au fost induse de comunism și ele există independent de adevăr. Foarte mulți oameni sunt convinși și la ora actuală că P.N.Ț. a reprimat sângeros răscoala de la 1907 și dacă le spui că în vremea respectivă conducerea Partidului Național Român era persecutată de maghiari, te privesc neîncrezători și ridică din umeri. Pe unii reușești să-i convingi, pe alții nu.

O concesie posibilă și, cred eu, necesară, care poate fi făcută electoratului, ar fi schimbarea denumirii P.N.Ț.-C.D. Renunțarea la cuvintele „național” și „țăranesc” nu ar fi un

gest gratuit ci o dovadă de mare flexibilitate și dovada faptului că realismul politic primează față de nostalgia trecutului.

Adoptarea denumirii de Partid Creștin Democrat Ecologist poate fi pasul care să facă din actualul P.N.Ț.-C.D. din nou un partid de masă, pentru că o mare parte a electoratului nu reușește să analizeze în profunzime programul politic al unui partid, și se mulțumește cu aspecte de suprafață, considerând, poate pe nedrept, că P.N.Ț.-C.D. e un partid fosil, venit dintr-o epocă demult apusă.

*

SCRISOARE DESCHISĂ ADRESATĂ P.A.C.

Farsa este opera unui om inteligent, care poate fi bine sau rău intenționat.

La aproape șase ani de la evenimentele din decembrie '89 se poate afirma, fără rezerve, că autorii farsei Revoluției au fost rău intenționați, că binele public nu îi interesează de fel, că lozincile populiste sunt vehiculate de fosta nomenclatură comunistă doar pentru a câștiga timpul necesar acaparării economiei naționale.

Un fraier bine intenționat poate face la fel de mult rău ca un om rău intenționat. Fraierul este incapabil să facă o analiză profundă a schimbărilor bruște de situație, dar își spune plin de sine părerea, fiind uneori, fără să-și dea seama, o marionetă a autorilor farsei.

Elita intelectuală predica imediat după evenimentele din decembrie '89 că „vânătoarea de vrăjitoare” ar fi o dovadă de barbarie și că zilele comunismului sunt numărate.

Până după alegerile din mai '90 nici un membru de frunte al opoziției și nici un intelectual marcant nu s-au gândit că propaganda populistă a F.S.N.-ului nu reflectă de fel intențiile reale ale oligarhiei comuniste. Opoziția și intelectualii fluturau fără nici un suport real steagul privatizării cinstite și vehiculau himera unui plan Marshall pregătit de Occident pentru România, în vreme ce autorii lozincii „Nu ne vindem țara!”, oamenii care aveau în mână economia națională, pâinea privatizării, așteptau calmi rezultatul alegerilor știind că electoratul le va oferi și cuțitul.

Nici un membru al elitei culturale nu a încercat până la alegerile din 20 mai să forțeze deschiderea arhivelor Securității, ba dimpotrivă, îndemnau lumea la calm susținând că după alegeri se va face lumină.

În mod paradoxal, luarea în derâdere a apelurilor la liniște ale Puterii convenea de minune acesteia. Fenomenul „Piața Universității” și „Proclamația de la Timișoara” sunt scene admirabile din farsa tranziției. Cu două luni înaintea alegerilor, în București și Timișoara, orașe în care sângele scurs în luptele de stradă era proaspăt în mintea locuitorilor, o inițiativă cetățenească vizând deschiderea arhivelor Securității ar fi putut avea succes, dar opoziția a preferat să proclame solemn victoria iminentă în alegerile ce băteau la ușă.

Partidul Alianței Civice, ai cărui membri de frunte s-au aflat printre fraierii ce cuvântau în Piața Universității și cei ce au conceput Proclamația de la Timișoara, a glăsuț recent către națiune afirmând că dl. Petre Roman nu a fost comunist.

Ni se cere să uităm gafele politice ale d-lui Roman („Ei s-au demascat!”), ni se sugerează că doar dl. Iliescu e

vinovat de matrapazlâcurile guvernului Roman, ni se spune că trandafirul P.D. (F.S.N.) nu mai are spini.

Conducerea P.A.C.-ului se ghidează după proverbul „Fă-te frate cu dracu’, până treci puntea!” dar eu îndrăznesc să întreb:

— Oameni buni, unde duce puntea?

*

„DAR EU CU CINE VOTEZ?”

În perioada imediat următoare evenimentelor din decembrie 1989, electoratul din România era incapabil să înțeleagă deosebiri doctrinare dintre social-democrație, liberalism și creștin democrație.

Conducerile partidelor istorice nu au sesizat acest lucru. În loc să formeze un cartel electoral sub lozinca „Noi suntem uniți împotriva comunismului!”, au cerut fără nici un suport electoral real respectarea prevederilor din Proclamația de la Timișoara și au preferat să se combată reciproc. Marea masă a electoratului neînțelegând la vremea respectivă mecanismele democrației a considerat că disputa politică reprezintă o luptă pentru „ciolanul puterii” și a votat F.S.N.-ul care a avut abilitatea de a flutura la momentul respectiv drapelul unității naționale.

În loc să ceară insistent formarea unui bloc anti-comunist, spuma intelectualității proclama festiv în

primăvara anului 1990 în Piața Universității că zilele comunismului sunt numărate.

Rezultatul catastrofal al alegerilor din 1990 a obligat opoziția să-și reconsidere atitudinea și regrouparea acesteia în Convenția Democratică a fost soluția optimă pentru abordarea alegerilor din 1992. La vremea respectivă, ideea de bloc anticomunist mai era credibilă.

Formarea imediat după „revoluție” a Grupului pentru Dialog Social părea de bun augur, dar dialogul promis s-a dovedit a fi monologul unei elite intelectuale blazate.

Alianța Civică s-a născut din remușcările intelectualilor care trâmbițaseră în Piața Universității sfârșitul comunismului, dar are meritul de a nu fi aspirat la statutul de partid politic în stare să scoată țara din criză.

Evoluția P.A.C., însă, este emblematică pentru felul de a fi al unei părți a intelectualității din România: mai întâi se formează biserișuța și abia după aceea se caută ideile.

Frământările din interiorul mișcării liberale dovedesc inconsecvență și oportunism politic.

Partidul Social-Democrat al domnului Cunescu și P.N.Ț.-C.D.-ul sunt consecvente cu ele însele, dar nu reușesc să convingă electoratul, fiind incapabile să facă o analiză politică a situației din țară și să propună o strategie credibilă pentru ieșirea din criză.

Mulți oameni au votat în 1990 partidele istorice și în 1992 Convenția Democratică nu pentru că erau convinși de strategia lor politică, ci doar pentru că erau adversari ai puterii comuniste, regroupate în F.S.N., respectiv F.S.N., F.D.S.N. și partidele satelit.

Acum, la peste 5 ani de la evenimentele din decembrie 1989, aş vrea să fiu martorul unei dezbateri serioase de idei şi nu spectatorul unui circ politic care l-ar face pe Caragiale să pălească de invidie.

În data de 29.01.1990 Televiziunea Română Liberă prezenta pentru a doua oară scenariul TAB-ului. Printr-un gest princiar, d-l Coposu era salvat de furia mulţimii dezlănţuite pe care d-l Petre Roman o întărâta răcnind fericit: „*Ei s-au demascat! Ei s-au demascat!*”

La Alba Iulia, în data de 1 decembrie 1990, dl. Petre Roman dirija satisfăcut huiduielile mulţimii care îi împiedica pe membrii opoziţiei să ia cuvântul.

Cu toate acestea, liberalii şi P.A.C.-ul cochetează cu ideea formării unei alianţe liberale împreună cu F.S.N.-ul.

P.N.Ț.C.D.-ul, care are meritul de a nu fi făcut compromisuri politice cu partidele în care e regrupată nomenclatura comunistă, nu respinge hotărât ideea participării alături de FSN într-o campanie electorală comună a opoziţiei, deşi este evident faptul că un partid cu pretenţii la guvernare trebuie să-şi scoată în evidenţă individualitatea.

A trecut vremea când se putea face politică de bloc. Competiţia politică între o alianţă liberală şi o convenţie democratică ce încorporează un partid liberal pune automat sub semnul întrebării credibilitatea forţelor politice grupate în convenţie.

E momentul ca alegătorului să i se prezinte doctrine politice clare, strategii politice clare, alegătorul nu trebuie să fie intoxicat cu lozinci. În ultimii 5 ani s-a vorbit mult despre responsabilitatea politică a electoratului şi consider

că inițierea unei discuții serioase pe tema responsabilității politicianului a devenit imperios necesară.

În 1990 și 1992 am votat opoziția, dar e posibil ca anul viitor, să nu particip la votare.

*

Am propus spre publicare ziarului „Timișoara” articolul „P.N.Ț.-C.D. și creștin-democrația”. Inițial mi s-a promis că va fi publicat, dar ulterior mi s-a spus că a fost respins.

Câteva zile mai târziu, am propus spre publicare și celelalte două articole, deși eram convins că nu vor vedea lumina tiparului.

Conform așteptărilor, articolele nu au apărut, dar în aceeași perioadă, a apărut în „Timișoara” sub titlul „Eu cu cine votez?” un editorial semnat de Florian Mihalcea.

EU CU CINE VOTEZ?

Cu o lună în urmă, dl. Sergiu Cunescu pronostica dizolvarea completă a Convenției Democratice urmată de structurarea a trei grupări doctrinare ale partidelor de opoziție și realizarea apoi a Marii Coaliții a opoziției. Evenimentele politice din ultimele zile au schimbat însă datele problemei. Alianța Civică-Liberală a încetat practic să existe ca fiind formată din două partide din interiorul Convenției și două partide ce, recent, au părăsit-o. Pe structura Alianței Civic-Liberale vedea dl. Cunescu realizat polul liberal. Cele două partide liberale ce au rămas în Convenție au promis fuzionarea până la 31 mai. La noul

Partid Național Liberal (dacă se va numi așa) va adera și cel mai recent constituit partid liberal, cel format în urma scindării P.L. '93 — aripa fidelă Convenției Democratice. O mare parte a senatorilor și deputaților plecați de la P. L. '93 proveneau, de fapt, din aripa liberală a P.A.C.-ului pe care îl părăsiseră cu un an în urmă. Nu va exista însă și un P.A.C.-CD., demisiile din acest partid nefiind foarte numeroase. A fost contrazis și pronosticul ziarului „Ziua” ce vedea ca sigură ieșirea P.L. '93 din Convenție și discutabilă cea a P.A.C.-ului. A fost exact invers. Într-o ședință fulger gruparea timișoreană a P. A.C.-ului (ce cerea insistent ieșirea din Convenție), a câștigat fără a provoca mari convulsii. Cu toate că atât P.A.C.-ul cât și C.D.R. au promis menținerea unor relații amabile între fostele aliante, au și început să apară declarații mușcătoare. Prăpastia dintre P.S.D.R., P.L. '93, P.A.C. și C.D.R. este foarte posibil să se adâncească ajungându-se, chiar în preajma alegerilor, pe poziții ireconciliabile. P.S.D.R.-ul exclude din viitoarea Mare Coaliție U.D.M.R.-ul și până anul viitor s-ar putea să se mai gândească și la alte excluderi. Acum Marea Coaliție propusă de dl. Cunescu, pare deja utopică.

După fuziunea din mai Convenția Democratică va fi o alianță între P.N.Ț.-C.D. și P.N.L. putând astfel să-și contureze mai ușor o poziție doctrinară unitară (după ieșirea din Convenție a grupării social-democratice). P.S.D.R.-ul nu va realiza „Marea Coaliție” ci probabil, o mică alianță cu P.D. (F.S.N). Este posibilă chiar o fuzionare a celor două partide, P. S. D.R. -ul neputând înfrunta singur o confruntare electorală. Nu se știe încă ce va decide P.L. '93 și P.A.C. știut fiind că o prezentare

separată la alegeri le-ar putea exclude de la împărțirea fotoliilor în Parlament.

Cert este că actuala sciziune a Convenției Democratice a fost receptată de către electorat ca o imaturitate politică, având ca urmări imediate o pierdere (de către toate partidele ce făceau parte din Convenție) a unei părți din electorat. Derutați, mulți alegători nu se vor mai prezenta la vot. Electoratul din România nu este încă pregătit să voteze în funcție de doctrinele politice; el știa că există doi poli definiți simplu: comuniștii-naționaliști și democrații

Scindarea Convenției a dus și la necesitatea unei redistribuții a grupurilor parlamentare. Rezultatul va fi o slăbire a unității opoziției în Parlament și o diminuare a vocii opoziției în cele două camere. În aceste condiții, guvernul Văcăroiu își va încheia mandatul, iar despre alegeri anticipate nici nu mai poate fi vorba. Ne gândim acum la alegerile generale din 1996 și sperăm că până atunci, măcar să se limpezească, într-un fel, apele.

FLORIAN MIHALCEA

Asemănarea izbitoare a titlului editorialului semnat de Florian Mihalcea cu titlul unuia din articolele mele poate fi o coincidență. E foarte posibil ca Florian Mihalcea să nu-mi fi citit articolele, deși acestea se aflau la redacție. De asemenea, nu pot reproșa colegiului de redacție a ziarului „Timișoara”, faptul că nu mi-a publicat articolele. Ziarul „Timișoara” e un ziar independent, organul de presă al „Societății Timișoara”, organizația care pretinde că ar fi port-drapelul idealurilor „Revoluției” din decembrie ‘89 și e

normal ca un colectiv de redacție să nu publice orice, semnat de oricine.

Rog însă cititorul să compare articolele mele cu editorialul semnat de Florian Mihalcea, pentru că, spun eu, mesajul lor e radical diferit.

Eu, un anonim, reproșez Convenției Democratice faptul că nu îndrăznește să se debaraseze de spiritul de turmă și afirm că în anul 1995, la aproape patru ani de la divorțul Roman-Iliescu, e de neînțeles faptul că numeroși oameni politici din opoziție continuă să mizeze pe cartea opoziției anticomuniste unite.

Florian Mihalcea, dimpotrivă, susține că electoratul din România anului 1995 e obișnuit să gândească doar în categoriile extreme: *comuniștii-naționaliști* și *democrații*, dar nu încearcă să explice cauza acestei pretinse stări de fapt (explicabilă doar prin lipsa culturii politice, respectiv prin vina oamenilor politici și a reprezentanților mass-media care nu au căutat sau nu au fost capabili să înlăture această carență).

Din articolul lui Florian Mihalcea reiese fără putință de tăgadă faptul că dl. Petre Roman și partidul trandafirului (P.D.-F.S.N.) s-ar afla în tabăra opoziției. Într-o țară normală, viitorul politic al d-lui Petre Roman ar fi definitiv ratat, pentru că și-a dat în petec în 29.01.1990 la București și în data de 1 decembrie 1990 la Alba Iulia, dar în România e foarte normal ca fostul prim-ministru al României, ridicat indiscutabil de clanul Iliescu la rangul de mare om politic și totodată fiul unuia din cei care au înființat Securitatea, să fie considerat peste noapte unul din pilonii de bază ai democrației.

Pe de altă parte, eu afirm că în situația din România creștin-democrația e singura doctrină politică necompromisă încă de fosta nomenclatură comunistă, în vreme ce Florian Mihalcea e absolut indiferent față de orientările politice moderne.

La fel ca și Partidul Democrat al d-lui Roman, partid care oscilează cu seninătate între liberalism și social-democrație, „Societatea Timișoara” e o societate democratică. Democrată în sens caragialesc. În primăvara lui 1990, în loc să ceară insistent unitatea opoziției, „Societatea Timișoara” proclama solemn moartea comunismului, iar acum, în loc să ceară partidelor de opoziție să-și precizeze cu exactitate orientările doctrinare și strategia, agită steagul luptei unite împotriva național-comunismului, deși e evident că fosta nomenclatură a renunțat imediat după alegerile din mai ‘90 la unitatea monolitică și se străduiește să ocupe întreg eșicherul politic cu partide docile.

În mod intenționat sau din infantilism politic, „Societatea Timișoara” face sistematic jocul Puterii.

*

Înarmat cu articolul „P.N.Ț.-C.D. și creștin-democrația”, l-am căutat la sediul organizației județene P.N.Ț.-C.D. pe dl. Gherga pentru a sta de vorbă.

Mi s-a spus că lipsește momentan, dar trebuie să apară. Am intrat în vorbă cu doi oameni care pierdeau vremea prin sediu și i-am rugat să citească articolul. Unul dintre ei, în vârstă de aproximativ 40 de ani, s-a recomandat ca fiind preot la Catedrală. Când a terminat de citit, a

exclamat revoltat că nici nu poate fi vorba de renunțarea la termenii „național” și „țăranesc” din denumirea partidului.

Între timp, dl. Gherga s-a întors și l-am rugat să citească și dumnealui articolul. Ceilalți doi ne-au părăsit.

— ...Propunerea de schimbare a denumirii partidului a mai fost făcută și de alții. La conferința pe țară a partidului s-a discutat pe marginea acestei propuneri și s-a stabilit că după unirea cu Republica Moldova se va renunța la denumirea actuală și se va adopta denumirea de Partid Popular. Unirea cu Moldova va însemna un nou început pentru România... Denumirea de Partid Popular e foarte bună. A fost preluată și de Partidul Creștin-Democrat din Italia, după scandalul corupției.

— Nu crezi că după aproape jumătate de secol de democrație populară, denumirea de Partid Popular e complet demonetizată?

Într-un limbaj caragialesc, a încercat să-mi demonstreze justetea adoptării în viitor a denumirii respective. Am schimbat subiectul.

— Care e prioritatea strategică a partidului?

— Prioritățile strategice sunt unirea cu Republica Moldova și instaurarea monarhiei. Partidul nostru are misiunea istorică de a realiza unirea. Așa cum Uniunea Creștin-Democrată a d-lui Kohl a realizat reunificarea Germaniei, noi avem datoria să facem totul pentru unificarea țării.

— Eu cred că faci o paralelă forțată. Cred că România ar trebui mai degrabă să ia exemplul Germaniei de a se reconcilia istoric cu Polonia. Cred că recunoașterea de către Germania a frontierei Oder-Neisse ar fi echivalentul recunoașterii de către România a consecințelor istorice ale

pactului Ribentropp-Molotov. Cred că ridicarea posibilității unirii cu Republica Moldova la rangul de prioritate strategică poate avea consecințe internaționale nefaste. Dacă noi contestăm frontierele trasate în Europa la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, de ce n-ar contesta și Ungaria Tratatul de la Trianon?

Și-a apărât convins punctul de vedere cu argumente care pentru mine nu reprezentau argumente. Am fost invitat să particip la ședința organizației județene de tineret care se ține în fiecare marți după-amiază.

La ședință veniseră vreo 15 tineri. Toți fumau și încă înainte de începerea propriu-zisă a ședinței, aerul devenise nerespirabil. L-am întrebat pe dl. Gherga dacă la fiecare ședință se fumează așa de mult.

— Te deranjează fumul?

— Da.

— Ce să-i faci, așa e la opoziție. Se fumează mult și se beau cafele.

Șefa organizației de tineret e o domnișoară (doamnă?).

— Pentru început propun să facem prezența.

Am fost oarecum surprins să văd că la ședințele de partid se apelează la condica de prezență... A fost apoi aprobată în unanimitate ordinea de zi.

— În continuare propun să trecem la informarea politică. Dau cuvântul d-lui X.

— În calitate de președinte al filialei T.U.N.Ț.-C.D. Timiș (T.U. tineretul universitar), am participat la plenara pe țară a organizației T.U.N.Ț.-C.D.... tema principală dezbătută a fost consecința situației create în urma alegerilor

desfășurate în cadrul organizației județene de tineret P.N.Ț.-C.D. Arad în luna decembrie a anului trecut.

Într-un limbaj oficial, dl. X a informat auditoriul despre următoarele: în decembrie a fost ales ca șef al organizației P.N.Ț.-C.D. Arad dl. A. La ședința respectivă au participat ca invitați de la București domnii B. și C.

Domnii B. și C. au fost sancționați pentru că au validat alegerea d-lui A., în ciuda faptului că ar fi știut că dl. A. fusese sancționat anterior și, în consecință, nu ar fi putut fi ales (alegerile din decembrie au fost ulterior contestate și dl. A. exclus din partid). Adevărul e, însă, că în momentul alegerilor din decembrie dl. A. nu avea nici o sancțiune la activ, deci, sancționarea domnilor B. și C. e nejustificată. După peste două ore de dezbateri, participanții la plenară au hotărât să propună ridicarea sancțiunii aplicate domnilor B. și C...

Cei din sală ascultaseră raportul d-lui X. într-o liniște absolută, fumând fără întrerupere. Figurile gânditoare și pasiunea cu care trăgeau din țigară, mi-a sugerat că cei prezenți ori sunt pătrunși de fior mistic ori nu-i interesează de fel raportul.

Când dl. X. a terminat informarea politică, mi-am permis să pun o întrebare:

— Spune-mi, te rog, de ce a fost sancționat dl. A. și de ce a fost exclus din partid?

— Nu știu. Problema asta nu a fost discutată.

— Nu ți se pare ciudat că într-o dezbateri care a durat peste două ore nu s-a discutat despre cauza evenimentelor?

Toți cei prezenți m-au privit reprobator. Nu mi s-a răspuns la întrebare și șefa organizației a propus să se treacă la punctul următor al ordinii de zi.

S-a discutat despre organizația județeană a elevilor P.N.Ț.-C.D. și am aflat că numără doi membri, dintre care unul *nu corespunde pentru că e fiul unui colonel de poliție*. Cel care nu corespundea fusese recrutat de celălalt, iar acesta de unul din membri organizației de tineret, fiind atras cu promisiunea că, la vară, membri organizației vor fi trimiși la „specializare” în Occident.

Apoi s-a discutat despre „specializarea” în Occident a membrilor majori ai organizației de tineret, „specializare” ce urma să se desfășoare în timpul verii, în Grecia, și toți cei de față au fost unanim de acord că organizația de tineret Timiș merită să primească mai multe locuri în „tabăra” din Grecia decât alte organizații județene. *Nici o organizație din țară nu a fost așa de activă ca organizația noastră*.

Am priceput care e rolul condicii de prezență...

În continuare a fost dezbătută propunerea făcută de dl. Gherga ca organizația de tineret să înființeze o asociație lucrativă care să intermedieze plecarea în Occident a tinerilor timișoreni.

Dl. Gherga: — Sunt mulți care au bani și nu pot pleca pentru că au nevoie de viză. Noi le putem aranja să primească viza și percepem o taxă. Nu e nimic ilegal. Dimpotrivă. Dacă vor vedea Occidentul vor înțelege că trebuie să preluăm modelul occidental. Facem propagandă partidului!

Activitatea asociației lucrative urma să fie, bineînțeles, coordonată de dl. Gherga și acesta urma să primească o parte din comisionul de 300 DM, restul urmând să treacă în bugetul organizației de tineret.

În timp ce propunerea d-lui Gherga era aprig dezbătută, a apărut dl. George Șerban. Dl. George Șerban,

un fost asistent de socialism, fost președinte al „Societății Timișoara”, unul dintre autorii Proclamației de la Timișoara și unul dintre cei mai activi membri ai opoziției din oraș, a devenit, în urmă cu scurt timp, membru al P.N.Ț.-C.D.-ului.

Propunerea d-lui Gherga a fost respinsă, majoritatea celor prezenți, inclusiv dl. George Șerban, fiind de părere că înființarea unei astfel de asociații ar aduce grave prejudicii imaginii partidului.

Ultimul punct al ordinii de zi îl avea ca protagonist pe dl. George Șerban:

— ... Deși au trecut peste cinci ani de la Revoluție, majoritatea românilor sunt lipsiți de o cultură politică elementară. Și voi, în majoritate, v-ați înscris în partid fără a avea o idee clară asupra a ceea ce înseamnă creștin-democrația, fiind atrași de tradiția partidului, de verticalitatea politică a domnului Coposu și pentru că sunteți împotriva domnului Iliescu. Dar într-o democrație consolidată, aderarea la un partid se face în baza unor convingeri politice. Cel care vrea să devină membru al unui partid își compară, mai întâi, convingerile politice proprii cu doctrina partidului...

Am decis să inițiez un ciclu de conferințe în care să prezint principalele doctrine politice contemporane. Acest ciclu de conferințe vă poate lămuri ce e creștin-democrația, ce e social-democrația, ce e liberalismul, pentru ca în viitor să puteți purta discuții politice serioase. Acest ciclu de conferințe va contribui și la îmbunătățirea imaginii partidului. Voi anunța în presă și la radio evenimentul. Dacă lumea va auzi că George Șerban ține un ciclu de conferințe, e foarte probabil că vor veni să asiste mulți oameni

neangajați politic, dar și membri ai altor partide: *Ia să vedem ce spune George Șerban!*

Prima conferință o voi ține săptămâna viitoare și se va intitula „Un spectru politic normal”.

Ședința s-a încheiat. Durase mai bine de două ore. Mă simțeam foarte rău din cauza atmosferei viciate de fumul de țigară. Venisem cu intenția de a dialoga cu membri organizației de tineret, dar desfășurarea ședinței m-a determinat să mă mulțumesc cu rolul de spectator, de martor.

În drum spre ieșire, dl. Gherga m-a întrebat dacă mi-a plăcut ședința. Am ridicat din umeri. Acasă m-am așezat la masa de scris.

*

(EXPLICAȚIE)

Am scris articolul „P.N.Ț.-C.D. și creștin democrația” în luna martie 1995 considerând că P.N.Ț.-C.D. este un partid de opoziție exemplar, dar incapabil de guvernare. (Meritul P.N.Ț.-C.D. este de a nu fi făcut compromisuri cu nomenclatura comunistă regrupată). Ulterior mi-am exprimat dorința de a deveni membrul acestui partid, în speranța că linia politică a partidului e compatibilă cu convingerile mele. În urma discuțiilor purtate cu unii membri din conducerea filialei Timiș a P.N.Ț.-C.D. am ajuns la concluzia că e de datoria mea să adresez partidului o scrisoare deschisă.

SCRISOAREA DESCHISĂ ADRESATĂ

PARTIDULUI P.N.Ț.-C.D.

Compasiunea față de membri conducerii unui partid istoric care au fost aruncați pe nedrept în închisoare acum jumătate de secol, pe vremea când partidul respectiv reprezenta forța politică cea mai credibilă din țară, nu este suficientă pentru a-l determina pe alegător să voteze partidul respectiv.

Consider că pentru majoritatea electoratului, strategia P.N.Ț.-C.D. nu este deloc clară și doresc, ca alegător cu convingeri creștin-democrate, să formulez câteva întrebări. Am convingerea că un alegător responsabil are nu doar dreptul, ci chiar datoria de a-și pune aceste întrebări:

1. Dăunează himera reinstaurării monarhiei autorilor scenariului “Revoluția din 1989” sau este parte a acestui scenariu?

2. Demonstrează cramponarea de ideea reinstaurării monarhiei maturitate politică sau face jocul nomenclaturii comuniste, îndemnându-i pe oameni la pasivitate politică în vreme ce nomenclatura își desăvârșește acțiunea de acaparare a economiei naționale? (consider că lozinca „vine regele și va fi ordine” are același suport real și același efect ca lozinca „vin americanii și ne scapă de comuniști”, lozincă vehiculată în anii ‘50).

3. Dovedește afirmarea în contextul internațional contemporan a tezei conform căreia România are revendicări teritoriale față de Ucraina realism sau infantilism politic?

4. Are suport real sau e mai degrabă ridicolă afirmația că în viitorul previzibil e realizabilă unirea cu Moldova de peste Prut?

5. Exprimarea fără rezerve a acordului cu politica dusă de Occident în fosta Iugoslavie este un act just sau o greșeală?

6. Este justă teza conform căreia Occidentul dorește redresarea macroeconomică a economiei românești sau cea care afirmă că Occidentul duce o politică neocolonială în Europa de Est?

A. Este P.N.Ț.-C.D. un partid flexibil, capabil să înțeleagă psihologia și dorințele electoratului, mutațiile profunde care s-au produs pe scena politică internă și internațională în ultimii 50 de ani sau este o turmă docilă condusă de o gerontocrație incapabilă să se adapteze momentului politic actual?

B. Sunt majoritatea membrilor tineri ai conducerii filialelor P.N.Ț.-C.D. oameni loiali, care au înțeles profunzimea doctrinei creștin-democrate sau sunt aceștia carieriști gen cameleon care acceptă actualmente disciplina riguroasă a partidului din considerente materiale și cu speranța că vor ajunge cât mai curând în vârful piramidei puterii?

C. Dovedește oare în mod automat preluarea titulaturii de partid creștin-democrat faptul că doctrina creștin-democrată este înțeleasă de conducerea partidului la fel cum e înțeleasă de electoratul cu convingeri și simpatii creștin-democrate? Afilierea la Internaționala creștin-democrată implică automat faptul că doctrina creștin-democrată e înțeleasă la fel ca în Occident, sau acest pas a fost făcut de formă, din considerente tactice?

D. Este conștientă conducerea P.N.Ț.-C.D. de faptul că pe lângă posibilitatea ca istoria să consemneze faptul că

acest partid a impus creștin-democrația pe scena politică românească, există riscul ca istoria să consemneze faptul că P.N.Ț.-C.D. a compromis creștin-democrația în România aflată la sfârșitul secolului XX?

*

Prin dl. Panait Stănescu-Bellu am ajuns la dl. Checeanu, unul din liderii organizației județene P.N.Ț.-C.D.

L-am rugat să citească cele trei articole („P.N.Ț.-C.D. și creștin-democrația” „Scrisoare deschisă adresată P.A.C.”, „Dar eu cu cine votez?”) și scrisoarea deschisă adresată partidului din care face parte.

I-am relatat apoi modul în care se desfășurase ședința la care asistasem precum și discuția purtată cu dl. Gherga.

— ... Ce ți-a spus domnul Gherga nu corespunde realității. Sunt păreri personale. Eu am fost la conferința națională a partidului, el nu. La conferință nici nu s-a pomenit denumirea de Partid Popular. S-a propus renunțarea la termenii „național” și „țăranesc”, dar propunerea a fost refuzată.

L-am rugat pe dl. Checeanu să stea de vorbă cu dl. Gherga și am întrebat cum de e posibil ca un membru al partidului să fabuleze în asemenea hal, dar dl. Checeanu nu a părut să ia prea în serios păsul meu...

— Domnule Checeanu, vă rog să-mi răspundeți la o întrebare: Presupunând că m-aș înscrie în partidul dumneavoastră, credeți că aș putea, ca membru de partid să-mi fac cunoscute ideile exprimate în textele pe care v-am rugat să le citiți?

— În interiorul partidului poți să spui orice. În afară, nu putem accepta să răzbată idei sau întrebări care dăunează imaginii partidului. Despre alții puteți spune ce vreți.

— Cu alte cuvinte, vreți să spuneți că dacă un membru al partidului ar fi scris textele respective, ar fi fost exclus din partid, dacă le-ar fi făcut publice în afara partidului?

— Da. Cred că ar fi fost exclus.

*

Am mai invitat câțiva prieteni la conferința d-lui George Șerban. În sală se adunaseră cel mult 30 de oameni. Dl. George Șerban a cerut voie să fumeze și a început prelegerea:

— ... Pentru a fi mai bine înțeles, voi apela la o tablă.

Ce înțelegem printr-un spectru politic normal? În lumea civilizată există astăzi doar trei doctrine importante: creștin-democrația, liberalismul și social-democrația. Acestea formează spectrul politic normal, dar în afara acestor doctrine mai există și altele.

Totalitatea doctrinelor politice formează spectrul politic... Prin ce se deosebesc doctrinele politice? Doctrinile politice se deosebesc prin gradul în care partidele intervin prin intermediul statului în economie.

Spectrul politic poate fi raportat la o axă.

Extremism de stânga 100%	70%	Centru 25%	Extremism de dreapta 0%		
Comunism	Socialism	SD	CD	L	Fascism

S-D - Social-democrație
C-D - Creștin-democrație
L - Liberalism

Reproduc în continuare mesajul prelegerii d-lui George Șerban. Spectrul politic normal presupune ca și condiții esențiale pluralismul politic (democrația) și libertatea sindicală.

Centrul este zona în care proprietatea de stat reprezintă cca. 25 %.

Social-democrația și creștin-democrația sunt situate foarte aproape de centrul axei, social-democrația puțin la stânga și creștin-democrația puțin la dreapta. Creștin-democrația e mai aproape de centru decât social-democrația.

Creștin-democrația își propune să afirme valorile creștinismului.

Liberalismul e mult mai aproape de centru decât socialismul.

Socialismul care tolerează libertatea sindicală și democrația e de fapt social-democrație.

Socialismul care nu tolerează libertatea sindicală și democrația e comunism. „Partidul comunist al lui Ceaușescu construia, de fapt, socialismul.”

La stânga socialismului se află comunismul și alte doctrine extremiste de stânga.

La dreapta liberalismului e fascismul și alte doctrine extremiste de dreapta.

Prelegerea d-lui George Șerban mi se pare ridicolă și argumentația complet illogică.

Extremismul de stânga (comunismul) poate fi ușor explicat prin prisma socialismului — statul controlează economia, libertatea sindicală și pluralismul politic sunt interzise: Statul e Partidul și Partidul controlează totul pentru că deține controlul economiei.

Conform teoriei d-lui George Șerban, extremismul de dreapta presupune dictatura și interzicerea libertății sindicale, dar neamestecul statului în economie. Care e relația stat-economie în extremismul de dreapta? E posibilă o dictatură fără amestecul statului în economie?

Există două tipuri radical diferite de dictatură de dreapta:

- dictatura oligarhiei;
- fascismul (nazismul și legionarismul sunt malformații ale fascismului).

Dictatura oligarhiei poate fi explicată prin prisma teoriei d-lui George Șerban: statul e instrumentul oligarhiei care asuprește masele. Romanele „Toamna patriarhului” și „Recurs la metodă”, precum și filmul „Zorro” descriu o astfel de dictatură tipică (în trecut) pentru unele țări din America Latină.

În cazul fascismului schema nu mai funcționează. Doctrina economică a fascismului, corporatismul, implică renunțarea la capitalismul liberal și presupune dirijarea economiei de către statul corporatist. Marele om politic George Șerban vinde gogoși.

— Nu vă supărați, aș avea câteva întrebări... Sunteți de acord că în România ieșită din comunism cu o economie în care eficiența economică era o simplă lozincă, syndicatele nu-și aveau locul și că doar corporatismul ar fi putut garanta

trecerea la economia de piață fără subminarea economiei naționale?

— ?!... Da...

— Aș vrea să vă rog să-mi spuneți unde situați corporatismul pe axa dumneavoastră?

— ?!... La centru-dreapta... P.N.Ț.-ul a promovat, în perioada interbelică, o doctrină corporatistă, dar despre asta va vorbi altcineva, data viitoare.

Dl. George Șerban minte cu nerușinare. Domnia sa, ca fost asistent de socialism, știe precis ce am insinuat: corporatismul e incompatibil cu liberalismul, dar și cu socialismul (corporatismul presupune proprietate privată și planificare economică). În afară de asta, corporatismul e incompatibil cu libertatea sindicală, deci nu poate fi situat la centru-dreapta pentru că nu satisface una din condițiile „spectrului politic normal”.

M-am abținut să comentez răspunsul, dar am pus o altă întrebare:

— Care e poziția partidului dumneavoastră față de conflictul din fosta Iugoslavia?

— Noi nu putem fi de acord cu Milosevici, pentru că e comunist!

— Eu mă refer la părerea pe care o aveți vis-a-vis de rolul Occidentului în conflict...

Răspunsul ambiguu al d-lui George Șerban amesteca în termeni de propagandă asuprirea croaților și a bosniacilor cu oprimarea opozanților naționaliști sârbi de către comuniștii lui Milosevici. Când i-am propus să discutăm cu argumente istorice, am fost refuzat brutal.

*

În mod absolut convențional, se consideră că socialismul e situat la stânga și fascismul la dreapta spectrului politic și se poate admite că un spectru politic ar putea arăta ca în viziunea d-lui George Șerban. Dar numai în mod absolut convențional. Argumentația d-lui George Șerban e ridicolă și absurdă. Teza vehiculată de numeroși intelectuali și argumentată „științific” de fostul asistent de socialism științific, teză conform căreia extremele se aseamănă, nu are nici o logică.

Nici un om întreg la minte nu poate accepta gogomânia potrivit căreia fascismul și național-socialismul sunt caracterizate prin neintervenția statului în economie sau explicația d-lui George Șerban potrivit căreia fascismul și național-socialismul ar fi mai liberale decât liberalismul.

Cred că e normal să ne întrebăm de ce a dat dl. George Șerban cu bățul în baltă. Un asistent de socialism ocupa o poziție destul de înaltă în „Ministerul Adevărului”. Nu era la îndemâna oricui să spele industrial creierele studenților. Am arătat în „Declarație de război” (cazul Ungureanu) că nu toate cadrele didactice de la catedra de socialism științific apelau la dogmatism. Dimpotrivă, asistentul Ungureanu subliniază că socialismul științific nu e dogmatic și bate câmpii, bazându-se pe presupunerea că în sala de seminar nu se află nimeni în stare să sesizeze acest lucru. Abordând o temă care nu are aparent nici o legătură cu socialismul științific, asistentul Ungureanu urmărește, de fapt, un scop foarte bine conturat: legitimizarea socialismului românesc.

Schema propusă de dl. George Șerban nu are nici o logică și cred că domnia sa știe acest lucru. Ce urmărește dl.

George Șerban? Un fost asistent de socialism care a fost la specializare în Occident își poate asuma riscul de a vehicula asemenea ineptii, doar dacă și-a propus să îndoctrineze auditoriul.

De ce a situat dl. George Șerban creștin-democrația la stânga liberalismului?

În mod convențional, dreapta este asimilată cu respectul pentru valorile tradiționale (încă din timpul Revoluției Franceze).

Dl. George Șerban a afirmat că a devenit membru al P.N.Ț.-C.D. pentru că e convins că societatea poate fi redresată doar prin afirmarea valorilor creștinismului. Am spus anterior că și eu am dobândit aceeași convingere. Consider însă că aroganța și nivelul discursului politic al dl. George Șerban îi contestă sinceritatea convertirii subite la creștinism, dar în România mutațiile de conștiință de genul „azi conservator, mâine liberal”, au tradiție. În fond, creștin-democrația e o doctrină politică (și Giulio Andreotti a fost creștin-democrat).

Analiza schemei propuse de dl. George Șerban mă obligă să trag concluzia că domnia sa vrea să compromită creștin-democrația. Pentru a argumenta această concluzie, voi reda în continuare viziunea proprie a spectrului politic.

*

Definiție: statul e aparatul cu ajutorul căruia forța politică aflată la conducerea societății își realizează obiectivele.

Afirm că propoziția „Omul e o ființă socială” e adevărată.

Afirm că din această propoziție decurge consecința:
Statul e necesar.

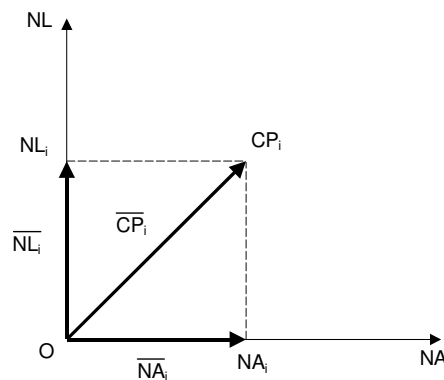
Afirm că propoziția „Omul e o ființă socială” e echivalentă cu propoziția: *Omul e o ființă contradictorie*; pe de o parte vrea să-și afirme nestingherit individualitatea, iar pe de altă parte așteaptă ca statul să-i garanteze siguranța.

Definesc prin nevoia de libertate, măsura aspirației spre afirmarea nestingherită a individualității.

Definesc nevoia de autoritate ca fiind măsura în care individul consideră necesar statul.

Definesc concepția politică ca fiind rezultanta sumei vectorilor nevoie de libertate și nevoie de autoritate. Concepțiile politice pot fi situate într-un plan cartezian, definit de axa nevoii de libertate și de axa nevoii de autoritate.

Definesc planul (NL, O, NA) ca fiind planul concepțiilor politice.

NL — nevoia de libertate
NA — nevoia de autoritate

Fiecare punct din planul concepțiilor politice corespunde unei anumite concepții politice. Dacă individul „i” are o anumită concepție politică „CPi”, proiecția pe axa nevoii de libertate reprezintă nevoia de libertate a individului „i” — „NLi”, iar proiecția pe axa nevoii de autoritate reprezintă nevoia de autoritate a individului „i” — „NAi”.

Pentru a putea fi comparate, concepțiile politice trebuiesc raportate la morală. Definesc morala ca fiind codul etic general acceptat de societate la un moment dat. În țările pretins creștine ar trebui respectat codul moralei creștine (în esență, codul moralei creștine este identic cu codul moral al iudaismului). Concepțiile politice pot fi analizate prin raportare la Decalog.

Analiza logică a Decalogului mă îndreptățește să afirm că omul are drepturi și îndatoriri.

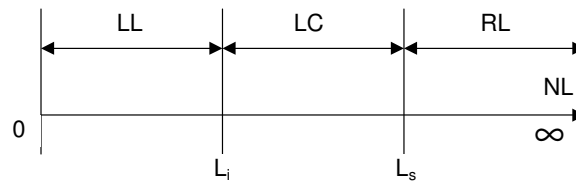
Afirm că drepturile fundamentale ale omului sunt dreptul de proprietate și dreptul de a afirma adevărul.

Afirm că îndatoririle fundamentale sunt: respectarea întocmai a poruncii „Să nu ucizi!” și străduința de a-și înfrâna pornirile instinctuale: egocentrismul, egoismul și instinctul sexual.

Dacă analizăm deci prin prisma Decalogului nevoia de libertate, suntem obligați să admitem că există o limită inferioară și o limită superioară a nevoii de libertate.

Limita inferioară e dictată de garantarea drepturilor fundamentale ale omului. Sub această limită nu există libertate (din punct de vedere creștin).

Limita superioară e dictată de respectarea îndatoririlor fundamentale. În afara limitei superioare omul renunță la libertatea creștină.

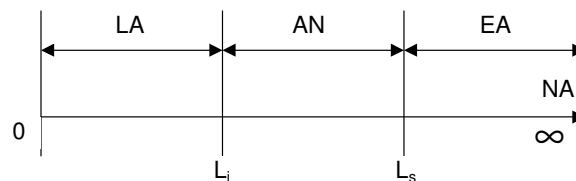

LL – lipsa libertății
 LC – libertate creștină
 RL – renunțare la libertate

Dacă analizăm prin prisma Decalogului nevoia de autoritate constatăm că există, de asemenea, o limită inferioară și o limită superioară a nevoii de autoritate.

Limita inferioară e limita de la care statul e suficient de puternic pentru a garanta siguranța persoanei și a proprietății.

Limita superioară e limita de la care statul interzice drepturile fundamentale.

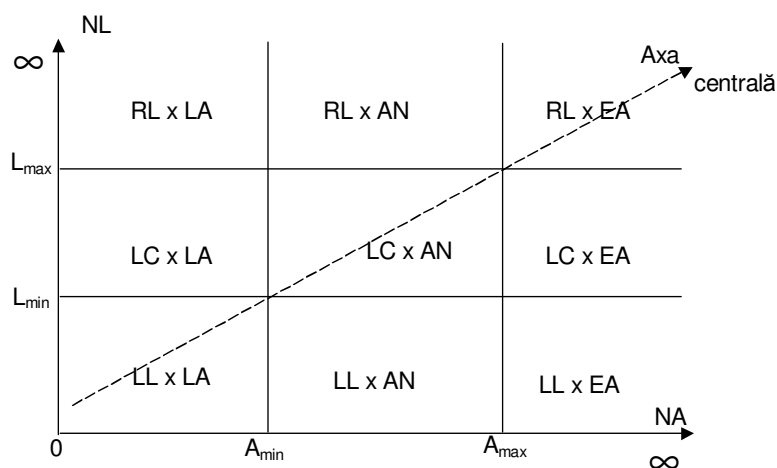

LA – lipsa autorității
 AN – autoritate necesară
 EA – excesul de autoritate

Produsul dintre matricea nevoii de libertate și matricea nevoii de autoritate definește spectrul politic.

$$[\text{SPECTRUL POLITIC}] = \begin{bmatrix} \text{RL} \\ \text{LC} \\ \text{LL} \end{bmatrix} \times [\text{LA} \text{ AN} \text{ EA}]$$

Privit prin prisma moralei creștine, spectrul politic arată astfel:

Definesc câmpul central (LC x AN) ca fiind câmpul concepțiilor politice normale din punct de vedere creștin.

Trasez o axă prin extremitățile câmpului central (LC x AN) și o denumesc axă centrală. Orientarea axei centrale e dată de raportul:

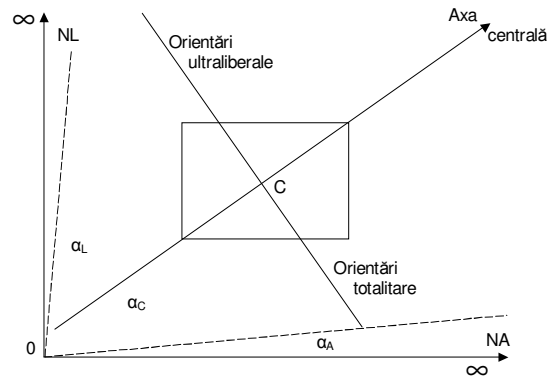
$$\text{Orientarea AC} = \text{tg } \alpha_c = \frac{\text{Libertatea creștină}}{\text{Autoritate necesară d.p.v. creștin}}$$

Definesc orientările în care $NL/NA \gg 1$ orientări ultraliberale.

Definesc orientările în care $NL/NA \ll 1$ orientări totalitare.

Atât orientările ultraliberale cât și cele totalitare nu trec prin câmpul central, dar se întâlnesc la limită în câmpul RLxEA.

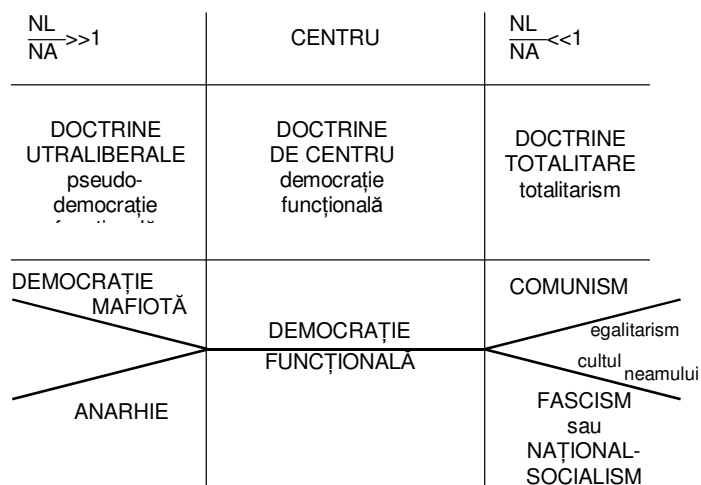
Pentru a putea analiza spectrul politic prin raportare la morala creștină, trasez prin centrul de greutate al câmpului central o perpendiculară pe axa centrală.

Orientările ultraliberale conduc la instituirea unui regim pseudodemocratic mafirot și la anarhie, iar orientările totalitare conduc la dictatură.

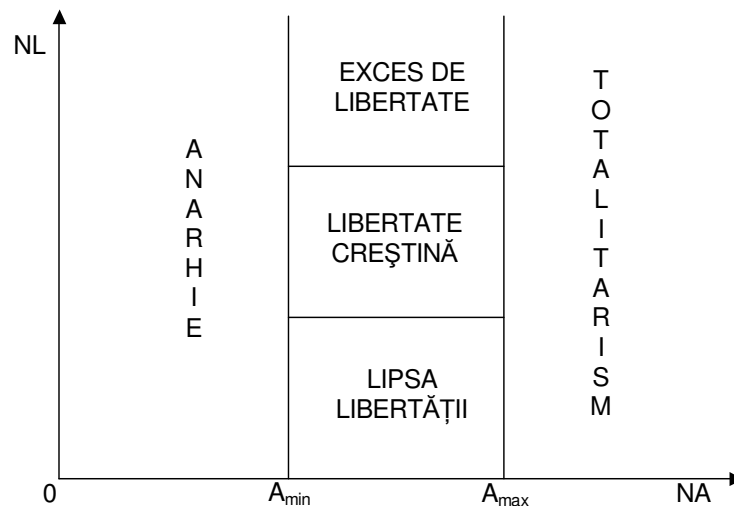
Definesc prin pseudodemocrație o pretinsă democrație în care viața socială e guvernată de reguli mafiote, corupția e generalizată și se extinde, iar statul nu intervine când e sesizat.

Dacă raportăm spectrul politic la o axă, atunci acesta va arăta astfel:

În zona centrală sunt situate doctrinele politice normale din punct de vedere creștin, spre stânga e situată pseudodemocrația, iar la dreapta sunt situate doctrinele totalitare. Pseudodemocrația poate avea două variante: anarhia și democrația mafiotă; la dreapta pot exista două tipuri de doctrine totalitare: doctrine care recunosc (eventual discriminator) dreptul de proprietate și doctrine care își propun să naționalizeze mijloacele de producție.

Dacă ne întoarcem la matricea spectrului politic și o analizăm în condiții de democrație (stat responsabil netotalitar), constatăm că democrația e posibilă doar în trei câmpuri: în câmpul central, când oamenii înțeleg să respecte valorile creștinismului și în câmpurile în care oamenii au renunțat benevol la aceste valori.

Câmpul excesului de libertate este expresia faptului că există oameni care ignoră societatea și regulile moralei creștine și se gândesc doar la sine.

Câmpul lipsei libertății este expresia faptului că există oameni care se simt slabi și care au nostalgia dictaturii.

Tendențele din cele două câmpuri sunt centrifuge: pe măsură ce unii oameni sunt atrași de idei liberale, contestând utilitatea și autoritatea statului, există alții care doresc tot mai intens dictatura.

Considerând că doctrinele politice moderne: liberalismul, social-democrația și creștin-democrația se încadrează în câmpul doctrinelor politice normale din punct de vedere creștin, propun următoarele definiții:

— Liberalismul e o doctrină antipopulistă, liberală economic și moral.

— Social-democrația e o doctrină antipopulistă, relativ liberală economic și liberală moral.

— Creștin-democrația e o doctrină antipopulistă relativ liberală economic și autoritară moral.

Social-democrația și creștin-democrația limitează libertatea individului în plan material pentru că ambele presupun redistribuirea unei părți din profitul realizat de individ și intervin limitat în planificarea economică.

Creștin-democrația este doctrina care își propune să afirme valorile creștinismului: respectarea dreptului la proprietate și îndeplinirea datoriei de a afirma adevărul. Prioritatea strategică a creștin-democrației este redresarea morală a societății, de aceea obiectivul primordial al unui partid creștin-democrat trebuie să fie realizarea statului creștin. Prin stat creștin înțeleg aparatul prin ale cărui instrumente forța politică aflată la conducere impune societății promovarea valorilor creștinismului. Pilonii de bază ai unui stat responsabil sunt educația și justiția.

Creștin-democrația limitează libertatea individului în plan moral pentru că își propune să așeze morala creștină la baza procesului de educație, combate mistica consumului și interzice afișarea publică a comportamentului ce contravine moralei creștine (homosexualitate, pornografie, sexism).

În mod normal doctrinele politice moderne ar trebui să se încadreze în intervalul de centru al concepțiilor politice normale din punct de vedere creștin. Cred că putem lua în considerare două criterii în raport cu care pot fi clasificate doctrinele politice moderne:

1. Dacă raportăm doctrinele la centrul absolut atunci ele pot fi clasificate astfel:

— creștin-democrația e o orientare politică de centru;

— social-democrația e o orientare politică de centru-stânga;

— liberalismul e o orientare politică de stânga.

2. Dacă acceptăm în mod convențional că dreapta reprezintă sensul respectării valorilor tradiționale ale creștinismului, atunci e evident că doctrinele politice moderne trebuiesc clasificate astfel:

—liberalismul e o orientare politică de centru-stânga;

—social-democrația e o orientare politică de centru;

—creștin-democrația e o orientare politică de centru-dreapta.

În ambele variante ordinea, de la stânga la dreapta, este: liberalism, social-democrație, creștin-democrație. Clasificarea propusă de fostul asistent de socialism George Șerban nu e nici logică, nu e nici raportată la un criteriu convențional bine precizat. Aș putea accepta o altă ordonare a doctrinelor politice moderne doar dacă mi se definește criteriul de clasificare.

*

La fel ca și iudaismul, creștinismul presupune datoria de a respecta Decalogul. Noul Testament nu propune un alt cod moral, ci doar afirmă că Decalogul trebuie să fie codul moral al întregii omeniri și că omul este responsabil față de omenire.

Creștinismul precizează că străduința de a respecta Decalogul presupune înțelegerea necesității asumării responsabilității sociale și cosmice individuale și asumarea acesteia.

Creștinul este un om care a înțeles necesitatea respectării Decalogului, adică necesitatea de a-și asuma responsabilitatea socială și cosmică. Înțelegerea acestui imperativ se poate realiza doar prin revelație pentru că acesta contrazice pornirile instinctuale: egoismul și egocentrismul.

Prin prisma individualismului nu poate fi explicat nici sacrificiul Mântuitorului și nici altruismul. Individualistul poate deveni creștin doar prin revelație. Necesitatea convertirii poate și trebuie să fie argumentată rațional, dar convertirea e posibilă doar prin revelație.

Harul preoției este capacitatea de a stimula cu o argumentație logică și prin exemplul personal producerea mutației de conștiință de la nivelul individualismului la cel al creștinismului.

Rațiunea omului capabil să gândească universal și social prin prisma Decalogului e situată pe un nivel superior celei a rațiunii omului care gândește prin prisma individualismului.

Rațiunea creștină este rațiunea omului capabil să gândească prin prisma Decalogului. Definesc rațiunea creștină prin produsul dintre rațiunea din sfera profană și revelație. Proverbul „Fă ce zice popa, nu ce face popa!” exprimă în termeni accesibili omului simplu definiția anterioară.

Interpretarea ad literam a raportului păstor-turmă evocat în Evanghelii este anticreștină și conduce la misticism și fanatism. Turma trebuie să înțeleagă rațional limbajul păstorului, nu să-l urmeze orbește.

Revelația este un fenomen mistic, o taină care nu poate fi explicată prin rațiunea care operează în sfera

profană. Pretenția de a explica prin rațiunea profană revelația, e echivalentă cu pretenția de a-l vedea pe Dumnezeu („Cred că există, dacă mi-l arăți!”).

Misticismul este refuzul sau incapacitatea de a gândi rațional în sfera profană. Misticismul este cauzat de prostie. Definesc prin prostie atât lipsa de inteligență cât și ignoranța.

Toleranța este capacitatea de a admite că idei sau acțiuni pe care nu le înțeleg sau de a căror valabilitate, respectiv utilitate, nu sunt convins, nu îmi periclitizează existența și siguranța individuală și socială.

Toleranța absolută este o ineptie. E evident că există idei și acțiuni care periclitizează siguranța individuală și socială.

Toleranța creștinismului față de alte religii e posibilă în măsura în care codul moral propus de acestea nu contravine spiritului Decalogului. Toate marile religii spun același lucru.

Toleranța față de ateism e posibilă în măsura în care există oameni declarați atei care respectă spiritul Decalogului.

*

Democrația poate funcționa eficient doar dacă oamenii înțeleg să-și asume responsabilitatea socială, dar oamenii sunt diferiți. Lozincile generale lansate de Revoluția Franceză nu au nici o acoperire în afara moralei creștine.

Libertatea generală și absolută e o utopie.

Dumnezeu nu ne-a făcut egali și nici frați. În afara moralei Decalogului, egoismul și invidia se exacerbează, oamenii pot fi frați doar în măsura în care Abel și Cain au fost frați.

Singurul criteriu de comparație posibil al oamenilor este măsura credinței în Dumnezeu. Cei care au înțeles necesitatea respectării poruncilor sunt liberi. Credința e măsura libertății. Egalitatea absolută e imposibilă, dar credința poate înfrâna egoismul și invidia. Dumnezeu ne-a făcut diferiți și ne-a dotat cu rațiune. Egalitatea e posibilă doar în fața Legii. Legea e aceeași pentru toți. Oamenii sunt frați doar în măsura în care respectă Decalogul, altfel devin fiare care se pândesc reciproc.

Omul e prin natura lui o ființă mistică. În afara credinței în Dumnezeu operează mistica profană. Doctrinile liberale propun mistica egoismului, în vreme ce doctrinele totalitare presupun renunțarea la responsabilitatea individuală și propun mistica neamului, a proletariatului etc.

În liberalism instinctul de afirmare a individualității și instinctul proprietății e exacerbat. Liberalul neagă responsabilitatea morală și materială a individului față de colectivitate, contestă utilitatea respectării normelor morale, necesitatea redistribuirii venitului și utilitatea planificării economice limitate, în vreme ce doctrinele totalitare contestă inviolabilitatea proprietății și dreptul limitat la individualitate.

Dacă nu-și stăvilește setea de absolut în planul material, omul pleacă din haos și ajunge în haos.

Există undeva, în spațiul cu patru dimensiuni, un punct în care omul poate avea revelația că trebuie să renunțe la individualism și că trebuie să se străduiască să respecte

Decalogul. Din punctul respectiv începe drumul către Dumnezeu (Calea Mântuirii). Calea Mântuirii este o opțiune individuală, fiecare om care caută Mântuirea are drumul său. Drumul către Dumnezeu nu poate fi reprezentat într-un sistem cartezian. Într-un sistem cartezian poate fi reprezentată la un moment dat doar proiecția acestui drum, iar proiecția respectivă e situată undeva în câmpul concepțiilor politice normale din punct de vedere creștin.

În afara acestui câmp diverg extremismele.

Definesc individualismul ca fiind pretenția omului de a-și afirma individualitatea în afara moralei creștine.

Consider că, din punct de vedere creștin, raportul individualitate — individualism e identic cu raportul mistică-misticism.

Individualismul este o supradoctrină incompatibilă cu creștinismul, pentru că, negând necesitatea respectării Decalogului, individualistul neagă existența lui Dumnezeu. Individualismul este religia omului fără Dumnezeu; dumnezeul individualistului este individualistul însuși.

Individualismul este o supradoctrină pentru că înglobează anarhismul, setea de dictatură personală, ultraliberalismul, pseudoliberalismul dar și toate extremismele totalitare.

Omul care se crede Dumnezeu își poate permite orice:

— poate crede că nu are nici o responsabilitate socială și atunci e anarhist sau ultraliberal;

— poate crede că poate face orice pentru a impune un sistem care i se pare just — individualistul care se simte prea slab pentru a se adapta liberei concurențe dorește dictatura și devine nazist, legionar, fascist sau comunist.

În afara moralei creștine omul își poate permite orice. Asasinatul politic poate fi scuzat în numele doctrinei, lașitatea, minciuna, înșelătoria, crima, pot fi scuzate, libertinajul sexual poate fi identificat cu nevoia de libertate, totul este posibil.

Omului fără Dumnezeu minciuna i se pare firească. Puterea devine scop în sine pentru că ascunde lenea, prostia și garantează bunăstarea materială. Preoția și politica ar trebui îmbrățișate doar din vocația de a lupta pentru adevăr, dar pentru omul fără Dumnezeu tentația de a conduce justifică orice compromis. Scopul scuză mijloacele și scopul e puterea.

Am definit ca drepturi fundamentale ale omului dreptul la proprietate și dreptul de a afirma adevărul.

Creștinul are datoria de a afirma adevărul, dar în individualism, pe măsură ce setea de absolut crește, crește și intoleranța față de adevărul scos la lumina zilei. Pseudodemocrația de esență mafiotă nu e cu nimic superioară dictaturii.

O pretinsă democrație, în care omul nu îndrăznește să deschidă gura de teamă să nu fie suprimat, e la fel de monstruoasă ca și o dictatură proastă.

Consider că democrația din Rusia contemporană e cel puțin la fel de sinistru ca și socialismul lui Gorbaciov.

Statul mafiot nu e cu nimic mai bun decât cel fascist. Ambele garantează nediscriminator proprietatea și ambele astupă gura celui care vrea să strige adevărul.

*

MOTTO:

*„Pentru a putea fi membrul
necontestat
al unei turme de oi, trebuie să fii, înainte
de toate, o oaie!” (Albert Einstein)*

Am afirmat că intelectualii din România au jucat în anii comunismului o farsă poporului român și susțin că „Jurnalul de la Păltiniș” este expresia scrisă a acestei farse. Susțin de asemenea că, după evenimentele din decembrie '89, farsa continuă și cum în contextul social-politic postdecembrist se impunea revizuirea profesiei de credință, după o perioadă de gestație, noua evanghelie a apărut pe piața ideilor: H.R. Patapievici — „Cerul văzut prin lentilă” .

Citind cartea d-lui Patapievici m-a frapat faptul că autorul filosofează în sfere înalte, fără a binevoi, însă, să definească noțiunile fundamentale: individ, colectivitate, responsabilitate socială, cod moral, religie, civilizație etc. Găsesc doar două explicații pentru atitudinea adoptată:

1. Autorul consideră că noțiunile pe care nu le explică au pentru toată lumea același sens și e convins că raționamentul expus e fără cusur — variantă pe care o contest vehement.

2. În mod intenționat, autorul nu definește noțiunile fundamentale pentru că știe că raționamentul șchiopătează. Autorul a ales în mod deliberat raționamentul speculativ pentru că nu are curajul, nu poate sau nu vrea să analizeze fenomenele în profunzime. O astfel de atitudine are la rândul ei doar două explicații: dl. Patapievici a scris pentru a se afla în treabă sau vrea să îndoctrineze în mod subtil cititorul.

Unele fragmente ale cărții sunt scrise admirabil și exprimă concis câteva adevăruri incontestabile, incomode și presante. Aceste fragmente alternează însă constant cu fragmente în care autorul ocolește adevărul sau face supoziții fanteziste unele dintre ele fiind după părerea mea, în clar dezacord cu celelalte.

Limbajul elevat-sofisticat abundent în neologisme, folosirea frecventă și absolut gratuită a unor cuvinte străine netraduse combinate cu expunerea clară a unor adevăruri incontestabile în alternanță cu gogomării au rolul de a deruta, impresiona și sugestiona cititorul. Reprezentările grafice de la început de capitol susțin consistent ipotezele fanteziste pe care cititorul ar trebui să le ia drept adevăruri absolute și ilustrează geniul de iluzionist al d-lui Patapievici.

Raționamentul pe care autorul îl vrea coerent se dovedește a fi profund contradictoriu, sfidând rațiunea și bunul simț. La o analiză atentă, dezbaterea de idei așteptată se dovedește a fi bolborosirea sofisticată a câtorva lozinci:

„Catolicismul: bun, ortodoxia: rea!”

„Individualismul: bun, colectivismul: rău!”

„Liberalismul: singura soluție!”

„Civilizația occidentală = PROGRES!!”

Cred că se poate afirma fără rezerve că, în măsura în care Laszlo Tökes e un Gheorghe Funar al U.D.M.R.-ului, dl. H.R. Patapievici e un Pavel Coruț al opoziției.

Lectura „Cerului văzut prin lentilă” m-a determinat să recurg la replică

NEDUMERIREA UNUI CITITOR

Apartenența la o etnie este destin. Un om poate emigra, își poate schimba numele, poate înceta să mai folosească limba maternă, își poate ascunde originea etnică, dar nu o poate nega. Cu totul altfel stau lucrurile în privința religiei: orice om matur e liber să renunțe la religia părinților și să opteze pentru o alta. Cred însă că un om civilizat și cult nu are dreptul să afirme că există religii bune și religii proaste. Religiile nu pot fi comparate calitativ, pentru că trăirea religioasă este o experiență mistică individuală imposibil de tradus fidel în elemente palpabile. Civilizațiile pot fi comparate, dar numai în termeni relativi, pentru că orice civilizație are o componentă vizibilă — aparența relațiilor interumane cotidiene, nivelul de trai, urmele culturale — și o componentă mistică imposibil de descifrat — trăirile religioase și aspirațiile.

Pilonul pe care este fundată farsa d-lui Patapievici este ortodoxia. Cititorului îi este sugerat un fals paradox: dl. Virgil Ierunca ne spune în prefață că dl. Patapievici e ortodox și autorul însuși nu spune că s-a lepădat de ortodoxie. Dl. Patapievici încearcă să demoleze ortodoxia din interior.

Într-o carte de aproape 400 de pagini în care ortodoxia este sistematic demolată (cu argumente și

supoziții uneori hilare) autorul nu găsește de cuviință să scrie o singură frază în care să explice de ce este ortodox. Aș fi foarte curios să aflu ce înseamnă pentru dl. Patapievici ortodoxia. Pentru dumnealui personal.

EU ȘI ORTODOXIA

Într-o zi de toamnă am urcat împreună cu Micky, din Călimănești pe Muntele Cozia.

Traseul turistic trecea pe lângă Mănăstirea Stânișoara. Stânișoara nu e o mănăstire fortificată; dimpotrivă: o biserică modestă înconjurată de câteva bordeie în care locuiesc călugării.

Ușa bisericii era deschisă. Am intrat fără să fi dat ochii cu cineva — la intrarea în biserică mi-am făcut cruce, apoi am mai făcut câțiva pași și m-am oprit. Afară burnița și era ceață. Prin ușa deschisă se auzea vuietul vântului. În biserică nu se vedea nimeni; se auzea doar vocea unui călugăr care citea rugăciuni, în preajma altarului. Priveam nemișcat unul din pereți și ascultam litania călugărului care se împletea cu vuietul vântului. Pentru câteva clipe am simțit că mă identific cu biserica, cu mănăstirea, cu muntele. Visam cu ochii deschiși și îndrăznesc să spun că mă rugam.

Veșnicia acelor clipe a fost întreruptă brutal de călugărul care citise rugăciunile. La un moment dat a venit hotărât spre noi.

— Bună ziua.

— Bună ziua. Sunteți turiști?

— Da...

— Ce religie aveți?

— Eu sunt ortodox și soția catolică.

— Dacă ești ortodox, de ce nu săruți sfintele icoane?

— Eu nu sărut nici o icoană...

— Atunci înseamnă că nu ești ortodox!

A făcut apoi, într-un monolog grotesc, apologia ortodoxiei: „...ortodoxia e dreapta credință... doar ortodocșii se pot mântui... catolicii își fac cruce altfel decât ortodocșii pentru că s-au vândut diavolului. Atunci când duc mâna de la stânga la dreapta își bagă diavolul în trup...”.

Îl priveam stupefiat. Deși era foarte tânăr, părea ferm convins că rostește adevăruri absolute. Nu știu de ce s-a călugărit, dar pe una din mâini avea tatuate cinci puncte, semnul pe care știu că și-l fac mulți pușcăriași (patru puncte — colțurile unui pătrat — întruchipează zidurile închisorii, iar punctul din centrul pătratului — individul închis între ziduri). Ținea morțiș să mă convingă să sărut icoanele și nu am scăpat de gura lui până când nu am admis că nu sunt ortodox.

— Bine, dacă trebuie să săruți icoanele pentru a fi ortodox, înseamnă că nu sunt ortodox!

Am părăsit mănăstirea într-o stare sufletească deplorabilă. Mai bine nu aș fi intrat în biserică!...

În ultimii zece ani am intrat, în medie, cel mult de zece ori pe an într-o biserică ortodoxă. La intrare și la ieșire îmi fac cruce, în timpul slujbei, nu. Nu sărut icoane.

BUNICUL

În urma politicii externe „înțelepte” promovate de Carol al II-lea și de Titulescu (omul căruia România interbelică îi datora respect pentru că a normalizat relațiile

cu U.R.S.S.), România se trezește complet izolată în momentul începerii celui de-al doilea război mondial.

În vara anului 1940 vecinul de la răsărit, cu acordul lui Hitler, adresează țării noastre un ultimatum cerând retrocedarea Basarabiei, regiune cu populație majoritar românească, dar și cedarea unor teritorii care nu aparținuseră niciodată Rusiei.

Respectând ordinul primit, glorioasa armată română s-a retras fără să tragă un singur foc de armă. Situația s-a repetat în urma Dictatului de la Viena.

Bravul ostaș român, „cu șapte vieți în pieptu-i de aramă”, a fost pentru moment dezamăgit de conducătorii politici.

Evenimentele au grăbit căderea regelui Carol al II-lea și venirea lui Antonescu la putere într-o țară aflată între ciocan și nicovală.

A greșit Antonescu atunci când a intrat în război alături de Germania?

Era posibilă în toamna anului 1940 și în anul 1941 neutralitatea sau orientarea prosovietică, sau a fost forțată România să fie progermană?

Bravul ostaș român ardea de nerăbdare să se bată, dar era dintotdeauna obișnuit să se bată de partea celui mai tare. Trecerea Prutului a fost întâmpinată în țară cu un entuziasm general, recucerirea teritoriilor din nord și est a fost salutăată cu aceeași bucurie cu care fost salutăată, câțiva ani mai târziu, eliberarea Ardealului de nord.

Ofensiva din Ungaria și Cehoslovacia a fost la fel de glorioasă ca ofensiva din stepele rusești, ofensivă stopată brusc la Stalingrad.

Oamenii politici aleg dușmanii și aliații după cum bate vântul, bineînțeles spre binele poporului. Dar și oamenii politici sunt oameni, se pot înșela, dar greșelile lor le ispășesc, de obicei, alții.

Bunicul din partea mamei era un țăran din Banat. Deși avea două fete mici, ar fi trebuit să participe la gloriosul război din est. Nu-i ardea de omorât bolșevici — manifestările zgomotoase ale legionarilor înainte de Rebeliune i se păruseră ridicole — așa că a încercat să scape de front. Românul a încercat dintotdeauna să se descurce, dar nu toți românii reușesc. A dat mită pentru a-i fi rătăcit dosarul, dar s-a aflat. A fost concentrat, dar în timpul unei permisii s-a rănit la mână. A fost arestat, bătut și judecat de un tribunal militar pentru că ar fi încercat să scape de front. Pentru a scăpa de bătăile din închisoare a cerut să fie trimis pe front.

Comandantul de pluton, un brav ostaș român care își lua rolul în serios, a silit trupa să intre în apa rece a Nistrului pentru a demonstra că ostașul român are o sănătate și o voință de fier.

Bătaia primită înainte de a fi trimis pe front i-a subrezit sănătatea și baia în Nistru i-a pus capacul. N-a apucat să omoare bolșevici. A mai luat de câteva ori bătaie pentru simulare, apoi a ajuns în spital și a fost reformat. Mulți îl credeau și acum simulant; era privit cu ură de familiile celor aflați pe front. N-a participat la Insurecție și la gloriosul război împotriva hitlerismului. S-a chinuit câțiva ani și a murit la vârsta de 33 de ani.

Câștigul cu care s-a ales familia a fost faptul că nu a fost deportată în Bărăgan. Comuniștii au admis că familia de

chiaburi a mamei nu a participat voluntar și entuziast la agresiunea împotriva U.R.S.S.

STRĂBUNICUL

S-a născut și a crescut într-un sat românesc din Banat. Cu puțin timp înaintea momentului istoric al atentatului de la Sarajevo împlinise 20 de ani. Nu a fost întrebat dacă vrea să meargă pe front. Nu făcuse încă armata, așa că a fost mobilizat, instruit și trimis să lupte într-un regiment românesc, pentru gloria și integritatea imperiului.

Îl chema Gheorghe, deși în acte era Gyorgy. Că era Gyorgy în acte am văzut întâmplător, uitându-mă în buletinul lui de identitate.

Funcționarul care i-a întocmit certificatul de naștere respectase instrucțiuni precise dictate de politica de maghiarizare. A rămas Gyorgy în acte și după 1918, până în 1979, când a murit. Timp de 61 de ani, cât a trăit sub administrație românească, nu s-a gândit să-și schimbe numele, în acte. Știa că-l cheamă Gheorghe și nu avea nevoie de acte care să-i demonstreze asta. Nu voia să impresioneze pe nimeni cu actele lui, dar pe crucea care-i străjuiește mormântul, cruce care fusese pregătită cu câțiva ani înaintea morții, scria și scrie Gheorghe.

Avea o cicatrice pe frunte. L-am întrebat de unde provine și mi-a spus că s-a rănit singur. De fapt, l-a rugat pe un prieten să-l rănească, pentru a scăpa de front.

Nu voia să lupte. De ce să lupte împotriva italienilor? (A fost dus pe frontul din nordul Italiei, dar nu văzuse până atunci nici un italian.) Învățase că nu e bine să ucizi, să faci uz de violență. Nu-i făcuse nimeni nici un rău până când a

fost încorporat, știa că dacă ar fi fost după el, răul nu ar fi venit de la italieni, ci de la cei care l-ar fi declarat dezertor. Așa că, atunci când regimentul lui a fost încercuit și silit să se predea, nu i-a părut rău. Au fost luați prizonieri. Românii au fost duși în Sicilia și puși să lucreze la vie. Erau prizonieri, dar au fost tratați omenește. Mi-a spus asta de multe ori. A fost obligat să rămână în Sicilia până la sfârșitul războiului, dar nu a fost batjocorit. S-a resemnat cu ideea că trebuie să stea acolo până la sfârșitul războiului. A muncit fără complexe. Nu i-a trecut prin cap să-i saboteze pe italieni. Nu s-a gândit niciodată să fugă. Dacă s-ar fi făcut un schimb de prizonieri, ar fi preferat să nu fie printre cei schimbați, pentru că nu voia să devină erou al imperiului. Ar fi vrut să meargă acasă, dar decât să ajungă iar pe front, prefera să fie prizonier în Sicilia.

La sfârșitul războiului au fost eliberați. Fiecare a primit o sumă mică de bani și au fost duși în port. În port așteptau două vapoare: unul pentru România, celălalt pentru Statele Unite. Erau liberi și puteau să aleagă. Nici nu s-a gândit că ar putea merge altundeva decât acasă.

Toată viața muncise ca să strângă avere, dar la sfârșitul anilor '50 s-a resemnat. A dat pământul, apoi a vândut casa și a venit la oraș pentru a-și crește nepoții.

Cartierul în care am crescut era cosmopolit. Băștinașii erau în majoritate unguri și nemți, românii începuseră să apară masiv abia prin anii '60, în urma politicii de colectivizare și industrializare.

Era ortodox și până când s-a mutat în oraș, exceptând perioada primului război mondial, trăise doar printre români. Se ruga în genunchi, minute în șir, în fiecare

dimineată și seară, într-un loc retras. Respecta cu strictețe toate posturile.

În oraș plătea taxa de asistență religioasă la parohia ortodoxă, dar biserica era departe de casa noastră. Adesea, când mă lua de la grădiniță, intra și se ruga în bisericuța romano-catolică a ungarilor și nemților din cartier.

Domnule Patapievici, ce este ortodoxia — felul de a fi al străbunicului meu, lașitatea bunicului în cel de-al doilea război mondial, lecția de demnitate în fața morții primită de la tatăl meu, sau eroismul legionarilor, paranoia călugărului de la Stânișoara, lașitatea Bisericii Ortodoxe în timpul comunismului și circurile publice în care se complăce din decembrie '89?

*

Citind capitolul „Patriotism și politică” am dedus că modul de a gândi al d-lui Patapievici e marcat de un materialism primitiv. În capitolele anterioare autorul critică în mod îndreptățit tentația românului spre bășcălie și șmecherie, dar acum face apologia șmecheriei și manipulează istoria.

Folosind consecvent metoda jumătăților de adevăr, dl. Patapievici afirmă „Nu cred că angajarea noastră în războiul nazist a fost un act patriotic.”

Cred că dl. Patapievici are parțial dreptate: parțial, nu. Domnule Patapievici, ce părere aveți despre Războiul de iarnă purtat de Finlanda împotriva U.R.S.S.? De ce nu vă spuneți părerea relativ la poziția adoptată de România față

de ultimatumul sovietic din vara anului 1940 și față de Dictatul de la Viena?

Au constituit acceptarea ultimatumului lui Stalin și a dictatului lui Hitler dovezi de patriotism?

Oamenii politici nu pot citi viitorul, dar sunt obligați să ia decizii. România a fost și este o țară mică, un fel de minge între marile puteri și niciodată marile puteri nu au murit de dragul nostru, ci ne-au folosit ca monedă de schimb și carne de tun. Spre deosebire de dumeavoastră, eu susțin că un om politic dintr-o țară mică trebuie să ia deciziile raportându-se la un cod moral, chiar dacă aceste decizii atrag după sine riscul unei crize naționale în viitorul apropiat.

Vreau să spun că în cel de-al doilea război mondial România ar fi putut opta pentru două soluții acceptabile din punct de vedere moral: apărarea frontierelor cu riscul de a fi învinsă sau acceptarea ultimatumului sovietic și a Dictatului de la Viena, urmată de o politică încăpățânată de neutralitate.

În prima variantă, România ar fi avut soarta Poloniei, fiind învinsă și împărțită între Germania și U.R.S.S. În această variantă, românii ar fi avut și ei parte de un Katin, dar, probabil, comunismul nu ar mai fi fost așa dur cum a fost.

În cea de-a doua variantă, România restrânsă ar fi fost inclusă în obiectivele Planului Barbarossa și ar fi fost invadată de germani. Dacă Antonescu nu ar fi acceptat să i se alăture lui Hitler germanii i-ar fi adus la putere pe legionari și România ar fi suferit, în timpul războiului, mult mai mult decât a suferit.

Consider că angajarea României în războiul nazist a fost un act la fel de patriotic ca și Insurecția de la 23 august, ca și angajarea ulterioară în războiul antinazist, sau ca Revoluția din decembrie '89. Toate aceste evenimente demonstrează că românii urmează consecvent politica tradițională de supraviețuire momentană prin acceptarea fără rezerve a politicii dorite de forțele externe dominante.

Nu rușii sunt vinovați pentru că România a cunoscut, timp de o jumătate de secol, cel mai dur comunism din Europa. Până la moartea lui Brejnev, românii au urmat ad literam dogmatica comunistă, din spirit de conservare. Jugul rusesc a fost purtat în anii comunismului cu aceeași dezinvoltură cu care a fost purtat, vreme de o jumătate de mileniu, jugul turcesc.

În România anilor 60-70 nu a fost nevoie de trupe rusești pentru că românii au vocație de vasal docil. E rău? E bine?

Părerea mea este că această vocație e produsul destinului care ne-a așezat într-un loc rău, expus în calea năvălirii popoarelor migratoare și apoi la interferența a trei mari culturi. Ce altceva putea face un popor mic situat în punctul de convergență a trei imperii, decât să-și însușească psihologia de vasal docil?

Omul mediu vrea să trăiască. Nu vrea să fie martir. Un popor cu vocație de martir nu ar fi putut supraviețui în spațiul istorico-geografic al României pentru că ar fi fost exterminat.

Raționamentul d-lui Patapievici referitor la trecutul și identitatea spirituală a poporului român este constant contradictoriu. Sunt de acord că poporul român a zăcut în letargie timp de un mileniu și nu a opus nici o rezistență

năvălirii popoarelor migratoare, dar cred ca raționamentul din „Sărutul dat călăului” este hilar, iar scenariul asimilării cötropitorilor pare decupat dintr-o carte a lui Pavel Coruț.

La un moment dat, în timpul facultății, un coleg susținea înflăcărat o ipoteză care mie mi s-a părut demnă de un scenariu S. F.: *Pe teritoriul Daciei a existat cea mai avansată civilizație a antichității dar istoria nu consemnează acest fapt pentru că dacii au folosit doar aurul ca suport pentru scrierile filosofice și pentru reprezentările religioase; aurul nu se corodează, deci putea fi păstrat în bordeie sau sub cerul liber, nu avea sens să construiești temple. După victoria lui Traian romanii au luat tot aurul și l-au topit, ștergând astfel toate urmele misterioasei civilizații a dacilor — ridicolă ipoteză!*

Domnule Patapievici, pe ce vă bazați atunci când afirmați că *daco-romanii au manifestat o încăpățănare (față de latinitate) pe care alți traco-romani nu au avut-o* sau când susțineți că românii i-au asimilat în cinci secole pe slavi *cei mai insidioși cuceritori căci s-au așezat PRINTRE daco-romani și nu DEASUPRA lor?* Nu vi se pare că afirmațiile anterioare sună a V.C. Tudor?

Domnule Patapievici, dacă vi se pare că știți totul despre atitudinea adoptată de români de-a lungul istoriei, de ce nu încercați să explicați singur motivul pentru care turcii nu au ocupat definitiv Țările Române? Chiar nu vă credeți capabil, sau vă temeți că primejduiți argumentația lozincii „Ortodoxia: rea, catolicismul: bun!”?

Convingerea mea este că turcii nu au ocupat definitiv Țările Române din același motiv pentru care Dacia a fost provincie romană timp de doar un secol și jumătate: zona situată la nordul Dunării era greu de apărat și în spatele ei se

afla stepa. Paradoxul pașalâcului de la Buda este un fals paradox și face parte din „vulgata bunului român”, vulgată denunțată de dumneavoastră, fiind echivalent cu lozinca „Noi am apărât, vreme de o jumătate de mileniu, granițele Occidentului.” Turcii aveau nevoie la nordul Dunării de un vasal docil și de o zonă tampon, pentru a nu fi atacați din flanc. Orice om cu bun simț trebuie să recunoască faptul că obiectivul strategic al Imperiului Otoman a fost Viena și nu Moscova.

Supraviețuirea unitară a limbii române în ciuda fărâmițării statale constituie dovada aspirației spre libertate a unui popor orfan, pentru că „țara în care curge lapte și miere” a fost, vreme de două milenii, un teritoriu al nimănui și al tuturor.

Populației geto-dace i s-a impus limba latină. Străromânilor li s-a impus ortodoxia — Bizanțul era mult mai aproape decât Roma; ungurii au optat pentru catolicism nu pentru că au fost mai deștepți, ci pentru că Roma era mai aproape de Câmpia Panonică.

În decursul istoriei nici un popor nu și-a lepădat peste noapte religia în favoarea unei religii venite din afară. Noile religii au fost impuse de străini, au pătruns lent în conștiința plebei și au fost în final acceptate de conducătorii statului, sau conducătorii statului au ajuns la concluzia că se impune o schimbare radicală sau o retușare a religiei existente.

Doar un înstrăinat îi poate reproșa propriului popor că nu și-a schimbat, în urmă cu secole, religia și doar un om rău intenționat poate formula propoziții de genul: Iorga remarcă deopotrivă lucid și resemnat că *așa ager cum este poporul nostru, am sta astăzi în rândul dintâi al popoarelor*

de cultură dacă strămoșii ar fi optat pentru catolicism. Pe ce se bazează astfel de supoziții fanteziste?

Domnule Patapievici, dacă afirmația lui Iorga este lucidă, înseamnă că sunteți de acord cu ea. Pe ce vă bazați când susțineți că poporul român este ager? Înțeleg că agerimea este o însușire nativă, nelegată de reprezentările religioase (ortodoxie). Înțeleg că nativ poporul român este mai popor decât alte popoare. Asta nu e o afirmație din repertoriul vulgatei? Sau sunteți cumva rasist? (Precizez că civilizația occidentală l-a fascinat și pe Eminescu, farul călăuzitor al șovinismului românesc: *Toate popoarele civilizate sunt, sau au fost... catolice.*)

În opinia d-lui Patapievici, românii sunt vinovați că modernizarea capitalistă a Țărilor Române nu a început *atunci când aceasta a început pentru toată Europa care azi contează* și e absolut neesențial faptul că la vremea respectivă Țările Române erau provincii ale unor imperii și că elitele de la Iași și București își trăgeau seva din Fanar.

El (capitalismul liberal) ne-a ridicat în atenția de interese a puterilor occidentale, fapt pe care elita politică de atunci l-a speculat pentru a evita împărțirea teritorială între turci, ruși și austrieci și mai apoi, pentru a impune lumii programul nostru național.

Fraza bombastică citată anterior este o gogomănie. După dezastrul de la Waterloo lojile masonice au început cu mijloace politice o lucrare pe care Napoleon nu a putut-o realiza cu forța: dominația europeană.

Războiul Crimeei demonstrează fără putință de tăgadă că realitatea a fost radical diferită de viziunea d-lui Patapievici: vestul Imperiului Otoman (Balcanii, Țara Românească și Moldova) a intrat, începând cu secolul al

XIX-lea, în atenția puterilor vest-europene. După 1848, într-o perioadă în care Imperiul Otoman intrase în declin, Țara Românească și Moldova (viitoarea Românie a lui Cuza) și țările din Balcani aveau menirea de a ține imprezibilul colos rusesc departe de Bosfor și Dardanele și au constituit capul de pod occidental în sud-estul Europei într-o perioadă în care amenințarea germană devenea evidentă.

Capitalismul liberal promovat de România în perioada respectivă nu atestă geniul politicianilor români pentru că Europa sfârșitului secolului al XIX-lea nu a cunoscut nici o altă formă de organizare economică. Politicienii români sunt însă vinovați de ascuțirea contradicțiilor sociale la un nivel inimaginabil pentru o țară central sau vest europeană.

Dl. Patapievici reproșează poporului român că a transformat alegerile din 1937 într-un 1907 electoral — *revanșa anticapitalistă a ruralității noastre*. Dacă am înțeles bine, dl. Patapievici îi reproșează electoratului românesc că a votat împotriva unui sistem care a promovat caricatura unui liberalism occidental.

Cu câteva luni înainte de a citi cartea d-lui Patapievici am scris un eseu:

LECȚIA IUGOSLAVĂ

Oare ce răspuns poate fi dat unui copil de 5 ani care întreabă de ce există războaie?

Răspunsul cel mai frecvent este următorul: Există oameni buni și oameni răi. Oamenii răi asupresc sau vor să-i asuprească pe cei buni și aceștia din urmă se revoltă, se

apără, sau sunt apărați de alți oameni buni. Oamenii răi trebuie pedepsiți.

Un alt răspuns posibil, dar mult mai rar folosit, afirmă că oamenii care poartă război sunt ca și câinii care se bat pentru un os; os pe care l-au găsit în gura altui câine sau care le-a fost aruncat de cineva care vrea să le câștige încrederea.

Războaiele antichității, ale evului mediu și războaiele coloniale au avut ca scop declarat jaful și cotropirea.

În ultimele două secole, s-a impus o nouă strategie de a purta sau măcar de a declanșa războiul: prin intermediari stimulați să se revolte împotriva adversarului.

Prima variantă a acestei strategii a fost definită în programul Revoluției Franceze și a devenit operantă odată cu declanșarea revoluțiilor de eliberare națională din perioada pașoptistă.

Lojile masonice au făcut apologia dreptului la suveranitate națională, cu scopul de a destabiliza situația în Europa Centrală și de Est și pentru a-și crea capete de pod în aceste regiuni.

Poziția adoptată de Kossuth, în timpul Revoluției de la 1848, politica de maghiarizare forțată din timpul dualismului austro-ungar și Războaiele balcanice au demonstrat cu prisosință că dreptul la suveranitate națională devine pentru cei puternici o lozincă ușor de uitat. „Noi vrem egalitate, dar nu și cu cei mici.”

Pacea de la Trianon nu s-a vrut o soluție pentru unitatea națională a popoarelor din estul și centrul Europei. Evenimentele recente din Iugoslavia, scindarea Cehoslovaciei și poziția adoptată de Occident în anii '90 față de problema maghiară, demonstrează că în viziunea

învingătorilor granițele nu trebuiau să fie neapărat definitive, ci au fost trasate în conformitate cu dictonul „Divide et impera!”.

Sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, a însemnat înfrângerea definitivă a Germaniei naționaliste și a făcut posibilă afirmarea Uniunii Europene (aliat sigur al S.U.A.) și al N.A.T.O. Este evident că N.A.T.O. și U.E. sunt organisme al căror scop nedeclarat, dar evident, este dominația mondială.

După căderea „Cortinei de Fier”, Ungaria și Croația care s-au aflat până la sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial în sfera de influență germană, au fost luate sub tutela Occidentului, în vreme ce atitudinea acestuia față de țările Micii Antante s-a schimbat cu 180°. Din state naționale unitare suverane, țările ce făcuseră parte din Mica Antantă, au devenit state artificiale, sau state care nu respectă drepturile minorităților.

După cel de-al doilea Război Mondial lozinca dreptului statelor la suveranitate națională a fost completată cu lozinca obligativității respectării drepturilor omului și ale minorităților.

Sentimentul național este exploatat în continuare, dar deasupra capului oricărui stat național atâră sabia lui Damocles pentru că, datorită decalajului economic dintre Occident și restul lumii, se va găsi întotdeauna o minoritate nemulțumită în țările a căror politică este dezagreată de Occident.

Armata irakiană nu are voie să lupte împotriva „poporului kurd” din nordul Irakului, pentru că aviația N.A.T.O. intră imediat în acțiune, dar Occidentul se face că

plouă atunci când armata turcă vânează „teroriști kurzi” într-o țară străină și suverană.

Iugoslavia care în anii războiului rece era prezentată sistematic de către Occident celorlalte țări socialiste ca exemplu demn de urmat, a devenit peste noapte (după căderea „Cortinei de Fier”) o țară barbară în care sârbii asupresc alte naționalități.

Croația și Bosnia sunt recunoscute ca state independente cu frontierele din Evul Mediu, dar minoritatea sârbă din Croația și Bosnia nu are dreptul să se separe de statele nou create.

Națiunea bosniacă nu există; există doar sârbi ortodocși, croați catolici și musulmani (musulmani ai căror strămoși au fost siliți de către turci să-și schimbe religia). Toți acești oameni conviețuiau pașnic într-un conglomerat etnic numit Bosnia, republică autonomă din cadrul Iugoslaviei, până la apariția microbului independenței.

Forța de pace O.N.U. desfășurată în fosta Iugoslavie acționează ca o membrană permeabilă unisens. Atitudinea absolut pasivă adoptată în timpul ofensivei fulger a armatei croate în Krajna și nedenunțarea intervenției armatei croate în Bosnia, conjugate cu politica raidurilor aeriene întreprinse de aviația N.A.T.O. împotriva sârbilor bosniaci demonstrează lipsa imparțialității Occidentului în conflict.

Sârbii, care au luptat eroic în cele două războaie mondiale împotriva Puterilor Centrale și a Germaniei, ușurând considerabil victoria Antantei și a Aliaților, sunt sacrificați fără nici un fel de complexe de foștii aliați, pentru că misiunea lor istorică s-a încheiat.

La sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, marele om politic care a fost Tito nu a procedat la epurări etnice,

deși, în mod sigur, Aliații nu ar fi protestat. Probabil Tito a fost omul care a ratat realizarea Serbiei Mari, pentru că speculând faptul că fasciștii croați i-au întrecut în barbarie pe germani, Tito ar fi putut disloca și împinge spre vest câteva sute de mii de croați catolici de pe coasta Dalmației și din Bosnia, lămurind definitiv problema. Probabil că cititorul va spune că o astfel de acțiune ar fi fost o barbarie nemaiîntâlnită, dar cum poate fi etichetată expulzarea din Regiunea Sudetă în aceeași perioadă, în interval de câteva luni, a întregii populații germane majoritare?

Sute de mii de etnici germani au fost expulzați de guvernul cehoslovac dintr-o țară care ne este dată astăzi ca exemplu desăvârșit de civilizație.

Din punctul de vedere al celor care au declanșat criza iugoslavă, epurarea etnică a Cehoslovaciei este o problemă ce trebuie să fie uitată, cel puțin atâta timp cât poporul ceh merge în direcția dorită.

În mod paradoxal, în contextul politic contemporan naționalismul e folosit ca armă eficientă împotriva statelor naționale. Dacă România nu vrea să aibă soarta Iugoslaviei, politicienii trebuie să înțeleagă că națiunea română nu poate încorpora minoritățile naționale. Poporul român este format din toți cetățenii care trăiesc între frontierele României și dreptul la identitate națională și culturală a minorităților trebuie garantat, dar și minoritățile trebuie să recunoască faptul că liantul poporului român este limba română, limbă care trebuie să fie singura limbă oficială pe teritoriul României. Titulatura de stat național unitar aduce prejudicii României deoarece sugerează că minoritățile naționale sunt asimilate forțat. Titulatura de stat unitar (unitate în diversitate) și indivizibil elimină găselnița persecuțiilor

naționale și stipularea în Constituție a faptului că limba română este liantul poporului român și singura limbă oficială pe teritoriul României, ar obliga Occidentul să-și precizeze atitudinea momentan echivocă adoptată față de problema națională din România. Până atunci, declarațiile de dragoste făcute de politicienii români Occidentului, ar trebui să fie mai rezervate.

Domnule Patapievici, de ce vehiculați lozinca “Occidentul: bun, Orientul: rău!”? De ce sunteți rusofob?

Venirea lui Gorbaciov la București... pare a fi la fel de gravă ca și venirea lui Vișinski în sprijinul lui Groza — e adevărat, dar iarăși spuneți doar o jumătate de adevăr. Cealaltă jumătate este raportarea „Revoluției din decembrie” la întrunirea de la Malta. Malta — Yalta — Trianon. Știm cum a funcționat sistemul de alianță regional în care a fost angrenată România interbelică: Cehoslovacia și Iugoslavia au fost ocupate, iar România s-a predat, fără luptă, germanilor. S-a spus că puterile garante nu au putut interveni. Dar în Iugoslavia anilor ‘90 Occidentul unit a intervenit prompt; împotriva Iugoslaviei.

După logica d-lui Patapievici, propunerea de reconciliere istorică făcută de președintele Iliescu în anul 1995 Ungariei este o mișcare politică abilă. Eu cred că e la fel de abilă ca și politica de normalizare a relațiilor cu U.R.S.S. promovată în anii ‘30 de Titulescu.

Privită prin prismă creștină propunerea d-lui Iliescu este o farsă penibilă. La fel de penibilă cum ar fi fost, de exemplu, o propunere de reconciliere istorică polono-germană făcută de Polonia și nu de Germania la începutul anilor ‘90. Cum ar fi sunat un angajament internațional al

Poloniei de a respecta frontiera Oder-Neisse? Cred că ar fi fost receptat de germani (și poate nu doar de ei) drept sfidare sau provocare.

Dacă România anilor '90 vrea să propună cuiva reconcilierea istorică, atunci trebuie să o propună Rusiei (Ucrainei), fostului Imperiu Sovietic. Bunul simț ar trebui să ne facă să înțelegem că în privința revendicărilor teritoriale raportul România — C.S.I. este identic cu raportul Ungaria — România. Din punct de vedere istoric și etnic, România ar putea avea revendicări teritoriale față de fosta U.R.S.S. și Ungaria față de România. Reciproca nu este valabilă: statele membre în C.S.I. nu pot avea revendicări față de România și nici România față de Ungaria. Din punct de vedere creștin, o propunere sinceră de reconciliere româno-ungară poate veni doar din Ungaria.

Rusofobia d-lui Patapievici și a multor români dovedește primitivism sau, în cel mai bun caz, infantilism politic. Un analist politic lucid nu poate afirma, în baza unor evenimente istorice, că există vecini buni și vecini răi, respectiv popoare prietene și popoare ostile. Istoria demonstrează că până în trecutul foarte apropiat în spațiul european forța militară a fost fundamentul pe care se sprijineau relațiile interstatuale. Un popor străin poate fi etichetat drept ostil doar dacă contestă public în prezent suveranitatea și integritatea țării.

Afirmația potrivit căreia Occidentul era preocupat din motive platonice de respectarea drepturilor omului în fostele țări comuniste stârnește râsul oricărui om întreg la minte. Precizez că în Germania a fost în vigoare, până în anul 1995, o lege care permitea firmelor germane, care au dat mită în străinătate pentru a obține desfacerea preferențială a

produselor, să-și recupereze prin declarația de impozit banii respectivi (cheltuieli confidențiale).

Himera integrării europene și euroatlantice ne amenință atât suveranitatea cât și integritatea teritorială. Pentru a fi acceptați trebuie să satisfacem criteriile economice și politice impuse și nu putem fi siguri că între timp nu ni se pregătește un scenariu iugoslav în Transilvania. În mod paradoxal, apologetul libertății individuale, dl. Patapievici, are psihologie de slugă. Ne îndeamnă să plecăm capul și să cerem protecția Occidentului.

Psihologia de vasal docil înseamnă înțelegerea realității istorice a faptului că independența este momentan imposibil de dobândit și asigură conservarea identității păstrând vie în adâncul sufletului aspirația spre independență, pe când psihologia de slugă exclude identitatea și independența. Sluga nu poate trăi fără stăpân.

Cred că împărțirea arbitrară a istoriei poporului român în bezne e demnă de un elev de clasa a patra și susțin că e inadmisibil ca un analist politic să își permită să facă abstracție de contextul geopolitic într-o perioadă bine ilustrată documentar.

Intenția lăudabilă de a analiza vulgata națională prin prisma raportului dintre seriile istorice Stat — Sat se dovedește a fi un balon de săpun. D-lui Patapievici îi place poza de victimă și argumentația pretins logică este lătratul câinelui bătut al lui Ernest Bernea:

Mi se pare întristător faptul că prima atestare lingvistică probabilă a românilor este legată de un eșec militar datorat confuziei, neîncrederii, și fricii.

Privindu-mi retrospectiv strămoșii îi văd asistând pasiv la propria lor făurire — sau desființare... Peste ani Ernest Bernea avea să îi spună fiului său că „în România nu există decât două ipostaze ale existenței umane: lichea ori câine bățut”...

„...Cine o fi spus că ciobanul român cântă din fluier, în timpul lui liber? și că angajează discuții metafizice cu oaia năzdrăvană? Și se gândește la moarte, senin? Eu n-am văzut asemenea ciobani români. Ciobanul român își petrece timpul liber cu băgarea deștului în curul altui cioban român — după care se cracă de râs.” (Paul Goma, „Gherla”, 1990. p. 194). Este cam ceea ce am văzut cu toții dacă am fost victime...

Afirm că eu și membrii familiei mele nu ne-am încadrat în tipologia propusă de Ernest Bernea, tipologie cu care dl. Patapievici este de acord, fără rezerve.

Atât Paul Goma cât și dl. Patapievici se înșală. Băgatul degetului în curul colegului nu este un atribut specific ciobanului român, ci este expresia felului de a fi al omului mediu, fără frică de Dumnezeu, de pretutindeni.

Am ascultat vreme de 20 de ani cu regularitate „Europa Liberă”. În perioada 1970 — 20 mai 1990 mesajul transmis pe unde era că românii sunt blânzi, cinstiți, victime ale unor imbecili. România interbelică ar fi fost țara în care a curs lapte și miere. Într-un discurs libidinos ni se repeta sistematic că în România interbelică viața avea o „dulceață” specifică (amintirile domnului Al. Paleologu).

După șocul alegerilor și al mineriadei din iunie ‘90 intelectualii din opoziție au căzut în cealaltă extremă: românii sunt violenți, prost crescuți, întârziați mintal. Dl. Alexandru Paleologu vede împreună cu un grup de studenți

francezi filmul „Moromeții” și are revelația faptului că Marin Preda a descris violența lumii satului românesc. Dl. Patapievici afirmă că până la Revoluție a trăit într-o armonie deplină cu poporul din care face parte.

Îndrăznesc să-i întreb pe d-nii Patapievici, Paleologu & Co., în ce măsură se consideră vinovați de faptul că au ignorat timp de decenii violența descrisă de Marin Preda.

Pentru că dl. Patapievici nu a încercat să explice vulgata națională prin diferența dintre seriile istorice, mă simt obligat să încerc să-i îndeplinesc intenția.

Țăranul român de la 1848 avea o mentalitate radical diferită de cea a omului model propus de revoluțiile pașoptiste. Raportat la modelul istoric propus de Revoluția Franceză, model copiat de pașoptiști, țăranul român era iresponsabil din punct de vedere social. Nu îl interesa problema demnității naționale. Trăia într-o lume în care obsesia lumii de dincolo și ritualurile religioase (amestecul de creștinism cu păgânism) eclipsau obsesia deșteptării naționale și pe cea a consumului material. Ideea deșteptării naționale era înțeleasă doar prin subordonare față de credință. Înainte de a fi român, țăranul era ortodox. Dovada incontestabilă a acestui fapt e confirmată de o acțiune care nu poate fi înțeleasă de mintea omului modern: răsculații lui Horia, Cloșca și Crișan au botezat ortodox câteva sute de unguri. Această acțiune dovedește că barbarii din Transilvania erau mult mai blânzi decât catolicii civilizați din Franța care au măcelărit în noaptea de pomină a Sfântului Bartolomeu câteva mii de eretici.

Poveștile cu moș Ion Roată și mănunchiul de nuiiele nu ar fi fost luate în serios dacă moșierii nu s-ar fi rupt de tradiția religioasă și dacă liberalii aflați la cârma statului nu

l-ar fi folosit pe țăranul cu mentalitate arhaică drept carne de tun la Plevna, la Turtucaia și Mărășești.

Omul mediu imită.

Îi propun d-lui Patapievici să mediteze asupra diferențelor care există între noțiunea de mitocan (noțiune pe larg descrisă de domnia sa) și cea de snob (noțiune pe care nu binevoiește să o amintească). Vreau să spun că nu doar mitocanului (mahalagiului sau țăranului înstrăinat) îi lipsește autenticitatea, ci și snobului. De asemenea, îl rog pe dl. Patapievici să se gândească ce se întâmplă dacă snobul sau mitocanul ajung să reprezinte elita conducătoare a unui popor. Crede dl. Patapievici că un fiu de boier care a studiat la Paris pe banii părinților nu poate fi mitocan sau snob? „Ai noștri tineri” și „O scrisoare pierdută” sugerează că elitei conducătoare din România antebelică îi lipsea atât autenticitatea cât și bunul simț. Sensul celebrei replici caragialești „Până când să n-avem și noi faliții noștri” — acesta este.

Seria istorică a pașoptiștilor nu era incompatibilă doar cu seria istorică a țăranului antebelic ci și cu esența programului politic propus de revoluțiile pașoptiste.

O noțiune care pare să lipsească din vocabularul d-lui Patapievici a fost complet străină (sau ignorată) în România antebelică: noțiunea de educație. Liberalismul ignoră educația, progresul economic imediat este mult mai important și, pe deasupra, prin educație se poate ajunge la întrebări incomode. În „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” Camil Petrescu arată că traversarea unui baraj de artilerie, considerată de români ca fiind un act de vitejie, reprezintă prin prisma occidentalului echivalentul nebuniei.

Încă din vremea lui Cuza biserica a devenit anexa statului ateu și corpul ofițeresc român, admirabil ilustrat prin figura lui moș Teacă și prin figura ofițerului care ordonă suprimarea lui Ițic (Liviu Rebreanu, „Ițic Ștrul dezertor”), ajunge să reprezinte dascălul țăranului arhaic.

Pe la sfârșitul anilor '80, când cercul politic din țară devenise deranjant și pentru omul simplu, în timpul unei călătorii cu trenul am intrat în vorbă cu un bătrân modest. Mi-am permis să îi țin lecții de morală, i-am spus că românii își merită soarta pentru că nu îndrăznesc să se ridice și am făcut apologia demnității umane. Omul m-a lăsat să îmi spun poezia, m-a ascultat calm, și după aceea mi-a relatat următoarele: „... Eu de poveștile astea sunt sătul. Am făcut războiul și în armată ni se predica într-una despre datoria față de patrie și despre demnitate. După insurecție am intrat în Ardeal și plutonierul care comanda plutonul ne-a ordonat să rechiziționăm animale de la secui. Când căruța a fost plină, m-a trimis cu ea acasă la nevastă-sa.”

„Doina” și șovinismul lui Eminescu nu sunt creația comuniștilor și nu au fost contestate de nimeni în România antebelică, ci au reprezentat steagul de luptă al politicienilor liberali. Repertoriul vulgatei naționale nu a fost creat nici de legionari, nici de comuniști, ci de făuritorii României Mari. În perioada antebelică nu au existat dispute majore între elita culturală și cea politică (antisemitismul lui Eminescu nu e cu nimic mai grav decât cel al lui Kogălniceanu). Cei care au denunțat vulgata — Caragiale și Macedonski — au fost puși la stâlpul infamiei. Sacralizarea lui Eminescu s-a făcut cu acordul și în interesul liberalismului.

Explicația pentru intoleranța națională a regățeanului față de minoritatea maghiară nu trebuie căutată în negura istoriei și în misterele ortodoxiei — ea este prezentă la loc de cinste în fiecare localitate din fostul Regat prin monumentele care „slăvesc memoria eroilor căzuți pentru reîntregirea neamului”. Lozinca „Ardealul e al nostru!” e falsă din punct de vedere etnic (Ardealul e și al nostru), dar are acoperire prin sângele pierdut la Turtucaia, la Mărășesti, la Budapesta și în Tatra.

Țăranul român nu a fost nici isteț, nici prost. A fost needucat dar nu mai puțin educat decât țăranul francez care alegea la șase decenii de la Marea Revoluție un împărat, sau decât cel german care l-a ales în 1933 pe Hitler.

Omul mediu nu avea și nu are pasiuni democratice, dar vrea să fie bine guvernat. Capacitatea de discernământ e determinată de gradul de educație. Prin gradul de educație nu înțeleg numărul anilor de școală, ci nivelul bunului simț al unui anumit om. Egoismul, egocentrismul și inteligența nativă fac ca nivelul bunului simț să nu fie neapărat proporțional cu numărul anilor de școală.

Când Goga spunea că în România poate apare din pătura sănătoasă a țărănimii o elită capabilă să conducă țara, se referea la acei țărani cu bun simț pentru care cinstea reprezintă o virtute și nu o vorbă goală.

Există o diferență colosală între următoarele afirmații:

1. Țăranul român e isteț, cinstit, harnic și cu frică de Dumnezeu.
2. Țăranul român e prost, hoț, leneș și fără Dumnezeu.
3. Există țărani români isteți, cinstiți, harnici și cu frică de Dumnezeu.

Vulgata națională susține prima afirmație, în vreme ce majoritatea intelectualilor din opoziție au îmbrățișat-o pe cea de-a doua. Dacă vulgata națională poate fi ușor explicată prin prisma șmecheriei, vulgata d-lor Patapievici & Co. poate fi explicată doar prin prisma logicii geniului pustiu. Sensul profund al creștinismului nu e nicidecum individualismul, așa cum susține convins dl. Patapievici, ci asumarea responsabilității față de colectivitatea care din ignoranță îți cere capul.

Dl. Patapievici aprobă fără rezerve afirmația pictorului Corneliu Baba: *„Poporul român este cel mai dușmănos față de intelighenția sa din tot estul Europei, cel mai intolerant. De altfel, a și distrus-o.”*

Susțin că nu există popoare intolerante față de propria „intelighenție”. Există doar momente în istorie când elita conducătoare asmută gloata asupra adversarului politic.

Îi propun d-lui Patapievici să mediteze asupra afirmațiilor anterioare prin prisma propriei afirmații: *formula sufletească subiacentă fixației protocrone are două componente: mila de sine și sentimentul persecuției universale.*

Străbunicul meu a făcut în anii '50, fără motiv, câteva luni de închisoare, mama a avut neplăceri în timpul liceului pentru că străbunicul nu a vrut să intre în colectiv; până la urmă bătrânul a dat pământul și a părăsit satul natal. Mama a făcut o facultate, dar a refuzat să intre în partid. Deși străbunicul a pierdut toată averea familia mea nu și-a plâns niciodată de milă. Străbunicul asculta zilnic „Europa Liberă”, dar nu a spus niciodată că ciobanul (țăranul) român e vinovat de pacostea comunistă. În viziunea străbunicului nu poporul rus era vinovat de faptul că ceasul istoriei a fost

dat peste cap, comentariul situației fiind explicat precis prin blestemul „Bate-l Doamne pe Hitler, cum l-ai și bătut!” Am înțeles abia recent profunzimea judecății străbunicului, după ce am publicat „Declarație de război”. Regret că am afirmat că rușii au fost dușmanii noștri în cel de-al doilea Război Mondial, dar susțin că modul în care s-a desfășurat Insurecția e un scandal național. E incontestabil faptul că Antonescu era pregătit să iasă din război. Faptul că a fost sacrificat de politicienii care negociaseră cu acordul lui ieșirea din război și atitudinea slugarnică adoptată de partidele istorice față de ruși în perioada imediat următoare Insurecției (vezi Ana Selejan. „Trădarea intelectualilor”), demonstrează lipsa de scrupule a clasei politice românești. Pătrășcanu și Maniu și-au meritat soarta. Gherla, Aiudul și Canalul au fost pedeapsa divină pentru aventura naționalistă (atee) începută la 1848. Deosebirea dintre Ceaușescu și Cațavencu e neesențială.

I-aș fi recunoscător d-lui Patapievici dacă ar avea amabilitatea să-mi explice concis de ce consideră că în trecut colectivitatea era înaintea individului, iar acum individul e înaintea colectivității. De asemenea, m-aș bucura nespun, dacă dl. Patapievici ar avea amabilitatea să precizeze momentul când s-a produs mutația.

Până când Petru cel Mare nu s-a adăpat la izvoarele Occidentului, poporul rus nu a avut veleități de mare putere. Rușii nu au pornit nici o cruciadă, dar Occidentul s-a făcut de două ori de răs în stepa rusească. Cruciada lui Napoleon a fost urmarea Revoluției Franceze. Domnule Patapievici, credeți că pe timpul lui Napoleon colectivitatea era înaintea individului? Cum justificați moartea gratuită a zecilor de mii de soldați conduși de primul unificator modern al Europei?

A fost vorba de un ajutor umanitar, cadavrele soldaților Marii Armate Europene fiind gândite ca îngrășământ natural pentru pământurile mai puțin fertile ale înapoiatului popor rus? A fost individul înaintea colectivității în timpul războaielor mondiale? Bunicul meu a plătit cu viața îndrăzneala de a fi încercat să se sustragă datoriei față de patrie. Le puteți explica dumneavoastră ostașilor români sacrificați la Stalingrad actul de la 23 august? Au murit pentru patrie. Cine e patria? Azi patria e Hitler, mâine patria e Stalin, poimâine Occidentul. După cum bate vântul.

Vă revoltă faptul că în timpul Evului Mediu ungurii au avut *demnitate politică* în vreme ce noi *am preferat să rămânem în imprecizia și sub tutela ruralității*. Domnule Patapievici, despre demnitatea cui vorbiți atunci când afirmați că ungurii au avut demnitate politică? Vă referiți la demnitatea nobilului, la demnitatea iobagului, sau la demnitatea turmei? Afirmăți că Reforma lui Luther a fost expresia barbariei germane. Cum judecați Răscoala de la Bobâlna, Războiul țărănesc al lui Doja — uvertura dezastrului de la Mohács, războaiele husite sau Războiul țărănesc german? Au fost toate aceste evenimente acte de barbarie? Credeți că iobagul a fost vita seniorului? Sunteți dumneavoastră mai om decât un țăran analfabet voluntar în armata husită? Cum comentați uciderea lui Jan Hus?

Contest lozinca „Regat: bun, voievodat: rău!” și vreau să-i amintesc d-lui Patapievici că Germania a atins apogeul dezvoltării culturale într-o perioadă în care „voievodatul” era forma specifică de organizare statală (la sfârșitul secolului al XVIII-lea nici împăratul german nu mai credea în titlul său) și că viziunea imperialistă a aceleiași Germanii a cauzat declanșarea celor două Războaie Mondiale.

Comunismul combătut cu ardoare de dl. Patapievici nu este creația spirituală a popoarelor din spațiul ortodoxiei, ci creația Occidentului și faptul că s-a impus în Rusia este, după părerea mea, consecința politicii de copiere a modelului cultural occidental inițiate de Petru cel Mare.

Făcând abstracție de faptul că din punct de vedere creștin, sinuciderea e o crimă împotriva lui Dumnezeu, dl. Patapievici își propune să justifice sinuciderea lui Călin Nemeș.

Dacă raportăm capitolul „Sinuciderea lui Ahile” la contextul general al cărții, putem trage concluzia că autorul dă dovadă de un fariseism extrem, vecin cu nesimțirea. Sinucigașii gen Călin Nemeș și martirii „Revoluției” sunt instrumente foarte comode. E la îndemâna oricui să afirme: „Au murit pentru ca noi să ne trezim!” E foarte posibil că s-au sacrificat pentru valori morale, dar nu e nicidecum sigur că s-au sacrificat pentru valorile „MELE” morale,... *de poporul său a disperat Călin Nemeș și din pricina lipsei de discernământ etic a neamului său s-a sinucis*. Cuvinte mari, dar nu înțeleg cum poate deplânge un admirator entuziast al epocii lui Nero sinuciderea lui Caton.

Disprețul față de societatea coruptă este incompatibil cu creștinismul, iar sinuciderea în numele acestui dispreț e incompatibilă cu spiritul epocii lui Nero, dar hârtia suportă orice.

Afirm că deosebirea dintre Maria Tănase și Ion Dolănescu & Co. ilustrează întocmai deosebirea dintre geniu și kitsch și nu poate fi identificată cu deosebirea dintre bine și rău. Omul mediu (identificat de dl. Patapievici cu

plebeul) adoră kitschul. Cred că nu există nici o deosebire între folclorul de tip Ion Dolănescu, între muzica ușoară de tip Loredana Groza și cultura pop — muzica rock'n'roll care îl extaziază pe dl. Patapievici. Ba mai mult, cred că Ion Dolănescu este mai decent decât Loredana Groza și Stana Izbașa pentru că Ion Dolănescu ametește doar auditiv și nu își propune să excite sexual publicul. Aș fi foarte curios să aflu părerea exactă a d-lui Patapievici despre fenomenul Michael Jackson, despre fanii căzuți în extaz mistic în vreme ce idolul — oaspete al președintelui țării — își duce sistematic mâna la sex în timpul dansului. Dacă am înțeles bine, doar *urechile scorțoase* și-ar putea permite să eticheteze drept decadent fenomenul Michael Jackson.

Apostolul erotismului vieții cotidiene consideră că fenomenul Ion Dolănescu amenință viitorul poporului român. Aș fi curios să aflu ce părere are apostolul despre avalanșa de pornografie din standurile de ziare, despre genul de presă: „Infractorul”, „Infractoarea”, „Infractori de ambe sexe”, „Academia infractorilor”, „Crimă și viol” etc., despre titlurile obscene scrise cu litere de-o șchioapă care sar în ochi atunci când vrei să cumperi un ziar, titluri de genul *Femeile din Grecia își trag un protex pe limbă înainte de a începe felația*. Poate dl. Patapievici îmi poate explica de ce apar cu regularitate în presa occidentală titluri similare, de ce standurile de reviste din Occident abundă în pornografie și de ce anumite canale de televiziune transmit cu regularitate la sfârșit de săptămână filme erotice.

Dl. Patapievici recunoaște că magia erotică îl fascinează. În mediile occidentale e susținută frecvent teza conform căreia omul trebuie să dea frâu liber imaginației sexuale. Eliberarea prin sex e proclamată ideal, deși în

general e recunoscut faptul că excesul sexual conduce la perversiune, violență sau înstrăinare.

Freddy Mercury se mândrea că a posedat peste 200 de bărbați. A murit de SIDA, dar mediile occidentale nu l-au pus la stâlpul infamiei, ci mai degrabă l-au deplâns ca pe un martir. Un fost coleg de facultate îmi spunea că tatăl său a posedat 200 de femei: „Nu a iertat nimic, oricât de grasă sau de urâtă a fost femeia. Eu vreau să-l depășesc!”

Omul mediu înțelege actul sexual ca fiind un act de posesiune, dar ignorarea poruncii „Să nu preacurvești” și identificarea actului sexual cu gloria și cu libertatea, conduc la viciu.

Desființarea lui Ion Dolănescu mi se pare un act gratuit. Cred că ar fi fost mult mai utilă comentarea dictonului „Succesul la femei e un prim semn de mediocritate”. Domnule Patapievici, ce părere aveți despre dictonul enunțat anterior? Afirmăți că una din trăsăturile oricărei renașteri este *conjunctio oppositorum asupra binomului plebeu-elitar*. Nu înțeleg care e rolul elitarului în educarea plebeului. Sau credeți că plebeul nu trebuie educat?

Spuneți că până la incendierea Romei plebea l-a simpatizat și admirat pe Nero. V-aș fi recunoscător dacă ați binevoi să comentați uciderea lui Seneca de către Nero și a lui Savonarola de către papalitatea contaminată *cu noile valori ale vieții*.

Nu am înțeles din ce moment considerați că civilizația europeană occidentală este liniară. Cred că nu vă referiți la momentul adoptării de către Imperiul Roman a creștinismului ca religie oficială pentru că, dacă vă convine sau nu, e evident că Renașterea și Reformele au încheiat un

ciclu (nu am înțeles de ce incriminați doar „barbaria germană” a lui Luther și nu și pe cea elvețiană a adeptilor francezului Calvin sau pe cea cehă a husiților revoltați de uciderea lui Jan Hus; probabil v-ați temut că o să transpire gogomănia). Ciclul a început cu uciderea primilor creștini în vremea idolului dumneavoastră (Nero) — stoicul Seneca a fost ucis din motive ideologice — și s-a încheiat cu uciderea lui Savonarola și a lui Jan Hus de către papalitatea coruptă, respectiv în numele acesteia. Ciclul începe și se încheie într-o perioadă în care *agon* și *luxus* erau valorile supreme. Dacă ați fi obiectiv și nu v-ar obseda *schimbarea subiectului*, ați admite că toate marile culturi pe care le-a cunoscut omenirea au evoluat pe aceeași traiectorie și ați recunoaște că toate marile religii spun același lucru, anume că societatea nu poate funcționa dacă *agon* și *luxus* sunt valorile supreme. Eu cred că între Evul Mediu și sfârșitul secolului XX societatea occidentală a mai parcurs un ciclu și cred că Malraux afirma același lucru atunci când spunea că „secolul XXI va fi religios sau nu va fi de loc”.

Doar un materialist, un marxist poate identifica civilizația cu progresul tehnic și științific (vezi anexa). Identificarea civilizației cu progresul tehnic și științific, admirația declarată față de teza *indistincției dintre trup și suflet* propusă de reforma lui Empedocle, atestă fără putință de tăgadă materialismul d-lui Patapievici și raportarea afirmației voalate *Frust spus, și simplificat, omul, care e făcut de Dumnezeu, îl naște pe Dumnezeu* la spiritul cărții, demonstrează că în viziunea d-lui Patapievici omul e chiar Dumnezeu.

Raportând cartea d-lui Patapievici la capitolul II.3 am înțeles că viziunea domniei sale asupra viitorului e

conformă cu cea propusă de Arthur C. Clarke și cu cea propusă de Pierre Teilhard de Chardin: *omul actual nu este încă „zoologic adult”, dar omenirea se îndreaptă ireversibil spre starea de „superumanitate”, în care indivizii umani vor fi cuplați printr-un unic „supercreier mondial”... abia în această stare de „supercreier” omul se va putea angaja spre punctul final Omega, iar conștiința se va putea susține integral prin energia spirituală în care toate se vor resorbi, fără rest.*

Apreciez proza S.F. oferită cititorului român de Editura „Nemira”, dar resping categoric farsa sinistră propusă prin cartea d-lui Patapievici. Dl. Patapievici se miră că *tema schimbării subiectului* a trecut neobservată. Cred că doar o minte bolnavă poate accepta soluția cuplării indivizilor printr-un supercreier mondial. Apologetul individualismului ar vrea ca lumea viitorului să fie cuplată printr-un supercreier, dar deosebirea dintre sistemul de control al supercreierului și sistemul de control propus de Orwell în „1984” este minimă.

Ideea de control absolut e prezentă și în „Frumoasă lume nouă” a lui Aldous Huxley în perfect acord cu exacerbarea erotismului și consumului, cu desființarea familiei și programarea științifică de noi indivizi. Omul nou e crescut în eprubetă și are creierul spălat. Plebeul e predestinat să fie plebeu. Un beta e un beta, un gama e un gama, un epsilon minus semiimbecil e programat să fie un epsilon minus semiimbecil pentru ca societatea să poată funcționa normal. Doar elita, indivizii alfa plus, sunt lăsați să gândească relativ liber, dar dacă îndrăznesc să conteste ordinea sistemului, sunt eliminați. Aplicarea ultimelor

cuceriri ale științei și tehnologiei în programarea viitorului societății poartă denumirea de progres.

Îi recomand d-lui Patapievici să raporteze *tema schimbării subiectului* la „Frumoasă lume nouă” a lui Huxley și aș fi foarte bucuros dacă Editura „Nemira” ar binevoi să ofere cititorului român capodopera lui Huxley, eventual cu o prefață semnată de dl.Patapievici.

Nu cred că este exagerat să afirmi că actul gândirii în sens deplin este o formă de rugăciune...

Dacă ne pătrundem de realitatea faptului că lumea gândirii este O LUME, atunci gândul că putem liniștiți experimenta în ea în mod obiectiv ni se va părea mult mai ușor accesibil.

Dl. Patapievici crede că actul gândirii este o formă de rugăciune. Indiscutabil, are dreptate, dar nu orice gând este o rugăciune adresată aceluiași dumnezeu. Gândirea lui Marx, Nietzsche, Lenin și Hitler nu constituie, în mod sigur, rugăciuni adresate lui Dumnezeu văzut prin prismă creștină dar aceste moduri de a gândi sunt indiscutabil produsul civilizației europene.

Războaiele mondiale, liberalismul asociat cu colonialismul, comunismul, naționalismul ateu, bomba atomică, arma chimică și cea biologică, manipularea genelor, poluarea, societatea de consum, prăbușirea instituției familiale, constituie creații ale omului european.

Iudaismul, creștinismul și islamismul au o trăsătură esențială comună: propun spre meditație parabola mărului cunoașterii: jucându-se de-a dumnezeu și experimentând orice îi trece prin minte, omul poate da de dracu’. La capătul drumului cunoașterii așteaptă grăbită moartea. Cu mintea

mea slabă nu pot identifica dispariția planetei Pământ din sistemul solar (viziunea lui Arthur C. Clarke) cu progresul decât în sensul viziunilor lui Huxley și Orwell.

Biologul britanic Ken Mc Clure tratează original în romanul SF „Moartea neagră” tema căutării Gralului. În viziunea lui Keil Mc Clure, Gralul este un potir blestemat care îi ucide pe toți cei care îndrăznesc să îl atingă.

Bineînțeles, mi se poate reproșa că nu există nici o asemănare între viziunea lui Ken Mc Clure și interpretarea general acceptată a motivului căutării Gralului, dar și interpretarea legendei lui Parzival (Parsifal) sugerată de dl. Patapievici este incompatibilă cu interpretarea general acceptată (mă refer la epopeea lui Wolfram von Eschenbach „Parzival” — cea mai importantă lucrare a literaturii medievale germane).

Căutarea Gralului nu are nici o legătură cu magia și cu forțarea limitelor cunoașterii (după cum sugerează dl. Patapievici), ci reprezintă alegoric parabola întoarcerii fiului risipitor, drumul spre înțelegerea adevărului afirmației Mântuitorului: „Împărăția lui Dumnezeu e în voi”, „aventura binefăcătoare” a lui Parzival se încheie prin înțelegerea faptului că umilința în fața lui Dumnezeu, modestia și blândețea, valori străine „omului european” al d-lui Patapievici, sunt valorile umane supreme.

Definitorii pentru societatea contemporană sunt: setea nestăvilită de cunoaștere, apologia consumului, apologia individualismului, apologia libertinajului sexual, tolerarea pornografiei și interzicerea crucii ca simbol creștin în instituțiile statului. În această privință imaginea receptată de mine se aseamănă cu cea receptată de dl. Patapievici care caracterizează astfel societatea occidentală:

Nonconformismul intelectual, profuzia tehnologiilor de tot felul, sfidările multiple ale științelor exacte, mobilitatea plurală a artei și infuzarea ei cu stilul de efemer al modei, și cu rapiditatea secvențială a CLIPULUI, cultura plăcerii, individualismul, apetența irezistibilă spre consum material, muzica ROCK'N' ROLL, cultul succesului, atracția democrațiilor liberale, gustul natural pentru religiozitatea difuză (tipic epocilor de așteptare), democratizarea și, simultan, elitizarea culturii, cruzimea și rafinamentul violenței, în fine, erotismul vieții cotidiene.

În finalul cărții, dl. Patapievici afirmă:

...ființa europeană a omului este ea însăși radical transformată de exigențele unei experiențe istorice lipsite de precedent. Prin precaritatea substanței sale tradiționale, singura care, până acum, era cu adevărat substanțială, omul european este din ce în ce mai despuiat de atributele umanității integrale de odinioară... el devine tot mai mult SCHEMA unui om și PRILEJUL unei punți de legătură... Cât privește convingerile mele personale, eu cred că Dumnezeu iubește civilizația europeană... și... mă simt părtaș la o aventură (în sens medieval) deopotrivă riscantă și binefăcătoare.

Dl. Patapievici crede că „Dumnezeu iubește civilizația europeană”. Nu știu la care Dumnezeu se referă dl. Patapievici, motiv pentru care mă văd obligat să închei analiza „Cerului văzut prin lentilă” cu două citate:

Forța unei națiuni nu depinde de portul și de obiceiurile, de tradițiile și de artele ei frumoase. Forța și vitalitatea unei națiuni depind de nivelul său de dezvoltare științifică, de capacitatea ei de organizare, de disciplina și

mai ales, de priceperea și munca ei neobosită. Dacă doriți să învățați ceva de la alții, atunci învățați, în primul rând felul lor de a munci, luați lecții de la disciplina lor socială și profitați de cuceririle lor în domeniul științei și tehnicii. Nu vă lăsați tentați de așa-zisele arte ale altora care, până la urmă, vă vor condamna la dependență culturală și la umilire. (Meududî, „Introducere în Islam”, S.C. Chrater S.R.L., București, 1991)

- 3. 1. Să știi că în zilele din urmă vor fi vremuri grele,*
- 3.2. Căci oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără evlavie,*
- 3.3. fără dragoste firească, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, neîmblânziți, neiubitori de bine,*
- 3.4. vânzători, obraznici îngâmfați, iubitori mai mult de plăceri decât iubitori de Dumnezeu. (Epistola a doua a Sf. Apostol Pavel către Timotei)*

P.S.: Presupun că Grupul pentru Dialog Social, „instanța reflexivă și critică a societății românești, e de acord cu ideile exprimate de dl. Patapievici, din moment ce i-a pus la dispoziție o pagină permanentă în revista „22” și cred că dl. Virgil Ierunca i-a citit atent cartea, de vreme ce a semnat prefața. Aștept replica.

*

Afirmațiile cuprinse în capitolul următor îi aparțin lui Sorin Ștefănescu, student la Silvicultură și ateu convins:

Există o deosebire între socialul uman și biologic.

Deosebirea constă în gradul de evoluție la care a ajuns specia umană, omul fiind la ora actuală cea mai evoluată ființă.

Omului îi e specific gradul ridicat de inteligență.

Gradul ridicat de inteligență la care a ajuns omul este un rezultat al evoluției de tip darwinist.

Nu știu dacă termenul „climax” aparține teoriei evoluționiste darwiniste (climaxul este o stare de echilibru spre care tind ecosistemele).

Planeta Pământ e un sistem la care e aplicabilă teoria climaxului.

Omenirea îndepărtează planeta de stadiul de climax.

Conform teoriei darwiniste, pe om îl interesează să supraviețuiască ca specie.

Cred că omul poate supraviețui ca specie chiar dacă distruge planeta, dar nu știu pentru cât timp.

Admit că e posibil (că există riscul) ca distrugând planeta, omul să se autodistrugă.

Posibilitatea ca omenirea să se autodistrugă e explicabilă prin teoria evoluționistă darwinistă.

Socialul uman este explicabil prin prisma evoluționismului darwinist.

Darwinismul nu îl îndeamnă pe om să nu distrugă planeta.

*

Mircea Nicoară e asistent universitar (la Facultatea de Mecanică) și membru al Partidului Liberal care face parte

din Convenția Democratică. Suntem prieteni. (Sunt sigur că Mircea e un liberal sincer.)

Deși sunt un adversar al liberalismului, am acceptat să îl însoțesc pe Mircea la o întâlnire a membrilor filialei Timiș a partidului din care face parte. Au fost prezenți cinci oameni, toți cu studii superioare. Le-am oferit celor prezenți câte un exemplar din „Declarație de război” și am discutat timp de aproape două ore.

La un moment dat am ridicat problema tolerării afișării publice a comportamentului homosexual, una din condițiile impuse de Occident țărilor care aspiră să devină membre în Uniunea Europeană. Am constatat cu uimire că cei prezenți reproșează cu dispreț suveran P.N.Ț.-C.D.-ului faptul că, „a votat cu P.D.S.R.-ul”, atunci când a fost dezbătută în Parlament legea respectivă.

Mă întreb care poate fi nivelul politic al unui om simplu dacă un grup de intelectuali angajați politic într-un partid de opoziție confundă cu seninătate convingerile politice, adeziunea sau dezacordul față de o anumită idee, cu spiritul de turmă. Indiscutabil, P.D.S.R.-ul e partidul nomenclaturii regrupate și e corupt, dar asta nu înseamnă că într-o anumită problemă ideile unui adversar politic al P.D.S.R.-ului nu pot fi identice cu cele ale deputaților P.D.S.R.

Peste câteva luni, românii votează pentru a treia oară de la „Revoluție”. Cultura politică a românilor e sublimă... (vorba lui Caragiale...).

În decembrie 1994, cu ocazia aniversării a cinci ani de la evenimentele din decembrie '89, au fost dezvelite într-un cadru deosebit de festiv două plăci comemorative ce

fuseseră montate pe frontispiciul Operei din Timișoara. Evenimentul a fost prezentat și pe postul național de televiziune.

În data de 20 Decembrie 1989, în această clădire s-a constituit Frontul Democratic Român care a transformat revolta începută la Timișoara în Revoluție dându-i un Program și declarând Timișoara oraș liber. 20 decembrie 1994	Vouă Celor care Mulți sau puțini Cândva, veți trece neliniștiți Pe urmele noastre Ale celor care am fost Generația lui Decembrie '89 Un singur gând: România. 20 decembrie 1994
---	--

Câteva zile mai târziu am scris următorul text:

RUȘINE!

Deși au trecut peste 5 ani, nu se știe încă dacă momentul Tökes a fost „călcâiul lui Ahile” sau „calul Troian” al Securității. Nu se știe și probabil nu vom afla

niciodată dacă momentul Tökes a fost o scăpare a Securității sau a fost creația acesteia. Dacă privim retrospectiv și analizăm modul în care nomenclatura comunistă s-a adaptat la noua ordine social-politică (democrație și economie de piață), am fi tentați să credem că Revoluția din Decembrie a fost mai degrabă creația Securității.

Cert este însă faptul că în 16-17 decembrie 1989 zeci, apoi sute de oameni (e neesențial dacă au fost stimulați sau nu) și-au învins frica, lașitatea, ieșind în stradă. Acei oameni au sfidat forțe de represiune reale, au înfruntat cu mâinile goale blindate reale, s-a tras în ei cu muniție de război. În 17 decembrie la Timișoara nu a fost carnaval, ci revoltă. Au fost uciși oameni adevărați și nu păpuși de carton sau plastic.

În 17 decembrie 1989 dl. Bălan era prim-secretar al județului Timiș, omul care deținea comanda forțelor de represiune. Dl. Iliescu era director la Editura Tehnică. Nu știu ce au făcut dl. Fortuna și ceilalți membri fondatori ai Frontului Democrat Român în data de 17 decembrie. Știu doar că F.D.R. s-a constituit pe 20 decembrie, după ce forțele de represiune s-au retras din oraș. Știu, se știe, că în dimineața zilei de 22 decembrie, înainte de fuga lui Ceaușescu, F.D.R. i-a propus drept candidați la funcția de președinte al României pe domnii Bălan și Iliescu. Domnul Iliescu susține că în dimineața zilei de 22 decembrie nu fusese încă implicat în revoluție. Se știe că în „Luptătorul bănățean” din data de 23 decembrie, primul ziar apărut în Timișoara după „Revoluție”, a fost publicată fotografia primului-secretar Bălan și un articol omagial dedicat acestuia, intitulat pompos *Omul care i s-a opus lui Ceaușescu*.

În dimineața zilei de 22 decembrie '89 era să fiu bătut în Piața Operei pentru că mi-am exprimat nedumerirea atunci când manifestanții din piață au preluat și scandat lozinca *Îl vrem pe Bălan că e bănățean!*, lozincă impusă de la balconul Operei de conducerea F.D.R.

Acum, deși au trecut 5 ani, tot nu m-a lămurit nimeni care a fost mecanismul prin care s-a ajuns la situația respectivă, cum de a fost posibil ca un anonim — domnul Iliescu — și cel care cu doar 5 zile în urmă comandase forțele de represiune să fie aclamați ca reprezentanți ai revoluționarilor (personal mi-am format o părere și am expus-o în „Declarație de război”).

Nu aș fi scris aceste rânduri dacă în urmă cu două săptămâni nu ar fi fost montate pe clădirea Operei cele două plăci comemorative dedicate aniversării „Revoluției”.

Una din ele, cea dedicată „generației 1989” nu mă deranjează prea tare, dar cred că trecătorul ar fi mult mai aproape de aflarea adevărului dacă s-ar face completarea: *Fiecare om are felul lui de a participa la revoluție. Unii mor pe baricade pentru a netezi altora, pe care nu-i cunosc, calea spre dobândirea puterii. Unii se implică mai mult în acțiune, alții mai puțin. Revoluția unora ține câteva zile, a altora câteva clipe, pentru majoritatea oamenilor revoluția nu există în realitate, aceștia mimând doar participarea pentru a nu pierde pasul, pentru a nu fi marginalizați. („Declarație de război”)*

Cea de-a doua placă, cea referitoare la F.D.R., cel care ar fi transformat revolta în revoluție, este însă o rușine. Consider că afișarea acestei plăci comemorative este un sacrilegiu vis-a-vis de memoria manifestanților pașnici uciși de gloanțele comuniste în 17 decembrie.

Ziarul „Timișoara” a binevoit să-mi publice în data de 5 ianuarie 1995 textul anterior clar cu titlul schimbat: „*FIECARE OM ARE FELUL LUI DE-A PARTICIPA LA REVOLUȚIE*” (mi s-a spus ulterior că redacția își rezervă dreptul de a schimba titlul articolelor). Deși titlul propus de redacție redă o propoziție din text, am considerat că renunțarea la titlul inițial atentează grosolan la spiritul articolului, transformând un articol manifest într-unul contemplativ: „RUȘINE!” însemna revoltă, indignare, îndemn la contestare — timișorenilor ar trebui să le fie rușine pentru că tolerează existența plăcilor respective în plin centrul orașului și vis-a-vis de Catedrală (Catedrala este simbolul jertfei dezinteresate pentru că pe treptele sale au căzut uciși de gloanțe primii manifestanți în data de 17 decembrie ‘89). „RUȘINE!” mai însemna o palmă dată oficialităților locale, opoziției care deși se află la conducerea orașului nu a avut tăria de a se opune montării plăcilor sau, poate nici măcar bunul simț de a le analiza conținutul, mulțumindu-se să consemneze evenimentul dezvelirii plăcilor ca pe o realizare demnă de laudă.

Titlul pasiv propus de redacție transformă strigătul de revoltă într-un gest tipic românesc — ridicatul din umeri, gest însoțit de declamarea proverbului „Câinii latră, caravana trece!”

*

Un an mai târziu, în decembrie ’95, plăcile comemorative de pe Operă continuă să sfideze bunul simț.

...M-am întors de câteva zile în țară special pentru a fi prezent în Timișoara în perioada aniversării „Revoluției” (15-22 decembrie).

15.12.1995. Ora 6.00 dimineața. La câteva zeci de metri de locuința lui Laszlo Tökes e coadă la lapte. Curentul general de opinie în Timișoara anului 1996 (nu doar opinia cozii), este identic cu părerea mea:

„Nu a fost nici o revoluție; păcat că au murit oameni nevinovați!”

În data de 16 decembrie urmează să se desfășoare în fața Operei un miting: se împlinesc 6 ani de la declanșarea revoltei de la Timișoara. Aș vrea să vorbesc la mitingul organizat la Operă, dar știu că nu am nici o șansă să ajung la tribună. Pentru a putea vorbi, trebuie să vorbești în numele cuiva, dar eu nu sunt membru al nici unui partid, al nici unei asociații. M-am gândit să încerc să discut cu conducătorii Asociației „17 Decembrie” să văd ce părere au despre cele două plăci montate pe Operă și să-i întreb dacă sunt de acord să vorbesc în numele lor.

După prânz m-am prezentat la sediul asociației, având la mine articolul din ziar și două pachete cu cărți („Declarație de război”). În încăperea ce servește drept sediu se aflau vreo zece oameni. Șeful discuta aprins cu alți trei despre organizarea parastasului (de câți bani e nevoie pentru a face coliva, câtă colivă trebuie făcută, cât grâu, cât zahăr, câte bomboane și cât rom e necesar), iar ceilalți aveau de rezolvat probleme personale cu secretarul. Secretarul m-a întrebat ce doresc.

— Aș vrea să stau de vorbă cu cineva din conducere.

— Aveți de rezolvat o problemă personală?

- Nu tocmai personală...
- Vreți să faceți o donație?
- Vreau să fac și o donație.
- Cât vreți să donați?
- Nu vreau să donez bani, vreau să donez niște cărți.

I-am explicat secretarului de ce am venit și, așteptând ca șeful să îmi acorde câteva minute, am oferit cărți celor prezenți. M-a șocat din prima clipă deosebirea dintre figurile șefului și secretarului pe de o parte și figurile membrilor de rând pe de altă parte: membrii de rând păreau oameni simpli și necăjiți, în vreme ce șeful și secretarul transpirau șmecherie și aroganță. Am încercat să intru în vorbă cu unul din „plebeii” asociației, un tânăr modest care îmi răsfoia curios cartea, dar când l-am rugat să citească articolul din „Timișoara” și să-și spună părerea, acesta m-a refuzat politicos:

- Nu mă întrebați pe mine, întrebați conducerea.

Într-un târziu, la insistențele secretarului, șeful, un tip plinuț, cu cercei în ureche, a întrerupt discuția referitoare la colivă pentru a sta de vorbă cu mine. L-am rugat să citească articolul...

— ...Știi, eu m-am străduit să nu implic asociația în politică pentru a nu fi acuzat că țin partea unora sau altora.

— Bine, dar dumneavoastră ca reprezentant al oamenilor care au ieșit în stradă pentru a sfida teroarea comunistă nu puteți fi indiferent față de cele două plăci, nu puteți tolera afirmația potrivit căreia Frontul domnului Fortuna ar fi transformat revolta în revoluție când știți că în data de 22 decembrie '89 Fortuna l-a propus de la balconul Operei drept candidat la președinție pe Bălan, omul care ordonase să se tragă în oamenii pe care îi reprezentați.

— ?! ... Da... Ai dreptate... Dar noi nu suntem implicați în mitingul din Piața Operei... Noi pregătim parastasul din Cimitirul Eroilor... Dacă vrei să vorbești la miting trebuie să iei legătura cu cei de la ALTAR (Asociația Luptătorilor Timișoreni Arestați în Revoluție), ei organizează manifestația din Piața Operei... Poți să le spui că eu sunt de acord cu articolul.

Am mai lăsat câteva cărți cu rugămintea de a fi distribuite și altor membri ai asociației și am plecat.

La ALTAR conducerea nu era prezentă, așa că am împărțit cărți și am stat de vorbă cu câțiva din membrii prezenți. Aceștia au citit articolul și au afirmat că sunt de acord cu conținutul, dar au spus că doar dl. Sasca va decide atunci când se va întoarce dacă pot lua cuvântul la miting.

Pe dl. Sasca, lider al ALTAR-ului și membru al filialei P.N.Ț.-C.D. Timiș, l-am cunoscut în urmă cu un an, cu ocazia lansării cărții mele la Librăria „Eminescu”.

*

Inițial lansarea ar fi trebuit să aibă loc într-o după-amiază cuprinsă în intervalul 17-22 decembrie, dar a fost amânată pentru că în zilele respective Librăria „Eminescu” a trebuit să găzduiască lansarea cărților unor oameni mai importanți. L-am anunțat pe dl. Panait Stănescu-Bellu, care promisese că îmi va prezenta cartea, că lansarea a fost amânată și i-am comunicat noua dată. Domnia sa mi-a spus că în ziua și la ora respectivă urmează să participe ca invitat la alegerile din cadrul filialei P.N.Ț.- C.D. Sacos și în consecință nu poate veni.

M-am pregătit să îmi prezint singur cartea, dar în seara lansării am fost plăcut surprins când am constatat că dl. Panait Stănescu-Bellu a venit totuși la lansare. După ce domnia sa și-a expus punctul de vedere (am spus anterior că am avut impresia că îmi prezintă cartea prin prisma P.N.Ț.-C.D.), am comentat afirmațiile cu care nu am fost de acord și mi-am prezentat cartea din unghiul propriu.

Am citit auditoriului o parte din traducerea pe care am făcut-o din cartea „Murim de amuzament” (anexa). Scopul mărturisit al acestei acțiuni a fost demonstrarea logicii ipotezei emise de mine în „Declarație de război” — Puterea renunță din proprie inițiativă la modelul Orwell în favoarea modelului Huxley pentru că o lume Huxley este mult mai ușor de stăpânit. În continuare am citit din cartea mea câteva fragmente care susțin ipoteza și în care acuz opoziția că a făcut jocul Puterii:

Din păcate, e cunoscut faptul că dintre doi mincinoși e crezut cel care spune minciunile cele mai gogonate, așa că Puterea, sistemul cripto-comunist, mincinos prin natura lui, sunt net avantajate.

Puterea a organizat lovitura de stat mascată în Revoluție. Regizorii farsei rezervaseră și opoziției un rol important. Foștii comuniști deveniți conducători ai Revoluției au mizat pe faptul că opoziția, care până în 22 decembrie practic nu existase, va încerca să se legitimeze prin afirmarea faptului că ar fi participat la Revoluție. Opoziția nu a sesizat cursa care-i fusese întinsă și nu a denunțat lovitura de stat, susținând mult timp că în decembrie avusese loc o revoluție, dar că aceasta fusese furată de foștii comuniști.

Încercând să se legitimizeze printr-o minciună, opoziția a contribuit involuntar, dar substanțial, la legitimizarea Puterii.

Pe micul ecran, milioane de oameni i-au putut vedea pe autorii farsei vorbind mulțimii de la balconul revoluționar. Dacă și opoziția recunoaște că a fost revoluție, e clar că Iliescu a fost conducătorul acesteia! În acest context e firească apariția lozincii:

„21-22 — Iliescu-a fost cu noi!”

Doar presa străină care vrea să ne defăimeze țara vorbește despre o lovitură de stat!

Când am terminat de citit unul din spectatori, un bărbat bine îmbrăcat, puțin mai în vârstă decât mine, s-a prezentat drept cercetător și m-a atacat pe un ton vehement susținând că nu am dreptul să afirm ceea ce afirmasem. Din frazeologia încâlcită și sacadată a Spectatorului Revoltat reieșea limpede doar mesajul:

NU AM VOIE SĂ AFIRM CĂ REVOLUȚIA A FOST O FARSĂ, NU ÎMI POT PERMITE SĂ AFIRM CĂ..., NU AM DREPTUL SĂ SPUN CĂ... NU AM DREPTUL SĂ CRED CĂ... NU AM DREPTUL SĂ GÂNDESC CĂ...

Pe mine spectacolul oferit de Spectatorul Revoltat m-a amuzat, am încercat să dialoghez cu el, dar la întrebarea mea:

— De ce nu îmi pot permite să fac afirmațiile respective? — mi-a răspuns confuz și încâlcit ceva ce ar putea fi sintetizat prin caragialescul:

„Nu îți poți permite, pentru că nu ai dreptul!”

Câțiva spectatori au încercat să întrerupă monologul ermetic al Spectatorului Revoltat, dar acesta nu s-a potolit decât după ce a fost rugat de dl. Panait Stănescu-Bellu:

— Domnule Sasca, vă rog...

— ?!! — (am fost oarecum surprins să constat că cei doi se cunosc).

Dl. Sasca a renunțat la polemica publică și a venit să discute personal cu mine:

— Nu poți afirma că Revoluția a fost o farsă, nu ai dreptul să critici opoziția pentru că îndemni la resemnare... variațiuni pe aceeași temă.

Cercul făcut de dl. Sasca a încheiat spectacolul lansării. Probabil și alți spectatori ar fi avut comentarii sau întrebări, dar atmosfera de discuție civilizată fusese compromisă. Unii dintre spectatori se îndreptau spre ieșire, alții așteptau autografe. L-am concediat pe dl. Sasca:

— Dumneavoastră vă permiteți să afirmați că eu îndemn la resemnare fără a-mi fi citit cartea. Dumneavoastră nu îmi dictați mie ce pot și ce nu pot să spun. Dacă nu sunteți de acord cu ideile din cartea mea puteți scrie o carte sau un articol în care să combateți ideile vehiculate de mine, dar nu îmi puteți interzice să-mi spun părerea. Punct!

Evident nemulțumit, dl. Sasca a plecat. Abia atunci am observat că vânzătoarele stinseseră deja majoritatea luminilor și că așteptau nerăbdătoare să închidă.

Mai mulți prieteni care asistaseră la lansare m-au întrebat cine a fost individul care a făcut scandal — am ridicat din umeri — și au afirmat că e posibil ca respectivul, care evident se făcuse de râs, să nu fie de loc prost, ci să fi făcut doar pe prostul pentru ca spectatorii să nu poată medita într-o atmosferă civilizată asupra ipotezei și a

argumentelor prezentate de mine. Indiscutabil, comportamentul d-lui Sasca nu putea fi înțeles prin prisma rațiunii și a bunului simț. Pe de altă parte, nu e deloc ușor ca un singur om să transforme atmosfera unei discuții civilizate în atmosferă de bâlci, nu e ușor ca cineva să vorbească minute în șir pe un ton convins fără a spune nimic în afara unei lozinci. Ipoteza „O fi securist?!” nu mi s-a părut ridicolă, dar în baza prezumției de nevinovăție am considerat că probabilitatea ca ea să fie reală se situează sub limita de 50%.

Ulterior dl. Panait Stănescu-Bellu mi-a spus că dl. Sasca a fost arestat în decembrie '89 și e membru P.N.Ț.-C.D.

*

Ajutat probabil de prezența pe masă a câtorva exemplare din „Declarație de război”, dl. Sasca m-a recunoscut imediat. Prezența mea la sediul ALTAR-ului nu părea a fi de natură să-i strice buna dispoziție.

Unul din membrii ALTAR-ului cu care discutasem până atunci i-a spus că l-am așteptat pentru a sta de vorbă. M-a întrebat pe un ton politicos ce doresc:

— Am scris acum un an un articol care a fost publicat în „Timișoara”. Vreau să vă rog să îl citiți.

I-am dat ziarul, s-a uitat o clipă pe el și mi l-a restituit.

— Da, cunosc articolul.

Promptitudinea cu care mi-a înapoiat ziarul și tonul categoric al afirmației „cunosc articolul” m-au descumpănit în asemenea măsură încât nu l-am mai întrebat dacă e de

acord cu conținutul articolului. Mi s-a părut imposibil ca cineva să-și amintească într-o fracțiune de secundă conținutul unui articol citit în urmă cu un an.

— Știți, am fost la Asociația „17 Decembrie” și mi s-a spus că ALTAR-ul organizează mitingul de mâine din Piața Operei. Atât șeful de la „17 Decembrie” cât și membrii asociației dumneavoastră cu care am stat de vorbă, au afirmat că sunt de acord cu conținutul articolului meu și sunt de acord să vorbesc mâine la miting și să cer înlăturarea celor două plăci comemorative care au fost montate acum un an pe frontispiciul Operei. Mi s-a spus că dumneavoastră sunteți în măsură să decideți dacă pot vorbi.

— Nu eu decid. Există un comitet care a decis, comitet din care fac și eu parte. Lista cu invitați a fost deja făcută.

Unul din cei cu care stătusem de vorbă a încercat să-mi pună o vorbă bună:

— Știi, am citit articolul. Omul are dreptate. Plăcile alea ar trebui date jos.

— Nu mai poate vorbi nimeni! Lista e încheiată!

Omul care încercase să mă ajute a înghițit în sec și și-a plecat privirea, dar eu eram hotărât să insist:

— Membrii asociației dumneavoastră consideră că ar trebui să vorbesc. Nu vreau să vorbesc pentru a mă afla în treabă, doar de dragul de a urca la tribună, ci pentru că vreau să cer ceva. Nu cred că lista dumneavoastră poate fi atât de rigidă încât să nu pot fi inclus pe ea, dacă și oamenii dumneavoastră susțin că ar trebui să-mi dați voie să vorbesc.

— Știi, de fapt noi nu am organizat un miting. Lumea s-a săturat de mitinguri — termenul de „miting” sună a comunism — noi am organizat un show politic, și la un

show politic participă vedete politice. Lumea vrea să vadă vedete! Îi avem ca invitați pe dl. Vosgian, pe dl. Patapievici, nu poate vorbi oricine.

— Dar dl. Patapievici nu e politician.

— Dl. Patapievici e o vedetă culturală.

— Chestia asta nu mă interesează, eu am citit cartea d-lui Patapievici și nu sunt de acord cu ideile exprimate în ea. Dacă dl. Patapievici e considerat vedetă culturală mă consider și eu vedetă culturală...

— Ți-ar place să fii considerat vedetă culturală! Asta e cu totul altceva. Și mie mi-ar place, dar pentru a fi recunoscut trebuie să te considere alții.

— Oamenii din asociația dumneavoastră, cu care am stat de vorbă, spun că aprobă ideile exprimate de mine.

— Ascultă, trebuie să înțelegi că în Piața Operei se va desfășura un show politic pentru că se apropie alegerile. Tot mâine, la ora 11.00, la Salonul Vega e organizată o masă rotundă la care participă dl. Patapievici și dl. Vosgian. Se va discuta tema care te preocupă: „Restanțele Revoluției”. Sunt convins că acolo vei putea să-ți spui părerea.

I-am mulțumit d-lui Sasca pentru informație și am plecat bucuros (cred că o discuție într-un cadru mai restrâns la care participă oameni inteligenți poate fi mai utilă decât prezența la tribună în fața unui public numeros). Am trecut pe la câțiva prieteni pentru a-i invita la Salonul Vega, apoi m-am îndreptat spre casă. Pe drum am făcut planul de bătaie. M-am gândit să ofer fiecărui participant câte un exemplar din „Declarație de război”. Aș fi vrut de asemenea să ofer fiecăruia câte un exemplar din epistolele politice („P.N.Ț.-C.D. și creștin-democrația + Scrisoare deschisă adresată P.N.Ț.-C.D.”, „Scrisoare deschisă adresată P.A.C.”

și „Dar eu cu cine votez?”), dar nu aveam acasă decât vreo 20 de exemplare, așa că am hotărât să le ofer doar pe acestea. Toată seara m-a obsedat afirmația d-lui Sasca: „lumea vrea să vadă vedete!” și în consecință am hotărât să includ în setul de epistole politice eseul „Comentariu la «Ferma animalelor»” pe care îl aveam în manuscris. L-am sunat pe Gabi Marineasa pentru a-l invita la Salonul Vega și l-am rugat să îmi scoată pe calculator textul respectiv.

A doua zi dimineața l-am întâlnit pe Gabi.

— Ești sigur că evenimentul de care vorbești se desfășoară la Salonul Vega?

— Bineînțeles, mi-a spus unul din organizatori.

— Știi, eu am deschis întâmplător televizorul și am înțeles că Forumul german găzduiește la ora 11.00 o manifestare legată de comemorarea Revoluției.

— Nu se poate!

La ora 10.55 am ajuns în fața Salonului Vega. Un lacăt imens fereca ușa. Pe geam era lipit un afiș care anunța că la ora 15.00 se va desfășura o conferință de presă la care vor participa, printre alții, dl. Patapievici și dl. Vosganian.

În clipele următoare au apărut doi membrii ai ALTAR-ului pe care îi cunoscusem cu o zi în urmă.

— Eu îl.....pe Sasca ăsta al vostru pentru că și-a bătut joc de mine. ăsta ori e cretin, ori e securist infiltrat în opoziție!

Cei doi l-au înjurat și ei pe Sasca pentru că fuseseră induși în eroare. Gabi a propus să încercăm la Forumul german, dar unul din cei doi a replicat că în mod sigur manifestarea nu se desfășoară acolo și a sugerat să încercăm la Alianța Civică. Am decis totuși să mergem la Forumul german.

Gabi era cu mașina, așa că am ajuns în câteva minute și am constatat cu bucurie că am nimerit unde trebuie și la timp. Dl. Mihalcea tocmai prezenta spectatorilor invitații de la București (dl. Patapievici, dl. Vosganian, dl. Roșca-Stănescu și doamna Tia Șerbănescu). Apoi, în calitate de președinte al Societății Timișoara, dl. Mihalcea a proclamat că în decembrie '89 la Timișoara nu s-a desfășurat o revoltă, ci o revoluție. În continuare a vorbit dl. Vosganian. În timp ce dl. Vosganian vorbea, cei doi membri ai ALTAR-ului au schimbat câteva cuvinte cu dl. Sasca și apoi au părăsit definitiv sala.

Dl. Vosganian nu a spus nimic deosebit. Mesajul discursului domniei sale a fost că electoratul trebuie să aibă încredere în opoziție. „Românii trebuie să creadă, nu neapărat rațional, în opoziție.”

Dl. Patapievici l-a contrazis pe dl. Vosganian și a făcut un apel la rațiune. Apoi dl. Patapievici a afirmat că *noi trebuie să urmăm exemplul pașoptiștilor — pașoptiștii au fost masoni și erau bine văzuți în Occident*. În continuare a repetat una din tezele vehiculate în „Cerul văzut prin lentilă”, cea conform căreia în România coexistă la ora actuală două popoare diferite. În încheiere a afirmat că soții Ceaușescu și-au meritat soarta: *Ceaușescu a fost un animal care s-a cramponat de putere și animalele periculoase trebuiesc omorâte*. Ceilalți doi vorbitori, dl. Roșca-Stănescu și doamna Tia Șerbănescu, au vorbit dar nu au spus nimic.

În continuare dl. Mihalcea a anunțat că spectatorii pot adresa întrebări. M-am îndreptat hotărât spre podium pentru a oferi fiecărui invitat câte o carte și un set de articole. Dl. Mihalcea mă privea contrariat.

Deși era evident că vreau să vorbesc, dl. Sasca a salvat situația:

— Vreau să-i rog pe onorații invitați să ne spună care e rolul intelectualului în societatea contemporană.

Toți cei patru invitați au făcut pe rând teoria chibritului. Lângă podium era montat un microfon pentru spectatorii care vor să ia cuvântul. M-am oprit în picioare la câțiva metri de microfon. Cred că era evident pentru toată sala că vreau să vorbesc, dar când invitații au terminat răspunsul, dl. Mihalcea a dat altora cuvântul, pe baza unei liste. Între timp dl. Sasca părăsise sala. Dl. George Șerban, care se afla în primul rând, a venit la mine și mi-a sugerat pe un ton ferm să mă așez, dar am refuzat. Apoi dl. Costinaș, unul din membrii conducerii „Societății Timișoara”, a coborât de pe podium și mi-a cerut să nu vorbesc, ci doar să adresez întrebări.

Dl. Mihalcea dădea consecvent cuvântul vorbitorilor înscriși pe listă. La un moment dat a vorbit o femeie:

— ...data viitoare aș vrea ca invitații să nu mai dialogheze cu noi de pe podium, ci să ne așezăm cu toții la o masă rotundă... Am un set de întrebări... Care credeți că e amestecul S.R.I.-ului în politică?... De ce onorații invitați nu își precizează poziția față de forma de guvernământ? Noi avem un rege!...

Mulți spectatori au aplaudat frenetic, alții se îndreptau spre ieșire. Doamna adresase vreo 20 de întrebări... În vreme ce invitații dădeau răspunsurile solicitate, m-am postat în fața microfonului. Dl. Patapievici a afirmat că, spre deosebire de dl. Iliescu, dl. Măgureanu e un intelectual: *Măgureanu nu se enervează iar dacă se enervează nu lasă să se vadă.*

Conform definiției d-lui Patapievici, eu nu sunt un intelectual. M-am enervat. Când invitații au terminat de vorbit, dl. Mihalcea a dat cuvântul cuiva din sală, dar eu am început să vorbesc:

— Mai e puțin și ședința asta seamănă leit cu o ședință de partid... Cred că a fost evident că vreau să vorbesc... dar vorbitorii sunt înscriși pe listă... Nu orice om e capabil să formuleze un mesaj coerent, unii vorbesc doar pentru a se auzi vorbind... Cum poate propune un om rațional să se organizeze o masă rotundă la care să participe peste 300 de oameni? Cum ar arăta o astfel de masă?... Am scris o carte și vreau să ofer participanților câte un exemplar — le puteți lua la ieșire. Îmi pare rău că am adus doar 80 de exemplare, dar mi s-a spus că dezbaterea are loc la „Salonul Vega” („Salonul Vega” e foarte mic și crezusem că vor fi suficiente cele 80 de cărți). Am scris câteva articole pe care le-am propus spre publicare ziarului „Timișoara”. Majoritatea au fost refuzate. Poate sunt proaste. Am oferit invitaților câte un exemplar pentru a le judeca... Acum un an mi-a fost publicat un articol, dar cu titlul schimbat...

Am relatat povestea plăcilor comemorative și am citit articolul. În final am rugat să mi se răspundă de ce plăcile continuă să sfideze memoria celor uciși în 17 decembrie '89 în Piața Operei.

Dl. Costinaș a răspuns că problema plăcilor e o problemă a administrației și că Societatea „Timișoara” și ziarul nu au nici puterea, nici dreptul de a contesta plăcile.

Dintre invitații de la București, doar dl. Vosgian a comentat discursul meu. Din comentariul încâlcit al domniei sale am înțeles că nu am dreptul să contest cele două plăci. Printr-un raționament a cărui logică m-a depășit complet, dl.

Vosganian a identificat tolerarea celor două plăci cu iertarea creștină...

Un vorbitor l-a rugat pe dl. Patapievici să comenteze, ca și filosof, oferta de ajutor militar făcută de U.R.S.S. revoluționarilor în decembrie '89. Cum dl. Patapievici s-a eschivat, m-am ridicat și am spus că avem toate motivele să credem că ajutorul militar rusesc a fost o diversiune națională: dacă l-am refuzat înseamnă că „Revoluția” nu a fost opera rușilor. Am fost foarte surprins să constat că dl. Patapievici afirmă că nu am dreptul să lansez o asemenea ipoteză: *Toate documentele au fost distruse și doar istoricii vor putea decide care a fost adevărul.*

Dl. Patapievici apelează sistematic la rațiune. Nu pot înțelege de ce nu am dreptul să lansez o ipoteză absolut logică doar pentru că documentele au fost distruse, dar am tăcut. Când e vorba de un subiect incomod, rațiunea d-lui Patapievici se împletește în mod bizar cu mistica (vezi „Cerul văzut prin lentilă” — „istoricii au datoria de a explica paradoxul pașalâcului de la Buda”).

Aproape de final a vorbit o crainică de la „Europa liberă” care a afirmat că în România contemporană nu există o societate civilă și că opoziția și presa de opoziție au preluat misiunea societății civile, demascând corupția care omului de rând i se pare normală.

Am întrebat invitații în ce măsură consideră că opoziția și presa de opoziție sunt responsabile de faptul că în România nu există o societate civilă, dar întrebarea mea a fost ignorată.

Timp de patru ore s-au spus doar lozinci:

„Revoluția a fost sublimă!”

„Opoziția unită e singura alternativă!”

Un singur vorbitor nu a spus prostii și nu a lansat lozinci:

— ...Nu îmi place să vorbesc în public, dar sunt angajat politic și nu pot fi de acord cu două idei vehiculate în sală, inclusiv de către invitați. Consider că e greșită intenția de a prezenta opoziția ca pe un bloc unitar. Există în cadrul opoziției orientări esențial diferite și nu ar fi corect ca unii să-și atribuie meritele sau să fie făcuți răspunzători pentru greșelile celorlalți... O altă greșeală e faptul că s-a vorbit despre corupția Justiției. Corect ar fi fost să se vorbească despre corupția în Justiție...

Am oferit d-lui respectiv un set de articole. După ce le-a răsfoit s-a prezentat („mă numesc Ganț și sunt de profesie avocat”) și m-a rugat să-l sun peste câteva zile.

*

Ne-am întâlnit într-o dimineață la Barou.

— Sunt membru al P.N.Ț.-C.D. Ce m-a frapat într-unul din articolele dumneavoastră este că cereți schimbarea denumirii partidului, renunțarea la termenii „național” și „țărănesc”. Închipuiți-vă că dacă s-ar schimba doar o literă din numele dumneavoastră, nu v-ar mai chema „Cionoiu” ci „Ciocoiu”. Sper că știți ce rezonanță are termenul de „ciocoi” în istoria noastră.

— ?!...Cred că faceți o paralelă deplasată...

Mi-a recomandat să studiez programul partidului:

— ... Politica se face în numele unor idealuri politice!

— Da, dar oamenii pot compromite idealurile.

I-am relatat pe scurt întâlnirea cu dl. Gherga.

— Recent dl. Gherga a fost exclus din partid.

— Dl. Gherga a fost exclus, dar a fost așezat la loc de cinste dl. George Șerban.

— Ce aveți împotriva d-lui George Șerban?!

I-am reprodus mesajul lecției de cultură politică ținută de dl. George Șerban: „procentajul proprietății de stat e criteriul de departajare al doctrinelor politice”.

— Bine, dar așa o schemă nu funcționează niciunde în lumea asta!

— Eu știu, dar spuneți-i și d-lui George Șerban.

I-am lăsat o carte și am stabilit să ne revedem după Revelion.

*

În zilele următoare am conceput următorul text:

Sărbători fericite
(Întrebări adresate timișorenilor)

Sunteți de acord cu enunțul: o societate civilă normală presupune existența responsabilității civice în conștiința majorității membrilor societății?

Credeți că în România anului 1996 funcționează o societate civilă normală?

E vinovată opoziția și presa de opoziție de faptul că în România anului 1996 nu există o societate civilă normală?

În ce măsură influențează tabuul Revoluției din '89 faptul că România anului 1996 seamănă cu Vestul sălbatic?

Care este definiția revoluției?

S-a desfășurat în perioada 16-22. 12.'89 în Timișoara o revoluție spontană?

Pot exista revoluții spontane?

Există vreo deosebire între o revoluție spontană și o revoltă reușită?

Pot exista revoluții fără lideri și fără program?

Dacă admitem că în decembrie '89 s-a desfășurat la Timișoara o revoluție spontană, poate fi contestată afirmația conform căreia F.D.R. al domnului Fortuna ar fi emanația acesteia?

Dacă F.D.R. este emanația revoluției timișorene, poate fi contestată legitimitatea F.S.N. ca *emanație a Revoluției române din 1989*?

Credeți că formularea întrebărilor anterioare reprezintă un sacrilegiu, o datorie morală, sau un exercițiu intelectual gratuit și inoportun?

Indiscutabil, Crăciunul este prilej de chef și veselie, dar oare nu marchează și începutul drumului Crucii, simbolul necesității asumării individual a responsabilității sociale și cosmice?

*

După Revelion l-am reîntâlnit pe dl. avocat Ganț. Îmi citise cartea și a abordat discuția pe un ton mai conciliant.

V-am citit atent cartea și articolele și am înțeles că dumneavoastră criticați de pe margine, fără să vă implicați politic. Nu am înțeles ce orientare politică aveți.

Mai mulți prieteni care citiseră articolele au dedus că sunt membru al P.N.Ț.- C.D. L-am privit stupefiat pe dl. Ganț și l-am rugat să-mi acorde câteva clipe. În articolul „P.N.Ț.-C.D. și creștin-democrația” scrie negru pe alb: „Dintre doctrinele politice contemporane importante... doar creștin-democrația poate rezolva problemele cu care se confruntă societatea”. I-am arătat d-lui Ganț paragraful respectiv.

— Da, e ceva, dar e foarte vag. Dumneavoastră știți ce e creștin-democrația?

Prin ce se deosebește de social-democrație sau de liberalism?

— Prin gradul în care partidul își propune să intervină prin intermediul statului în societate. În societate, nu doar în economie.

— Constat cu surprindere că sunteți unul din puținii oameni cu care am stat de vorbă și care știu lucrul acesta.

— ?!

— Majoritatea celor care s-au înscris în P.N.Ț.-C.D. au făcut-o fiind atrași de personalitatea d-lui Coposu...

— Sau pentru a încerca să parvină sau să compromită partidul — am atins din nou subiectul Gherga și i-am relatat episodul „Sasca” — nu se poate face politică dacă refuzi dialogul, dacă măhuri sub preș ideile sau întrebările care nu îți convin...

Dl. Ganț a fost de acord că nivelul discursului politic al invitaților prezenți la dezbaterile la care ne-am cunoscut fusese foarte scăzut.

Apoi mi-a spus că problema ridicată de mine referitor la denumirea partidului a fost discutată, dar că s-a hotărât menținerea actualei denumiri. Domnia sa e împotriva schimbării denumirii...

Dacă dumneavoastră ați fi fost redactorul șef al ziarului „Timișoara” mi-ați fi publicat articolele?

— Le-aș fi publicat și aș fi publicat în replică părerea mea.

— Dl. Checeanu mi-a spus cu câteva luni în urmă că dacă un membru al partidului ar fi făcut publice aceste

articole, ar fi fost exclus din partid. Dumneavoastră ce părere aveți?

— Cred că dl. Checeanu greșește.

*

În octombrie '93, la Pitești, am hotărât să mai scriu o carte. Discuția purtată cu dl. Ganț mi-a oferit finalul și titlul cărții. Mă gândisem anterior la „Punctul meu de vedere”, dar cred că „Procesul tranziției” e mult mai potrivit. E procesul unei perioade, dar și un proces evolutiv — m-am maturizat politic.

Cred în cărțile mele, pentru că altfel nu le-aș fi scris. Prin această carte îmi exprim crezul politic și îmi arăt disponibilitatea de a deveni membru al P.N.Ț.-C.D. cu condiția să nu mi se ceară să renunț la afirmarea publică a punctului meu de vedere. Condiționez de asemenea oferta de satisfacerea pretenției ca dl. George Șerban să își ceară scuze pentru că a spus tâmpenii, iar dl. Sasca pentru că, în mod intenționat sau nu, m-a indus în eroare.

Una din reporterele ziarului „Timișoara”, care fusese prezentă la dezbaterile organizată la Forumul german, i-a reproșat d-lui Viorel Marineasa că mi-a publicat în suplimentul literar al ziarului „Realitatea bănățeană” poemul „Silvicultorul numără flori de plastic”:

— De ce l-ați publicat pe Cionoiu? Omul ăsta e complet nebun!

Sunt nebun pentru că am stricat imaginea de bloc de granit a opoziției. Părerea unora. Părerea mea e că în România prea mulți intelectuali care se declară partizani ai

opoziției sunt incapabili, întârziați mintal, sau rău intenționați.

Propoziția eminescoidă „românul e blând, iubitor de natură și poet” se traduce prin propoziția „opoziția e sublimă”. Sublimă, dar lipsește cu desăvârșire.

Am refuzat să cedez drepturile de autor pentru „Declarație de război”. Îmi pare rău că dl. Vlasie mi-a batjocorit cartea, dar nu îmi pare rău că am pierdut banii.

Pe când eram copil, Dumnezeu mi s-a arătat în persoana unui bătrân țigan orb care vindea baloane. Plecasem de acasă cu o bancnotă de trei lei. Voiam să cumpăr două baloane — unul pentru mine, unul pentru verișorul meu. Bătrânul mi-a arătat o bancnotă și m-a întrebat de câți lei e. I-am spus. Apoi l-am întrebat cu cât vinde baloanele. Un balon costa doi lei, iar eu aveam doar trei lei pentru două baloane. I-am dat bătrânului bancnota și i-am spus că e de cinci lei; am primit două baloane, un leu rest și am plecat. Țiganul ăsta bătrân, bărbos și murdar nu are ce să-mi facă. E orb.

Acasă mi-am umflat balonul, dar peste puțin timp s-a spart. Atunci m-am gândit că bătrânul orb știe că l-am înșelat și mi s-a făcut rușine.

În timpul liceului am citit Noul Testament dar nu am înțeles mai nimic. Câțiva ani mai târziu am avut revelația faptului că metaforele din Evanghelii au un scop bine definit: încearcă să-l lămurească pe om că adevărul e bunul suprem.

Am spus și repet: nu mi-a plăcut niciodată să scriu. Am scris două cărți pentru că Dumnezeu a vrut să le scriu. Eșecul material în afacerea Vlasie a fost parte meritată din pedeapsa pentru că îl înșelasem pe bătrân cu doi lei.

Probabil și cartea asta va fi ignorată, la fel și oferta mea politică, dar eu consider că mi-am făcut datoria. Am învățat o meserie și pot ține în mâini o lopată. Dacă partidul d-lui Coposu îl preferă pe un fost actual muncitor cu gura (dl. George Șerban), e foarte bine. Nu știu dacă voi mai scrie și cred că nu voi mai bate pe la diferite uși închise, dar cărțile vor rămâne. Eu atât am putut.

Nimic nu pot realiza singur. Puterea mi-o dă Dumnezeu — afirmația aparține unui preot catolic care a trăit în secolul trecut, dar o îmbrățișez fără nici o rezervă.

În timpul facultății mi-am bătut joc de prostia patriotardă a multor colegi, am sfidat mascarada comunistă, le-am scos peri albi cadrelor didactice de la catedra de științe sociale, l-am făcut pe asistentul de socialism să plângă în fața grupei, le-am creat neplăceri securiștilor, dar nu am forțat nota. Când maiorul Popescu m-a avertizat că o să dispar dacă o să mai vorbesc, am promis că o să tac. M-am abținut să îi mai provoc pe colegi, mi-am pus lacăt la gură, dar nu mi-am încuiat creierul (am considerat că eliminarea mea nu ar folosi decât Securității). În 22 decembrie '89 mă aflu la tipografia din Timișoara. Aveam două articole extrem de actuale („Jertfa” și „Fiul poporului” — vezi “Declarație de război”). Am plecat acasă pentru că s-a spus că vin teroriștii. Primul ziar din Timișoara revoluționară avea pe prima pagină un articol omagial dedicat lui Bălan, prim-secretarul care ordonase reprimarea manifestației din 17 decembrie. În timpul „Revoluției” sute de tineri au fost sacrificați pentru a masca lovitura de stat; uciderea pruncilor. Eu am scăpat — timpul meu nu venise încă. Dumnezeu a vrut să trăiesc pentru a depune mărturie. Dacă aș fi fost ucis și dacă dl. Iliescu & Co. ar fi depus flori

la un monument pe care ar fi fost gravat numele meu sau dacă dl. Patapievici m-ar fi pomenit în cartea domniei sale, așa cum i-a pomenit pe ing. Ursu și pe Călin Nemeș, m-aș fi întors în mormânt. Sufletul meu ar fi umblat bezmetic și nu și-ar fi găsit liniștea până când cineva nu ar fi scris cărțile pe care le-am scris eu.

În scrisoarea deschisă adresată d-lui Octavian Paler am afirmat că tinerii care au sfidat gloanțele în decembrie '89 au fost fraieri. Soarta lui Ceaușescu era oricum pecetluită (oligarhia de partid și Securitatea simțeau că poporul fierbe). În ceea ce mă privește, ultimii ani ai domniei lui Ceaușescu m-au amuzat copios. Manifestațiile omagiale impunătoare începuseră să îl enerveze și pe românul mediu, un om altfel foarte indiferent. Dacă K.G.B.-ul nu ar fi sesizat că războiul rece e pierdut și dacă la conducerea U.R.S.S. ar fi urmat după moartea lui Brejnev un stalinist imbecil, lagărul socialist ar fi fost confruntat cu o serie de revoluții sângeroase de tipul Ungaria '56: gloata de o parte a baricadei, oligarhia de partid și Securitatea de cealaltă. Tinerii uciși în decembrie '89 au fost sacrificați doar pentru că Gorbaciov ar fi compromis perestroika sovietică dacă Ceaușescu ar fi fost arestat. Și lui Ceaușescu și lui Honecker li s-a înmănat firmanul de mazilire. Ambii s-au făcut că nu înțeleg și ambilor li s-a aplicat același scenariu. Honecker și-a dat seama că jocul s-a încheiat și s-a retras. Ceaușescu și-a jucat rolul până la capăt. Dacă în 20 decembrie, ziua în care armata s-a retras din Timișoara, Ceaușescu și-ar fi dat demisia spunând națiunii că un grup de tovarăși condus de dl. Iliescu a pregătit *o lovitură de stat în colaborare cu serviciile secrete din est și din vest*, foarte multă lume ar fi râs, clanul Iliescu ar fi preluat puterea

(probabil vârful ar fi fost înlocuit) și evenimentele ulterioare s-ar fi desfășurat așa cum s-au desfășurat începând din 28 ianuarie 1990. Opoziția debilă din România este marioneta Puterii și dacă Ceaușescu ar fi avut un dram de minte n-ar fi murit degeaba atâția oameni nevinovați.

Cred că nu există revoluții fără lideri și fără program. Liderii pot fi asasinați, dar programul rămâne. „Jos Ceaușescu!” e o lozincă și „Jos comunismul!” rămâne tot o lozincă atunci când comunismul e identificat cu Ceaușescu și comuniștii cu revoluția.

O revoluție autentică nu poate fi clădită pe minciună. Masa poporului român a demonstrat că adevărul îi este indiferent, lucru care îi revoltă pe măscăricii opoziției, dar care mie mi se pare perfect explicabil. Poporul român nu e educat în spiritul respectului față de adevăr și vina nu aparține doar comuniștilor. Caragiale, Macedonski, Vlahuță, Rebreanu, Goga (în „Profetul”) au atras atenția asupra acestui defect. Elita aflată la conducerea României de la 1848 încoace nu și-a propus să ia în serios adevărul, dreptatea și credința în Dumnezeu. Respectul față de adevăr, justiția, credința, libertatea, egalitatea, frățietatea, au constituit doar lozinci bune pentru a ameți gloata — scopul orb a fost puterea.

Revoluțiile încep cu constituirea de noi simboluri. În decembrie '89 a fost contestată stema țării (a fost imitat gestul făcut de revoluționarii unguri în 1956). dar nu a fost propus un alt simbol. Eu îndrăznesc să contest drapelul. Lozincile Revoluției Franceze nu au nici o acoperire în afara credinței în Dumnezeu. Cer poporului român să aplice o diagonală neagră pe Tricolor. Negrul e simbolul doliului pentru cei care au servit drept carne de tun la Plevna, la

Stalingrad, la Budapesta și în Tatra, al doliului pentru țărani măcelăriți la 1907, al doliului pentru uciderea lui Stelescu și a lui Nae Ionescu. Negrul este semn de meditație asupra actului de la 23 august '44 și asupra consecințelor sale. Negrul este simbolul doliului pentru cei uciși după arestarea soților Ceaușescu în vreme ce clanul Iliescu vorbea nestingherit din balconul revoluționar, dar și simbolul întunericului care învăluie misterul teroriștilor. Negrul trebuie să se vadă pentru ca să nu se mai repete.

Negrul a fost culoarea întemeierii primului stat român, negrul poate fi simbolul încheierii unei perioade întunecate și al întoarcerii la Dumnezeu. Popoarele care își ignoră trecutul sunt condamnate să îl repete.

Credința în Dumnezeu nu înseamnă participarea ateilor din fruntea statului la slujbele religioase, ci străduința individuală de a respecta Decalogul și efortul de a nu minți dacă nu îndrăznești să strigi adevărul. Amin!